

Stany, chrámy a paláce

Stany, chrámy a paláce

PŘEHLED STARÉHO ZÁKONA

SAMOSTATNÁ STUDIJNÍ UČEBNICE

napsal Rick C. Howard

Připraveno ve spolupráci s personálem Mezinárodní kanceláře ICI

Odborná spolupráce: Marcia A. Mungerová

Ilustroval Bill Stewart

ICI UNIVERSITY
6300 North Belt Line Road
Irving, Texas 75063
U.S.A.

Titul originálu: **Tents, Temples, and Palaces**

První vydání 1981
Druhé vydání 1983
Reprint 1985
Reprint 1987

Překlad: Ing. Ivo Karas
První české vydání 1996

© 1996, All Rights Reserved
ICI University
Národní kancelář
Český Těšín
Česká republika

OBSAH

Úvod ke kursu	5
-------------------------	---

ČÁST PRVNÍ: DĚJINY POČÁTKŮ

1. Boží cesty a Boží slova	12
2. Dějiny lidstva	30
3. Dějiny vyvoleného národa	52
4. Dějiny víry a bohoslužby	78

ČÁST DRUHÁ: ŽIVOT V ZASLÍBENÉ ZEMI

5. Domov pro lid Boží	112
6. Spojené království	140
7. Spisy věku království	162
8. Rozdělené království	180

ČÁST TŘETÍ: ZKÁZA A OBNOVA

9. Soud a zajetí	206
10. Návrat a obnova	224
Odpovědi na osobní testy	241
Dodatek	246

ICI PROGRAM KŘESŤANSKÉ SLUŽBY

Toto je jeden z 18 kursů (předmětů), které tvoří ICI Program křesťanské služby. Symbol na levé straně je vodítkem pro pořadí studia v této sérii, která je rozdělena do tří částí, každá po šesti kursech. Učebnice *Stany, chrámy a paláce* je druhým kursem v druhé části. Bude prospěšné studovat tyto kurzy ve správném pořadí.

Studijní materiály Programu křesťanské služby byly připraveny formou samostatných studijních materiálů a jsou určeny zvláště pro křesťanské pracovníky. Tyto kurzy zprostředkovávají studentovi poznání Bible a připravují jej pro praktickou křesťanskou službu. Tento kurs lze studovat pro získání zápočtu pro pozdější osvědčení nebo pro osobní rozšíření znalostí.

UPOZORNĚNÍ

Prosíme tě, aby sis velmi pozorně přečetl úvod ke kursu. Je důležité respektovat tyto instrukce, tak abys mohl splnit cíle kursu a byl připraven vypracovat studijní zprávy.

Veškerou korespondenci související s kursem posílej svému instruktorovi ICI, na adresu, která je vytištěna dole. V případě, že tam není a neznáš ani adresu své místní kanceláře ICI, napiš, prosím, na následující adresu:

ICI UNIVERSITY National Office
P.O. Box 80
Leoše Janáčka 5
737 01 Český Těšín
Česká republika

Adresa tvé místní kanceláře ICI je:

ICI UNIVERSITY
National Office – ČR

Úvod ke kursu

Seznam se s lidem Božím a jeho dějinami

V tomto kursu budeš studovat Starý zákon, první část vůbec nejdůležitější knihy na celém světě – Bible svaté. Starý zákon hovoří o Stvořiteli nebe a země; zároveň je i záznamem jeho jednání s lidem, který si vyvolil za nástroj požehnání pro celý svět – s lidem Božím.

První část obsahuje úvodní lekci, díky níž pochopíš, proč je poselství Starého zákona osobním poselstvím pro tebe. Dozvíš se mnoho zajímavého o tom, jak byly tyto starozákonné spisy uchovávané a věrně předávány až po dnešní dobu. Ve zbývajících lekcích první části se budeme zabývat stvořením lidstva a způsobem, jak Bůh lidem zjevoval sebe sama. Budeš svědkem, jak si Bůh pro sebe povolal zvláštní lid i jak jej „pevnou rukou a vztaženou paží, za veliké hrůzy, se znameními a zázraky“ vysvobodil z otroctví a poroby. Uvidíš, jak je vyučoval právě bohoslužbě.

V druhé části se blíže seznámíš s územím Palestiny – zemí, kterou Bůh zaslíbil svému lidu. Připojené mapy a grafická znázornění ti pomohou poznat charakter této země a její hlavní zeměpisné znaky. Budeš svědkem, jak lid Boží vstupuje do zaslíbené země, obsazuje ji a postupně zaujímá své místo mezi ostatními národy světa. Spatříš velkolepost, skvělost a nádheru, jimiž se tento lid vyznačoval, dokud poslouchal Hospodina, svého Boha.

Ve třetí části budeš následovat Boží lid na jeho smutné pouti do vyhnanství. Přesídlení a život v zajetí byly důsledkem jejich neposlušnosti vůči Bohu. Byla to doba srdceryvného selhání. Zjistíš však, že ani tehdy Bůh ke svému lidu nepřestal promlouvat. Uvidíš, jak je přivedl zpět do jejich země a vložil jim do srdce, aby obnovili vše, co bylo předtím zničeno. Uvedené údobí dějin Božího lidu ti poskytne cennou lekci o důležitosti poslušnosti a o možnosti obnovy.

Tento kurs ti napomůže k lepšímu pochopení nejenom Starého zákona, nýbrž stejně tak i Nového, poněvadž Nový zákon je naplněním Starého. Díky studiu dějin Božího lidu poroste i tvoje osobní známost Božích cest a jeho slova, což obohatí tvůj celý život s Bohem.

Popis kursu

Učebnice *Stany, chrámy a paláce* je pro studenta úvodem ke Starému zákonu. Důraz klade na dějiny Božího lidu, přičemž zvláštní pozornost věnuje Božím mocným činům a s nimi souvisejícímu pro- rockému slovu. Zabývá se sledem událostí a zkušeností, jimiž Boží lid procházel, i jejich významem – jak pro ně, tak i pro nás. Zkoumá vztah lidu k Hospodinu, jejich úspěchy a selhání. Pozorný student se tak naučí ze Starého zákona mnohým pravdám, jež mu velice pomohou v jeho chápání celé Bible, v chození s Bohem i ve službě konané pro něj.

Cíle kursu

Po ukončení tohoto kursu bys měl být schopen:

1. Vysvětlit, proč i dnešní věřící může mít veliký užitek ze studia Starého zákona.
2. Popsat území Palestiny a uvést hlavní události z dějin *lidu Božího*.
3. Náležitě docenit hodnotu jednotlivých druhů starozákonních spisů.
4. Používat v praxi pravdy, jimž ses ze Starého zákona naučil, a stejně tak jim vyučovat i druhé.

Učebnice

Knihu *Stany, chrámy a paláce* budeš v tomto kursu používat jako učebnici i studijní příručku. Z jiných učebnic potřebuješ pouze Bibli. Citace Písma jsou z českého Ekumenického překladu (podle ekumenického vydání z r. 1985). (Totéž platí o uváděných odkazech; v případě použití Kralické bible je nutno pamatovat na odlišné číslování veršů a kapitol u některých starozákonních knih – v takovém případě viz EP, číslování v závorkách.) Značka NPB za uvedením místa znamená, že byl použit Nový překlad Bible (Vydavatelství KMS, Praha 1994).

Čas potřebný ke studiu

Kolik času budeš potřebovat na studium každé lekce, závisí zčásti na tom, nakolik studovaný předmět znáš, zčásti na úrovni tvých studijních schopností. Jak dlouho ti bude studium trvat, bude rovněž záviset na tom, do jaké míry budeš dodržovat naše pokyny a v jaké míře se u tebe vyvinou schopnosti pro samostatné studium. Rozvrhni si studium tak, abys dosáhl cílů, které vymežil autor, jakož i těch, které sis stanovil ty sám.

Struktura lekce a model studia

Každá lekce obsahuje: 1) název, 2) úvod, 3) osnovu, 4) cíle lekce, 5) studijní činnost, 6) rozvinutí lekce včetně studijních otázek, 7) osobní test a 8) odpovědi na studijní otázky.

Osnova a cíle lekce ti poskytnou základní informaci o daném předmětu, při studiu ti pomohou soustředit pozornost na nejdůležitější otázky a upozorní tě na to, čemu by ses měl učit.

Většinu otázek lze zodpovědět v prostoru, který je na to v učebnici vyhrazen. Delší odpovědi by měly být zodpovězeny v sešitu, který si za tím účelem pořídíš. Když si budeš zaznamenávat do sešitu, nezapomeň si poznamenat číslo otázky a název lekce. Pomůže ti to později při opakování.

Nedívej se předem na odpovědi, dokud si sám danou otázku nezodpovíš. Jestliže si odpovíš na otázku sám, daleko lépe si studovanou látku zapamatuješ. Až všechny studijní otázky zodpovíš, zkontroluj si své odpovědi s odpověďmi uvedenými v závěru každé lekce. Nesprávné odpovědi si oprav. Odpovědi nejdou po sobě v běžném pořadí podle čísel, abys náhodou nezahlédl odpověď na následující otázku.

Otázky jsou velice důležité. Pomohou ti zapamatovat si hlavní myšlenky uvedené v lekci a aplikovat principy, kterým ses naučil, v praxi.

Jak tento kurs studovat

Studuješ-li tento kurs samostatně, vyhodnocení tvé práce se může dít prostřednictvím pošty. I když byl tento kurs ICI připraven tak, abys

jej mohl studovat samostatně, můžeš jej také studovat ve skupině nebo třídě. Je-li tomu tak, další potřebné informace ti poskytne tvůj učitel.

Studijní zprávy za jednotlivé části kursu

Ať už studuješ samostatně ve spolupráci s ICI, nebo ve skupině či třídě, obdržel jsi s tímto kursem i Brožuru s otázkami, Studijní zprávy za jednotlivé části kursu. Tyto zprávy máš vypracovat podle pokynů daných v kursu a v brožuře s otázkami. Otázkové listy bys měl vyplnit a poslat svému instruktorevi k opravě a k podnětům ke tvému studiu.

Osvědčení

Po úspěšném ukončení kursu a závěrečném vyhodnocení všech studijních zpráv instruktorem ICI obdržíš osvědčení o ukončení kursu.

Autor kursu

Rick C. Howard je ordinovaným služebníkem evangelia od roku 1961. V současné době slouží jako pastor v Redwood City v Kalifornii a zároveň je instruktorem na vysoké škole Bethany Bible College v Santa Cruz v Kalifornii. Doposud rovněž zastupuje mládež v celonárodní organizaci své církve. Působí na fakultách univerzity Northeastern University v Bostonu v Massachusettsu a vysoké školy Evangel College ve Springfieldu v Missouri.

Rick C. Howard v tomto kursu těží ze svých bohatých zkušeností autora, editora a biblického instruktora. Je mimo jiné autorem knih: *The Servant and His Lord*, *The Koinonia Principle*, *The Christ Cell*, *Christian Center Principles*. Je rovněž autorem ICI kursu Programu křesťanské služby nazvaného *Křesťanská zralost*. Jako kazatel a učitel navíc rozsáhle procestoval mnohé části světa.

Rick C. Howard dosáhl titulu B. A. na vysoké škole Grove City College v Pensylvánii a titulu M. A. v oblasti dějin na univerzitě Memphis State University v Memphis, Tennessee.

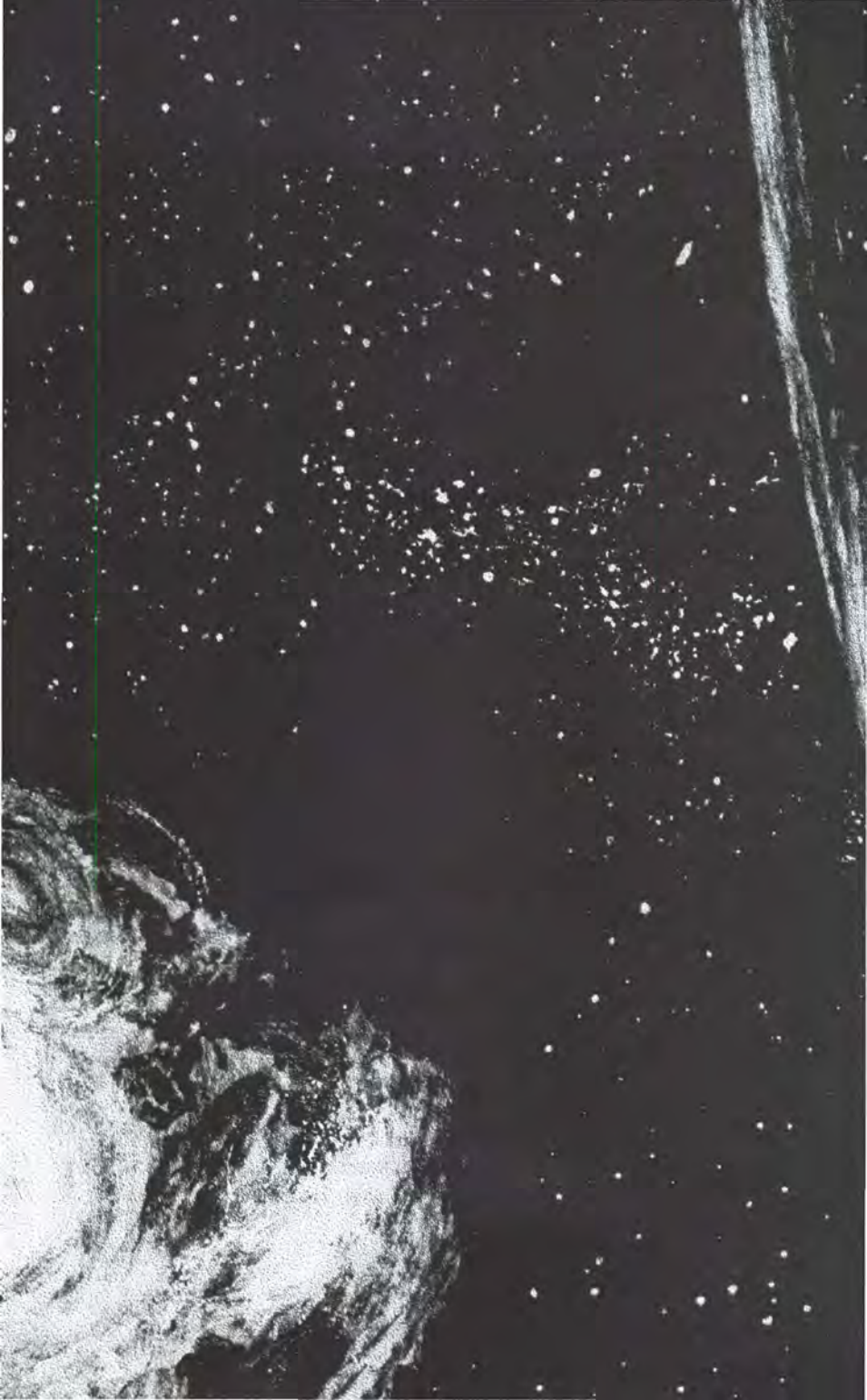
Tvůj instruktor ICI

Tvůj instruktor ICI ti ochotně pomůže, nakolik to jen bude možné. Máš-li k tomuto kursu nebo k jednotlivým studijním zprávám jakékoli otázky, klidně se na něj obrať. Pokud chce tento kurs studovat více lidí najednou, žádejte informace, jaká konkrétní opatření jsou pro skupinové studium nutná.

Ať ti Bůh při studiu tohoto kursu požehná. Kéž tento kurs obohatí tvůj život i křesťanskou službu a pomůže ti, abys splnil svůj úkol v těle Kristově.

Část 1

Dějiny počátků

Lekce 1

Boží cesty a Boží slova

Starý zákon byl první částí Bible, jež měla být sepsána. Na jeho stránkách se setkáváme s osudy mnoha různých lidí, kteří žili před více než dvěma tisíci lety. Často však museli čelit stejným problémům, se kterými se potýkáme ty i já dnes. A mnohokrát byly jejich reakce stejné jako naše! Důvěřovali Bohu, ale někdy také pochybovali. Byli svědky jeho velikých zázraků, avšak potřebovali ujistit se o Boží přítomnosti. Byli vyvoleným lidem Božím, přesto však často procházeli těžkými zkouškami a útrapami.

Nicméně, Starý zákon je mnohem víc, než bylo doposud řečeno. Nebyl sepsán pouze proto, aby nás zpravil o osudech těchto mužů a žen. Má nám rovněž pomoci pochopit přirozenost Boha samého. Během studia Starého zákona zjistíme, že Bůh nám zjevil sebe sama dvěma základními způsoby: 1) skrze své mocné skutky, 2) skrze své prorocká poselství.

Starý zákon obsahuje mnoho rozdílných druhů spisů. Některé uvádějí dějiny izraelského národa, jiné jsou sbírkami moudrých výroků, další jsou nádhernými písněmi chvály a zbožnosti, ještě jiné jsou pak neobyčejně mocným prorockým poselstvím. A přece všechny tyto spisy mají jedno společné: Bůh v nich hovoří i k nám dnes. Během studia této lekce se dozvíš mnohé skutečnosti o Starém zákoně. Zjistíš, že se v jeho případech jedná o osobní poselství určené tobě.

osnova lekce

Bůh nám dal Bibli

Bůh hovoří skrze Starý zákon

Náš přístup ke studiu Starého zákona

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- přijmout, plně ocenit a vážit si Starého zákona jako slova Božího.
- uvést několik faktů týkajících se obsahu a veliké hodnoty Starého zákona.
- vyjmenovat způsoby, kterými poselství Starého zákona oslovuje i dnešního věřícího.

studijní činnost

1. Než začneš studovat tuto lekci, poříd si poznámkový sešit. Budeš si do něj zapisovat odpovědi na studijní otázky a evičení, pokud to bude uvedeno v příslušných pokynech. Můžeš jej rovněž používat pro další poznámky, které si budeš chtít během studia tohoto kursu udělat.
2. Přečti si pozorně úvod k této nezávislé studijní příručce.
3. Přečti si úvodní část této lekce včetně krátkého úvodu, osnovy, cílů a studijní činnosti
4. Pečlivě si projdi rozvinutí lekce a postupně zodpověz všechny studijní otázky. Jednotlivé odpovědi si ihned porovnávej s těmi, které jsou uvedeny v závěru lekce. Nesprávné odpovědi si oprav.

5. Jakmile narazíš v rozvinutí lekce na odkaz na nějakou biblickou pasáž, vyhledej si ji v Bibli a přečti.
6. Když dojdeš na konec této lekce, znovu si ji projdi. Pak zodpověz otázky uvedené v osobním testu. Své odpovědi si pečlivě zkontroluj. Znovu si projdi všechny otázky, které jsi nezodpověděl správně, a zjisti, jaká je správná odpověď.

rozvinutí lekce

BŮH NÁM DAL BIBLI

Je mnoho důležitých věcí, jež se týkají nás samých, a přitom nám je musí sdělit někdo jiný. Odpovědi na otázky typu: „Kdo jsem?“, „Kdo jsou mí rodiče?“, „Kde jsem se narodil?“ si nelze prostě vymyslet! Stejně i Bible, jež je Božím poselstvím pro nás, se zabývá důležitými, fundamentálními otázkami týkajícími se Boha: Jaký Bůh je? Co Bůh učinil v minulosti a proč? A především zodpovídá otázku: Jaký je vztah mezi Bohem a člověkem?

Bible poskytuje odpovědi na tyto otázky, protože se v jejím případě jedná o vlastní slova a zjevení Boha samého, Stvořitele a Vykupitele.

Bible je Božím poselstvím pro nás

Úkol 1. *Vyjmenuj tři způsoby, jak Bůh promlouvá k člověku.*

Bůh člověka stvořil k obecnství se sebou samým. Zřetelně k člověku hovoří hlasem přírody a ostatního stvoření. Podle Žalmu 19 je tento hlas slyšet zřetelně *každého dne*. „Zvučí celičkou zemí, zní po širém světě.“ (Ž 19,4) Podle Ř 1,20 lze Boží věčnou moc a božství vidět ve stvoření (v jeho díle).

Za druhé Bůh promlouvá k člověku skrze Bibli, své psané Slovo. Tímto způsobem komunikace Boha s člověkem se budeme zabývat v našem kursu. Psané slovo obsahuje pouze jedno základní téma: dějiny Božího plánu vykoupení člověka z hříchu skrze Božího Syna, Ježíše Krista.

V Bibli se o Ježíši Kristu často hovoří jako o „živém Slově Božím“. Proto třetím způsobem, jak Bůh k nám zcela zřetelně promluvil, je sám Ježíš (Žd 1,2).

1. Přečti si J 1,1. 2. 14 a Zj 19,13. S jakým jménem je v těchto verších Ježíš ztotožňován a pod jakým jménem je zde zjeven?

.....

2. Ve svém poznámkovém sešitě uveď tři rozdílné způsoby, jak Bůh k nám promlouvá.

Bible byla inspirována Bohem

Úkol 2. *Rozpoznej tvrzení, která jsou v souladu se skutečností, že slova Bible byla Bohem inspirována.*

Slovo Bible pochází z řeckého *biblia*, kde znamená „mnoho knih“. Bible byla sepsána více než čtyřiceti autory v různých zemích v časovém rozmezí 1400 až 1600 let. Oněch 66 knih, jež Bible obsahuje, bylo napsáno v několika jazycích a často za velice odlišných okolností. Přesto však je pouze jedna veliká kniha a jedno veliké téma. Skutečnost, že všechny tyto rozdílné spisy mají pouze jedno základní poselství dokazuje, že původ Bible je v Bohu, a nikoli v člověku. Tento fakt je dosvědčen již samotnou existencí Bible. Je to kniha zcela odlišná od všech ostatních knih.

Podle 2Tm 3,16 – 17 je Písmo *inspirováno Bohem*. V původním jazyce to vyjadřují slova „vdechnutá Bohem“ – jeho vlastním životem. Když věřící hovoří o *slovní (verbální) inspirovanosti* Bible, míní tím, že každé slovo Písma je Bohem vdechnuté, a ne pouhou lidskou snahou vyjádřit důležité pravdy.

Je pravdou, že Bůh svolil k tomu, aby z jeho spisů vyzářoval osobní charakter jednotlivých pisatelů. Mojžíš, Izajáš a Samuel, kteří jsou autory několika starozákonních knih, nebyli pouhými sekretáři, jimž Bůh nadiktoval své poselství. Jejich spisy nám odhalují zároveň i jejich vlastní osobnost.

Souhrnně však můžeme říci, že svrchovaný Bůh řídil použití každého slova, jež se ocitlo v Bibli. Takto se nám Bible stala inspirovaným poselstvím Boha samého. Bible nejen *obsahuje* slovo Boží; ona je Božím slovem. Víc než 2000krát je ve Starém zákoně použito slov *Hospodin řekl* nebo podobných (viz např. Ex 10,3; 11,4; Joz 24,2; 2S 24,12). Žádná jiná kniha si nečiní takové nároky.

3. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které je v souladu se slovní (verbální) inspirovaností Bible.

- Ačkoli všechna slova Bible byla inspirována Bohem, Bůh dovolil jednotlivým pisatelům, aby používali svůj vlastní styl.
- Některé části Písma byly sepsány s větší inspirací než jiné.
- Bůh určil biblickým pisatelům myšlenky, které mají vyjádřit, ne-inspiroval však použití jednotlivých slov.
- Bible obsahuje ty nejlepší lidské myšlenky vyjádřené nádherným a inspirujícím způsobem.

Bible má velkou cenu a hodnotu

Úkol 3. *Uved' některá fakta týkající se ceny, hodnoty a vlivu Bible.*

První část Bible byla sepsána před přibližně třemi tisíci lety a její druhá část před téměř dvěma tisíci lety. Ačkoli to nebyla první kniha, která byla vůbec napsána, byla první knihou, která byla po vynalezení knihtisku vytištěna v letech 1452 – 1455. V současné době je tištěna v nákladu asi třiceti milionů kusů ročně. Některé části Bible byly již přeloženy do 1090 jazyků; celá Bible byla přeložena do 191 jazyků.

Od doby svého sepsání mělo vždy Písmo obrovský vliv na spisovatele, skladatele a ostatní umělce po celém světě. Vznikalo nepřeborné množství obrazů, které znázorňovaly události v Bibli vylíčené. Na její náměty vznikaly písně a básně. Na jejím základě byly vytvářeny právní ustanovení a zákony; celé společnosti se proměňovaly a přizpůsobovaly ideálům v ní obsaženým. Rektor jedné velké univerzity jednou prohlásil: „Jsem naprosto přesvědčen o velikém významu univerzitního vzdělání jak pro muže, tak pro ženy; avšak zároveň jsem i přesvědčen, že poznání Bible bez vysokoškolského vzdělání má větší hodnotu než vysokoškolské vzdělání bez Bible.

Muž jménem William Tyndale obětoval svůj život, aby lidé v jeho rodné Anglii mohli číst Bibli ve svém mateřském jazyce. V roce 1525 začal překládat Bibli do angličtiny. Roku 1536, kdy se svým překladem stále ještě nebyl hotov, byl za tuto svou činnost odsouzen k trestu smrti. Když v plamenech na hranici umíral, takto se hlasitě modlil: „Pane, otevři anglickému králi oči.“ Jak velikou cenu Tyndale zaplatil za to, aby jiní mohli číst Bibli ve svém mateřském jazyce!

4. Ve svém sešitě uveď tři skutečnosti, které dokládají cenu a hodnotu Bible i její neustále trvající vliv.

BŮH HOVOŘÍ SKRZE STARÝ ZÁKON

Starý zákon je Božím slovem

Úkol 4. *Poznej důvody, proč bychom měli přijímat Starý zákon jako slovo Boží.*

Možná se tážeš: „Máme spolehlivé důvody pro to, abychom přijali Starý zákon jako slovo Boží?“ Prostým způsobem, jak můžeme zmíněnou otázku zodpovědět kladně, je poukázat na skutečnost, že náš Pán Ježíš Kristus citoval z dvaadvaceti starozákonních knih. Navíc lze stručně uvést: evangelium Markovo obsahuje 15 citací Starého zákona, Matouš jich má 19, Lukáš 25, Židům 85 a Zjevení Janovo dokonce 245. Kromě toho obsahuje Nový zákon mnoho dalších citací a odvolání na starozákonní text.

Tato fakta jednoznačně dokládají, že Ježíš i novozákonní pisatelé si Starého zákona cenili a uznávali jeho autoritu. V naší Bibli se často setkáváme s tím, že pro Starý zákon používali pojem „Písmo“ nebo také „Zákon“ – když měli na mysli přikázání, která dal Bůh svému lidu. Když v Novém zákoně narazíme na tyto pojmy, pak je většinou můžeme chápat ve smyslu toho, co dnes nazýváme Starým zákonem. I dnes používáme pojem „Písmo“, avšak míníme jím celou Bibli nebo její konkrétní verše či části. Tuto odlišnost v použití je nutné mít na paměti, když studujeme nebo čteme Bibli.

5. Ve svém poznámkové sešitě uveď vždy krátký popis toho, co níže uvedená místa vypovídají o Starém zákoně, nebo jakým způsobem zde byl Starý zákon použit.

a Mt 22,29. 43 – 45

b L 24,25 – 27

c J 10,34 – 35

d 2 Tm 3,16

e 2 P 1,20 – 21

Starý zákon uvádí mnoho historických skutečností o židovském národě. Avšak tato kniha je něčím víc než pouhými dějinami. Jedná se o *posvátné* dějiny, které nás zpravují o Božím sebezjevení člověku. Starý zákon nám ukazuje, jak se Bůh zabýval národem, jenž byl nazván Izrael. Bůh je však nejen Bohem Izraele, nýbrž i svrchovaným vládcem všech lidí na kterémkoli místě. Následující pravda je nesmírně důležitá:

Základním tématem Starého zákona je: Bůh, který skrze mocné činy a prorocká slova zjevuje lidstvu svoji přirozenost.

Starozákonní psaný záznam je Židy i křesťany považován za božsko-lidský produkt, neobsahující žádné omyly a chyby. Navíc pravda v něm obsažená je určena celému lidstvu.

6. Přečti si 1 Te 2,13. Všimni si, že Pavel děkuje Bohu za tesalonické křesťany, protože přijali zvěstované poselství jako Boží, a ne lidské. K jakému postoji nás to přivádí ve vztahu ke Starému zákonu?

.....

7. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které poskytuje důvod pro to, abychom přijali Starý zákon jako Boží poselství. (Poznámka: všechna tvrzení jsou pravdivá, ale ne každé poskytuje uvedený důvod.)

a) Starý zákon uvádí mnoho historických skutečností.

b) Jsou v něm obsaženy spisy mnoha různých autorů.

c) Ježíš prohlásil, že slova Starého zákona jsou provždy pravdivá.

d) Žádná část Starého zákona nevznikla z pouhého popudu člověka.

Starý zákon je spolehlivý

Úkol 5. Vyber vhodný popis toho, jakým způsobem nám byl předán Starý zákon.

Od nejranějších dob vedl Bůh lidi k tomu, aby uchovávali jeho slova a zjevení v psané formě. Izraelští králové si měli vždy dát pořídit opis Božího zákona (Dt 17,18–19). Většina Starého zákona byla sepsána hebrejsky, tedy v jazyce, který lid izraelský používal až do doby kolem roku 500 př. Kr. Později se běžně používaným jazykem v Palestině a okolních zemích stala aramejšтина. Jí byla rovněž napsána malá část Starého zákona (Ezd 4,8–6,18; 7,12–20, Jr 10,11 a Da 2,4–7,28).

Materiál, na nějž byl starozákonní text psán, se nazývá *pergamen* (*velín*). Na jeho přípravu se používalo zvířecích kůží. Písmo bylo většinou zaznamenáváno na kusy asi 25 cm široké a 9 m dlouhé. Tyto pásy pak byly svinuty a vytvořily to, čemu dnes říkáme svitky. Když se takový svitek používáním opotřeboval, skupina učenců, kteří se nazývali *masoretí*, opsala daný text velice pečlivě na nový svitek. Starý svitek pak byl většinou zničen. Dochovaly se nám rukopisy tohoto typu, které pocházejí z doby kolem roku 900 po Kr.

V roce 1947 však byly v Kumránu poblíž Mrtvého moře objeveny mnohem starší rukopisy, pocházející z doby přibližně kolem roku 70 po Kr. Tyto rukopisy dnes označujeme jako „svitky od Mrtvého moře“, „kumránské nálezy“ či „kumránské svitky“. Jsou dokladem toho, že text Starého zákona byl věrně uchovávan a předáván až po dnešní dobu. Zaslouhuje si tedy naši naprostou důvěru a bezvýhradné přijetí.

Během doby bylo pořízeno mnoho překladů Starého zákona. Ve 2. stol. př. Kr. skupina židovských učenců přeložila Starý zákon do řečtiny. Podle tradice jich bylo dvaasedmdesát. Proto se této řecké verzi začalo říkat *Septuaginta* (z řec. Sedmdesát). Tento překlad umožnil, aby se se Starým zákonem seznámil mnohem větší počet lidí. Septuaginta byla vedle hebrejského Starého zákona hojně používána během Ježíšovy pozemské služby.

Ke konci 4. stol. po Kr. byl Starý zákon přeložen učencem jménem Jeroným (Hieronymus) do latiny. Ve 14. a 15. stol. se pak objevily německé, francouzské, italské a anglické překlady (a také překlad český). Po smrti již zmíněného Williama Tyndala vyšla v roce 1611 slavná Bible krále Jakuba (King James Version, Authorized Version). V poslední době vzniklo mnoho dalších překladů Starého zákona. Bible je nyní dostupná v jazycích, kterými se mluví v nejrůznějších částech světa.

8. Která z uvedených vět je pravdivým vylíčením způsobu, jakým byl Starý zákon předáván až po dnešní den?

- První překlad Starého zákona z hebrejštiny byl pořízen ve 4. stol. po Kr. Dnešní anglické verze jsou opisy tohoto překladu.
- Starý zákon byl poprvé zaznamenán na velinové svitky v době pozemské služby Ježíšovy.
- Od nejranějších dob byla Boží slova a zjevení zaznamenávána. Tyto spisy byly věrně uchovávány, pečlivě opisovány a věrnými učenici předávány neporušené až po dnešní dobu.

Starý zákon je osobním poselstvím pro nás

Úkol 6. *Popiš dva způsoby, jak se Starý zákon stává Božím osobním poselstvím pro nás.*

Abraham byl velkým mužem víry a později se stal i otcem národa izraelského. Nebyl však otcem pouze tohoto národa. Podle Ř 4,11. 16 a 24 jsou dnešní věřící Abrahamovými duchovními potomky. A právě tato skutečnost způsobuje, že Starý zákon má obrovský význam i pro nás. Je totiž nejen zjevením Božích cest a slov, ale zároveň i příběhem našich duchovních předků a otců. Ačkoli se dnes nacházíme v odlišné

situaci, duchovní lekce a ponaučení, které obdrželi oni, se vztahují i na náš život – i dnes stále nalézají svá uplatnění.

V Žd 4,12 je řečeno, že „slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha... rozsuzuje touhy a myšlenky srdce.“ Poněvadž je Starý zákon Božím slovem, umožňuje nám nahlédnout nejen do Boží přirozenosti, ale i do naší. Když studujeme události v něm zaznamenané, objevujeme mnohé o svých vlastních životech. Často se rovněž ocitáme v situacích podobných těm, do kterých se dostávali starozákonní mužové a ženy. Bůh k nám dnes může promlouvat prostřednictvím našeho studia, kdy si blíže všímáme životů těchto lidí i Božího poselství, jež jim bylo určeno.

9. Ve svém sešitě popiš dva způsoby, jak se Starý zákon stává Božím poselstvím pro nás.

NÁŠ PŘÍSTUP KE STUDIU STARÉHO ZÁKONA

Druhy starozákonních spisů

Úkol 7. *Přiřaď jednotlivé verše podle druhu jejich obsahu k odpovídajícímu druhu starozákonních spisů.*

Z šedesáti šesti knih Bible je Starý zákon tvořen devětatřiceti knihami. Těchto třicet devět knih lze dále rozdělit do tří hlavních skupin. Prvních sedmnáct knih – od Genesis až po Ester – objasňuje dějinný vývoj Izraele až do období kolem roku 500 př. Kr. Říkáme jim historické knihy.

Prvých pět historických knih je úzce spjato s Mojžíšovým životem a službou. Byl to Mojžíš, koho Bůh použil k tomu, aby vyvedl Izraele z Egypta. Zmíněnou pětici knih tvoří Genesis, Exodus, Leviticus,

Numeri a Deuteronomium. Pět knih Mojžíšových se rovněž často označuje jako *Pentateuch* (řecký název znamenající „pět nádob“).

Jiných pět knih – Jób, Žalmy, Přísloví, Kazatel a Píseň písní – nazýváme někdy knihami básnickými. Vyjadřují pocity, myšlenky a emoce různých postav z izraelských dějin. S těmito událostmi však nejsou úzce spojeny.

Zbylých sedmáct knih označujeme jako prorocké spisy. Čas od času Bůh povolával proroky, aby zvěstovali jeho slovo. Poselství těchto proroků bylo určeno jejich vlastní generaci, často však oznamovali i budoucí události. Podrobnosti uváděné historickými knihami nám pak napomáhají k správnému pochopení poselství jednotlivých proroků. Naproti tomu zase slova vyřčena proroky pomáhají lépe pochopit obsah knih historických. Tabulka č. 1 uvádí uspořádání starozákonních knih do zmíněných tří skupin.

10. Podle druhu obsahu přiřaď jednotlivé verše (levý sloupec) k odpovídajícímu druhu spisů v základním trojdílném členění Starého zákona (pravý sloupec).

a „Hospodina miluji; on slyší můj hlas, moje prosby.“	1) Historické
b „I stane se potom: Vyleji svého ducha na každé tělo. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat...“	2) Básnické
c „Všechny domy na posvátných návrších v samářských městech, které udělali izraelští králové a jimiž uráželi Hospodina, Jóšijáš odstranil...“	3) Prorocké
d „Desátého dne prvního měsíce vystoupil lid z Jordánu. Utábořil se v Gilgálu, při východním okraji Jericha.“	

TABULKA č. 1: ROZTRÍDĚNÍ KNIH STARÉHO ZÁKONA

<i>Historické</i>	<i>Básnické</i>	<i>Prorocké</i>
Genesis	Jób	Izajáš
Exodus	Žalmy	Jeremjáš
Leviticus	Příslolí	Pláč
Numeri	Kazatel	Ezechiel
Deuteronomium	Píseň písní	Daniel
Jozue		Ozeáš
Soudců		Jóel
Rút		Ámos
1. Samuelova		Abdijáš
2. Samuelova		Jonáš
1. Královská		Micheáš
2. Královská		Nahum
1. Paralipomenon		Abakuk
2. Paralipomenon		Sofonjáš
Ezdráš		Ageus
Nehemjáš		Zacharjáš
Ester		Malachiáš

Chronologické studium Starého zákona

Úkol 8. *Poznej charakteristické vlastnosti chronologického studia Starého zákona.*

Náš přehled Starého zákona vyžaduje, abychom knihy historické, básnické i prorocké studovali v *chronologickém* pořadí, tj. budeme vždy sledovat údobí, kterými se jednotlivé knihy zabývají. Začneme knihou, která nám vypráví o těch úplně prvních událostech, a skončíme knihou, která uvádí události poslední či dokonce nejposlednější.

Již jsme viděli, že základním tématem Starého zákona je Boží zjevování své vlastní přirozenosti skrze dějinné události. Avšak tyto události, ačkoli je Bůh řídil, nám nemohou samy o sobě poskytnout zjevení Boží přirozenosti. Proto Bůh povolal určité lidi, aby byli nejen svědky těchto událostí, ale aby rovněž vysvětlili, co bylo prostřednictvím zmíněných událostí zjeveno o Bohu. Tito lidé se nazývali

proroci. *Úkolem proroků bylo obdržet (vidět) a předat dál zjevení Boží.* V našem kursu se budeme společně zabývat proroky i událostmi, jichž byli svědky a o nichž hovořili. Budeme studovat básnické knihy spolu s časovým údobím jejich pravděpodobného sepsání. V tabulce č. 2 nalezneš chronologické pořadí, podle kterého budeme postupovat při našem studiu Starého zákona.

**TABULKA č. 2: CHRONOLOGICKÉ POŘADÍ PRO NAŠE
STUDIUM**

ČÁST 1; Lekce 2 – 4: Dějiny počátků

Historické

Genesis

Exodus

Leviticus

Numeri

Deuteronomium

ČÁST 2; Lekce 5 – 8: Život v zemi zaslíbené

Historické

Jozue

Soudců

Rút

1. Samuelova

Spojené království:

1. a 2. Samuelova

1. a 2. Královská

1. a 2. Paralipomenon

Rozdělené království:

Historické

1. Královská 11 – 12

2. Královská

2. Paralipomenon

Básnické

Job

Žalmy

Přísloví

Kazatel

Píseň písní

Prorocké

Jonáš

Ozeáš

Ámos

Jóel

Izajáš

Micheáš

Nahum

Sofonjáš

Jeremjáš

Pláč

Abakuk

Abdijáš

ČÁST 3; Lekce 9 – 10: Zkáza a obnova

<i>Historické</i>	<i>Básnické</i>	<i>Prorocké</i>
<i>V zajetí babylónském:</i> 2. Královská 17,4 – 18	Žalm 137	Ezechiel Daniel
Ester <i>Obnova:</i> Ezdráš Nehemjáš		Ageus Zacharjáš Malachiáš

11. Následující tvrzení se týkají chronologického studia Starého zákona. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
- a** Všechny knihy prorocké jsou probírány před knihami historickými.
- b** Při chronologickém studiu rozhoduje časové údobí, které daná kniha zachycuje.
- c** Ámos je probírán před knihou Daniel.

Slova z Mi 4,2 nám poskytují nádherný úvod a zároveň i motto pro naše studium Starého zákona:

Pojďte, vystupme na Hospodinovu horu, do domu Boha Jákobova.
Bude nás učit svým cestám a my budeme chodit po jeho stezkách.

Když budeš Starý zákon studovat, očekávej, že Bůh bude skrze něj k tobě promlouvat. Starý zákon je osobním poselstvím pro tebe!

osobní test

Poté, co sis znovu prošel celou lekcí, vypracuj tento osobní test. Svoje odpovědi si porovnej s těmi, které jsou uvedeny na konci této učebnice. Znovu si projdi všechny otázky, které jsi nezodpověděl správně.

1. Příkladem toho, že Bůh k nám hovoří skrze psané slovo, je
 - a) zázrak Lazarova vzkříšení vykonaný Ježíšem Kristem.
 - b) existence mnoha forem života, které jsou dokladem Boží moci.
 - c) biblická kniha Žalmy.
2. Když říkáme, že Písmo je inspirované Bohem, míníme tím, že bylo
 - a) Bohem vdechnuté.
 - b) napsáno dynamickými osobnostmi.
 - c) diktováno slovo za slovem.
3. Poněvadž byla Bible Bohem slovně inspirovaná,
 - a) všichni pisatelé používají stejný styl.
 - b) nejsou jednotlivé knihy poznamenány osobností jejich pisatelů.
 - c) je naprosto celá důvěryhodná a pravdivá.
4. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
 - a Starý zákon je pro dnešní věřící málo zajímavý, protože se zabývá dějinami národa izraelského.
 - b Pisatelé historických starozákonních knih nebyli natolik inspirováni jako pisatelé knih prorockých.
 - c Ježíš a novozákonní autoři přijímali Starý zákon jako slovo Boží a také se o něj opírali.
 - d V Novém zákoně je slovem „Písmo“ většinou míněn Starý zákon.
5. Básnické starozákonní spisy obsahují především
 - a) příběhy a sled událostí v dějinách Božího lidu
 - b) Boží poselství týkající se současných a budoucích událostí.
 - c) záznam pocitů a prožitků Božího lidu.

6. Předpokládejme, že máme následující trojici knih: kniha A, kniha B a kniha C. Podle níže uvedeného popisu rozhodni, kterou z nich bychom se měli při chronologickém způsobu studia zabývat jako první.

- a) Knihou A, která byla napsána před knihou B i C.
- b) Knihou B, která hovoří o událostech, ke kterým došlo před těmi, které líčí knihy A a C.
- c) Knihou C, která obsahuje události, ke kterým došlo po událostech zaznamenaných v knize B.

7. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které je dokladem skutečnosti, že Starý zákon byl věrně uchovávan a předáván až po dnešek.

- a) Masoreti byli velice pečlivými učenci a jejich úkolem bylo pořizovat přesné opisy Písma.
- b) Septuaginta je řecký překlad Starého zákona, běžně používaný v době Ježíšovy pozemské služby.
- c) Svitky od Mrtvého moře (kumránské nálezy) pocházející z r. 70 po Kr. souhlasí se starozákonními rukopisy z doby kolem r. 900 po Kr.
- d) Hebrejsky se hovořilo v Palestině do doby kolem r. 500 po Kr.

8. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které dokládá, že Starý zákon je osobním poselstvím pro nás.

- a) Starý zákon byl sepsán v časovém rozmezí 1400 – 1600 let.
- b) Ř 4,11. 16 a 24 prohlašuje, že jsme duchovními potomky Abrahamovými.
- c) Starý zákon obsahuje 37 knih náležejících do tří základních skupin: knihy historické, básnické a prorocké.
- d) Celá Bible, včetně Starého zákona, je slovem Božím.

odpovědi na studijní otázky

1. Je nazýván „Slovo“ a „Slovo Boží“.
7. c) Ježíš prohlásil, že slova Starého zákona jsou provždy pravdivá.
d) Žádná část Starého zákona nevznikla z pouhého popudu člověka.
2. Bůh k nám promlouvá skrze a) stvoření (stvořený svět, přírodu), b) své psané slovo – Bibli, c) svého Syna Ježíše Krista. (Tyto tři způsoby jsi mohl uvést v libovolném pořadí.)
8. c) Od nejranějších dob byla Boží slova a zjevení zaznamenávána. Tyto spisy byly věrně uchovávané, pečlivě opisovány a věrnými učenci předávány neporušené až po dnešní dobu.
3. a) Ačkoli všechna slova Bible byla inspirována Bohem, Bůh dovolil jednotlivým pisatelům, aby používali svůj vlastní styl.
9. Starý zákon se pro nás stává osobním poselstvím z následujících dvou důvodů: 1) Poněvadž jsme duchovními potomky Abrahamovými, stává se pro nás Starý zákon zprávou o našich duchovních praotcích, 2) Je Božím slovem a jako takový nám umožňuje nahlédnout do našeho vlastního srdce. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
4. Ve své odpovědi jsi mohl uvést kterékoli tři skutečnosti z předešlého oddílu, například: byla první knihou, která byla vytištěna; některé její části byly již přeloženy do více než 1090 jazyků; vždy měla nesmírný vliv na životy jednotlivců i celých národů, atd.
10. a 2) Básnické (Ž 116,1).
b 3) Prorocké (Jl 3,1).
c 1) Historické (2Kr 23,19).
d 1) Historické (Joz 4,19).
5. a Ježíš saduceům řekl, že se mylí, protože neznají Písma ani moc Boží. Při sporu se saduceji citoval starozákonní místa.
b Nesčetná starozákonní místa se vztahovala na Krista. Ježíš oněm dvěma učedníkům vysvětloval, co bylo o něm ve Starém zákoně předpovězeno.
c Ježíš prohlásil, že „Písmo musí platit“, a měl přitom na mysli Starý zákon.
d „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha.“
e Písmo nevzniklo z pouhé lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého. (Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)

11. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Pravdivé.
6. Měli bychom mít k němu úctu jako k poselství Božímu, a ne lidskému.

Lekce 2

Dějiny lidstva

Na prvních stránkách 1. knihy Mojžíšovy (Genesis) nám Bůh poskytl záznam počátku našeho světa i celého vesmíru a všeho, co je v nich obsaženo. Události, které jsou zde vylíčeny, nejenom vzbuzují u lidí obrovský zájem, nýbrž jsou pro ně i nesmírně důležité. Vždy totiž měly a stále i mají pro lidstvo dalekošáhly dopad.

Tato lekce se zabývá obsahem kapitol 1 – 11 Genesis. V těchto kapitolách se setkáváme s postavami a osobnostmi, které patří k těm nejdůležitějším v celé Bibli: Adam, Eva, satan, Noe, Šém a Abraham. Rovněž se zde dočteme o událostech patřících k těm nejosudnějších v celých lidských dějinách: stvoření člověka a jeho následný pád do hříchu, zkáza hříšného lidského pokolení ve vodách potopy a současná záchrana vybrané zbožné rodiny, skrze kterou pak v budoucnu Bůh naplní svůj záměr s lidstvem.

Při studiu této lekce se seznámíš se zmíněnými postavami i událostmi. Nalezneš rovněž mnohé odpovědi na otázky týkající se jak původu světa, tak i *lidu Božího*, k němuž patříme.

osnova lekce

Počátky v Genesi

Bůh Genese

Události Genese

Člověk – Boží veledílo

Veliká tragédie lidstva

Pád a jeho stín

Potomci a zkáza

Nový počátek

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- popsat události stvoření, pádu, potopy a vysvětlit, v čem spočívá jejich význam.
- rozpoznat předky Abrahamovy a objasnit, proč Abrahamovi patří v dějinách spásy tak významné místo.
- uvědomit si obrovskou hodnotu Genese a vážit si jí jako slova Božího, které nás zpravuje o původu a počátku světa i lidstva.

studijní činnost

1. Přečti si ve své Bibli Gn 1 – 11.
2. Prostuduj si všechny části v rozvinutí lekce, zodpověz všechny otázky a své odpovědi si vždy zkontroluj. Zvláštní pozornost věnuj uvedeným mapám a diagramům. Nakonec si vypracuj osobní test. Svě odpovědi si porovnej s těmi, které jsou uvedeny na konci učebnice.

rozvinutí lekce

POČÁTKY V GENESI

Úkol 1. Rozpoznej různé počátky vylíčené v Genesi.

Genesis je řecké slovo a znamená *počátek, původ, zdroj*. Je to opravdu přiléhavé jméno pro první knihu Bible: Genese nás totiž zpravuje o počátku všeho, vyjma samotného Boha, jenž nemá počátek ani konec. Kniha se zabývá původem všeho, co existuje. Uspokojuje přirozenou lidskou zvědavost týkající se minulosti i toho, jak povstal tento svět. My křesťané přijímáme její záznam jako první a zcela autentické vylíčení stvoření vesmíru a záměru, který má s ním Bůh – jeho Stvořitel a svrchovaný Pán. Další Boží zjevení určené člověku je založeno na základu, který tvoří události a pravdy v knize zaznamenané. Z Genese se například cituje více než 60krát v sedmnácti novozákonních knihách.

1. Přiřaď jednotlivé pasáže Písma (levý sloupec) k popisovaným počátkům (pravý sloupec).

.... a Gn 1,1 – 25	1) Rodina
.... b Gn 1,26 – 31	2) Národy světa
.... c Gn 3,1 – 7	3) Svět
.... d Gn 3,8 – 24	4) Civilizace
.... e Gn 4,1 – 15	5) Lidstvo
.... f Gn 4,16 – 9,29	6) Hřích
.... g Gn 10,11	7) Vykoupení

Bůh Genese

Úkol 2. *Rozpoznej pravdy týkající se zjevení Boha, jak nám je ukazuje Genesis.*

Gn 1,1 prohlašuje: „Na počátku... Bůh...“ Kdo to vlastně je Bůh? V Genesi Bůh zjevuje sebe sama jako božského Stvořitele, toho, který vždy existoval – od věků na věky. Jeho dny nemají počátek a jeho život je rovněž i bez konce. Existuje zcela odděleně od ostatních věcí. Stromy jsou Božím dílem; Bůh však není nějaký strom. Bůh stvořil Slunce, avšak Slunce není Bůh.

2. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Genese nám líčí počátek Boha.

b Stvoření je od Boha oddělené.

c Bůh je v Genesi vyličen jako Stvořitel.

Událost Genese

Úkol 3. *Rozpoznej tvrzení, z kterých plyne důležitost záznamu stvoření obsaženého v Genesi.*

V první kapitole Genese se třikrát vyskytuje slovo *stvořil* (1,1. 21 a 27). Jedná se o překlad hebrejského slova, jehož význam je „učinit něco z ničeho“. Skutečnost, že Bůh učinil svět z ničeho dokládá, že vlastní veškerou moc. Pochopení této myšlenky je prvním důležitým krokem na cestě k porozumění našemu vztahu k Bohu. Bible učí, že pouze vírou můžeme vědět, že Bůh stvořil tento svět. Žd 11,3 konstatuje: „Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy, takže to, na co hledíme, nevzniklo z viditelného.“

Tato víra v Boží slovo tvoří základ pro vztah jednotlivce k Bohu i pro jeho křesťanskou zkušenost. Bez této víry není možné zalíbit se Bohu (Žd 11,6). Jako křesťané se musíme spolehnout na slovo Boží, a ne na naše křehké a pouze částečné poznání, které je nám, lidským bytostem, dostupné.

Je mnohem důležitější přivlastnit si myšlenku, že Bůh všechno stvořil, než vlastnit názor, *kde a kdy* přesně k jednotlivým událostem stvoření došlo. Autor Genese například neuvádí žádnou tabulku s ča-

sovými údaji o zmíněných událostech. Nepředkládá nám nějaké datum. Ani se nezmiňuje o přesných zeměpisných podrobnostech v souvislosti s místem původního lidského přebývání – zahradou v Edenu. Tyto záležitosti jsou ponechány stranou. Nicméně ona důležitá ústřední pravda je zcela zřejmá: Bůh stvořil svět z ničeho; jeho stvořitelské dílo se vyznačuje záměrem, účelným uspořádáním a řádem.

Tato pravda je základem a pozadím pro zbytek Božího zjevení a *promlouvání*, tak jak se v Bibli postupně odvíjí.

3. Důležitost záznamu stvoření obsaženého v Genesi spočívá v tom, že se zde uvádí

- a) datum, kdy Bůh stvořil svět.
- b) skutečnost, že Bůh stvořil svět svým slovem.
- c) spousta zeměpisných podrobností o zahradě v Edenu.

Člověk – Boží veledílo

Úkol 4. *Popiš původní Boží záměr s lidstvem.*

Po vylíčení vzniku nebe a země zaměřují úvodní kapitoly Genese svou pozornost spěšně na člověka. Člověk je zcela zjevně tou nejdůležitější bytostí v celém Božím stvoření. Jsa učiněn, aby byl Božím obrazem, podle jeho podoby, dostává se člověk při zjevení Božího záměru do středu zájmu.

Člověku byla dána jak zodpovědnost za stvoření, tak i moc nad ním. Bůh zamýšlel, aby člověk panoval nad jeho stvořením (Gn 1,26 a 28). Postavil jej do nádherné zahrady v Edenu. Člověk se lišil od zvířat. Tato odlišnost vystupuje do popředí v událostech vylíčených v Gn 2,18 – 23. Pro člověka se však nenašla vhodná společnost, dokud Bůh nestvořil Evu – z Adamova vlastního těla. Konečně vše bylo dokonalé! Byla zde zvířecí a rostlinná říše, obě v dokonalé harmonii s člověkem, jenž měl nad nimi panovat a spravovat je. Bůh s tím byl velmi spokojen!

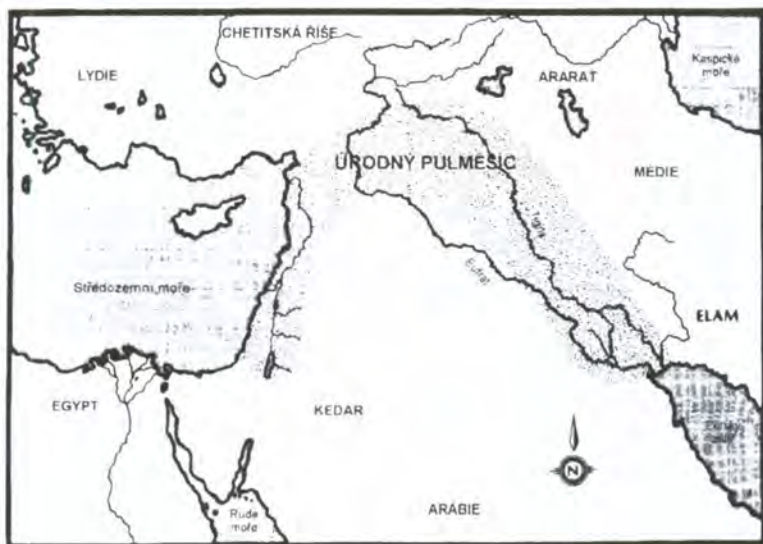
4. Přečti si Gn 2,10 – 14. Na připojené mapě vyhledej řeky, které se zde zmiňují. Všimni si vystínované plochy. Tomuto území se říká oblast „Úrodného pŕlmsíce“ – pro její tvar a vhodnost k pěstování

obilovin. Mnozí lidé, kteří se zabývají dějinami, včetně nekřesťanů, věří, že život se nejdříve objevil právě zde. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Ararat leží severně od „Úrodného půlměsíce“.

b Pouze jedna z řek uváděných v Gn 2,10–14 se nachází poblíž „Úrodného půlměsíce“.

c I mezi nekřesťany jsou takoví, kteří věří tomu, že život začal v oblasti tzv. „Úrodného půlměsíce“.

Bůh chtěl, aby lidé panovali nad stvořením. Zároveň však také chtěl, aby s ním měli obecnství. Ve všem, co bylo stvořeno, vládá dokonalý řád; v lidské bytosti se však nacházela mocná síla – lidská vůle. Ze začátku si člověk zvolil obecnství se svým Stvořitelem. Gn 3,8 ukazuje, že mezi Bohem a jeho dvěma lidskými přáteli toto společenství skutečně bylo. Jak úžasný čas to musel být! Avšak aby člověk a Bůh mohli mít spolu opravdové a trvalé obecnství, člověk se musel pro ně zcela svobodně rozhodnout.

Bůh dal člověku svobodnou volbu. Nestvořil člověka jako nějakou loutku, bez vůle či vlastních tužeb. Bůh chtěl, aby jej lidé milovali, protože *se tak sami rozhodli*. Ostatní stvoření – hvězdy, Slunce,

stromy – tuto svobodnou volbu nemají. Jsou nuceny pohybovat se podle předem stanoveného plánu. Avšak v případě lidských bytostí Bůh chtěl, aby se svobodně rozhodly konat jeho vůli a aby v tom nacházely zalíbení.

5. Ve dvou stručných větách popiš dva hlavní Boží záměry s lidstvem. Použij k tomu svého poznámkového sešitu.

VELIKÁ TRAGÉDIE LIDSTVA

Pád a jeho stín

Úkol 5. *Rozpoznej tvrzení, která objasňují význam a následky pádu.*

Křesťanská nauka označuje Adamovu a Evinu neposlušnost, jak nám ji líčí Gn 3,1 – 7, slovem *pád*. Již jsme viděli, jaký byl původní Boží záměr s lidstvem. Z takovýchto výšin tedy člověk spadl – proto „pád“.

Jak se události třetí kapitoly Genese odvíjejí, nalézáme Adama s Evou v zahradě Edenu. Tito první lidé mají naprosto svobodnou volbu. Je zde však přítomna ještě další osobní bytost – satan. I on byl stvořen pro vysoké cíle. Vzbouřil se však proti Bohu, přišel tím o své postavení (L 10,18) a nyní se v této zahradě snaží zmařit Boží plán: chce, aby se i člověk připojil k jeho vzpouře. Satan tehdy Adama a Evu pokoušel, aby použili svou vlastní vůli proti vůli Boží. Jako spornou otázku si vybral Boží příkaz týkající se stromu, který stál v samém středu zahrady.

6. Přečti si Gn 2,8 – 17. Ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a O jaký strom se v oné situaci jednalo?

b Jaký byl Boží příkaz ohledně zmíněného stromu?

Nedomnívej se, že je to něco neobvyklého, když si Bůh pro svou jedinou zkoušku vybral skutečný strom a jeho opravdové ovoce. Bůh naši poslušnost často zkouší právě prostřednictvím prostých, každodenních věcí. Satan přišel k Evě v podobě hada – tedy stvoření, které v té době bylo nepochybně zvláště nádherné. Jak Adam, tak Eva ve zkoušce neobstáli. Jejich selhání přivedilo onu nejkritičtější změnu ve

vztahu člověka k Bohu. Je to ta nejtragičtější událost v dějinách lidstva. Bible se o ní znovu a znovu zmiňuje (viz např. Ř 5,12. 18 – 19).

7. Přečti si Gn 3,1 – 24. Pomocí číslic 1 až 6, které vepíšeš do vymezeného prostoru, uspořádej uvedené události podle časového sledu.

- a Eva uposlechla satana a porušila Boží příkaz.
- b Bůh dal Adamovi a Evě příkaz týkající se konkrétního stromu.
- c Adam s Evou byli vyhnáni ze zahrady.
- d Adam jedl zakázané ovoce.
- e Adam s Evou se pokoušeli zakrýt svou nahotu.
- f Bůh přioděl Adama a Evu.

Nyní si blíže povšimněme toho, k čemu ve skutečnosti došlo, když Adam a Eva zhřešili. Jejich jednání se nám jeví jako typický příklad a je nám více odhalováno v Novém zákoně. Vyznačuje se tím, že se člověk snaží uspokojit své přirozené tužby, jež mu dal Bůh, špatným způsobem. Tyto tužby jsou následovné 1) vlastnit věci, 2) mít požitek z věcí, užívat si jich, 3) dosáhnout něčeho. 1J 2,16 hovoří o naplnění těchto tužeb mimo vůli Boží jako o 1) tom, po čem dychtí člověk (žádost těla), 2) tom, co chtějí jeho oči (žádost očí) a 3) tom všem, na čem si lidé v životě zakládají (prázdna chloubka života).

8. Z Gn 3,6 uveď příslušné formulace, které odpovídají jednotlivým tužbám.

- a Vlastnit věci: to, po čem člověk dychtí
.....
- b Mít požitek z věcí, užívat si jich: to, co chtějí lidské oči
.....
- c Dosáhnout něčeho: všechno, na čem si lidé v životě zakládají.
.....

Naši prarodiče se tedy připojili k satanově vzpouře proti Božím příkazům. Když to učinili, okamžitě se něco změnilo: začali si být

vědomí sebe, a ne Boha. Dostavilo se vědomí zatracení. Byli nuceni ukryt se před Boží svatou přítomností. „Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.“ (Gn 3,7) Bůh Hospodin však zabil nějaké zvíře a z jeho kůže jim udělal oděv.

Duchovní život Adama a Evy odumřel – v souladu s tím, co Bůh dříve řekl. Nad jejich fyzickými těly začala viset hrozba smrti. Byli odděleni od Boha – stali se z nich sirotci. Tito první lidé se dobrovolně rozhodli opustit obecnství s Bohem a sestoupili dolů pod satanovu vládu. Z výšin Božího záměru padli do hlubin otroctví.

9. Přečti si Ž 8,4–9 a Žd 2,8. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Boží úmysl s člověkem byl, aby člověk nade vším panoval.

b Člověk nyní panuje nade všemi věcmi.

c Každá lidská bytost v nynější době naplňuje Boží záměr.

Bůh vyslovil soud nade všemi, kdo se podíleli na zmíněném pádu. Had dostal úděl horší než všechna ostatní zvířata (Gn 3,14). Mezi něj a člověka bylo položeno nepřátelství. Žena i muž byli od této události vystaveni utrpení, tvrdé námaze a fyzické smrti. Celý příběh končí vyhnáním člověka ze zahrady, kde panovala blaženost a dokonalé štěstí. Stalo se tak proto, aby člověk nemohl jíst ovoce ze stromu života – jinak by zůstal navěky ve svém hříšném stavu (Gn 3,22–24).

Když Bůh dával lidem svobodnou volbu, věděl, že je s tím spojeno nebezpečí, že se každý jednotlivec odvrátí od dobra ke zlu. Avšak ačkoli si byl Bůh vědom obou konečných možností, přesto se rozhodl pro tento krok. Pro některé lidi zde vždy bylo pokušení uvažovat o tom, zda Boží záměry nakonec neztroskotaly; vidí totiž svět, který je plný následků hříchu. Avšak Boží záměry nemohou nikdy ztroskotat (Iz 46,10). Bůh by byl svět nikdy nestvořil, kdyby užitek ze spasení v budoucnu mnohonásobně nepřevýšil ztrátu způsobenou lidskou neposlušností. Bůh viděl, že někteří se svobodně rozhodnou odmítnout vysvobození, které připravil. Tato pravda nás přivádí k přesvědčení o tom, jak úžasná budoucnost čeká ty, kdo přijali Boží spasení.

Bůh zaslíbil konečné vítězství – skrze ženino símě (Gn 3,15). Bylo to proroctví o Kristu, který měl přijít a lidstvo vysvobodit. Není to úžasné, že křesťan, který žije vítězný život, bude jednoho dne jíst ze stromu života! Ježíš ve Zj 2,7 zaslubuje: „Tomu, kdo zvítězí, dám jíst

ze stromu života v Božím ráji.“ Jak veliké zaslíbení pro ty, kdo se rozhodnou žít pro Boha a odmítnou následovat rady satanovy nebo se připojit k jeho vzpouře!

Opravdu, „Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty!“ (Ř 11,33). Boží záměry nebudou poraženy. Jednoho dne bude tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, zpívat píseň spasených (Zj 7,9 – 12). Věčný záměr pravého Boha se nakonec naplní!

10. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které uvádí důsledky Adamovy a Eviny neposlušnosti.

- a) Adam a Eva měli i nadále důvěrné obecenství s Bohem.
- b) Lidé byli podrobena fyzické smrti.
- c) Adam s Evou byli ze zahrady Edenu vyhnáni.
- d) Boží záměr s lidstvem ztroskotal.
- e) Adamovi a Evě bylo znemožněno jíst ze stromu života.

Potomci a zkáza

Kain, Ábel a Šét

Úkol 6. *Uved' duchovní lekce, kterým se můžeme naučit ze života Kainova, Ábelova a Šétova.*

Bible uvádí jmény tři syny, které spolu měli Adam s Evou. Jsou to Kain, Ábel a Šét. Právě na příběhu Kaina a Ábela můžeme zřetelně vidět, v jakém stavu se nacházelo lidstvo po pádu prvních lidí. Oba, Kain i Ábel, připravili Hospodinu oběť. Bůh přijal Ábelovu oběť z prvorozených ovcí, avšak na Kainův obětní dar z plodin země neshlédl.

Kainova a Ábelova oběť, přinesené na samém úsvitu biblických dějin, jsou do určité míry ozvěnou zkušenosti jejich rodičů, Adama a Evy. Stejně jak se Adam a Eva snažili zakrýt svou nahotu (přikrýt svůj hřích), tak i Kain přinesl oběť sestávající z výsledku své vlastní práce – úrodu z plodin země. A zrovna jako Hospodin zabil nějaké zvíře a zhotovil Adamovi a Evě oděv, tak i Ábel přinesl Bohu oběť z prvoro-

rozených zvířat. Bůh přioděl Adama a Evu, a Bůh také přijal Ábelovu oběť. U těchto raných událostí v dějinách lidstva tak Bůh zřetelně zjevil důležitý princip: *Aby hřích mohl být přikryt, musí nastat smrt – buď smrt hříšníka, anebo smrt někoho, kdo zaujme jeho místo a podstoupí ji místo něj.*

Počínaje Adamem a Kainem Bůh neustále poukazoval kupředu ke kříži Ježíše Krista. Bůh učinil zcela zřejmým, že zaslíbený Spasitel bude muset vytrpět trest za lidské hříchy. Všechny starozákonní oběti, kdy bylo obětováno nějaké zvíře, ukazovaly dopředu na Ježíše jako toho pravého *Beránka Božího* (J 1,29). Tyto oběti znázorňovaly smrt, kterou pak Ježíš musel podstoupit, aby odstranil hřích.

Kain a Ábel jsou představiteli odlišných postojů dvou různých skupin lidí. Jedna skupina nevidí žádnou nutnost Spasitele. Zdá se jim, že si vystačí se svou vlastní dobrotou. Lidé z té druhé skupiny vědí, že budou ztraceni, pokud nepřijmou oběť, kterou Bůh sám připravil, aby byla přinesena za jejich hříchy, a pokud mu ve věci spasení nebudou zcela důvěřovat.

11. Bůh shlédl na oběť Ábelovu, ale nepřijal Kainovu. Ve svém sešitě uveď, jakému duchovnímu principu se můžeme na tomto příkladu naučit.

Kainův postoj se ukázal být postojem úmyslné neposlušnosti: Bůh jej přece varoval, že hřích bude chtít nad ním vládnout (Gn 4,7). Svého bratra zavraždil (Gn 4,8), sám pak byl vypuzen ze země a od Boží tváře.

Gn 4,17 – 24 nám líčí další osudy Kaina a jeho potomků. Ti začali stavět města, zhotovovali různá náradí a chovali dobytek. Toto byl zároveň i počátek civilizace. Události a činnosti uvedené ve zmíněné pasáži si ve skutečnosti vyžádaly dlouhé časové údobí. Vzniklá civilizace poskytla většině lidí falešný pocit bezpečí. Svědčí o tom např. vychloubání jednoho z Kainových potomků, Lámecha (Gn 4,23 – 24).

Zatímco Kainovci budovali svou civilizaci, Adam s Evou měli dalšího syna. Když se narodil, Eva řekla: „Bůh mi vložil do klína jiného potomka místo Ábela, kterého zabil Kain“ (Gn 4,25). Ábel byl zbožným člověkem. Kdyby byl zůstal naživu, z jeho potomstva by se byl mohl narodit i Spasitel, jehož Bůh zaslíbil. Ábel však byl zavražděn. Je zřejmé, že touto vraždou se satan snažil zabránit uvedené možnosti. Nyní však Bůh dal Adamovi a Evě dalšího syna – Šéta. Skrze Šeta se

mělo naplnit Hospodinovo zaslíbení. Stojí za povšimnutí, že během života Šétova syna Enóše lidé začali vzývat jméno Hospodinovo (Gn 4,26).

Proto, aby se mohl uskutečnit Boží plán vykoupení, musela existovat rodová linie, ze které by vyšel i Spasitel. Bylo nutné, aby se Bůh stal člověkem a aby tak mohl obětovat svůj život jako výkupné za obnovení narušeného vztahu mezi člověkem a sebou samým. Šét byl shledán hodným stát se hlavou rodové linie budoucího Spasitele. Tuto linii můžeme sledovat od něj až po Krista.

12. Šétův význam v Božím plánu spasení spočívá v tom, že Šét

- a) „nespatřil smrt“.
- b) se měl stát lidským předkem Kristovým.
- c) mohl zaplatit cenu za lidský hřích.

13. Srovnej Gn 5 s L 3,36 – 38. V obou pasážích je uvedeno jedenáct lidských předků Ježíšových, počítaje ty od Adama až po Šéma. Do svého sešitu si napiš ve správném pořadí jména těchto předků.

Potopa

Úkol 7. *Rozpoznej pravdivá tvrzení týkající se potopy.*

Ve svém seznamu lidských předků Ježíše Krista jsi uvedl Henocha. Všimni si, co je o jeho životě řečeno v Gn 5,21 – 24. Porovnej si tuto pasáž s Žd 11,5 – 6. Henoch „nespatřil smrt“! Žil v obecenství s Bohem a jeho život měl netypický konec: Bůh ho vzal k sobě!

Henochův vnuk se jmenoval Lámech, Lámechův syn pak Noe. Za dnů Noeho se začala lidská bezbožnost a zvrácenost nebezpečně vzrůstat. Bujelo násilí, zlo a zkaženost. Ale Noe se Hospodinu líbil. Po celých sto dvacet let Bůh skrze Noeho varoval všechny lidi, že hodlá zničit tehdejší svět ve vodách potopy. Avšak byl to opět pouze Noe, který našel u Hospodina milost a jehož vztah byl k Hospodinu byl pro Boha přijatelný.

Bůh Noemu přikázal, aby postavil archu. Noe Boha uposlechl a postavil tuto obrovskou loď přesně podle plánu a rozměrů, které mu dal Bůh. Dnešní vědci by souhlasili se zjištěním, že loď podobná té,

jakou postavil Noe, by byla zcela plavbyschopná a dokázala by pomoci veškerý život, který měl být zachován. Při stavění archy uplatnil Noe víru v Boží slovo, které přesahovalo jeho lidské chápání. Žd 11,7 o tom říká: „Noe věřil, a proto pokorně přijal, co mu Bůh oznámil a co ještě nebylo vidět...“

Na Boží příkaz pak vešel Noe, jeho žena, jejich tři synové spolu s manželkami a zástupci všech druhů zvířecí říše do archy. Poté, co tak učinili, Bůh seslal potopu a tímto způsobem vykonal soud nad celou zemí. Hříšné lidské pokolení bylo zničeno. Noe se svou rodinou a zachráněnými zvířaty byli nuceni zůstat v arše po dobu přibližně jednoho roku. Pak vody opadly a lidstvo dostalo novou příležitost.

14. Přečti si vyprávění o potopě v Gn 6 – 8 a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením

a Noe věřil, a proto uposlechl Božího varování.

b Bůh umožnil Noeho generaci, aby setrvala v hříchu.

c Noe prokázal svou víru v Boha stavbou archy.

Nový počátek

Úkol 8. *Urci fakta týkající se osidlování země potomky Noeho.*

Noe začal dějiny nové civilizace tím, že vybudoval Hospodinu oltář a obětoval na něm zápalné oběti. Jako odpověď Bůh učinil s Noem smlouvu (úmluvu), jež obsahovala zaslíbení týkající se budoucích vztahů mezi Hospodinem a lidmi. Boží jednání nám poukazuje na jeho konečný záměr při vykonání soudu nad celým světem, a tím bylo obnovení vztahu mezi ním a lidstvem.

15. Přečti si Gn 9 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Jak znělo Boží zaslíbení (vv. 8 – 11)?

b Jaké znamení Bůh dal (vv. 12 – 17)?

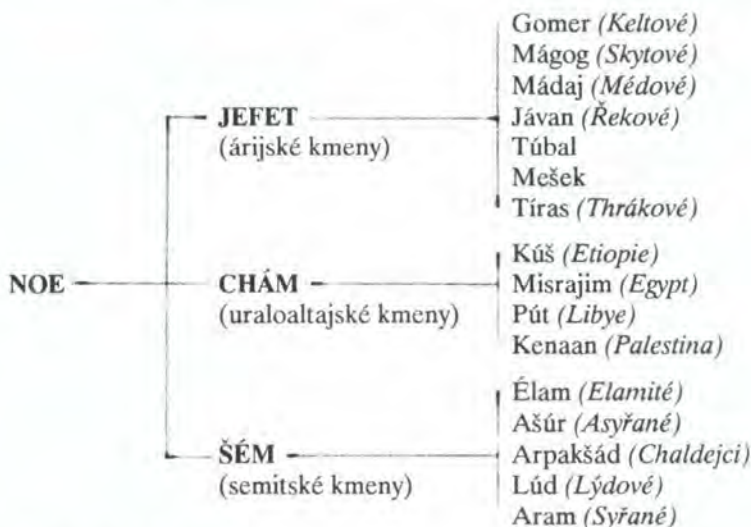
Zanedlouho poté, co se Noe a jeho synové usadili v zemi, došlo k incidentu, o kterém se zmiňuje Gn 9,20 – 27. To, co se tehdy stalo, nám ukazuje, že i takový spravedlivý muž jako Noe mohl být pokoušen a upadnout do hříchu. Uvedená událost nám také umožňuje poznat

charakter synů Noeho: Šéma, Cháma a Jefeta. Chám – na rozdíl od Šéma a Jefeta – neprojevili vůči otci náležitou úctu. Na jeho syna Kenaana pak v důsledku toho padlo prokletí obsažené v proroctví Noeho (vv. 25 – 27). Několik století nato, když Izrael obsazoval zemi zaslíbenou, přišel na její původní obyvatele – národy kenaanské – strašlivý soud.

Gn 10,1 – 32 nás seznamuje s územím, kde se potomkové Noeho usadili. Dnešní vědci, kteří se zabývají dějinami lidstva, nalézají stále větší množství důkazů, které potvrzují pravdivost informací zde uváděných. Tato zpráva je tedy jediným a zároveň i postačujícím vysvětlením pro to, jak se vlastně lidé rozšířili do všech těch míst, kde žijí nyní.

Následující přehled uvádí jména synů Noeho, jejich syny a několik národů, které vzešly z jejich potomků.

POTOMCI NOEHO A NÁRODY, KTERÉ Z NICH VZEŠLY

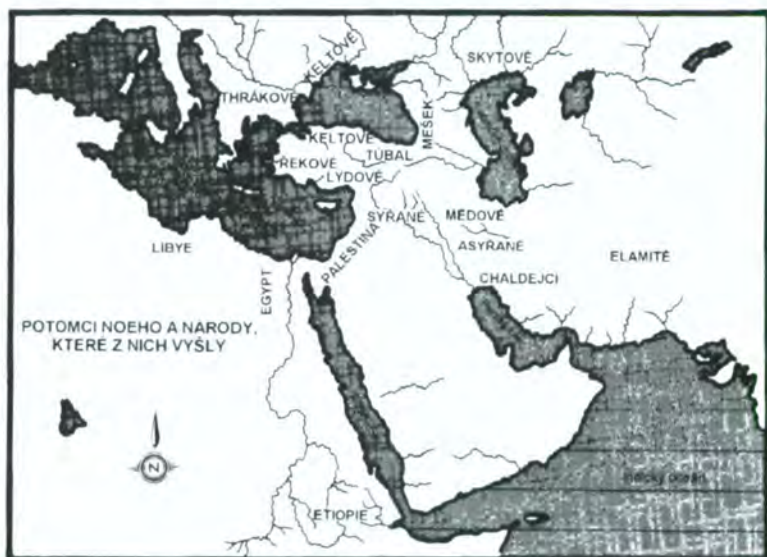

Synové Jefetovi se usadili v oblasti Černého a Kaspického moře a západně obsadili území až po dnešní Španělsko (Gn 10,2 – 5). Je pravděpodobné, že právě z nich se vyvinuly řecké a germánské národy.

Tři synové Chámovi odtáhli do Afriky (vv. 6 – 14). Později se rozšířili na sever do země Šineáru a do Asýrie. Vystavěli města Ninive, Bábel a Akkad. Kenaan, čtvrtý syn Chámův, se usadil podél Středozemního moře, v oblasti od Sidónu až po Gerar jižně od Gázy. Kenaanci hovořili jazykem podobným tomu, který používali potomci Šémovi, ačkoli byli ve skutečnosti potomky Chámovými.

Potomci Šémovi obývali oblast severně od Perského zálivu (vv. 21 až 31). Byli rovněž označováni jako Semité. Elam, Aššur a Aram jsou místní jména spojovaná se semitskými národy.

Na připojené mapě jsou přibližně vyznačeny oblasti, ve kterých se usadili potomci Jefetovi, Chámovi a Šémovi.

16. Jaký byl Boží konečný záměr, když vykonal nad světem soud skrze vody potopy?

.....

17. Znovu si pečlivě projdi přehled potomků Noeho, mapu a popis území, která obsadili. Pak přiřaď jednotlivé syny k místům a národům, které se spojují s nimi a s jejich potomky. Do vyznačeného prostoru vepiš vždy číselné označení příslušného syna.

.... a Akkad j Asyřané	1) Šém
.... b Afrika k Keltové	2) Synové Chámovi
.... c Aram l Chaldejci	3) Jefet
.... d Ašúr m Elamité	
.... e Černé moře n Etiopie (Kuš)	
.... f Kaspické moře o Libye	
.... g Ninive p Médie	
.... h Šineár q Palestina	
.... i Španělsko r Skytové	

Abraham a jeho potomci

Úkol 9. Zvol důvod, pro který Abraham zaujímá zvlášť významné místo při studování Starého zákona.

V dalším oddíle Genese Duch svatý zužuje spektrum naší pozornosti na Semity (Gn 11,10 – 32). Biblický text nyní uvádí deset generací, počínaje Šémem a jeho rodinou a konče Terachem a jeho rodinou. Terach spolu se svou rodinou vyšel z Kaldejského Uru a usadil se Cháranu. Součástí této rodiny byl i Abram, později nazývaný Abraham. Abraham je příkladem muže, jenž jednal na základě zjevení, které je nám dostupné z celého stvoření, jak je to vylíčeno v Ž 19. Bůh splnil zaslíbení, které Abrahamovi dal, a vedl jej vírou od začátku až do konce – „z víry k víře“ (Ř 1,17).

Abrahamovo símě neboli potomci – jak přirození, tak duchovní – jsou středem pozornosti na zbývajících stránkách Bible. Jsou nazýváni *lidem Božím*.

18. Abraham zaujímá při studování Starého zákona místo zvlášť významné, poněvadž jeho potomci

- a) byli velice početní.
- b) se nazývali Semité.
- c) jsou lidem Božím.
- d) mohou sledovat svou rodovou linii zpět až k Šémovi.

osobní test

1. Důležitost záznamu stvoření světa uvedeného v Genesi spočívá v tom, že

- a) dokládá velmi důležitou pravdu: Bůh stvořil svět z ničeho.
- b) uvádí rok, kdy došlo ke stvoření světa.
- c) přesně popisuje místo, kde ležel Eden.

2. Bůh zamýšlel, aby

- a) byl člověk zbaven veškeré zodpovědnosti.
- b) člověk panoval nade vším stvořením.
- c) jej člověk z nutnosti miloval.

3. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením

a Pádem zcela ztroskotaly Boží plány a záměry.

b Satan řekl Evě pravdu.

c Pád poznamenal pouze Adama a Evu.

d Aby Adam s Evou mohli být přioděni, muselo být zabito nějaké zvíře.

4. Z Boží reakce na oběti přinesené Ábelem a Kainem vyplývá následující duchovní lekce:

- a) Bůh nepožaduje oběti za hřích.
- b) Neexistuje žádný způsob, jak by mohl být hřích přikryt.
- c) Člověk nemůže přikrýt hřích svým vlastním snažením.

5. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které je pravdivým vyličením pádu člověka.

a) Adam s Evou byli stvořeni odlišní od zvířat. Tím, že se snažili uplatňovat nad zvířaty autoritu, zhřešili. Proto také museli opustit zahradu v Edenu.

b) Adam s Evou uposlechli satanovy rady, aby odepřeli Bohu svou poslušnost. Uplatnili svou vlastní vůli k jednání proti konkrétnímu Božímu příkazu.

c) Adam a Eva se radovali z obecenství s Bohem. Později se však začali až přespříliš starat o zahradu, namísto aby trávili čas v Boží přítomnosti.

6. Noe nezahynul spolu s ostatními ve vodách potopy, poněvadž

- a) měl víru v Boží slovo.
- b) byl synem spravedlivého muže.
- c) měl několik zbožných dětí.

7. Potomci Šémovi se usadili

- a) v oblasti Černého a Kaspického moře.
- b) v severní Africe.
- c) severně od Perského zálivu.

8. Pomocí číslic 1 – 9, které vepíšeš do vyhrazeného prostoru, uspořádej chronologicky (podle časové posloupnosti) následující události:

.... a Noe uvěřil Božímu slovu a postavil archu.

.... b Adam s Evou uposlechli satanovy rady.

.... c Ábel byl zavražděn svým bratrem Kainem.

.... d Bůh stvořil nebe a zemi.

.... e Narodil se Abraham.

.... f Bůh seslal na hříšné lidstvo soud v podobě potopy.

.... g Bůh svěřil člověku vládu nad stvořením i zodpovědnost za ně.

.... h Bůh učinil smlouvu s lidstvem a potvrdil ji znamením duhy.

.... i Adam a Eva museli opustit zahradu v Edenu.

9. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Abraham patřil k Semitům.

b Jefet byl jedním z Abrahamových předků.

c Dnešní věřící patří k lidu Božímu.

odpovědi na studijní otázky

10. b) Lidé byli podrobeni fyzické smrti.
c) Adam s Evou byli ze zahrady Edenu vyhnáni.
e) Adamovi a Evě bylo znemožněno jíst ze stromu života.
1. a 3) Svět.
b 5) Lidstvo.
c 6) Hřích.
d 7) Vykoupení (Gn 3,15 se považuje za proroctví o Ježíši Kristu).
e 1) Rodina.
f 4) Civilizace.
g 2) Národy světa.
11. Na uvedeném příkladu vidíme, že jediná možnost přikrytí hříchu je skrze smrt. Lidské dobré snažení není pro Boha přijatelné. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
2. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Pravdivé.
12. b) se měl stát lidským předkem Kristovým.
3. b) skutečnost, že Bůh stvořil svět svým slovem.
13. 1) Adam.
2) Šét.
3) Enóš.
4) Kénan.
5) Mahalalel.
6) Jered.
7) Henoch.
8) Metúšelach.
9) Lámech.
10) Noe.
11) Šém.
4. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
14. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.

5. Jsou to následující záměry: a) lidstvo mělo panovat nad stvořením,
b) lidé měli žít v obecnství s Bohem. (Tvoje odpověď by se měla podobat této. Oba záměry jsi mohl uvést v libovolném pořadí.)
15. a „...nedojde již k potopě, která by zahladila zemi.“
b Bůh dal jako znamení duhu.
6. a Jednalo se o strom poznání dobrého a zlého.
b Bůh lidem zakázal jíst z něj ovoce.
16. Bůh vykonal soud nad světem, aby mohlo dojít k obnovení obecnství mezi ním a lidmi.
7. a 2
b 1
c 6
d 3
e 4
f 5
17. a 2) Synové Chámovi. j 2) Synové Chámovi.
b 2) Synové Chámovi. k 3) Jefet.
c 1) Šém. l 1) Šém.
d 1) Šém. m 1) Šém.
e 3) Jefet. n 2) Synové Chámovi.
f 3) Jefet. o 2) Synové Chámovi.
g 2) Synové Chámovi. p 3) Jefet.
h 2) Synové Chámovi. q 2) Synové Chámovi.
i 3) Jefet. r 3) Jefet.
8. Já bych tuto otázku zodpověděl následovně:
a „...viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu...“
b „...viděla, že je to strom... lákavý pro oči...“
c „...viděla, že je to strom... slibující vševědoucnost.“
(Tvoje odpověď by se měla podobat shora uvedeným.)
18. c) jsou lidem Božím.
9. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.

poznámky

Lekce 3

Dějiny vyvoleného národa

Doposud jsme se zabývali vznikem světa a ranými dějinami lidstva. Nyní se zaměříme na jistého jednotlivce a počátek národa, skrze nějž Bůh uskutečnil svůj záměr s lidstvem. Tímto jednotlivcem byl Abraham; z dvanácti synů jeho vnuka Jákoeba pak povstal zmíněný národ – Izrael.

Bůh si vybral Izraele za svůj lid, protože chtěl mít lid, skrze který by mohl uskutečnit na zemi své záměry. Z Boží volby měl plynout trojí užitek. Za prvé mělo být uprostřed silících temnot, jež obestíraly svět, zachováno uctívání pravého Boha. Za druhé mělo dojít k sepsání Božího slova – Písma svatého – a k jeho následnému uchovávaní a předávání příštím generacím. Za třetí tím měla být zachována rodová linie, která by umožnila přijít našemu Pánu Ježíši Kristu – zaslíbenému a tolik potřebnému Vykupiteli. Pro lid Boží, který měl toto všechno umožnit, to byla obrovská zodpovědnost!

Tato lekce ti pomůže uvidět Boží nesmírnou moc, kterou projevil, když si vybral, zachovával a vysvobozoval svůj lid. Jak úžasné zázraky pro něj vykonal! Prostřednictvím studia těchto událostí získáš nové porozumění Božím záměrům.

osnova lekce

Je dána naděje
Člověk uposlechl
Je zrozen národ

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- pojednat o Abrahamových prožitcích a poukázat na souvislost mezi nimi, jeho vírou a národem izraelským.
- vylíčit prožitky Izraele v egyptském otroctví i následné vysvobození a vysvětlit, v čem spočívá jejich význam.
- vysvětlit Boží úmysl, když Bůh dovoluje, aby jeho lid procházel zkouškami a utrpením.

studijní činnost

1. Podle pokynů uvedených v této lekci si ve své Bibli přečti Gn 11 až Ex 14.
2. Pečlivě si projdi rozvinutí lekce. Zodpověz všechny studijní otázky. Svě odpovědi si vždy porovnej s těmi, které jsou uvedeny v závěru lekce. Zvláštní pozornost věnuj učení týkajícímu se života Abrahama. Vypracuj si osobní test a své odpovědi si pak zkontroluj.

rozvinutí lekce

JE DÁNA NADĚJE

Temné údobí

Přečti si Gn 11,1–9

Úkol 1. Vyber tvrzení, které potvrzuje skutečnost, že civilizace vyličená v Gn 11 je vhodnou ilustrací modelu uváděného v Ř 1.

I přes soud v podobě potopy se vzpoura člověka vůči Bohu dále šířila. Lidé, kteří v oné době ještě hovořili společným jazykem, si předsevzali uskutečnit zlý a pošetilý plán. Vystavěli město a v něm věž, které se pak začalo říkat Babel (nebo také babylónská věž). Zdá se, že tato věž byla ve skutečnosti lidskou snahou vyvýšit sebe dokonce i nad samého Boha – šlo tedy o určitou dobu snažení satanova (L 10,18; Iz 14,12–14). Avšak Bůh vykonal nad těmito lidmi soud. Zmátl jejich řeč a rozehnal je po celé zemi. Jednotlivé skupiny však již od této chvíle používaly odlišný jazyk. Takto byla potřena jejich schopnost sjednotit se ke společné vzpouře.

Lidská vzpoura, jak nám ji líčí Gn 11, je vhodnou ilustrací modelu uvedeného v Ř 1.

1. Přečti si Ř 11,19–29 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co mohou lidé poznat o Bohu, když přemýšlejí o jeho díle (v. 20).

b Jakým způsobem lidé odmítají pravdu o Bohu (v. 21)?

Nejdříve lidé pravdu o Bohu, která je jim přístupná, odmítnou. Vzápětí, tak jak odmítají pravdu, sestupují po následujících pěti stupních úpadku a rozkladu:

1. Jejich scestná mysl se ocitá ve tmě (v. 21).
2. Uctívají zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ptáků, čtvernožců a plazů (v. 23).
3. Bůh je nechává na pospas nečistým vášním jejich srdcí (v. 24).
4. Bůh je vydává v moc hanebných vášní (vv. 26–27).

5. Protože si nedovedli vážít pravého poznání Boha, Bůh je vydává na pospas jejich zvrácené mysli (v. 28).

Zkaženost lidí vylíčená v Gn 11, stejně jako zkaženost v Gn 6, tedy byla výsledkem *lidského rozhodnutí* odmítnout pravdu o Bohu. Nezapomínej, že všichni lidé z Gn 11 byli přímými potomky Noeho, a proto měli poznání o Bohu.

Známý odborník na dějiny, Arnold Toynbee, vystopoval jedenadvacet oddělených civilizací v rozmezí šesti tisíc let lidských dějin. Začíná civilizací sumerskou a akkadskou, které vznikly po Božím soudu uvedeném v Gn 11, a končí nedávnými civilizacemi současného světa. Při svém studiu zjistil, že všechny tyto civilizace prošly zmíněným modelem úpadku a rozkladu. Semeno vzpoury, které v konečném důsledku přináší sebezničení, se nachází v každém člověku.

2. Civilizace vylíčená v Gn 11 je vhodnou ilustrací modelu uváděného v Ř 1, a to proto, že tito lidé

- a) neměli zbožného předka, který by byl žil s Bohem.
- b) odmítli pravdu, kterou v určité době poznali.
- c) nepoznali ani nepochopili pravdu.

Boží věrnost

Přečti si Gn 12,1–3

Úkol 2. *Uved', jakým způsobem povolal Hospodin Abrahama a jaká mu dal zaslíbení.*

Časové údobí zachycené v Gn 12–50 se často nazývá *věkem* (obdobím) *patriarchů* (praotců), poněvadž se zabývá životy mužů, kterým se říkalo patriarchové (praotcové). Mínilo se tím, že tito lidé byli tělesnými (i duchovními) otcí lidu Božího. Tímto jménem byl označován Abram (později nazývaný Abraham) a jeho potomci: Izák, Jákob a Josef [někdy rovněž všech dvanáct synů Jákobových, srov. Sk 7,8–9 pozn. překl.]. Gn 12–50 nám líčí jejich vztah k Bohu.

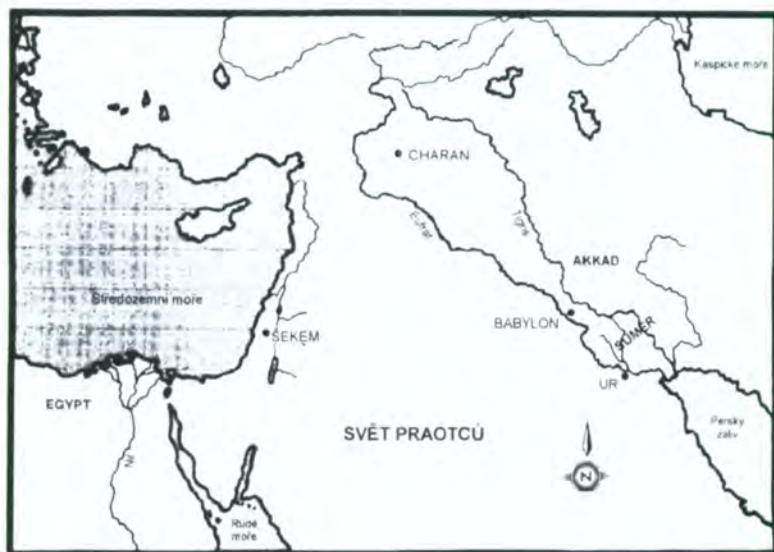
Je mnoho úžasných pravd, kterým se můžeme naučit z jejich životů! Stejně jako my, i oni se ve svém životě potýkali s mnohými těžkostmi; přece však kladně reagovali na Boží zjevení (na to, co jim řekl) a jeho vedení. Studium jejich života se pro nás může stát zdrojem

velikého povzbuzení! Ačkoli jako lidé byli slabí a často selhávali, přesto velmi citlivě reagovali na Boží lásku.

Věřili Božím zaslíbením. Poslouchali Hospodina a osobním způsobem zakoušeli jeho přítomnost. Bůh jim během jejich života dal velikou naději pro budoucnost.

Svět Abramův

Abram (později nazývaný Abraham) byl synem Teracha, který pocházel z Kaldejského Uru, města ležícího v Babylónii. Nalézalo se v oblasti „úrodného půlměsíce“, o kterém jsme se již zmínili v 2. lekci. V dobách po potopě zde po určitou dobu vládli Sumerové, kteří nepatřili mezi semitské národy. Později však toto území dobyli Akkadčané, kteří byli Semity. Kultura, z které vyšel i Abram, na tomto území přetrvávala po dobu přibližně jednoho tisíce let. Zmíněná místa a území si vyhledej na připojené mapě.

Ur bylo nádherné město o rozloze přes 60 ha, se vzkvétajícím obchodem, výrobou, soudnictvím a četnými náboženskými aktivitami.

Žilo zde pravděpodobně kolem 24 tisíc lidí. Modloslužba se soustřeďovala kolem obrovské, jedenadvacet metrů vysoké věže

Ze studia Gn 11,10 – 26 již víme, že Abram byl potomkem Noeho v linii Šémově. Přesto však byl Abramův otec Terach i lid, k němuž patřil, velice vzdálen poznání nejvyššího Boha. Terach spolu se svou rodinou uctívali modly (Joz 24,2 – 3).

3. Projdi si znovu odstavec Svět Abramův a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Ur leželo poblíž Kaspického moře.

b Sumerové byli potomky Šéma, syna Noeho.

c Akkad leží severně od Sumeru.

d Po Sumerech vládli na zmíněném území Akkad'ané.

Boží povolání a Boží zaslíbení

Ačkoli doba byla zlá a lidé uctívali modly, Bůh zůstal věrný! I nadále jednal s člověkem.

V Abramově srdci se muselo nalézat určité svědectví o pravdě. Možná že právě poselství obsažené ve stvoření, tento první svědek o Bohu (Ž 19), jej podnítilo hledat Hospodina. Víme pouze, že Bůh povolal Abrama dokonce ještě předtím, než jeho rodina přesídlila z Uru Kaldejského do Cháranu (Sk 7,2).

I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním... V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ (Genesis 12,1 – 3)

Abramova zkušenost byla od začátku až do konce zkušeností víry.

Události, které následovaly, potvrzují nesmírnou důležitost víry jednotlivce. Zprvu rodina, zanedlouho rod, pak celý národ, a nakonec i celý svět byl ovlivněn Abramovou vírou, v níž následoval Hospodina.

4. Přečti si Gn 12,1–3 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

- a Co měl Abram na Boží příkaz opustit?
- b Kam měl podle Božího slova jít?
- c Jaké věci Bůh zaslíbil učinit Abramovi?

ČLOVĚK UPOSLECHL

Abrahamovo putování

Přečti si Gn 12,4–9

Úkol 3. *Vyber tvrzení, které je popisem Abramovy cesty z Uru do Šekemu.*

Abram uposlechl Božího volání, aby opustil bezpečí a blahobyť, které mu nabízelo jeho rodné město Ur. Žd 11,8 o tom říká: „...vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde.“ Bůh mu však zaslíbil lepší místo, a tak je horlivě hledal a trpělivě na ně čekal. Očekával, že nalezne „město s pevnými základy, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10).

Abram se nejdříve ubíral asi necelých tisíc kilometrů na sever podél jednoho z ramen Eufratu, až přišel do Cháranu, města, jež se velice podobalo Uru. Tady očividně kolísal ve svém rozhodnutí činit Boží vůli – zůstal zde a až po smrti svého otce se rozhodl Hospodina zcela uposlechnout. Vyšel tedy z Cháranu, dal se na jihozápad a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.

Podle Gn 12,7–8 vybudoval Abram Hospodinu dvakrát oltář. Jeho činnost byla tedy především osobní reakcí na Boží volání, ve které vyjádřil svou touhu uctívat pravého Boha, Pána zástupů. Jeho jednání bylo zároveň i svědectvím pro tehdejší společnost, oddávající se modloslužbě. Těšil se tak důvěrnému vztahu s Bohem, že byl proto i velmi neobyčejně nazván.

5. Přečti si Iz 41,8 a Jk 2,23. Abram (později Abraham) byl nazván Božím

- a) knězem.
- b) prorokem.
- c) přítelem.

6. Vrať se k předešlé mapě a vyhledej na ní místa, kde Abram pobýval po vyjití z Kaldejského Uru. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které je nejuvěstivějším popisem Abramovy cesty.

- a) Abram odešel z Uru, ubíral se necelých tisíc kilometrů na sever, až přišel do Cháranu. Z Cháranu se vydal jihozápadním směrem a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.
- b) Abram se vydal na cestu z Uru, ubíral se podél Eufratu na jihozápad a po asi tisíci šesti stech kilometrech dorazil do Šekemu.
- c) Abram odešel z Uru na sever a své putování ukončil po necelém tisíci kilometrů v místě nazývaném Šekem.

Abrahamovy zkoušky

Úkol 4. *Urči, jaká vlastnost víry byla vystaveny zkoušce při jednotlivých zkouškách, kterými Abraham procházel.*

Prvních pět zkoušek; přečti si Gn 12,1 – 16,16

Nyní se budeme zabývat Abramovou duchovní poutí. Je mnohem důležitější, abychom chápali jeho putování, než je pouze znali ze zeměpisného hlediska. Neh 9,7 – 8 přináší prorocké slovo vysvětlující Abramovo duchovní putování:

Ty, Hospodine, jsi Bůh; ty jsi vyvolil Abrama a vyvedls jej z Ur-kasdímu a dals mu jméno Abraham. Shledal jsi, že jeho srdce je ti věrné, a uzavřel jsi s ním smlouvu... Dostál jsi svému slovu, neboť jsi spravedlivý.

Pokud budeme na toto prorocké slovo hledět jako na náčrt Abramovy zkušenosti, zjistíme, že se zde uvádějí čtyři hlavní události: 1) Bůh vyvolil Abrama, 2) Bůh změnil jeho jméno z Abrama na

Abrahama, 3) Bůh shledal, že Abraham je mu věrný, 4) Bůh s Abrahamem uzavřel smlouvu a dostal svému slovu. Tyto čtyři hlavní události odpovídají událostem uvedeným v příslušných kapitolách Geneze.

Abrahamovo povolání je zaznamenáno v Gn 12. V Gn 15,7 – 21 je vylíčena smlouva, kterou Bůh s Abrahamem uzavřel. Gn 12 – 16 zachycuje dobu, která byla nesmírně důležitá pro formování Abrahamova vztahu k Bohu. Je zde uvedeno pět konkrétních zkoušek, pomocí nichž Bůh shledal, že je mu Abraham věrný. Slovo *shledal* v původním jazyce znamená prozkoumal skrz naskrz. Abrahamova věrnost byla vyvedena na světlo – všechny její stránky začaly být zřejmé. Gn 17 líčí, jak Bůh změnil Abramovo jméno – od toho okamžiku se měl nazývat Abraham – a jak obnovil svou smlouvu s ním.

Na zkoušky vylíčené v Gn 12 – 16 se zaměříme blíže, poněvadž stejnými zkouškami můžeme procházet i my ve svém vlastním životě. Pečlivě si prostuduj níže uvedenou tabulku. Přečti si všechna biblická místa, na která se v ní odkazuje. Tabulka přináší zmíněných pět zkoušek, jimiž Abraham prošel, dřív než byla obnovena a stvrzena smlouva.

Všimni si, že poslední z uvedených zkoušek zahrnovala určité prodlení (oddálení). Od doby, kdy se Abram usadil v Kenaanu, již uplynulo čtyřicet let. Z lidského hlediska bylo nemožné, aby Abram a Sáráj měli dítě. Abram uvažoval o tom, že svým dědicem ustanoví svého služebníka, damašského Eliezera (Gn 15,2 – 4). Z jeho úmyslu se můžeme domnívat, že v uvedené situaci to byl v té době běžný zvyk.

Bůh však zamítl Abramovy plány a představy. On přece Abramovi a Sáráji již dříve zaslíbil, že budou mít *syna*. A nyní znovu dává Abramovi zaslíbení, že skrze tohoto syna se Abramovi potomci stanou početní jako hvězdy na nebi. Abram Hospodinovi uvěřil (Gn 15,6) a tato jeho víra se stala základem pro to, aby byl Bohem přijat. Ř 4,3 prohlašuje, že takováto víra je základem veškeré spravedlnosti před Bohem.

HISTORIE VYVOLENÉHO NÁRODA

7. Následující tabulka je zároveň i cvičením. Poslední dva sloupce vyplníš ty. V prvních třech sloupcích je uvedeno následující: a) biblický odkaz na místo, kde je vylíčena příslušná zkouška, b) stručná charakteristika zkoušky, c) místo, souvislosti nebo okolnosti zkoušky. Sloupec Problém se týká té stránky zkoušky, kterou musel Abram vírou a poslušností překonat. *Vlastnost víry* má na mysli druh reakce, která byla nutná k vítězství.

Přečti si všechna uvedená místa. Pak vyplň oba prázdné sloupce. Pro *problém* vyberej z těchto pojmů: bohatství, hlad, oddělení, prodlení (zdržení, oddálení), moc. Pro *vlastnost víry* máš k dispozici následující možnosti: horlivost víry, pokora, bezúhonnost, trpělivost, dostatek víry.

ABRAMOVY (ABRAHAMOVY) ZKOUŠKY

Biblický odkaz	Popis zkoušky	Souvislosti zkoušky	Problém	Vlastnost víry
1. Gn 11 až 12	Připravenost zpřetrhat přirozené svazky	Ur		
2. Gn 12,10 až 20	Tlak okolností (hlad)	Egypt		
3. Gn 13,1 až 18	Volba mezi svorností a neshodami s Lotem	Svár		
4. Gn 14	Bratrská láska a závislost na Bohu	Severští králové a Sodomá		
5. Gn 16	Doba čekání na narození syna	Abramova žena Sára		

Ostatní události; přečti si Gn 17,1 – 21,34; 23,1 – 20

Abramova lidská slabost se opět projevila v situaci, kdy se na popud Sáráj rozhodl, že to bude Sárájina otrokyně Hagar, která mu porodí syna. Ta mu také skutečně dala syna a Abram jej nazval Izmael. I přes tuto chybu se Bůh Abramovi znovu zjevil. Obnovil a potvrdil svou smlouvu, kterou již dříve s Abramem uzavřel. Abram se měl od této chvíle nazývat Abraham; Sáráji změnil jméno na Sára. Dále Bůh přislíbil své požehnání všem Abrahamovým potomkům, včetně Izmaela (Gn 17,1 – 18,15). Znamením a pečeti této smlouvy se stala obřízka. Přijetím a vykonáním obřízky vyjádřil Abraham svůj souhlas s uvedenou smlouvou a uznal tím i Boží vládu nad svým životem.

Zkáza Sodomy a Gomory (Gn 18 – 19), incident s abímelekiem (Gn 20), narození zaslíbeného dítěte Izáka (Gn 21) a smrt Sárý (Gn 23) – to jsou všechno události, které se udály ve zmíněné době.

Poslední zkouška; přečti si Gn 21,1 – 19

Abrahama čekala ještě jedna zkouška, která měla prověřit jeho vztah k Hospodinu. Byla vyvrcholením všech předešlých a zároveň byla i rozhodující.

8. Přečti si Gn 22,1 – 19 a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Bůh na Abrahamovi žádal, aby mu obětoval svého syna Izáka.

b Abrahám řekl svým služebníkům, že se k nim vrátí sám.

c Abraham pověděl Izákovi, že Bůh sám si vyhlédne beránka.

d Bůh byl spokojen s Abrahamovou poslušností.

Abraham musel překročit meze svého lidského uvažování, aby mohl na Izákovu otázku odvětit, že Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti. Abrahamova připravenosti obětovat svého jediného syna dokládá jak jeho poslušnost, tak i neomezenou víru v Boha. Bůh se nejenom postaral o obětního beránka, ale rovněž znovu potvrdil své zaslíbení dané Abrahamovi. V Gn 22,16 – 17 čteme tato Hospodinova slova: „...protože jsi to učinil a neodepřel jsi mi svého jediného syna, jistotně ti požehnám a tvé potomstvo jistotně rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu.“

9. Která dvojice pojmů nejmýstižněji charakterizuje vlastnost víry, jež byla v případě obětování Izáka podrobena zkoušce?

- a) Bezúhonnost a pokora
- b) Trpělivost a čekání
- c) Poslušnost a bezvýhradná odevzdanost

10. Nalézáš se nyní ve svém životě v situaci, která je zkouškou pro tvoji víru? Ve svém sešitě tuto situaci popiš a uveď vlastnosti víry, které jsou nutné k tomu, abys zvítězil.

Abrahamovi potomci

Úkol 5. *Urči popis Abrahamových potomků a spojitost každého z nich s lidem izraelským.*

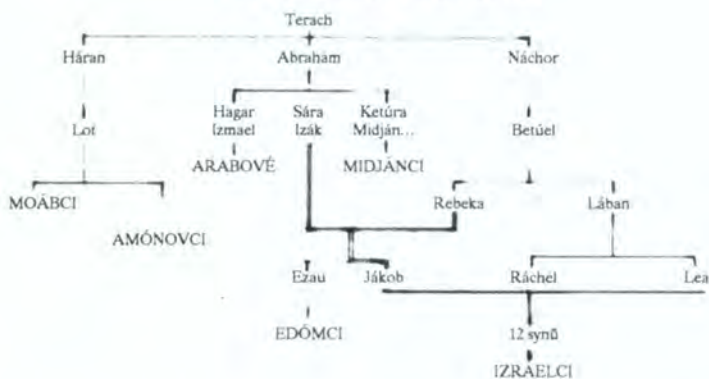
V předešlém oddíle jsme si podrobně všimli života Abrahamova, poněvadž Abraham je zosobněním pravé podstaty víry. Ačkoli nemůžeme věnovat tutéž pozornost každému z Abrahamových potomků, přesto se o nich dozvíme mnohé zajímavé věci.

Následujícímu znázornění říkáme genealogická tabulka. Zachycuje příbuzenské vztahy mezi potomky Abrahamovými. Tučná čára vyznačuje tu část rodiny, na kterou se zaměřuje biblické podání. Tabulka například uvádí, že Terach měl tři syny: Hárana, Abrahama a Náchora. Níže uvedených synů se pak nacházejí jména jejich potomků. Z nich pak někteří uzavřeli mezi sebou manželský svazek; jsou tedy opět spojeni čarou. Rebeka, vnučka Náchorova, si vzala Izáka, syna Abrahama a Sáry. Ráchel a Lea, pravnučky Náchorovy, se staly ženami Jákoba, vnuka Abrahamova.

11. Zakroužkuj písmeno před každým z Abrahamových potomků.

a) Rebeka	e) Jákob
b) Lot	f) Ráchel
c) ARABOVÉ	g) IZRAELCI
d) EDÓMCI	h) MOÁBCI

ABRAHAMOVÍ POTOMCI

Vzpomínáš si na ony tři důvody, pro které si Bůh vyvolil jeden z národů? (Viz úvod lekce.) Třetím důvodem bylo zachování rodové linie, která by umožnila přijít našemu Vykupiteli Ježíši Kristu. Gn 24 až 50 vypráví o třech Ježíšových předcích, kteří byli potomky Abrahamovými: Izákovi, Jákobovi a Josefovi.

Izák; přečti si Gn 24,1 – 26,35

Izákův příběh se zdá být ve stínu životních osudů jeho otce Abrahama a jeho syna Jákoba. Nicméně i on byl důležitou součástí Božího plánu. Abraham dohlédl na to, aby si Izák nevzal ženu z dcer Kenanců. Eliezer, Abrahamův služebník, uposlechl pokynů svého pána a přivedl Izákovi ženu zprostřed Abrahamova příbuzenstva žijícího v Mezopotámii (Gn 24). Hospodin Izákovi potvrdil smlouvu uzavřenou s jeho otcem (Gn 26,2–5). Prostřednictvím Izáka byla Boží zaslíbení předána dál jeho synu Jákobovi.

12. Na základě Gn 25, 27 – 28 stručně popiš rozdělení, k němuž došlo v Izákově rodině.

.....

Jáko; přečti si 27,1 – 37,1

Navzdory svým selháním si Jáko dokázal vážit požehnání, jež plynuly z Boží smlouvy. Zdá se, že byl nadšen Božím zaslíbením – myšlenkou národa, který by byl požehnáním pro celý svět. Při čtení jeho příběhu jsme svědky toho, že i on, stejně jako ostatní lidé, musel nést následky hříchu. Hospodin jej zkoušel, vychovával i trestal, a takto jej vedl k velikosti. Bůh s ním jednal jako se synem (Žd 12,5–8).

Nakonec Bůh rozhodl, že se už nebude jmenovat Jáko (to je *Úskočný*), nýbrž *Izrael* (to je *Zápasí Bůh*). To bylo rovněž jméno, které se později používalo pro Boží vyvolený lid – Izrael. Jákovových dvanáct synů dalo vznik dvanácti pokolením izraelským (Gn 49).

13. Jak Izák, tak Jáko se v případě svých dětí dopustili podobné chyby. Přečti si Gn 37,3–4. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které popisuje zmíněnou chybu.

- a) Jak jeden, tak druhý neprojeví svým dětem dostatek lásky a citu.
- b) Oba jednomu ze svých synů zvlášť stranili.
- c) Oba dali všem svým synům drahé dárky.

Josef; přečti si Gn 37,2 – 50,26

Josefův příběh nás přesvědčuje o tom, že se v jeho případě jednalo o jednu z největších a nejkrásnějších osobností v celé Bibli. Jeho příběh je potvrzením Božího zaopatřování, které může zakusit i každý z nás osobně. Josef byl v sedmnácti letech prodán jako otrok do Egypta. V třiceti se stal v Egyptě vládcem. Deset let nato, v době kdy na celém území „úrodného půlměsíce“ panoval veliký hlad, sestoupil do Egypta i Jáko se svou rodinou, která v té době čítala sedmdesát osob. Kvůli Josefovi jim farao (egyptský král) dovolil usadit se v zemi Gošenu, východně od místa, kde Nil ústí do Středoziemního moře. Tato oblast byla pro ně jako pastevec ideální. Zde se také rozmohli co se počtu, bohatství i vlivu týče.

V Gn 15,13–16 Bůh Abrahamovi oznamuje, že jeho potomci budou žít mnoho let jako cizinci v cizí zemi. A tak ačkoli konec Genese vypadá, jako by záměr, který měl Bůh se svým lidem, ztroskotal – poslední otázkou, kterou se kniha zabývá, je Josefova smrt a jeho

pohřeb – není tomu tak. Bůh věděl, že se Izrael musí stát početnějším a silnějším, než bude moci zabrat zaslíbenou zemi. Rovněž muselo být zabráněno smíšeným manželstvím s dcerami Kenaanců a vlivu jejich modloslužby na Izraelce. Jak podivuhodně se lid Hospodinův v Egyptě rozmohl, zesílil a postupně si i začal uvědomovat Boží záměry!

14. Znovu si projdi předešlý oddíl a pak přiřaď jednotlivá osobní jména (pravý sloupec) k příslušné charakteristice (levý sloupec).

a	Byl nevlastním bratrem Izákovým.	1) Náchor
b	Jeho druhé jméno bylo Izrael.	2) Abraham
c	Dvě ženy patřící mezi jeho potomky se staly ženami Jákobovými.	3) Sára
d	Uchvátil bratrovo prvorozenství.	4) Izák
e	Byla matkou Izákovou.	5) Izmael
f	Přiměla Jákoba, aby obelstil svého otce.	6) Rebeka
g	Bůh na něm žádal, aby mu obětoval svého jediného syna.	7) Jákob
h	Z jeho vnuka Jákoba povstalo dvanáct pokolení.	
i	Stranil svému synu Ezauovi.	
j	Spolu se svými syny sestoupil do Egypta a bydlel tam až do své smrti.	
k	Stranila svému synu Jákobovi.	

JE ZROZEN NÁROD

Malá skupina, čítající pouhých sedmdesát lidí, kteří se vydali do Egypta, se početně neobyčejně rozrostla. Aby však Izraelci mohli zabrat zemi přislíbenou praotcům, museli být nejdříve vysvobozeni a připraveni. Bylo nutné, aby vytvořili národ.

Ačkoli tato příprava trvala pouhých padesát let, byla tak důležitá, že je jí věnována šestina Starého zákona: celý Exodus, Leviticus, Numeri a podstatná část Deuteronomia. Zde je základní přehled zmíněné přípravy:

Z Egypta k Sínaji	Ex 1 – 18
Táboření u Sínaje	Ex 19 – Nu 10,10
Putování pouští	Nu 10,11 – Nu 21
Táboření v Moábské pustině	Nu 22 – Dt 34

Zajetí a otroctví

Přečti si Ex 1 – 2

Úkol 6. *Vyber tvrzení, která objasňují, jakým způsobem připravila egyptská zkušenost Izraelce učinit další Bohem očekávaný krok.*

Zatímco Genese je plná lidského selhávání, Exodus uvádí strhující příběh Boha pospíchajícího člověku na pomoc. Je to veliká kniha *vykoupení – vykopení ze zajetí a otroctví*.

Název knihy znamená *vyjítí*. Úvodní kapitoly přinášejí vylíčení jednoho z nejdramatičtějších údobí v dějinách Božího lidu, kdy Bůh svému lidu umožnil vyjít z Egypta, vysvobozuje je z rukou jednoho z nejmocnějších vládců tehdejší doby – egyptského faraóna.

Na začátku Exodu čteme o těžké době, kdy naděje Božího lidu, že obdrží zaslíbenou zemi, se ocitla na nejnižším bodě. Josef zemřel ve svých sto deseti letech. „V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl.“ (Ex 1,8) Izraelci, kteří se co se počtu i bohatství týče nesmírně rozmohli, začali vyvolávat faraónovy obavy, že by se v případě válečného konfliktu mohli stát „pátou kolonou“ – připojit se k nepříteli. Byli tedy podrobeni tomu nejtěžšímu otroctví. Nastaly pro ně těžké časy. A přece právě tato skutečnost vedla k oživení téměř zapomenutého snu – obsadit zaslíbený Kanaan, stát se zvláštním lidem Hospodinovým.

Je skutečně možné, že Izraelci by byli z Egypta nikdy nevyšli a netáhli do země zaslíbené, kdyby byli měli v Egyptě stále pohodlí a blahobyt. Bůh však nepovažoval jejich pohodlí za to nejpřednější. Zajímal se především o jejich *charakter a prospěšnost* (užitečnost). Podobný záměr má Bůh i s námi – vždyť i my jsme jeho lid. Nesmíme na tento záměr nikdy zapomínat.

15. Projdi si znovu Ex 1 – 2. Egypťská těžká zkušenost připravila Izrael na další Bohem očekávaný krok, a to proto, že

- a) se za tu dobu stali silní a početní.
- b) měli pohodlí a bezpečí.
- c) se stali méně početní a slabí.
- d) ve svém utrpení volali o pomoc.

Utrpením se lid Boží stal silnějším a jeho naděje ožila. Nyní byli připraveni učinit další kroky na cestě k uskutečnění Božích záměrů, k nimž patřilo i to, aby se stali jeho svědky.

Vykoupení a vysvobození

Úkol 7. Vyber popis vysvobození Izraele z egyptského zajetí a plně si uvědom význam této události.

Bůh si vyvoluje člověka; přečti si Ex 3 – 6

Při studování Božích plánů s lidstvem si můžeme povšimnout, že tyto plány vždy zahrnují vyvolené jedince – jak muže, tak ženy. To platilo i v případě vysvobození Izraele z egyptského zajetí. Během oněch posledních a velmi truchlivých let zajetí se rodičům z Léviova rodu narodil syn. Faraó již dříve nařídil, aby každé dítě mužského pohlaví, jež se narodí Izraelcům, bylo zabito. Avšak tohohle chlapečka jeho matka, když jej už déle nemohla skrývat, položila do ošatky a vložila do rákosí při břehu Nilu.

Dítě nalezla dcera faraónova, vzala je k sobě a pojmenovala ho Mojžíš to je *Z vody vytažený*, či spíše *Vytahující*). Díky zásahu Mojžíšovy starší sestry bylo dovoleno matce dítěte, aby je odkojila a starala se o ně, dokud neodroste. Události v Mojžíšově životě nasvědčují tomu, že mu jeho matka vyprávěla o jeho lidu a živém Bohu, a Mojžíš na to nikdy nezapomněl.

Když Mojžíš vyrostl, byl vzat od své matky, aby byl vychováván na královském dvoře. Měl k dispozici veškeré egyptské bohatství. Během čtyřiceti let na faraónově dvoře se mnohému naučil. Přesto se však i nadále počítal a hlásil ke svým izraelským bratrům, někdy dokonce i špatným způsobem (Ex 2,11 – 16). Mojžíš, stejně jako my, nebyl dokonalý. Bůh ho musel zavést do midjánské pouště, kde jej očekávalo

druhé veliké období výchovy a vzdělávání. Zde Mojžíš strávil čtyřicet let svého života.

Konečně, když bylo Mojžíšovi osmdesát, se mu zjevil Hospodin. Jak Mojžíš stál poblíž hořícího keře v midjánské zemi, Bůh k němu promluvil: „Já jsem Bůh tvého otce (var: tvých otců), Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův...“ – čímž se sám uvedl do spojitosti se smlouvou uzavřenou s praotci (Ex 3,6). Hospodin rovněž Mojžíšovi oznámil věci, které byly zahrnuty v jeho plánu pro Mojžíšův život (Ex 3,1 – 1,17). Během posledních čtyřiceti let svého života vyvedl Mojžíš lid Boží z Egypta a přivedl jej na hranice zaslíbené země.

16. Mojžíš je v Bibli uváděn na mnoha místech. Projdi si znovu Ex 1 – 3, přečti si Sk 7,22 – 30 a pak přiřaď jednotlivá místa (pravý sloupec) k příslušnému popisu toho, čemu se tam Mojžíš naučil nebo co se dozvěděl (levý sloupec).

a Naučil se znát Boha.	1) Matčín dům
b Dozvěděl se, že je Izraelec.	2) Faraónův palác
c Dozvěděl se, že jej Bůh posílá k faraónovi.	3) Midjánská země
d Naučil se egyptské moudrosti.	

17. Přečti si Žd 11,24 – 26. Podle tohoto místa učinil Mojžíš několik důležitých rozhodnutí. Přiřaď druh rozhodnutí (pravý sloupec) k jeho vlastnímu obsahu (levý sloupec).

a všechny poklady Egypta.	1) Mojžíš se rozhodl
b upírat svou mysl k budoucí odplatě.	2) Mojžíš odmítl
c nazývat se synem faraónovy dcery.	
d snášet příkoří s Božím lidem.	
e na čas žít příjemně v hříchu.	

Byl to Mojžíš, kdo napsal Pentateuch (prvních pět knih Bible). Jeho egyptské vzdělání spolu s duchovními zkušenostmi a prožitky mu pomohly zhostit se úspěšně tohoto nelehkého úkolu.

Bůh vysvobozuje izraelský lid; přečti si Ex 7 – 14

Vysvobození Božího lidu z faraónovy mocné ruky vypadalo jako neuskutečnitelný úkol. Moc Egypta byla v té době obrovská. Rozšířila se přes Palestinu až do oblasti Eufratu.

Mojžíš faraóna požádal, aby lid Boží propustil. Faraónova odpověď několika málo slovy vystihuje celý jeho postoj – jedná se o klasický příklad: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout...?“ (Ex 5,2) Bůh Mojžíšovu žádost podepřel nadpřirozenými pohromami, často nazývanými egyptské rány. Prvních devět se podobalo podobným přirozeným událostem, ke kterým občas dochází v údolí Nilu – mrtvé ryby, shluky hynoucích žab, vši a komáři, hejna hmyzu a s ním spojená nákaza, vředová onemocnění a krupobití, ničící někdy i celou úrodu. Poslední rána pak byla soudem nad všemi egyptskými božstvy (Ex 12,12).

Nejdříve čtete, že farao zůstal neoblomný, nebo jak to formuluje původní hebrejský text – *zatvrdil své srdce*. Pak čtete, že Bůh jej přivedl k tvrdošijnosti, nebo opět slovy Bible: *zatvrdil faraónovo srdce* (Ex 7,3). Z toho můžeme soudit, že Bůh pouze posílil faraóna v jeho dřívějším rozhodnutí. Farao se sám svobodně rozhodl vzdorovat, *Bůh jej pak pro svou vlastní slávu přiměl v tomto stavu zůstat*. Zmíněné rány ukázaly moc Boha Izraele jak Egyptanům, tak i samým Izraelcům. S každou ránou si lidé mohli více uvědomovat nadpřirozenou moc Boží.

Nakonec Bůh seslal poslední ránu. Její následky byly tak hrozné, že Egyptané od této chvíle naléhali na izraelský lid, aby okamžitě odešel ze země (Ex 12,33).

18. Znovu si projdi Ex 12,21–36 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co řekl Mojžíš Izraelcům, aby učinili (vv. 21 – 22)?

b Co jim řekl, že učiní Hospodin (v. 23)?

c Co se stalo Egyptanům (v. 29)?

d Jaké dvě věci Egyptané učinili (vv. 31, 35 – 36)?

e Proč se hod beránka v hebrejštině nazývá *pesach* (tj. přeskočení)?

Izraelci se neprodleně vydali na cestu, nesouce s sebou bohatství Egypta. Ubírali se směrem k Rudému moři. To nebyla ta nejkratší

cesta do Kenaanu. Přímořskou cestou, hojně používanou jak pro obchodní, tak vojenské účely, by byli mohli dojít do země kenaanské během dvou týdnů. Bůh se však rozhodl vést je směrem k Rudému moři. Nezapomínej, že se jednalo o neuspořádané masy dřívějších otroků. Potřebovali čas a příležitost k tomu, aby se stali jednotní. Bůh nechtěl, aby se vrátili zpět do Egypta. A také chtěl vykonat ještě jeden mocný čin, který by měl na Egyptány nesmírný dopad – aby tak mohli poznat, že on je Hospodin a Pán (Ex 14,4).

Bůh svůj lid vedl ve dne v sloupu oblakovém a v noci v sloupu ohnivém – on sám šel před nimi ve zmíněném sloupu. Když Egyptané změnili na celou věc svůj názor a začali Izraelce pronásledovat, Bůh přemístil oblakový sloup *za* svůj lid, mezi něj a jeho nepřátele. Pak poslal silný východní vítr, který vody rozpoltil, takže Izraelci mohli projít prostředkem moře po suchu. Byli svědky toho, jak Egyptány, kteří se je snažili dostihnout, pohltilo moře. Hospodin svůj lid slavně vysvobodil!

19. Co vypůsobil tento zázrak u Izraelců (Ex 14,31)?

.....

20. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Bůh způsobil, že se farao zcela svobodně rozhodl vzdorovat.
- b Prvorození v Izraeli byli ušetřeni, protože Izrael žil v zemi Gošenu.
- c Farao nakonec Izraelce požádal, aby odešli z jeho země.
- d Izraelci nebyli s to vzít si cokoliv s sebou.
- e Izraelci se do země kenaanské nevydali nejkratší cestou.

21. Hospodin svůj lid zázračně vysvobodil. Význam této události spočívá v následovném:

- a) Dovídáme se z ní, že se Mojžíšovi přece jen nakonec podařilo změnit faraónovo smýšlení o celé věci.
- b) Ukazuje nám, že Izraelci byli moudřejší a chytřejší než Egyptané.
- c) Jednoznačně ukazuje, že žádný bůh není jako Hospodin.
- d) Můžeme z ní vidět, že Izrael byl už v té době velikým národem.

Izraelci se ještě museli mnohému naučit. Očekávalo je vychovávání, cvičení v kázni i trestání. Očekávalo je i nadpřirozené zao-

patřování a lekce týkající se vůdcovství. Avšak velká proměna se již udála: národ byl zrozen v jednom dni... zrozen na základě prolité krve... jako malé dítě se pokoušející postavit se na vlastní nohy... snažící se nalézt smysl své existence. Avšak *byl* to lid Boží.

osobní test

- Proč je civilizace vylíčená v Gn 11 vhodnou ilustrací pro Ř 1?
 - Protože tito lidé odvrhli Boží pravdu a žili ve vzpouře.
 - Protože neměli žádné poznání o Bohu.
 - Protože začali uctívat zobrazení podoby plazů.
- Boží povolání znamenalo pro Abrahama
 - mít mnoho potomků.
 - stát se velikým národem.
 - odejít z rodné země.
- Zakroužkuj písmeno před variantou, která uvádí místa Abrahama putování ve správném pořadí.
 - Cháran, Ur, Šekem
 - Šekem, Ur, Cháran
 - Ur, Cháran, Šekem
- Při Abrahamově poslední zkoušce by vyzkoušena následující vlastnost víry:
 - pokora.
 - poslušnost.
 - trpělivost.
- Dvanáct pokolení izraelských povstalo z dvanácti synů
 - Abrahamových.
 - Jákovových.
 - Josefových.
- Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením:
 - Abramova (Abrahamova) víra byla zkoušena poté, co mu Bůh zaslíbil mnoho potomků.
 - Abraham obdržel znamení obrázky až potom, co uvěřil Božímu slovu.
 - Jákov sestoupil do Egypta před Josefem.
 - Muž, jehož původní jméno znamenalo *Úskočný*, obdržel nové jméno, jehož význam byl *Zápasí Bůh*.
 - Mojžíš se setkal s Bohem na faraónově dvoře.
 - V době, kdy Izraelci vyšli z Egypta, byli již zcela připraveni vejít do zaslíbené země..

odpovědi na studijní otázky

11. c) ARABOVÉ
d) EDÓMCI
e) Jákob
g) IZRAELCI
1. a Jeho věčnou moc a božství.
b Nevzdávají mu čest a nejsou mu vděční.
12. Izák stranil Ezauovi a Rebeka Jákobovi; to bylo příčinou jistého napětí mezi Jákobem a Ezauem.
2. b) odmítli pravdu, kterou v určité době poznali.
13. b) Oba jednomu ze svých synů zvlášť stranili.
3. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
14. a 5) Izmael.
b 7) Jákob.
c 1) Náchor.
d 7) Jákob.
e 3) Sára.
f 6) Rebeka.
g 2) Abraham.
h 2) Abraham.
i 4) Izák.
j 7) Jákob.
k 6) Rebeka.
4. a Měl opustit svou zemi, své rodiště a dům svého otce.
b Měl jít do země, kterou mu Bůh ukáže.
c Bůh mu zaslíbil, že z něj učiní veliký národ, že velkým učiní jeho jméno a že v něm dojde požehnání celá země.
(Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)

15. a) se za tu dobu stali silní a početní.
d) ve svém utrpení volali o pomoc.
5. c) přítelem.
16. a 3) Midjánská země
b 1) Matčín dům
c 3) Midjánská země
d 2) Faraónův palác
6. a) Abram odešel z Uru, ubíral se necelých tisíc kilometrů na sever, až přišel do Cháranu. Z Cháranu se vydal jihozápadním směrem a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.
17. a 2) Mojžíš odmítl
b 1) Mojžíš se rozhodl
c 2) Mojžíš odmítl
d 1) Mojžíš se rozhodl
e 2) Mojžíš odmítl
7. Řádek 1: Oddělení; Horlivost víry.
Řádek 2: Hlad; Dostatek víry.
Řádek 3: Bohatství; Pokora.
Řádek 4: Moc; Bezúhonnost.
Řádek 5: Prodlení; Trpělivost.
18. a Měli vzít kus z bravu a zabít velikonočního beránka. Jeho krev měli potřít nadpraží a obě veřeje. Do rána neměli vycházet ze svého domu.
b Když Hospodin uvidí krev na nadpraží a obou veřejích, pomine tyto dveře a nedopustí, aby do tohoto domu vešel zhoubce.
c Hospodin pobil v egyptské zemi všechno prvorozené.
d Naléhali na lid aby odešel z jejich země. Na cestu jim dali stříbrné a zlaté šperky a pláště.
e Protože Hospodin „přeskočil“ – pomínil domy Izraelců a jejich prvorozené ušetřil. (Srov. rovněž anglický název Passover; pass over znamená „pomítnout“ – pozn. překl.)

8. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
19. „Lid se bál Hospodina a uvěřili Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.“
9. c) Poslušnost a bezvýhradná odevzdanost
20. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Nepravdivé.
e Pravdivé.
10. Tvoje odpověď. Možná že stojíš před stejnými problémy jako kdysi Abraham. I ty, stejně jako on, můžeš nad nimi zvítězit.
21. c) Jednoznačně ukazuje, že žádný bůh není jako Hospodin.

poznámky

Lekce 4

DĚJINY VÍRY A BOHOSLUŽBY

Nyní, kdy pro Boží lid skončila doba otroctví, potřebovali být Izraelci vyučováni, vychovávaní a cvičeni v kázni. Takový proces však vyžadoval čas. Boží „škola“ se pro jeho lid stala poušť; doba, kterou tam měli strávit, měla být dobou bohatou na náboženské zkušenosti a vzdělávání. Měli obdržet zákony, naučit se jim a rovněž je uvést do praxe. Jejich srdce měla přilnout k jejich vůdci i k sobě navzájem. Izraelci museli být přiměni k tomu, aby se zamýšleli nad svým posláním a snažili se je pochopit. Život na poušti měl také v neposlední řadě učinit z nich lid dostatečně tvrdý, houževnatý a zdatný, aby se pro Kenaance stali mečem Božím.

Jak budeš studovat tuto lekci, budeš sledovat Izraelce při jejich putování do zaslíbené země. Budeš je vidět, jak postupují kupředu; budeš je rovněž vidět, jak jsou pozdržováni. Dovíš se o mnoha prostředcích, které Bůh použil, aby mezi ně vnesl jednotu a řád. Objevíš i četné duchovní pravdy znázorňované konkrétními předměty či nařízeními, jež dostali od Hospodina.

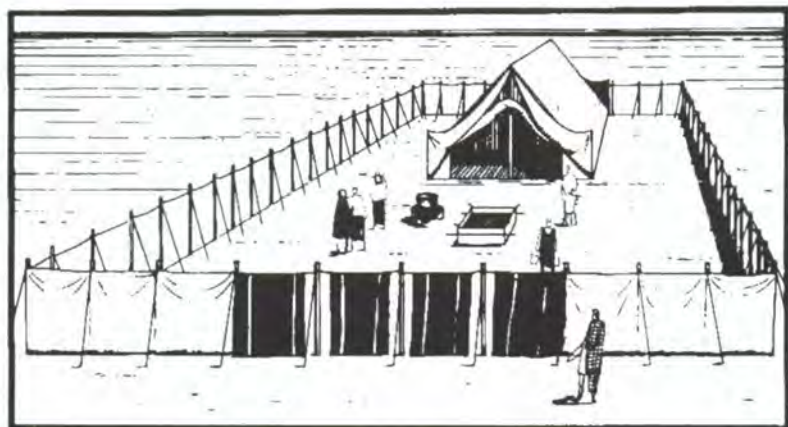
Materiál uvedený v této lekci nesmírně obohatí tvé chápání obsahu víry a bohoslužby. Uvidíš rovněž, jak různé zkušenosti, kterými lid Boží v té době prošel, jej připravily na vstup do zaslíbené země a na její obsazení.

osnova lekce

Boží lid je připravován

Boží lid pochybuje, a proto bloudí v poušti

Boží lid přijímá konečné pokyny

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- popsat nejdůležitější události, ke kterým došlo během putování lidu Božího od Rudého moře až k Moábským pustinám.
- vysvětlit, kterými pěti způsoby Hospodin rozčlenil a uspořádal svůj lid, aby mu mohl sloužit, a zároveň i uvést jejich duchovní aplikace.
- pokročit ve svém chápání bohoslužby – díky studiu vzoru bohoslužby, který Izrael obdržel od Hospodina.

studijní činnost

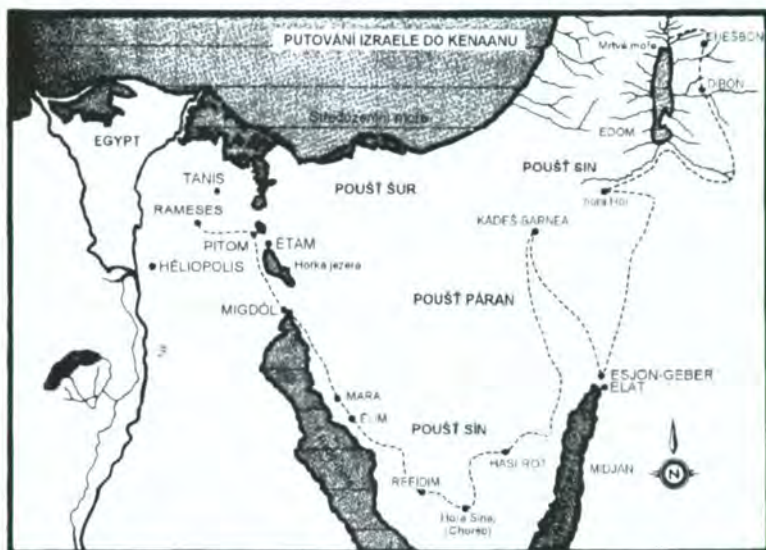
1. Podle pokynů si přečti uvedené biblické oddíly. Toto je nutné dodržet u každé lekce, aby ses tak mohl seznámit s obsahem všech starozákonních knih. (Lekce 4 – 10 sice přinášejí všechna hlavní témata biblického textu, ale je mnoho dalších věcí, které zde nena-ležeš.)
2. Prostuduj si celou lekci. Projdi si znovu celou první část (lekce 1 až 4), vyplň Studijní zprávu za první část a otázkový list odešli svému instruktorovi ICI

rozvinutí lekce

BOŽÍ LID JE PŘIPRAVOVÁN

Úkol 1. Vyber tvrzení, která popisují místa a události spojené s putováním Izraelců od Rudého moře k Sínaji.

Pro Izraelce byl jejich *exodus* neboli vyjití jednou z největších událostí v jejich dosavadní zkušenosti. Starozákonní pisatelé se k této události znovu a znovu vrací. Na připojené mapě je přerušovanou čarou vyznačena cesta, kterou se lid Boží ubíral. Když budeš číst o jejich putování, vyhledej na této mapě všechna místa, která se tam uvádějí. (Přečti si Ex 15 – 19.)

To, že se Izraelci po svém vyjití z Egypta rozhodli vydat do Kenaanu cestou přes Sinajský poloostrov, bylo Boží řízení. (Sinajský poloostrov je poloostrov mezi Suezským a Akabským zálivem Rudého moře.)

Po porážce egyptského vojska Boží velikou mocí nastal pro Izraelce čas vítězných chval (Ex 15). Později následovalo třídenní putování až

na poušť Šúr. V Maře došlo k dalšímu zázraku: hořké vody byly zázračně proměněny v sladké (Ex 15,25). Pak se Izraelci vydali na jih a utábořili se v Élimu.

Na poušti Sínu jim Bůh zázračně seslal pokrm z nebe – manu. Slovo *mana* znamenalo v řeči lidu *Co je to?* Byl to záhadný, chutný a velmi výživný pokrm, jenž se měl stát každodenním chlebem lidu Božího, dokud nevejdou do země zaslíbené. Když se Izraelci začali domáhat masa, na něž byli v Egyptě zvyklí, Hospodin jim seslal hojnost křepelek.

V Refidimu došlo ke třem významným událostem: 1) Na Boží příkaz Mojžíš pomocí své hole vyvedl žíznícímu lidu vodu ze skály. 2) Zatímco se Mojžíš modlil, Izraelci pod Jozuovým vedením porazili Amáleka. 3) Mojžíš uposlechl rady svého tchána Jitra a ustanovil starší, aby mu pomáhali ve vykonávání jeho náročných povinností.

Za necelé tři měsíce nato dorazili Izraelci k hoře Sínaji (rovněž nazývané Choréb). Zde měli zůstat po dobu téměř celého roku. Měli se zde dozvědět o svém konečném údělu i záměrech, které měl s nimi Hospodin.

1. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
a Izraelcům to zabralo asi dvanáct týdnů, než došli k hoře Sínaji.
b V Élimu byly hořké vody proměněny v sladké.
c Poušť Šúr leží jižně od Sinajského poloostrova.
d Hora Sínaj se nalézá západně od Akabského zálivu.

Boží Zákon a jeho poslání

Úkol 2. *Vyber tvrzení, která vyjadřují význam a poslání Zákona pro Izraele i pro všechny věřící.*

Rok života v táboře pod horou Sínajem postačil tomuto lidu smlouvy, aby se z něj stal národ. Nejdříve obdrželi Desatero (tj. Desatero Božích přikázání). Pak jim byly dány zákony a pravidla pro svatý život. Později byl postaven příbytek pro Hospodina, aby mohl přebývat uprostřed svého lidu. Tento příbytek se nazýval *svatyně* nebo také *stan setkávání*. Navíc byl vytvořen řád kněžský a obětní, řád pro

svátky a jednotlivá údobí během roku. Jinými slovy Izrael byl připravován na to, aby mohl svému Bohu efektivně sloužit.

Po celá staletí Izraelci věděli, že jejich otcové – Abraham, Izák a Jákob – se těšili smlouvě s Bohem a jejím dobrodiním. Nyní tentýž Bůh zjevoval sám sebe jim. Jeho moc už déle nebyla něčím, co zakusili pouze jiní – stala se jejich vlastním prožitkem. Sami byli svědky zázraků, které Bůh vykonal právě pro ně!

U Sínaje se Izrael po tři dny připravoval na uzavření Boží smlouvy. Hospodin oznámil Mojžíšovi Desatero spolu s dalšími zákony i nařízením pro výroční slavnosti. Bůh k lidu promluvil zprostřed oblatu a ohně, hřmění a blýskání. Áron, jeho dva synové a sedmdesát starších přinášeli za sebe i za lid oběti zápalné. Když Mojžíš přečetl knihu smlouvy, celý lid prohlásil, že chce zachovávat vše, co je v ní zapsáno. Nato byla smlouva stvrzena krví obětovaných zvířat. Podmínkou platnosti smlouvy byla poslušnost. **Příslušníci vyvoleného národa se svou neposlušností mohli vzdát práv a dobrodiní, které jim tato smlouva zaručovala.**

Zákony, které tehdy Bůh dal, lze rozdělit do tří oblastí:

Mravní zákony	– pravidla určující, co je dobré, a co zlé.
Občanské zákony	– pravidla pro celý národ
Bohoslužebné zákony	– pravidla bohoslužebné praxe

Mravní zákon by dán natrvalo. Avšak mnohé občanské a bohoslužebné řády byly dány pouze na omezenou dobu. Například některá ustanovení pro porážení obětních zvířat byla změněna poté, co Izrael vešel do Kenaanu (srov. Lv 17 s Dt 12,20 – 24).

2. Přečti si Ex 24,1 – 8. Proč byla podle tebe Boží smlouva stvrzena krví obětovaných zvířat?

.....

Mravní zákon; přečti si Ex 20,1 – 26

Mravní zákon je tvořen Desaterem. Těchto deset přikázání Bůh nejdříve oznámil ústně a později byla zapsána. Jsou nesmírně důležitá. Zde je zkrácená verze znění z Ex 20,3 – 17:

1. Nebudeš mít jiného boha mimo mne.
2. Nezobrazíš si Boha.
3. Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha.
4. Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý.
5. Cti svého otce i matku.
6. Nezabiješ.
7. Nesesmilníš.
8. Nepokradeš.
9. Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.
10. Nebudeš dychtit po ničem, co patří tvému bližnímu.

První dvě přikázání zřetelně dokládají vyhraněný charakter Desatera. Přísně zakazují jakékoli klanění modlám či jiným bohům. Egypt, z něhož Izraelci vyšli, uctíval mnohá božstva. I Kanaan, do něhož měli vejít, byl plný modloslužby. Lid Boží však musel být zcela odlišný! Měli uctívat pouze jediného pravého Boha.

Zanedlouho po vydání Zákona však Izraelci zhřešili. Zatímco Mojžíš pobýval na hoře, udělali si modlu – zlatého býčka – a klaněli se mu. V Egyptě se Izraelci z největší pravděpodobnosti účastnili uctívání boha Apise, jehož zobrazením byla socha býka. Nyní u hory Sínaje si Izraelci sami udělali takovou zpodobeninu. Potvrdilo se tím, že se Izrael ve skutečnosti zcela neodvrátil od uctívání jiných božstev, jak to požadovalo Desatero. **Jejich jednání dokazovalo nutnost naprostého oddělení od pohanských praktik ve shodě s požadavky Zákona.**

3. Přečti si Desatero Božích přikázání. Do prostoru vyhrazeného před jednotlivými druhy vztahů (levý sloupec) vepiš příslušná číselná označení skupin přikázání (pravý sloupec).

.... a Vztahy v rodině	1) Přikázání 1 – 4
.... b Vztahy k ostatním lidem	2) Přikázání 5
.... c Vztah k Bohu	3) Přikázání 6, 7, 9
.... d Vztah k cizímu vlastnictví	4) Přikázání 8, 10

Mravní zákon ukazuje člověku, jak musí žít, aby ho Bůh přijal. Avšak žádný člověk jej nedokáže zachovat! Takže tento zákon vlastně poukazuje na lidskou hříšnost. Poslání mravního zákona jako celku je stejné dnes, jako bylo tehdy pro Izraele. Nový zákon učí, že posláním Zákona je zjevat : 1) Boží svatost, 2) hříšnost člověka, 3) lidskou potřebu Boží spravedlnosti (Ř 3,19 – 31).

Ve starozákonních dobách Bůh požadoval, aby mu lidé přinášeli oběti. Tyto oběti měly alespoň dočasně přikrýt hříchy lidí a jejich selhání při dodržování Zákona. Zákon sám totiž neměl žádné ustanovení týkající se takového naprostého selhání. Od vydání Zákona byl za celou tu dobu pouze jediný člověk, který ho naplnil, a tím člověkem byl Ježíš Kristus, Syn Boží. Kristus nejenom naplnil celý Zákon, ale i vytrpěl trest za jeho porušování. Tím trestem byla smrt. Ježíš zemřel, abychom my mohli žít. Přinesl sebe sama jako dokonalou oběť. On byl tím pravým obětním beránkem (Žd 9,13 – 15; 10,1 – 22; 1Pt 1,18 – 20).

Abraham je starozákonním příkladem Božího jednání při smířování člověka se sebou samým. Bůh přijal Abrahama třináct let před přijetím obřízky (Gn 15,6) a čtyři sta třicet let před vydáním Zákona – Zákona, díky němuž se hřích měl ukázat jako hřích (Ga 3,15 – 18; Ř 7,13). Bylo tedy naprosto vyloučeno, aby byl Abraham přijat na základě dodržování Zákona. Je důležité, abychom to pochopili! Vyhneme se tak nesprávnému závěru, že věřící, aby byli Bohem přijati, musí dodržovat starozákonné zákony a ustanovení.

V Ř 3,21 Pavel píše: „Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčována zákonem i proroky.“ Pak Pavel pokračuje a vysvětluje, že nyní Bůh přijímá člověka na základě Kristovy oběti a osobní víry v něj (Ř 3,22 – 26). Můžeme tedy vidět, jak nápadně se liší hora Sínaj s celou svojí hrůzou, hřměním a blýskáním (Ex 19) od

„hory“ (vlastně pahorku) Golgoty, kde skrze krev Ježíše Krista bylo připraveno místo pro setkání Boha s hříšným člověkem. Je to vidět i na následujícím grafickém znázornění:

ZÁKON BOŽÍHO ZASLÍBENÍ

Viděli jsme tedy, že je v Božím věčném plánu prohlásit nás za spravedlivé vírou a důvěrou v něj samotného. Toto je a *vždy* byla základní smlouva Božího království. Nikdy nezískáme spravedlnost cestou Zákona. Zákon má však stále ještě svůj účel. Ukazuje nám na nutnost Spasitele. Je rovněž Božím standardem pro život. Ježíš prohlásil, že vlastní obsah Zákona je vyjádřen ve dvou přikázáních: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. Miluj svého bližního jako sám sebe“ (Mt 22,34 – 40).

4. Ve svém sešitě uveď vedle zmíněných přikázání jeden či dva způsoby, jak můžeš tato přikázání aplikovat ve svém životě.

Občanský zákon; přečti si Ex 21,1 – 23,9; Lv 18

Bůh dal svému lidu zákony týkající se všech oblastí života; říkáme jim občanské zákony. Boží lid neměl jednat podle špatných zvyklostí

Egyptanů a Kenaanců. Z důvodu pohlavní nevázanosti a praxe obětování dětí, jevů zcela běžných u okolních národů, musel mít Izrael své vlastní zákony týkající se početí, mateřství a narození dítěte. Zákon zapovídal i určité příbuzenské sňatky, zvláště sourozenecké, které tehdy byly velmi rozšířené v Egyptě. Čím více toho víme o egyptské a kenaanské kultuře, tím pochopitelnější jsou pro nás omezení a nařízení Zákona.

Bohoslužebný řád

Bohoslužebný (kultický) řád zahrnoval zákony týkající se svatyně, kněžstva, výročních slavností, obětí a organizace tábora. Je vylíčen v oddíle, který následuje.

5. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které nejlépe vystihuje poslání Zákona.

- a) Zákon přináší Boží pravidla, podle kterých máme jednat, abychom se touto poslušností stali spravedlivými.
- b) Zákon nám pomáhá uvědomit si náš hříšný stav a ukazuje nám na naši potřebu Boží spravedlnosti.

Boží řád a jeho účel

Každá země má stanoven určitý den, kdy se v ní slaví její vznik nebo počátek nezávislosti. I Izrael od doby pobytu u hory Sínaje oslavoval vznik svého národa – onoho zvláštního lidu, který tu byl pro Boha a pro jeho záměry. Avšak nelze stavět pouze na sentimentálních náladách! Bůh vnesl mezi svůj lid řád, tak aby mohli *chodit* ve svém zasvěcení. Tento bohoslužebný řád si vyžádal pět základních forem. Nyní se tedy na ně zaměříme. Pro věřícího je každá z nich obrazně řečeno zlatý důl s bohatou žílou. Každá jednotlivě i všechny společně poukazují na pravou podstatu království Božího. Všechny jsou předobrazem Ježíše Krista, Hospodinova *Mesiáše*. Tyto formy souvisejí s pěti základními oblastmi duchovního života Izraelců. Zároveň ilustrují pravdy, které podobným způsobem docházejí uplatnění v životě dnešních věřících. Jedná se o následujících pět forem:

Forma řádu	Ilustruje
stan setkávání a jeho vybavení	Bůh přebývá mezi lidmi a připravuje jim cestu, aby k němu mohli přijít
kněžství	způsoby, jimiž lidé slouží Bohu
oběti	prostředky používané v bohoslužebné praxi
výroční slavnosti	řád v lidském životě a zkušenost (zakoušení) Boha
sečtení a seřazení jednotlivých pokolení	duchovní boj

Kdybys měl napsat pojednání byt' jen o jedině z těchto aplikací, brzy by z toho byla celá kniha. Tento kurs ti může poskytnout pouze základní body ohledně pravd zde obsažených. Možná že tě Duch svatý povede k tomu, aby ses pak těmito pravdami sám zabýval podrobněji!

6. Formou řádu, která souvisí s duchovním bojem,

- a) byl stan setkávání (svatyně).
- b) bylo sečtení a seřazení jednotlivých pokolení.
- c) bylo kněžství.

Stan setkávání; Přečti si Ex 25 – 27; 30 – 40

Úkol 3. *Přiřaď jednotlivé předměty patřící k vybavení svatyně k příslušnému popisu jejich duchovního významu.*

Svatyně, někdy také nazývána stan setkávání, stánek svědectví, stánek úmluvy či příbytek, zaujímá významné místo v četných kapitolách po celé Bibli. Například se ní zmiňuje více než třetina veršů obsažených v listu Židům.

Zhotovení svatyně mělo umožnit Hospodinu bydlet uprostřed jeho lidu, mít s nimi obecnství (Ex 25,8).

Jako dva vedoucí řemeslníky Bůh povolal Besaleela a Oholiaba, kterým rovněž dal mimořádné schopnosti, aby mohli za Mojžíšova vedení uskutečnit toto náročné dílo.

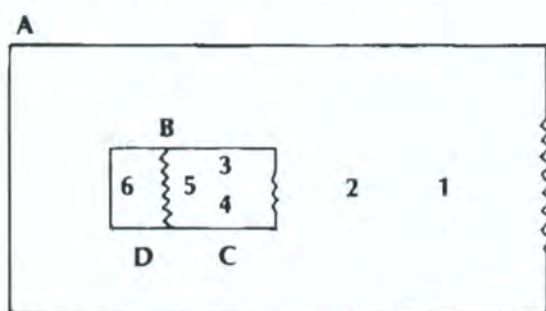
Lid byl vyzván k dobrovolným darům na bohoslužebné předměty. Lidé přinášeli zlato i stříbro. Poráželi akácievé stromy a přinášeli je na určené místo. Tyto podivuhodné stromy přežily i na poušti, a to díky široce rozvětvenému systému kořenů, kterým se většinou podařilo prodat až do podzemních vod. Akácievé dřevo bylo prakticky nezničitelné! Ženy přinášely své nejlepší látky a tkaniny. Podle Gn 15,14 a Ex 12,35–36 si Izraelci při svém vyjití vzali s sebou bohatství Egypta. To byl také hlavní zdroj všech těch vzácných materiálů, jež používali ke stavbě svatyně. Takto vznikla přenosná, nevšední a neobyčejně krásná stavba. Stovky let sloužila jako místo, kde se Boží lid shromažďoval a klaněl Hospodinu.

7. Proč byla podle tebe tato svatyně zhotovena tak, aby se dala přenášet?

.....

Při studiu jednotlivých částí svatyně a jejího vybavení používej uvedené grafické znázornění.

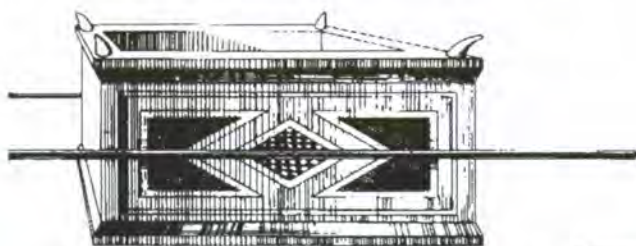
PŮDORYS STANU SETKÁVÁNÍ

Svatyně byla umístěna doprostřed nádvoří vytvořeného zástěnami z jemně tkaného plátna v délce 137 m (A). Tyto zástěny byly zavěšeny

na bronzových sloupech. Vzdálenost mezi jednotlivými sloupy byla 2,3 m. Jediný vchod byl z východní strany. Byl 9 m široký (Ex 27,9 – 18; 38,9 – 20).

Když Izraelec vešel dovnitř, přinesl svou oběť na oltáři pro zápalné oběti (1). Tento oltář byl potažen bronzem; i on, stejně jako ostatní vybavení příbytku, se dal přenášet (Ex 27,1 – 8; 38,1 – 7). V tomto nádvoří pak ještě stála bronzová nádrž (2), určená kněžím k omývání (Ex 30,17 – 21; 38,8; 40,30). Zmíněné nádvoří spolu se svým vybavením (většinou bronzovým) znázorňovalo soud nad hříchem. Oběti zde přinášené byly vyzkoušeny nebo stráveny ohněm.

OLTĚŘ PRO ZÁPALNĚ OBĚTI (1)

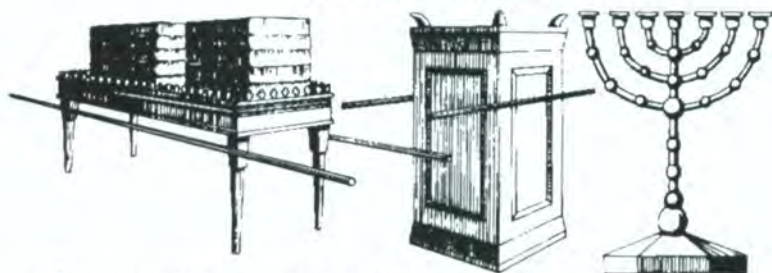
BRONZOVÁ NĀDRŽ (2)

V západní části nádvoří se nacházel vlastní příbytek (B). Byl 13,7 m dlouhý a 4,6 m široký. Byl rozdělen na dvě části: svatyni (C) a velesvatyni (D). Rozměry svatyně byly 9,1 m krát 4,6 m; velesvatyně byl čtverec o straně 4,6 m. Do svatyně vedl pouze jediný vchod, umístěný na východní straně. Vstupovat sem mohli pouze kněží. Za oponou byla velesvatyně. Do tohoto místa vstupoval jedině velekněz, a to pouze jednou za rok – v Den smíření.

U severní strany svatyně stál stůl pro předkladné chleby (3), u jižní zlatý svícen (4). Před oponou, která oddělovala svatyni od velesvatyně,

stál kadidlový oltář (5). Všechny tyto předměty byly potaženy zlatem, sedmiramenný svícen byl celý z tepaného zlata.

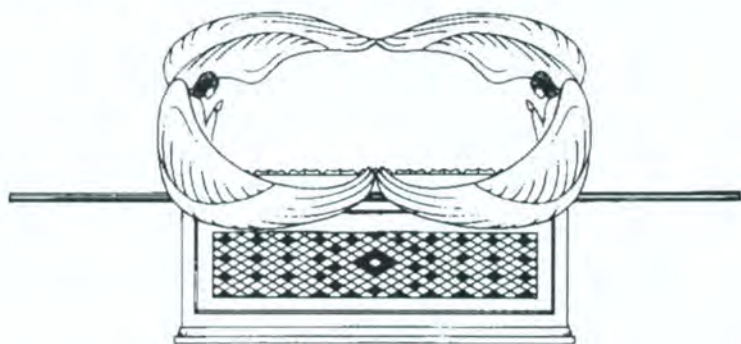
KADIDLOVÝ OLTÁŘ (5)

STŮL PRO PŘEDKLADNÉ CHLEBY (3)

SVÍCEN (4)

Velevsatyně obsahovala ty nejposvátnější předměty bohoslužebné praxe Izraele. Stála zde schrána svědectví (6), uvnitř i zvnějšku obložena čistým zlatem. Podle Ex 25,10 – 22 a 37,1 – 9 byla 1,1 m dlouhá, 0,84 m široká a 0,84 m vysoká. Schrána byla přikryta příkrovem (Kraličtí překládají slovem slitovnice, anglické překlady zde většinou mají trůn milosti, trůn milosrdenství – pozn. překl.)

SCHRÁNA SVĚDECTVÍ (6)

Příkrov zastíraly svými křídly dvě okřídlené bytosti vytepané ze zlata – cherubi –, symbol Boží přítomnosti. Na rozdíl od ostatních

národů, které si znázorňovaly svá božstva pomocí model, v Izraeli se nepoužívalo žádného předmětu pro zobrazení Hospodina. Nicméně právě příkrov (slitovnice) byl místem, kde se Bůh setkával s člověkem (Ex 30,6) a odkud k němu mluvil (Ex 25,22; Nu 7,89). Na příkrov velebně v Den smíření stříkal krev z oběti za hřích – svůj i celého Izraele (Lv 16,14 – 16).

Do schrány byly vloženy kamenné desky s Desaterem (Ex 25,21; 31,18; Dt 10,3 – 5). Později byla do schrány uložena i Áronova hůl a nádobka s manou (Ex 16,32 – 34; Nu 17,1 – 11). Svatyně a její vybavení měly zobrazovat Ježíše Krista a jeho dílo. Například každý jednotlivý předmět ze všech sedmi patřících k vybavení svatyně (počítaje příkrov jako samostatnou část) znázorňuje specifickou duchovní pravdu.

8. Do půdorysu stanu setkávání (svatyně) vepiš pod jednotlivá čísla názvy příslušných předmětů patřících k jeho vybavení.

9. Přiřaď jednotlivé předměty patřící k vybavení svatyně (pravý sloupec), k duchovní pravdě, kterou podle tebe daný předmět znázorňuje (levý sloupec).

a Chvála, modlitba a vůně Kristova dokonalého života	1) Oltář pro oběti zápalné
b Bůh bydlící uprostřed svého lidu	2) Bronzová nádrž k omývání
c Kříž Kristův a soud nad hříchem	3) Stůl pro předkladné chleby
d Společenství s Ježíšem, chlebem života	4) Svícen
e Očištění a odpuštění hříchů	5) Kadidlový oltář
f Milosrdenství a milost (slitování) udělené pro prolitou krev	6) Schrána svědectví
g Kristus, světlo světa.	7) Příkrov (slitovnice)

Samozřejmě toto zdaleka nejsou všechny duchovní pravdy, jež tyto předměty znázorňují. Ve skutečnosti je jich mnohem víc.

Kněžství (kněžský řád); přečti si Ex 28 – 29; Lv 8 – 10

Úkol 4. *Uved' různé způsoby, kterými kněžský řád ukazuje, jak by měli věřící sloužit svému Bohu.*

Boží záměr, aby se z Izraele stal svatý národ, si vyžádal bohoslužebný řád. Bůh proto vyvolil Árona, Mojžíšova bratra, aby zastával službu velekněze. Pomáhat mu měli jeho synové Nádab, Abihú, Eleazar a Ítamar.

Před vytvořením tohoto kněžského řádu to byla vždy hlava domu (patriarcha, praotec), kdo zastupoval svou rodinu při bohoslužbě. V dřívějších dobách se Písmo zmiňuje pouze o jednom knězi, a tím je tajemný Malkisedek z Gn 14,18. Od doby prvního slavení hodu beránka, tehdy ještě stále v Egyptě, všechno prvorozené mezi Izraelci patřilo Hospodinu (Ex 13,1 – 2). Modloslužba, které se lid dopustil na poušti, když si udělal zlatého býčka, zavedla příčinu k tomu, že si Bůh vybral Léviince (mužské příslušníky pokolení Léviho) namísto všech prvorozených mezi Izraelci, „všech, kteří otvírají lůno“ (Nu 3,5 – 13; 8,17).

Kněží přinášeli oběti a vedli i lid při přinášení oběti za hřích (Ex 28,1 – 43; Lv 16,1 – 34). Pomáhali rozpoznat Boží vůli pro jeho lid (Nu 27,21; Dt 33,8). Mezi jejich úkoly patřilo také přenášení svatyně a dohled nad ní, k čemuž jim jako pomoc byli přiděleni lévijci. Jako strážci Zákona byli kněží rovněž i učitelé lidu.

Od kněží se vyžadoval svatý život (Lv 21,1 – 22,10). Byla pro ně určena zvláštní roucha (Ex 28,40 – 43; 39,27 – 29); totéž platilo o veleknězi (Ex 28,4 – 39). I uvádění kněží a velekněze v úřad probíhalo podle přesně stanoveného řádu (Ex 29, 1 – 37; 40,12 – 15; Lv 8,1 – 36). Pokud k tomu budeš mít příležitost, stoj za to se zmíněnými věcmi zabývat podrobněji. Nyní se však podíváme, jak tyto věci souvisejí s naším křesťanským životem.

I my jsme byli povoláni sloužit Bohu. 1Pt 2,5 – 9 prohlašuje, že novozákonní věřící jsou určitým způsobem podobní starozákonním kněžím. I oni totiž mají žít život oddělený od tohoto světa. Je toho opravdu mnoho, čemu se můžeme naučit ohledně služby Bohu ze starozákonního kněžského řádu.

10. Porovnej 1Pt 2,5 – 9 se starozákonními místy, kde se hovoří o kněžství (viz tento oddíl). Ve svém sešitě uveď dva způsoby, kterými kněžský řád ukazuje, jak by měli dnešní věřící sloužit Bohu.

Oběti (obětní řády); přečti si Lv 1 – 7

Úkol 5. Přiřad' pojmenování jednotlivých obětí k příslušnému významu.

Praxe přinášení obětí Bohu nevznikla teprve u hory Sínaje. Přinášení obětí Bohu bylo už i před tím nepochybně zcela běžným jevem. Biblické zprávy o Kainovi, Ábelovi a Noem to potvrzují. Vzpomeň si, že i Mojžíš se zmiňoval o obětování, když hovořil s faraónem (Ex 5,1 až 3; 18,12; 24,5). Avšak obětní řády ustanovené u Sínaje se měly stát přesnými pokyny pro bohoslužebnou praxi.

Celkem bylo pět druhů obětí, a tedy i pět obětních řádů. Při čtyřech z nich byla prolévána krev. Do této skupiny patřily: 1) oběť za hřích, 2) oběť za vinu, 3) oběť zápalná a 4) hod oběti pokojné. Při pátém druhu oběti se jednalo o nekrvavou oběť – tzv. oběť přídavnou – připravovanou z určitých plodin a potravin. U ostatních druhů se obětovalo zvíře; muselo však být ze zvířat čistých a krotkých, jako byly například ovce, kozy a skot. Velmi chudým Izraelcům bylo dovoleno obětovat hrdličky nebo holoubata.

Všeobecná pravidla pro přinášení krvavých obětí byla následovná:

1. Izraelec přivedl obětované zvíře ke vchodu do stanu setkávání.
2. Vložil své ruce na hlavu oběti, vydávaje tak svědectví, že tato oběť je obětována namísto něho.
3. Obětní zvíře bylo zabito.
4. Krví byl ve většině případů pokropen dokola oltář.
5. Celá oběť nebo její část v závislosti na druhu oběti byla spálena.

Tyto oběti souvisely s lidskými potřebami a jednáním. V následující tabulce je uvedeno, jaký byl účel a význam jednotlivých obětí. Nalezneš v ní i příslušné biblické odkazy.

STANY, CHRÁMY A PALÁCE

Oběť	Účel	Biblické odkazy
za hřích	Očistit od hříchu (prohřešení), kterého se člověk dopustil neúmyslně.	Lv 4,1 – 35; 6,24 – 30
za vinu	Očistit od hříchu, kterého se člověk dopustil vůči Hospodinu nebo svému bližnímu z nevědomosti či nedbalosti	Lv 5,14 – 6,7; 7,1 – 7
zápalná	Vyjádřit posvěcení	Lv 1,3 – 17; 6,8 – 13
hod oběti pokojné	Vyjádřit vděčnost, zavázat se slibem nebo obětovat dobrovolnou oběť; obnovit a utužit své společenství s Bohem	Lv 3,1 – 17; 7,11 až 34; 19,5 – 8; 22,21 až 25
přídavná	Vyjádřit pomocí přinášeného výtěžku vlastní práce připravenost ke službě Hospodinu	Lv 2,1 – 16; 6,14 – 23

Pečlivě si prostuduj následující grafické znázornění. Všimni si, že pořadí, jak je uvedl Bůh v Lv, začínalo obětí zápalnou (představující vydání, podřízení) a hodem oběti pokojné (představujícím společenství) – tedy oběťmi dobrovolnými. Naopak pořadí, ve kterém člověk přistupoval k Bohu, začínalo obětí za hřích a vinu – tedy těmi povinnými a nařízenými.

Každá z uvedených obětí znázorňuje určitou pravdu týkající se našeho Vykupitele Ježíše Krista. Dobrovolné oběti ukazují na jeho osobu, charakter a poslušnost; povinné oběti na nutnost oběti, kterou musel Ježíš přinést za naše hříchy. Jednotlivé oběti jsou zároveň i vyjádřením různých stránek našeho uctívání Boha. Kupříkladu zápalné oběti byly libou vůní pro Hospodina (Lv 1,9). Podobným způsobem se Bohu líbí, když se mu i my zcela vydáme (srov. Ř 12,1).

11. Vepsáním číselného označení do vymezeného prostoru před písmeny přiřaď jednotlivé druhy obětí (pravý sloupec) k příslušnému popisu jejich účelu (levý sloupec).

a Služba nabízená Bohu	1) Oběť za hřích
b Neúmyslné prohřešení	2) Oběť za vinu
c Prohřešení vůči Bohu nebo člověku z nevědomosti či nedbalosti	3) Oběť zápalná
d Posvěcení	4) Hod oběti pokojné
e Důkučinění	5) Oběť přídavná
f Složení slibu	

- g Svobodný projev
- h Nekrvavá oběť
- i Výtěžek lidské práce

Kalendář svátků a slavností; Přečti si Lv 16; 23 – 25

Úkol 6. *Rozpoznej tvrzení, která popisují squvislost mezi jednotlivými výročními slavnostmi a zkušeností člověka i jeho vztahem k Bohu.*

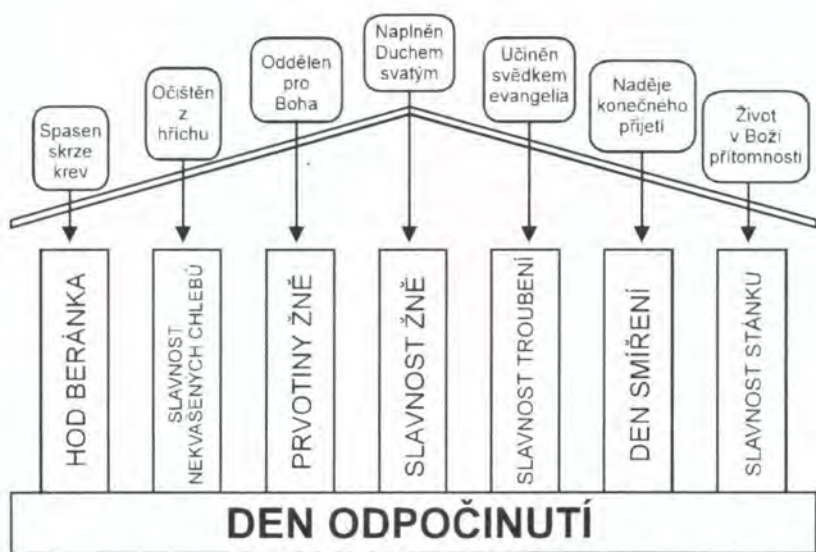
Bůh svému lidu neustále připomínal, že jsou jeho zvláštním lidem, povoláním žít život oddělený od hříchu a v obecenství s Hospodinem, svým Bohem. Jedním z prostředků, které k tomu používal, bylo pět právě uvedených druhů obětí. Ty jakoby člověku říkaly: *Vstup do správného vztahu s Bohem.* Dalším takovým prostředkem byly svátky a výroční slavnosti. Ty jakoby člověka vybízely: *Vnes do svého života řád, aby sis zmíněný vztah zachoval.*

Věrné zachovávání těchto svátků a slavností bylo součástí závazku, který na sebe lid přijal spolu se smlouvou Hospodinovou (Ex 20 – 24). Slavilo se sedm svátků během tří výročních slavností. Jednalo se o tak důležitou věc, že každý, kdo byl mužského pohlaví, se jich musel účastnit (Ex 23,14 – 17).

Následující grafické znázornění uvádí zmíněné svátky. Zároveň ukazuje, že na každý z nich lze hledět i jako na obrazné vyjádření zkušenosti dnešních věřících.

Můžeme si povšimnout následujícího:

1. Základem veškerého zakoušení Boha je den odpočínutí (Lv 23,1 až 3). Z Žd 4 se dovídáme, že věřící může prožívat toto odpočínutí – může do něj vejít – vírou.
2. Zmíněných sedm svátků se vztahuje k sedmi zkušenostem, které můžeme prožívat při našem chození v Duchu svatém: spasení, očistění, oddělení neboli posvěcení, naplnění, inspirovanost k mluvení, (adoptivní) přijetí a známost Boží přítomnosti.

12. Přiřaď jednotlivé slavnosti (pravý sloupec) k popisu jejich významu pro dnešní věřící (levý sloupec).

a Život v Boží přítomnosti	1) Hod beránka
b Přijetí do Boží rodiny	2) Slavnost nekvašených chlebě
c Očištění z hříchu	3) Prvotiny žně (úrod)
d Zasvěcení Bohu	4) Slavnost žně (letnice)
e Předpovězení evangelia	5) Slavnost (den) troubení
f Spasení skrze Kristovu krev	6) Den smíření
g Prožitek plnosti Ducha	7) Slavnost stánků

Sčítání lidu a řád pro táboření; přečti si Nu 1 – 10

Úkol 7. Vyber tvrzení, které uvádí duchovní princip znázorněný řádem pro táboření.

Knihy Numeri ukazuje, že Bůh je Bohem pořádku, je původcem řádu. Své požehnání udílí lidu, který tvoří jednotu a řád. Hospodin přikázal Mojžíšovi a Áronovi, aby provedli sčítání lidu. Dal jim rovněž přesné instrukce, jak si při tom mají počínat. Pokolení byla tedy sečtena a seřazena (Nu 1 – 2). Byli vybráni velitelé, kněží a lévijci a byla jim přidělena příslušná zodpovědnost.

Na následujícím grafickém znázornění je uveden řád pro táboření lidu Božího. Je z něj vidět, že si jej Hospodin shromáždil kolem sebe. Všech dvanáct pokolení tak strážilo svatyni, každé na určeném místě. Lévióvcí, kteří sestávali z Geršónovců, Merarióvců a Kehatovců, tábořili hned vedle nádvoří stanu setkávání. Mojžíš, Áron a jeho synové strážili vchod do příbytku, který byl zároveň i jedinou cestou do svatyně a Boží přítomnosti.

Někteří z těch, kdo se tímto předmětem zabývali podrobněji, jsou přesvědčeni, že obvod takto uspořádaného tábora činil asi devatenáct kilometrů. Jaký pohled musel izraelský tábor skýtat! Téměř tři miliony lidí dokonale seřazených, uprostřed svatyně a nad ní oblak Boží slávy, v noci vypadající jako ohnivá zář (Nu 9,15 – 23).

13. Rozmístění izraelských pokolení kolem svatyně poukazuje na skutečnost, že

- a) všichni, kdo patří k lidu Božímu, mají stejné postavení i zodpovědnost.
- b) to byl Bůh, kdo se postaral o řád a pořádek uprostřed svého lidu.
- c) to byla myšlenka izraelských vůdců takto uspořádat lid.
- d) někteří jedinci nejsou zahrnuti do Božího řádu.

ROZMÍSTĚNÍ IZRAELSKÝCH KMENŮ PŘI TÁBOŘENÍ

		(Sever)		
BENJAMÍN	DAN	AŠERI	NEFTALÍ	JUDA
		Merariovci		
(Západ)		Svatyně s nádvořím	MOJŽÍS ÁRON	(Východ)
MANASES	Geršónovci	Kehatovci		ISACHAR
EFRAJIM	GÁD	ŠIMEÓN	RÚBEN	ZABULÓN
		(Jih)		

BOŽÍ LID POCHYBUJE, A PROTO BLOUDÍ V POUŠTI

Úkol 8. Určí tvrzení, která popisují pochybování lidu a jeho následné bloudění v poušti i duchovní lekce, které z toho plynou.

Po roce příprav u Sínaje se Izraelci vydali na další pouť a po jedenácti dnech dorazili do Kádeše na poušti Páranské. Rovněž za pochodu dodržovali stanovený řád; i při svém putování tedy tvořili uspořádaný celek. Tehdy si však lid začal stěžovat na těžkosti a nadto se začal bouřit (Nu 11,1 – 35). Dokonce i v Mojžíšově rodině došlo k případu reptání a pomlouvání, kdy mu bylo mj. upíráno jeho jedinečné postavení (Nu 12,1 – 16). Pochybování a nevěra lidu nesla s sebou vážné následky.

14. Vrať se k mapě uvedené na začátku této lekce. Nyní zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Kádeš (Kádeš-barnea) se nalézá blíže Sínaji než Refidimu.

b Poušť Páran se rozkládá jižně od pouště Šíru.

c Jak Kádeš, tak poušť Páran leží na východ od Egypta.

Lid je pozdržen nedostatkem víry

Z pouště Páranu vyslal Mojžíš do Kenaanu dvanáct zvědě. Všech dvanáct přineslo zprávu, že země je úrodná a že v ní bydlí silný lid. Nato deset z nich prohlásilo, že Izrael není s to tuto zemi obsadit. Tím podnítli touhu lidu vrátit se do Egypta. Pouze Jozue a Káleb byli přesvědčeni, že je možné nad kenaanským lidem zvítězit. Lid jim však neuvěřil a záhy se z něj stal dav chystající se ukamenovat své vůdce.

Bůh zamýšlel soudit tento lid tak, že jej zahubí. Avšak Mojžíš, stejně jako kdysi v případě zlatého býčka, se i nyní postavil a za lid přimlouval. Mojžíš dosáhl odpuštění pro Izraele. Nevěřící zvědové zemřeli zasaženi morovou ranou a všem Izraelcům starším dvaceti let (vyjma Jozua a Káleba) bylo sděleno, že do zaslíbené země nevstoupí. Lid činil pokání, avšak zanedlouho opět jednal svévolně, když se snažil i přes Mojžíšův zákaz do země vstoupit. Byl však Amálekovci a Kenaanci poražen (Nu 14,1 – 45).

15. Žd 3,16 – 4,7 hovoří o selhání víry Izraele na poušti Páranu. V čem je tato událost varováním i pro nás?

- a) Nesmíme pochybovat o Božím slově. Máme mít víru v slovo Boží a podle ní i jednat.
- b) Než Boha uposlechneme, měli bychom vždy čekat, až nám Bůh dá nějaké nadpřirozené znamení.
- c) Pokud nějací lidé pochybují o Božím slově, měli bychom počkat, až u nich tyto pochybnosti pomínou, a teprve pak Boha uposlechnout.

Zatímco je lid pozdržen, dále se učí

Numeri se v hebrejské Bibli nazývá *Na poušti*. Poté, co Izraelci odmítli vejít do Kenaanu, putovali po poušti dalších devětadvacet let (Dt 2,14), dokud nevymřela celá jedna generace (Nu 15,1 – 20,13). Uskutečnění Božího záměru s jeho lidem se tím oddálilo, avšak Bůh zůstal věrný. Každý den jim dával pokrm; nadále je vedl sloupem oblakovým a ohnivým a přijímal jejich oběti a bohoslužbu ve svatyni.

V Nu 16,1 – 50 čteme o veliké vzpouře Kórachově, Dátanově a Abíramově proti Mojžíšovi. Následkem této vzpoury zahynuli jak uvedení mužové, tak i jejich rodiny, a spolu s nimi dalších sedmnáct

tisíc čtyři sta Izraelců. Hospodin pak znovu potvrdil vyvolení Áronovo pro velekněžskou službu: způsobil, že Áronova hůl vpučela (Nu 17).

Nu 15 – 22,1 se zmiňuje o mnoha dalších událostech. Událost s jedovatými (ohnivými) hady (Nu 21,6 – 9) prokázala, že lid opravdu potřebuje víru. Každý, kdo se podíval na bronzového hada, kterého Mojžíš zhotovil a připevnil na žerď, byl zachráněn (spasen).

Z uvedených kapitol se můžeme naučit mnoha dalším lekcím. Bůh je dobrý a rád odpouští. I když my často chybujeme a mineme se pak s dokonalou vůlí Boží, on nás i nadále vede. Avšak jak obrovská cena se platí za pochybování! Stejně jako Izraelci, i my můžeme dovolit našim obavám a strachu, aby nám zabránily radovat se z plnosti toho, co Bůh s námi zamýšlí. I my si tváří v tvář našim problémům můžeme připadat nepatrní jako kobyly (Nu 13,33). Když srovnáváme naše problémy s naší vlastní silou a zapomínáme na Boha, naše putování – stejně jako to jejich – se proměňuje v zoufalství.

16. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které nejlépe vystihuje léta bloudění v poušti.

- Protože Izraelci neměli víru, Bůh je ponechal, aby osamoceni bloudili v poušti.
- Ačkoli lid o svém Bohu pochyboval, Boží přítomnost je po celá ta léta pobytu na poušti neopustila.
- Nezáleží na tom, že lid o svém Bohu pochyboval, poněvadž Boží přítomnost je i tak neopustila.

BOŽÍ LID PŘIJÍMÁ KONEČNÉ POKYNY

Přečti si Nu 35; Dt 1, 7, 11 – 12, 27 – 28, 30, 34

Úkol 9. *Vyber tvrzení, které je shrnutím konečných pokynů udělených Mojžíšovi, jak nám je uvádí kniha Deuteronomium.*

Po čtyřiceti letech putování pouští se Izrael utábořil v Moábských pustinách, východně od Mrtvého (Solného) moře. V Nu 33,50 – 36,13 a v celém Deuteronomiu jsou zaznamenány poslední instrukce, které obdržel Izrael před vstupem do Kenaanu.

Mojžíš vyhlásil lidu své závěrečné poselství přibližně měsíc před překročením Jordánu. S největší pravděpodobností svá závěrečná

slova promlouval nahlas před celým lidem; vyžádalo si to asi sedm dní. Jeho posluchačstvo už tvořila nová generace Izraelců – nikomu z nich ještě nebylo šedesát. Mojžišovo poselství zabírá celé Deuteronomium – s výjimkou závěrečné kapitoly, kterou už pravděpodobně sepsal Jozue. Knihu lze rozdělit do tří základních oddílů:

1. Dt 1 – 4: Přehled Božího zjevení svěřeného Izraeli
2. Dt 5 – 26: Vybízení lidu, aby dovolili lásce motivovat je k zachování Zákona
3. Dt 27 – 33: Varování a prococtví související se vstupem do Kenaanu

Zdá se, že Mojžišova slova obsažená v Dt 6,5 shrnují význam toho, čemu jsme se doposud naučili. Uvádí se zde klíč k našemu vztahu s Bohem: „Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“ Můžeme tedy vidět, že klíčem k víře a opravdové službě živému a pravému Bohu je láska. Láska znamená vydání a oddanost. Znamená život naprostého zasvěcení. Láska vyžaduje celé srdce i celou duši. Poněvadž právě tímto způsobem nás miluje Bůh, i my jej můžeme takto milovat (srov. IJ 4,19). Dobře si povšimni i Dt 28,1 – 14. Je to pozoruhodné prohlášení o tom, čím *by se Izrael mohl stát*, kdyby poslouchal Hospodina, svého Boha.

„Miluj Hospodina, svého Boha.“

Ježíš citoval Deuteronomium častěji než kteroukoli jinou starozákonní knihu a totéž platí i o novozákonních pisatelích. Porovnej Mt 4,1 – 11 a L 4,1 – 13 s Dt 8,3; 6,13. 16; 10,20. Všimni si, jak Ježíš při svém konfliktu s ďáblem použil citací právě z této knihy.

17. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které nejméně shrnuje obsah Deuteronomia. Kniha obsahuje

- a) několik Mojžíšových projevů o různých údobích izraelských dějin.
- b) řády týkající se kněžství – velekněze, kněžských rouch a způsobu uvádění v úřad.
- c) přehled Božího jednání s Izraelem, připomenutí Božích zákonů a pokyny týkající se života v zaslíbené zemi.

Doposud jsme byli svědky toho, jak se postupně vyvíjela víra a bohoslužebná praxe u lidu Božího, poté co byli vysvobozeni z egyptské poroby. Ke konci Deuteronomia nacházíme Mojžíše, toho mocného vůdce Izraele, již jako starce pokročilého věku – bylo mu tehdy sto dvacet let. Dt 32 uvádí píseň, kterou Mojžíš zpíval svému lidu. Jeho neposlušnost v Kádeši (Nu 20,10) způsobila, že ani on do zaslíbené země nevešel. Bůh jej však vyvedl na horu Nebó, odkud mu ukázal celou zemi. Tam také Mojžíš zemřel. Tento muž nejenže vedl Izraele po celých čtyřicet let, nýbrž je mu připisována i čtvrtina obsahu knihy, kterou dnes nazýváme Starý zákon.

osobní test

1. Přiřaď jednotlivé druhy zákonů, které dal Bůh Izraeli (pravý sloupec), k příslušnému popisu (levý sloupec).

a Pravidla a nařízení určená celému národu	1) Mravní zákony
b Desatero Božích přikázání	2) Občanské zákony
c Pravidla bohoslužebné praxe	3) Bohoslužebný řád
d Zákony týkající se početí, mateřství a narození dítěte	

2. Níže jsou uvedena tři tvrzení týkající se kněžství a jeho významu. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Kterýkoli kněz mohl vejít do velesvatyně.
 b Bůh ustanovil řád kněží, poněvadž si přál, aby mu lid sloužil ukázněně a spořádaně.
 c Lévioci byli povoláni ke kněžské službě ještě před tím, než Izrael došel k hoře Sínaji.

3. Ustanovené oběti byly dvojího druhu: povinné a dobrovolné. Do vyznačeného prostoru vepiš vždy 1) nebo 2) – podle toho, o jaký druh oběti se jedná.

a Oběť za hřích a oběť za vinu	1) Dobrovolné oběti
b Znázorňovala oběť Ježíše Krista	2) Povinné oběti
c Tímto druhem začínalo lidské pořadí přinášených obětí	
d Hod oběti pokojné, přídavná a zápalná oběť	
e Tímto druhem začínalo Boží pořadí pro přinášení obětí	
f Znázorňovaly charakter Ježíše Krista	
g Souvisely se službou	
h Souvisely se soudem nad hříchem	

4. Podle Žd 4 do Božího odpočinutí vcházejí ti, kdo

- a) věří tomu, co Bůh řekl.
- b) se neživí vlastní prací.
- c) zachovávají všechna starozákonní ustanovení.

5. Na poušti Páranu se Izraelci vzbouřili a odmítli vejít do kenaanské země, poněvadž

- a) ještě nebyli připraveni tam jít.
- b) je opustila Boží přítomnost.
- c) neuvěřili Bohu.
- d) všichni zvědové přinesli špatné zprávy.

6. Z následujícího seznamu vyber pět hlavních způsobů, jak Bůh vnesl řád mezi svůj lid.

- a) Mravní zákony
- b) Kněžství
- c) Hod beránka
- d) Stan setkávání (svatyně)
- e) Oběti
- f) Zápalné oběti
- g) Velesvatyně
- h) Rozmístění kmenů při táboření
- i) Bronzový oltář
- j) Svátky a výroční slavnosti

7. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a** Abraham se stal spravedlivým před Bohem zachováváním Zákona.
- b** Bůh uzavřel s Abrahamem smlouvu dávno před tím, než vydal Izraeli Zákon.
- c** Ačkoli dnešní věřící nezachovávají bohoslužebný řád, přesto z něj těží mnohé duchovní pravdy týkající se uctívání a služby Bohu vůbec.
- d** Uspořádání izraelského tábora znázorňuje způsob, jak má podle Božích představ člověk k Bohu přistupovat.
- e** K prvnímu případu obětování Bohu došlo u hory Sínaje, když Mojžíš přinesl Bohu své oběti.

8. Přiřaď jednotlivé pravdy týkající se dnešních věřících (levý sloupec) k jejich vhodnému znázornění (pravý sloupec).

a	Církev potřebuje pevný řád a organizaci.	1) Kněžský řád
b	Věřící musí žít svatý, od hříchu oddělený život.	2) Svatyně
c	Pouze skrze Ježíše Krista můžeme vejít do Boží přítomnosti.	3) Izraelský tábor
d	Oběť Ježíše Krista je nutná k odstranění hříchu.	4) Oběti
e	Základem veškeré zkušenosti věřícího je jeho víra v Boha.	5) Svátky a slavnosti

9. Pomocí číslic 1–8 uspořádej chronologicky (podle časové posloupnosti) následující události:

- a Jákob se svými jedenácti syny sestoupil za Josefem do Egypta a zůstal tam až do své smrti.
- b U Sínaje Izraelci obdrželi Zákon.
- c Adam s Evou neuposlechli Boha a byli za to vyhnáni ze zahrady v Edenu.
- d Izraelci bloudili čtyřicet let v poušti.
- e Mojžíš vyvedl Izraele s Egypta.
- f Noe byl spolu se svou rodinou zachráněn před vodami potopy.
- g Bůh zmařil úmysl lidí postavit věž v Babelu.
- h Abram (Abraham) vyšel z Kaldejského Uru a zamířil do Kenuanu.

Než začneš se studiem 5. lekce, nezapomeň si vypracovat Studijní zprávu za 1. část. Otázkový list pak odešli svému instruktovi ICI.

odpovědi na studijní otázky

9. a 5) Kadidlový oltář.

b 6) Schrána svědectví.

c 1) Oltář pro oběti zápalné.

d 3) Stůl pro předkladné chleby.

e 2) Bronzová nádrž k omývání.

f 7) Příkrov (slitovnice).

g 4) Svícen.

1. a Pravdivé.

b Nepravdivé.

c Nepravdivé.

d Pravdivé.

10. Tvoje odpověď. Jsou to: 1) potřeba svatosti a vydání – znázorňovaná řádem kněžské svatosti (Lv 21,1–22,10), 2) důležitost přijatelné bohoslužby – znázorňovaná obětním řádem (viz např. Ex 28,36–38).

2. Tvoje odpověď. Navrhovaná odpověď: aby tím bylo poukázáno na skutečnost, že smlouva mezi Hospodínem a jeho lidem se zakládala na zástupné smrti, v tomto případě smrti obětovaných zvířat.

11. a 5) Oběť přídavná.

b 1) Oběť za hřích.

c 2) Oběť za vinu.

d 3) Oběť zápalná.

e 4) Hod oběti pokojné.

f 4) Hod oběti pokojné.

g 4) Hod oběti pokojné.

h 5) Oběť přídavná.

i 5) Oběť přídavná.

3. a 2) Příkázání 5.

b 3) Příkázání 6, 7, 9.

c 1) Příkázání 1 – 4.

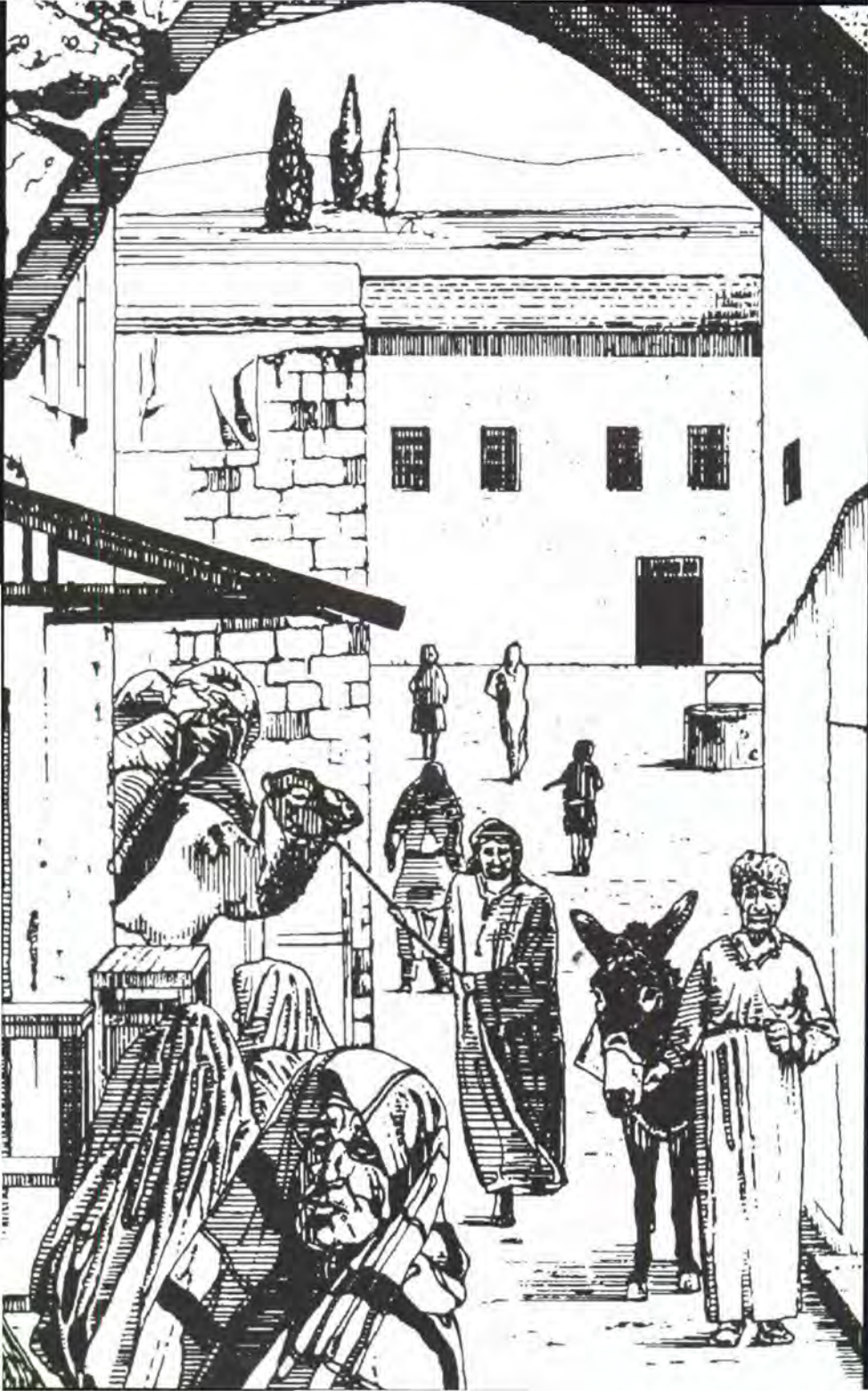
d 4) Příkázání 8, 10.

12. a) 7) Slavnost(i) stánků.
b) 6) Den smíření.
c) 2) Slavnost nekvašených chlebů.
d) 3) Prvotiny žně (úrod).
e) 5) Slavnost (den) troubení.
f) 1) Hod beránka.
g) 4) Slavnost žně (slavnost týdnů, letnice).
4. Ve své odpovědi bys měl uvést alespoň jeden způsob, jak můžeš tato přikázání aplikovat ve svém životě.
13. b) to byl Bůh, kdo se postaral o řád a pořádek uprostřed svého lidu.
5. b) Zákon nám pomáhá uvědomit si náš hříšný stav a ukazuje nám na naši potřebu Boží spravedlnosti.
14. a) Nepravdivé.
b) Pravdivé.
c) Pravdivé.
6. b) bylo sečtení a seřazení jednotlivých pokolení.
15. a) Nesmíme pochybovat o Božím slově. Máme mít víru v slovo Boží a podle ní i jednat.
7. Tvoje odpověď. Já bych odpověděl následovně: Svatyně se musela dát přenášet, poněvadž Bůh chtěl bydlit uprostřed svého lidu po celou dobu jejich putování.
16. b) Ačkoli lid o svém Bohu pochyboval, Boží přítomnost je po celá ta léta pobytu na poušti neopustila.
8. Viz oddíl o svatyni a jejím vybavení.
17. c) přehled Božího jednání s Izraelem, připomenutí Božích zákonů a pokyny týkající se života v zaslíbené zemi.

poznámky

Část 2

Život v zaslíbené zemi

Lekce 5

Domov pro lid Boží

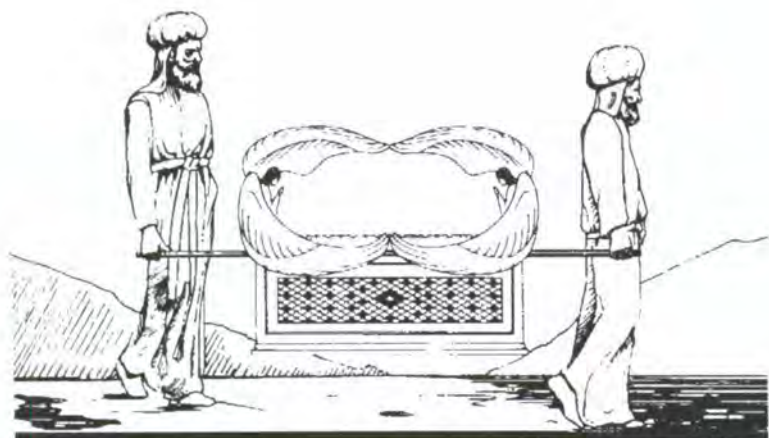
Lid izraelský byl silnou rukou Boží vysvobozen z egyptské poroby. Na poušti obdrželi Izraelci Boží řád pro život a bohoslužbu v souladu s Hospodinovými záměry. Po již zmíněném prodlení, způsobeném pochybováním lidu, se Izrael utábořil v Moábských pustinách, kde vyslechl Mojžíšova závěrečná slova. Krátce nato Mojžíš zemřel. Kdo je však nyní povede do země, aby ji mohli obsadit?

Když budeš studovat tuto lekci a ve své Bibli číst o příslušných událostech, seznámíš s mužem, jež si Bůh vyvolil k tomu, aby vedl dál jeho lid. Budeš svědkem toho, jak Izraelci vstupují do země a dobývají mnohých vítězství. Budeš je rovněž vidět, jak procházejí těžkostmi a temnými údobími. Zjistíš, že Hospodin je i nadále vedl, aby naplnil svůj záměr s nimi jako s národem. Bůh si přál, aby rodinný život, bohoslužba a blahobyt lidu svědčily všem lidem po celé zemi o něm – jediném pravém Bohu. Měl cíl, a svůj lid vedl k uskutečnění tohoto cíle.

Tato lekce ti pomůže pochopit různé zkušenosti a prožitky lidu Božího při zabírání země a během prvních let života v ní. Naučíš se tak mnoha lekcím užitečným i pro tvůj vlastní život.

osnova lekce

Vůdce a země
Izrael se učí v temnotách
Světlo pro budoucnost

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- určit na mapě polohu čtyř hlavních zeměpisných oblastí Palestiny, polohu tří oblastí dobývání země a území přidělená jednotlivým kmenům.
- vysvětlit, proč přišel Boží soud na Kenaance, na Izraelce v dobách soudců a na rod Éliho.
- uvést duchovní charakteristiku Jozua a Samuele i význam událostí zaznamenaných v knize Rút.

studijní činnost

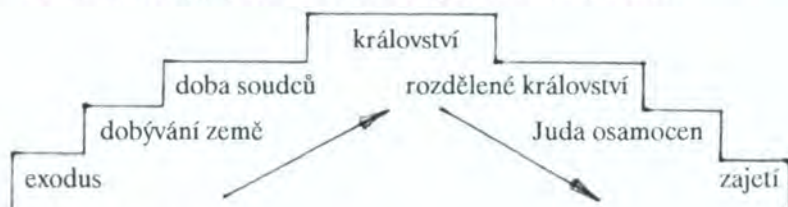
1. Podle pokynů uvedených v lekci si přečti knihy Jozue, Soudců, Rút a První Samuelovu.
2. Obvyklým způsobem si prostuduj rozvinutí lekce. Zvláštní pozornost věnuj připojeným mapám Palestiny. Zodpověz všechny studijní otázky a v závěru si vypracuj osobní test. Svoje odpovědi si vždy zkontroluj.

rozvinutí lekce

Níže uvedené grafické znázornění je náčrtem hlavních údobí v dějinách Izraele. Je z něj patrné, že až do doby Davidova a Šalamounova království se Izrael ubíral, jak jeho blahobyt narůstal a úspěchů přibývalo, vzestupným směrem. Pak ale nastal obrat k sestupným tendencím, vedoucím k rozdělenému království, a nakonec až k babylónskému zajetí.

Knihou *Exodus* jsme se už zabývali. V této lekci se budeme věnovat *dobývání země a době soudců*. Zbývající lekce této učebnice se zabývají údobími: *království, rozdělené království, Juda osamocen a zajetí*.

1. Uvedenému grafickému znázornění se nauč z paměti. Pak, aniž by ses na ně díval, je překresli do svého poznámkového sešitu.

VŮDCE A ZEMĚ

Jozue – příprava na službu a vlastní služba

Přečti si Joz 1

Úkol 1. *Přiřad' události Jozuova života k tvrzením, která uvádějí jejich význam pro přípravu na úkol vedení lidu.*

Bůh připravil jistého muže, aby vyvedl jeho lid do země zaslíbené. Tím mužem byl Jozue, syn Núnův, jeden z dvanácti zvědů vyslaných Mojžíšem do Kenaanu. Káleb (rovněž jeden ze zvědů) a Jozue byli jedini, kteří po svém návratu zvěstovali dobrou zprávu (Nu 11,1 až 14,10). A právě Jozuovi Hospodin řekl: „Mojžíš, můj služebník zemřel. Nyní tedy vstaň a přejdi s veškerým tímto lidem přes tento Jordán do země, kterou dávám Izraelcům“ (Joz 1,2).

2. Přečti si všechna místa Písma uvedená v pravém sloupci a pak je přiřaď k tvrzením, která nejlépe vystihují význam jednotlivých událostí pro přípravu Jozua jako nástupce Mojžíšova.

a Bůh vyvolil Jozua za Mojžíšova nástupce.	1) Ex 17,10 – 16
b Jozue přebýval ve stanu setkávání.	2) Ex 33,11
c Před celým Izraelem vyznal Jozue svou víru a důvěru v Hospodina.	3) Nu 13,16
d Jozue získal mnohé zkušenosti, když pomáhal Mojžíšovi.	4) Nu 14,5 – 10
e Mojžíš změnil jeho jméno z Hóšea („Spása“) na Jozue („Hospodin je spása“).	5) Nu 27,18
f Mojžíš dal před vším lidem Jozuovi pověření, aby se stal jeho nástupcem.	6) Nu 27,22 – 23
g Jozue už měl zkušenosti s vedením bitvy a porážením nepřítele.	

Přípravu Jozua na jeho budoucí úkol můžeme sledovat v Exodu a Numeri; o letech, kdy stál v čele národa izraelského, se dovídáme z knihy Jozue. Tuto knihu můžeme rozdělit do dvou hlavních oddílů:

1. Kapitoly 1 – 12 popisují dobývání Kenaanu.
2. Kapitoly 13 – 24 popisují rozdělení země mezi dvanáct izraelských kmenů.

Obsah knihy svědčí o její historické hodnověrnosti; je v ní uvedeno na tři sta měst a dvorců. Události zde líčené se udály v časovém rozmezí asi pětadvaceti let. Jozuova závěrečná řeč k Izraeli, zaznamenaná v kap. 23 a 24, dokládá zbožný charakter tohoto muže, který Hospodinu bezvýhradně důvěřoval a zcela se na něj spolehl.

Kanaan – popis, dobývání a rozdělení*Charakteristické znaky země kenaanské**Úkol 2. Rozpoznej fakta týkající se zeměpisného charakteru Palestiny.*

Kanaan byl Boží volbou pro Izrael. Když se seznámíš s některými fakty týkajícími se této země, porozumíš zároveň lépe i Písmu. Události, ke kterým tam došlo, ti ožijí před očima.

Země kenaanská byla pojmenována po čtvrtém synu Cháma, společném předku původního obyvatelstva této země (Gn 9,18). Abychom se však vyhnuli nedorozuměním, budeme pro vlastní území používat název Palestina. Ve starozákonních dobách činila průměrná šířka území Palestiny asi sto kilometrů; v nejširším místě čítalo přibližně sto šedesát kilometrů. Největší délka byla kolem dvou set devadesáti kilometrů. Je tedy zřejmé, že rozlohou Palestina nepřesahovala jednotlivé státy či provincie v mnoha dnešních zemích.

Tato země, Bohem vyvolená k tomu, aby v ní žil jeho lid, se vyznačovala čtyřmi charakteristickými znaky, které stojí za povšimnutí.

1. *Byla izolovaná.* Letmý pohled na mapu nám ukáže, že z východu byla ohraničena mořem, jižně a východně se rozkládaly pouště a na severu bylo pohoří. Tato izolovanost od okolního světa měla pomoci lidu Božimu, aby se rozvíjel podle Hospodinova plánu. Okolní národy byly oddány modloslužbě. Izrael však obdržel zjevení jediného pravého Boha.

2. *Zaujímala centrální polohu.* Ačkoli byla Palestina izolovaná, nalézala se ve středu mezi všemi velmocemi starověku. Byla v určitém slova smyslu přemostěním mezi zmíněnými zeměmi. Lidé při svých dlouhých cestách museli většinou procházet právě tudy. Říše egyptská, babylónská, asyrská, řecká i římská – všechny vznikaly, rozvíjely se i zanikaly kolem této země. Poloha Izraele byla tedy klíčová: díky ní se mohl, v souladu s Boží vůlí, stát svědkem pro celý svět.

3. *Rozlohou byla velmi ohraničená.* Nevelká rozloha země ji činila nevhodnou pro každého s velkými politickými ambicemi. Bůh nepovolal Abrahama, aby se prostě stal zakladatelem dalšího národa, nýbrž aby v něm došly požehnání veškeré národy země.

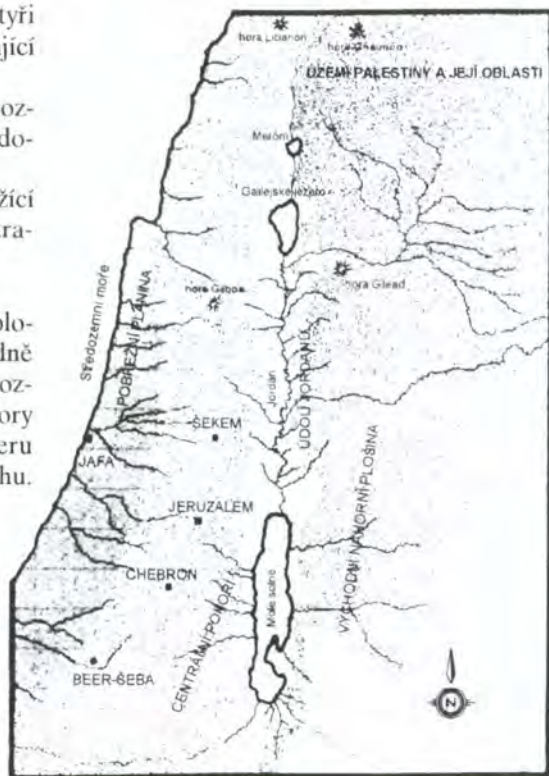
4. *Byla velmi úrodná.* Dokonce i nevěřící zvědové museli připustit, že je to země bohatá na ovoce, obiloviny a zeleninu. Bohatě postáčovala na to, aby v budoucnu uživila celý lid Boží – pokud ovšem budou poslouchat Hospodina, svého Boha.

3. Charakteristickým znakem Palestiny, který ji předurčoval k tomu, aby se stala domovem lidu, jemuž bylo svěřeno poselství pro celý svět, byla skutečnost, že se jednalo o zemi:

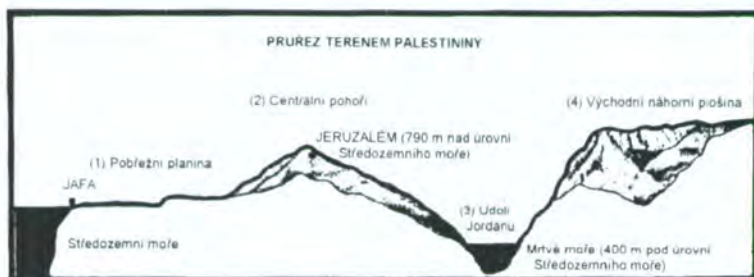
- značně izolovanou.
- zaujímavající centrální polohu.
- s ohraničenou rozlohou.
- velmi úrodnou.

Terén Palestiny tvoří čtyři paralelní pásy probíhající od severu k jihu:

- Pobřežní planina, rozkládající se u Středozemního moře.
- Centrální pohoří, ležící podél západního okraje údolí Jordánu.
- Údolí Jordánu.
- Východní náhorní plošina, ležící východně od údolí Jordánu, rozprostírající se od hory Chermónu na severu až k hoře Hóru na jihu.

Průřez terénem Palestiny vypadá následovně:

4. S použitím mapy Palestiny a průřezu jejím terénem zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením. Všechna NEPRAVDIVÁ tvrzení pozměň tak, aby byla PRAVDIVÁ, a pak si je zapiš do svého sešitu.

- a Jeruzalém leží severně od Chebrónu.
- b Jak hora Gilead, tak hora Gilboa se nalézají v centrálním pohoří.
- c Hladina Mrtvého moře má větší nadmořskou výšku než hladina Středozemního moře.
- d Údolí Jordánu se rozprostírá na jih od Galilejského (Genezaretského) jezera a sahá až k Mrtvému moři.
- e Čtyři hlavní zeměpisné oblasti Palestiny tvoří paralelní pásy probíhající od východu k západu.
- f Poblěžní planina je položena níže než východní náhorní plošina.

Obyvatelé země

Úkol 3. Urči hlavní důvody, proč měl Izrael přikázáno dobýt zemi kenaanskou.

V době, kdy byl Izrael připraven vstoupit do kenaanské země, žilo v ní asi sedm kmenů (národů). Přední byli mezi nimi *Chetejci*, národ, který v dřívějších dobách tvořil mocnou říši stejného jména. Za dnů Abrahama žili Chetejci poblíž Chebrónu, později se smísili s Emorejci žijícími v pohoří. U mořského pobřeží žili *Kenaanci*, nedaleko Šekemu *Chivejci*, ve střední a jižní Palestině *Perizejci*, poblíž Galilejského jezera *Girgašejci*, na východní náhorní plošině *Emorejci* a v centrálním

pohoří, seskupeni kolem svého hlavního města, pozdějšího Jeruzaléma – *Jebúsejci*. Název „Kenaanci“ se často používá pro společné označení zmíněných kmenů či národů.

V Dt 20,16 – 18 čteme, že Bůh přikázal Izraelcům, aby všechny původní obyvatele země, kterou jim dal, zcela vyhladili. Tento příkaz vyvolává u mnoha lidí závažnou otázku: Jak mohl spravedlivý Bůh nařídít něco takového? Na osud Kenaanců se mnozí dívali a stále ještě i dívají se značnou lítostí a pochybenými sympatiemi. Mnohem větší pozornost byla během doby věnována soudu, který na ně Bůh seslal, než charakteru těchto lidí. Studium Písma nám odhaluje důvody zmíněného příkazu Božího:

1. Bůh věděl, že pokud by tyto zkažené pronárody nebyly zcela zničeny, učily by Izrael svým ohavnostem, a tak by jej svedly ke hříchu (Dt 18,9 – 13; Dt 20,18).
2. Země kenaanská byla přislíbena Abrahamovi a jeho potomstvu. Poněvadž celá země je Hospodinova, dává ji, komu se mu líbí. Když Jákob umíral v Egyptě, zavázal své syny, aby jej pochovali v Kenaanu – jako projev naděje, že jednoho dne se zmíněné zaslíbení naplní (Gn 49,29 – 33).
3. Jakékoli právo, které si Kenaanci mohli nárokovat na tuto zemi jako její dlouhodobí vlastníci, ztratili pro svou bezbožnost a zkaženost. Nesmíme zapomínat, že i oni měli zbožné předky v liniích synů Nocho; stali se však příkladem civilizace, která se vydala sestupnou cestou vylíčenou v Ř 1.
4. Tehdejší mravní zkaženost Kenaanců si vyžádala bezprostřední soud. Jeden z předních znalců starověku napsal: „Žádný jiný národ se nemohl měřit s Kenaanci, pokud jde o prolévání krve, zhýralost a různé druhy orgií...“ Život Kenaanců byl mravně tak zkažený, že jejich zvyklosti později odsuzovali dokonce i v onom bezbožném a nechvalně proslulém Římě. Sodoma, kde se nakonec nenašlo ani *deset* spravedlivých, byla typickým příkladem takovéto kultury. Ohavné zvyky Kenaanců jsou popisovány v Lv 18,21 – 23 a Dt 12,30 – 32.
5. Vyhnutí Kenaanců je v Písmu vždy ztotožňováno s trestem za jejich hříchy (Lv 18,24 – 25). Izraelci byli varováni, že pokud by hřešili a opustili svou smlouvu s Hospodinem, čeká je stejný osud (Joz 23,11 – 13).

6. Bůh ve svém milosrdenství dlouho čekal na pokání těchto pronárodů. Od nejstarších dob mívali tito lidé mezi sebou svědectví spravedlivých mužů, jako byl Malkisedek (Gn 14) nebo praotcové. Byli varováni zkázou Sodomy a Gomory (Gn 19,23 – 25) Slyšeli o všech zázracích a mocných činech, kterými Hospodin vysvobodil Izraele z egyptského otroctví. Po čtyřicet let mohli pozorovat putování Izraelců po nedaleké poušti.

5. O Emorejcích, jednom z kenaanských pronárodů, je zmínka v Gn 15, když Hospodin uzavírá smlouvu s Abrahamem a odhaluje mu budoucnost jeho potomků. Přečti si Gn 15,13 – 21 a pak zodpověz následující otázky:

a) Jak dlouho budou Abrahamovi potomci otročit v cizí zemi?

.....

b) Proč uplyne tak dlouhá doba, než se Abrahamovi potomci vrátí do země, která jim byla zaslíbena?

.....

c) Co lze na základě uvedeného oddílu Písma říci o Božím postoji ke kenaanskému obyvatelstvu?

.....

6. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které uvádí hlavní důvod, proč bylo Izraeli přikázáno dobýt Kanaan a jeho obyvatele zahladit.

- Kenaanci nikdy mezi sebou neměli spravedlivého muže, který by byl pro ně Božím svědkem. Navíc byli bezbožní a zkažení.
- Bůh dal Kenaancům dlouhou dobu k pokání, avšak oni setrvali dále v hříchu.
- Izraelci byli početnější než Kenaanci a rovněž si zasloužili lepší místo pro život, než tomu bylo doposud.
- Po vyjití z Egypta neměli Izraelci žádnou zemi, kde by mohli žít, a tak bylo zcela na místě dobýt Kanaan.

Dobývané oblasti; přečti si Joz 2 – 12

Úkol 4. *Na mapě Palestiny urči dobyté oblasti.*

Izraelský lid se připravoval vejít pod vedením Jozua, muže, kterého pověřil vedením sám Hospodin, do zaslíbené země. Jozuovi v té době bylo osmdesát let. Před Izraelem ležela obrovská výzva. Staré kultury se rozkládaly. Podaří se vystavět novou civilizaci, založenou na svatém a vznešeném cíli sloužit Bohu? V Joz 1, 1 – 9 čteme slova, která promluvil Hospodin k Jozuovi v tuto tak důležitou dobu.

7. Přečti si v Bibli Joz 1,1 – 9 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Jaká *zaslíbení* dal Hospodin Jozuovi?

b Jakou *radu* dal Bůh Jozuovi?

c Které *tři věci* měl Jozue činit, aby ho na jeho cestě provázela vdaka?

8. Přečti si Joz 3,7 – 17. Jaké znamení Hospodin učinil, aby Izraelci ukázal, že je s Jozuem, stejně jako byl s Mojžíšem?

.....

Dobývání země trvalo přibližně sedm let a bylo spojeno s mnoha obtížemi. Města země byla veliká, a navíc byla většinou obehnaná hradbami. Lid musel často bojovat s celými spolky králů, s ozbrojenými muži a železnou vozbu. Avšak mravní zkaženost oslabila Kenaance jako nějaká vnitřní choroba.

Jozuovo vojenské tažení bylo dobře promyšleno a naplánováno. Izraelci prorazili přímo do středu země, rozdělivše tak Kenaance na dva celky. Boží lid pokračoval rychle kupředu a Hospodin byl s ním. Pamatuj, že se zde nejedná pouze o nějaký příběh jednoho statečného lidu. Je to záznam mocných činů a divů Boha, který dodržel svou smlouvu.

Jako první byla dobývaná oblast, ve které ležela města Jericho, Aj, Bét – el, Šilo, Šekem a Dótan. Zahrnovala i území západně od uvedených měst až do vzdálenosti asi osmi kilometrů od Středozemního moře a celé území na východ od Jordánu.

Druhou v pořadí dobývaných oblastí byla oblast ležící směrem na jih. Zahrnovala města Gibeón, Jeruzalém, Jarmut, Lakiš, Eglon, Chebrón a Beer – šebu. Západně vybíhala do vzdálenosti osmi kilometrů od Středozemního moře a na východ do vzdálenosti přibližně osmi kilometrů od jižního pobřeží Mrtvého moře.

Pak následovaly výboje na sever. Byla dobyta oblast, ve které ležela města Bétšeán, Chasór a Dan. Na východ tato oblast sahala přibližně osm kilometrů za Jordán, na západ opět téměř k Středozemnímu moři. Jižně dosahovala nějakých šestnáct kilometrů za Bétšeán, na severu opět asi šestnáct kilometrů severněji od Danu.

9. Na připojené mapě tužkou slabě zakresli každou z uvedených oblastí.

Dobývání kenaanské země mělo dalekosáhlé následky. I my dnes sklízíme mnohá požehnání mezi jinými i díky těmto událostem. Vždyť to byl právě Izrael, tento malý národ, který dal světu Bibli a z kterého vyšel Ježíš Kristus. Takže v jistém slova smyslu Izrael tehdy bojoval i za nás. Hodnoty, kterých si dnes tak nesmírně vážíme – cena, jakou má každý jednatel, důležitost rodiny, domova a uctívání jediného pravého Boha, Stvořitele a Otce všech lidí –, jsme obdrželi od něj. Mohli bychom téměř prohlásit, že boje, které Izraelci vedli, měly větší vliv na náš život než jakákoli jiná válka.

Rozdělení země; přečti si Joz 13 – 24

Úkol 5. Urči fakta týkající se území přidělených jednotlivým kmenům.

Po dobytí Kenaanu byla země rozdělena mezi jednotlivé kmeny. Šlo jak o duchovní, tak fyzické dědictví. Lévijské neobdrželi žádnou zemi; bylo jim přiděleno čtyřicet osm měst s okolními pastvinami. Ačkoli byl tedy Lévi oddělen od ostatních pokolení, počet dvanáct byl u izraelských kmenů zachován rozdělením domu Josefova na Efrajima a Manasesa. Stále ještě platila slova, která již dříve promluvil Hospodin k Jozuovi: „...zbyvá ještě velmi mnoho země, kterou je nutno obsadit“ (Joz 13,1). Hranice uváděné v Joz 13 se staly skutečností až

o nějakých pět set let později, za dnů krále Šalamouna. Prostuduj si připojenou mapu a pak zodpověz otázku č. 10.

10. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Pokolení Manases obdrželo území o rozloze Judy a Šimeóna dohromady.
- b Pokolení Dan se usadilo ve dvou oblastech v údolí Jordánu.
- c Ašer měl na východě společnou hranici s Neftalím.
- d Kmen Rúbenovců sídlil nejdál na jihu, na západní straně Jordánu a Mrtvého moře.

IZRAEL SE UČÍ V TEMNOTÁCH

Přechodné období mezi Jozuovou smrtí a dobou, kdy v čele národa stál Samuel, bylo pro Izraele nesmírně obtížné. Byla to doba změn, přizpůsobování a nových uspořádání. Trvala celých tři sta až čtyři sta let.

Soudců – cyklus zoufalství

Přečti si Sd 1 – 16; 21

Úkol 6. *Na základě popisu cyklu soudů a vysvobození uveď z knihy Soudců příklady takového cyklu.*

Přechodné období vylíčené knihou Soudců bylo pro Izrael dobou duchovního temna. Avšak i přesto, že se tato kniha zabývá jedním z nejtemnějších údobí izraelských dějin, právem byla zařazena do starozákonního kánonu. O událostech zde zaznamenaných se Bible zmiňuje na mnoha dalších místech. Název Soudců je odvozen od pojmenování mužů zaujímajících ústřední místo v knize, statečných vůdců a „vysvoboditelů“ Izraele.

Všeobecně můžeme říci, že Izrael začíná toto údobí v pokorné závislosti na Hospodinu, svém Bohu (Sd 1,1 – 2,5); záhy však padá do propasti hříchu. Hrozná události popisované v posledních čtyřech kapitolách dokazují, že Izrael se ocitl v tom nejhorším myslitelném stavu.

Možná že se ptáš: *Jak mohl Bůh nechat svůj lid klesnout tak hluboko?* Zdá se, že po obsazení Kenaanu již jednotlivé kmeny nedržely pohromadě. Neměly už ústřední vládu ani společného vůdce, jako kdysi Mojžíše a Jozua. Vše nasvědčuje tomu, že se starším lidu a kněžstvu nepodařilo udržet u jednotlivých kmenů pocit sounáležitosti. Často rovněž museli čelit různým vpádům do země: udržet klid v zemi byl úkol nesnadný.

Slovo Boží uvádí i jiné prosté a zároveň podstatné důvody, proč tato doba byla tolik obestřena temnotou.

11. Přečti si uvedená místa Písma. U každého z nich pak odpověz na následující otázku: Jakého zla se Izraelci dopustili?

a Sd 1,27 – 28. 30 – 31; 3,6

c Sd 2,12

b Sd 2,10d Sd 2,17. 19

d Sd 2,17. 19

12. Přečti si Sd 17 a 21. Jeden verš se vyskytuje v obou kapitolách. Co tento verš prohlašuje?

.....
 Jedná se o výstižné shrnutí charakteru zmíněného údobí izraelských dějin.

V celé knize Soudců se několikrát setkáváme se stále stejným cyklem (pravidelně se opakující řadou změn a období); obecně je vyličen v Sd 2,11 – 19. Toto jsou čtyři pravidelně se opakující etapy zmíněného cyklu:

1. Hřích – Izrael propadl hříchu a modloslužbě.
2. Trest – Hospodin jej vydal napospas okolním nepřátelům.
3. Pokání – V úzkostech lid volal o pomoc.
4. Vysvobození – Hospodin povolal soudce – vysvoboditele.

13. Jako příklad uvedeného cyklu si přečti Sd 2,11 – 19 a Sd 3,7 – 11. Pak vedle jednotlivých etap cyklu uveď ze Sd 3,7 – 11 verš, který se o příslušné etapě zmiňuje.

a Hřích

b Trest

c Pokání

d Vysvobození

Uvedený cyklus je zjednodušeným náčrtem Božího jednání s Izraelem v době soudců. Kniha Soudců se zmiňuje o čtrnácti soudcích (jeden z nich – Abímelek, syn Gedeónův – nebyl povolán Hospo-

dinem). Zbýlých třináct soudců spolu s dobou, kdy zastávali svůj úřad, lze rozdělit na sedm vlastních cyklů.

14. V tabulce jsou uvedeny odkazy na sedm již zmíněných cyklů. Přečti si jednotlivá místa. Do svého sešitu si na levou stranu přepiš všechny odkazy. Vedle nich pak uveď následovně věci: a) jméno (jména) plenitelů, b) dobu, po jakou sužovali Izraele, c) jméno (jména) soudce, kterého Bůh povolal, aby vysvobodil Izraele, d) dobu klidu a odpočínutí, která následovala.

Odkaz	Plenitel	Doba plennění	Soudce	Doba klidu
3,1 – 11				
3,12 – 31				
4,1 – 5,31				
6,1 – 8,32				
8,33 – 10,5				
10,6 – 12,15				
13,1 – 16,31				

Kapitoly 17 – 21 líčí ostatní události, ke kterým tehdy došlo. Jak jsme se již zmínili, je na nich vidět, jak velice propadl Izrael hříchu. Avšak i zcela odlišný příběh se udál ve zmíněném údobí:

Rút – zaslíbení života

Přečti si Rút 1 – 4

Úkol 7. Uveď historický i duchovní význam knihy Rút.

Knihy Rút obsahuje nádherný romantický příběh o životních osudech prosté izraelské rodiny žijící v době soudců (Rt 1,1). Otec zmíněné rodiny se během doby hladu rozhodne opustit zaslíbenou zemi. Pro rodinu to ale zdá se mít tragické následky. Příběh nakonec dokazuje, že Boží zaopatřovací ruka byla s jeho lidem i navzdory jeho nevěře.

Knihu Rút lze rozdělit do tří hlavních oddílů:

1. Noemí se spolu s Rút vrací do Betléma (1,1 – 22).
2. Rút se setkává s Bóazem (2,1 – 3,18).
3. Rút manželkou Bóazovou (4,1 – 22).

15. Přečti si celou knihu Rút. Vyhledej na mapě Betlém, Judsko a území Moábců. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a) Jak Orpa, tak Rút se rozhodly zůstat s Noemí a spolu s ní odešly do Betléma.
- b) Bóaz patřil k příbuzným zemřelého muže Rút.
- c) Moábeci byl izraelský kmen žijící na východ od Mrtvého moře.
- d) Bóaz dovolil Rút, aby na jeho polích sbírala a paběrkovala.

Knihy Rút je něčím víc než pouhým krásným příběhem. Je zároveň velmi výstižným znázorněním pojmu „zastánce, vykupitel“. Když nějaký muž zemřel, jeho nejbližší příbuzný mohl jeho jménem uplatňovat určité nároky. Takovýto člověk se pak nazýval *zastánce, zachránce nebo vykupitel*. V knize Rút je jím samozřejmě Bóaz. Poněvadž byl příbuzným Rút, mohl jí pomoci zpět k majetku, který patřil kdysi Machlónovi, mohl si ji vzít za manželku, zplodit s ní syna, a zachovat tak jméno zemřelého v jeho dědictví (Rt 4,9 – 15). Bóaz je tedy předobrazem Krista, *našeho* zastánce, zachránce a vykupitele.

16. Bóazova pozice zachránce a vykupitele Rút je velmi výstižným znázorněním skutečnosti, že Kristus

- a) vykonal všechno podle vůle svého Otce.
- b) byl s námi jako člověk v příbuzenském poměru, a jako takový nám mohl i pomoci.
- c) zde na zemi konal četné zázraky, aby tím prokázal své božství.
- d) byl – na důkaz toho, že je opravdu Synem Božím – vzkříšen z mrtvých.

17. Přečti si Rt 4,18 – 22 a Mt 1,1 – 17. Zakroužkuj písmena před jmény osob, které byly potomky Rút a Bóaze.

a) Abraham	d) Kristus
b) David	e) Juda
c) Noe	e) Izák

Rút jako pohanka nemohla mít původně žádnou naději. Přesto však její rozhodnutí klanět se pravému Bohu (Rt 1,16) způsobilo, že se ocitla na listině rodu samého Mesiáše – Ježíše Krista. Rut tak představuje všechny hříšníky, kteří se vírou stali součástí Božího lidu.

SVĚTLO PRO BUDOUCNOST

Élí – muž souzený Hospodinem

Přečti si 1S 1 – 4

Úkol 8. *Urci důvody, pro které byl Élí souzen Hospodinem.*

V První Samuelově se setkáváme s dalšími dvěma soudci – Élím a Samuelem. Élí zastával jak úřad velekněze, tak i soudce. Byl to muž ctnostný; přesto však nedokázal zabránit svým synům, aby nezneužívali svého kněžského úřadu a nedopouštěli se tak velikého hříchu. Jednání Chofního a Pinchasa svědčí o velikém mravním úpadku tehdejšího kněžstva (1S 2,12 – 17). Tento smutný stav byl příčinou, proč mnoho lidí zanechalo bohoslužby, v té době jediného stmelujícího prvku v národě. Skrze svého proroka Bůh varoval Élího před soudem přicházejícím na jeho dům (1S 2,27 – 36). Dokonce i skrze chlapce Samuela, který pod Élího dohledem vykonával službu v domě Hospodinově, Bůh Élího varoval (1S 3,10 – 18).

Avšak Élího synové setrvali na svých zlých cestách, a tak na celý dům přišel předem ohlášený soud. Pelištejci svedli u Afeku boj s Izraelem a zvítězili. Jako kořist si odnesli mj. Boží schránu. Mezi padlými byli rovněž Ofní a Pinchas. Při zprávě o ztrátě schrány a smrti obou synů zemřel i kněz Élí (1S 4,1 – 22)

18. Vyhledej na mapě území Pelištejců a pak doplň v následujících větách chybějící jména, popř. názvy.

Území Pelištejců hraničilo na severu s územím pokolení

na východě s územím pokolení a

Západní hranici tvořilo

19. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které uvádí důvod, proč na dům Élího přišel soud Boží.

- a) Élí odmítl starat se o chlapce Samuela.
- b) Chofní a Pinchas nedovoľovali lidu přinášet oběti.
- c) Élí zprvu nerozpoznal Chanin hluboký zármutek.
- d) Élího synové zacházeli s Hospodinovými oběťmi s neúctou až pohrdáním.
- e) Élí nezabránil svým synům v jejich špatném jednání.

Vítězstvím Pelištejců začala pro Izrael dvacetiletá doba útlaku (1S 7,2 – 5). Toto dvacetileté poddanství se však stalo pro Boží lid jedním z nejdůležitějších období. Na kněžskou linii Élího přišel Hospodinův soud. Bůh si však povolal jiného vůdce – Samuela –, který byl nakonec uznán celým Izraelem jako prorok Hospodinův (1S 3,19 až 21). Díky věrnosti tohoto posledního soudce v Izraeli se zmíněná temná doba útlaku proměnila ve světlo.

Samuel – muž zrozený pro budoucnost

Přečti si 1S 5 – 7

Úkol 9. *Popiš Samuelův charakter i charakter jeho vůdčího postavení v Izraeli.*

Jméno Samuel znamená Vyslyšel Bůh (nebo rovněž Vyprošený od Boha). Narodil se jako odpověď na modlitby zbožné, avšak do té doby neplodné ženy jménem Chana. Podle svého slibu jej pak Chana darovala Hospodinu, aby vyrůstal v Hospodinově domě. Když byl Samuel ještě stále chlapcem, Bůh k němu slyšitelně promluvil. Hovořil s ním o soudu, který měl přijít na dům Élího. Samuel se stal jedním z nejušlechtlejších mužů v celé Bibli, mužem, jenž se svou velikostí vyrovnal takovým lidem, jako byli Abraham, Mojžíš nebo David. Byl mužem modlitby a víry. Stal se z něj soudce, reformátor, státník a spisovatel.

V době Pelištejského útlaku Samuel vyzval lid, aby se celým srdcem navrátil k Hospodinu. Svolal celý Izrael do Míspy, kde lid činil pokání a obrátil se k Hospodinu, svému Bohu. Když Pelištejci opět zaútočili, Hospodin dopomohl Izraeli k velikému vítězství.

20. Přečti si 1S 7,1 – 17 a pak zodpověz následující otázky:

a Jak se v Mispě projevilo navenek pokání Izraele?

b Co učinil Samuel, když Pelištejci zaútočili?

c Co Samuel prohlásil, když byli Pelištejci poraženi?

d Co Samuel učinil na památku vítězství a s jakým jménem to bylo spjato?

21. Ve svém sešitě uveď nějakou situaci nebo období ve tvém životě, kdy ses mohl stejně jako Samuel přesvědčit, že ti Bůh se vším až do konce pomohl.

Po porážce Pelištejců u Míspy se Samuel vrátil do svého domu v Rámě; tam také vybudoval Hospodinu oltář (1S 7,17). V té době rovněž pravděpodobně založil prorocké domy (školy); jeden z nich stál i v Rámě (1S 19,18 – 19). Původní text zde používá označení *Náiot v Rámě* (viz kralický text), což by znamenalo, že se jednalo o chýše nebo podobné příbytky, ve kterých bydlili proročtí žáci. Formulace v *Rámě* nás přivádí k závěru, že Samuel dal pro vyučování k dispozici nejspíše svůj vlastní dům. Sám asi vyučoval psaní, zákonům a hudbě. Toto všechno mělo vést k pravé bohoslužbě. Nepochybně své žáky vedl rovněž k tomu, aby hledali u Boha prorocké slovo. V 1S 19,18 – 24 čteme o mocných projevech Boží přítomnosti, k jakým docházelo v prorockém domě v Rámě.

Byly to pravděpodobně tyto domy (školy), kde vznikaly první žalmy. David například udržoval úzké kontakty se školou v Rámě (1S 19). Později se těmto školám začalo říkat prorocké školy (domy); v době Elijášově existovaly v Bét – elu, Jerichu a Gilgálu (2Kr 2,1 – 5; 4,38 – 41).

Když Samuel zestárl, ustanovil Izraeli za soudce své syny. Ti však „nechodili jeho cestou, ale propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo“ (1S 8,3). Tehdy se také Izrael začal domáhat, k velikému Samuelově zklamání, krále (1S 8,1 – 9).

22. Ještě jednou si projdi celý oddíl věnovaný Samuelovu životu. Přečti si 1S 3,10 – 18; 7,3 – 6. 15 – 17; 19,18 – 24. Ve svém sešitě stručně popiš Samuelův charakter a jeho vůdčí postavení v Izraeli.

osobní test

1. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
 - a Vůbec prvním bojem, kterého se Jozue účastnil, bylo sedmileté dobývání Kenaanu.
 - b Mojžiš vložil před knězem Eleazarem i celým lidem ruce na Jozua, aby všichni věděli, že on bude jeho nástupcem.
 - c Jako druhá byla dobývána oblast směrem na jih. Mezi jinými bylo dobyt i město Beer – šeba.
 - d Poněvadž bylo území Palestiny izolované, nemohl Izrael udržovat kontakty s ostatními národy.
 - e Pokolení Lévioců obdrželo území o stejné rozloze jako pokolení Rúbenoců.

2. Předpokládejme, že by tvůj přítel před tebou prohlásil: „Bůh jednal velmi krutě a nespravedlivě, když přikázal Izraelcům, aby obyvatelé Kenaanu zcela vyhladili.“ Kterou z uvedených možností by sis zvolil jako nejhodnější odpověď?
 - a) Kenaanci už žili v zemi dlouhá léta. Bylo tedy načase, aby ji zabral někdo jiný. A poněvadž Abraham se usadil kdysi právě v Palestině, bylo zcela přirozené a oprávněné, že si národ, který tvořili jeho potomci, rovněž vybral tuto zemi.
 - b) Bůh dal Kenaancům mnoho příležitostí k pokání, avšak oni setrvali na svých špatných cestách. Proto je Bůh skrze Izraele soudil a vyhladil. Izraelci byli varováni, že pokud by i oni hřešili, čeká je stejný osud.
 - c) Předkům izraelských pokolení bylo zaslíbeno, že se kenaanská země stane jejich vlastnictvím. Proto byl také Izrael oprávněn, poté co byl vysvobozen z egyptského otroctví a přišel na hranice Kenaanu, činit co se mu zlíbí.

3. Číslice 1 – 6 z připojené mapy vepiš do vyhrazeného prostoru před příslušné názvy, popř. popisy.

.... a Území Moábců

.... d Pobřežní planina

.... b Středozemní moře

.... e Benjamínovo dědictví

.... c Manasesovo dědictví

.... f První dobývaná oblast

4. V knize Soudců jsme svědky toho, že pokaždé, poté co Bůh vysvobodil svůj lid z rukou jejich plenitelů, Izrael

- a) se odvrátil od svých hříchů.
- b) věrně sloužil Hospodinu.
- c) zapomněl na Hospodina, svého Boha, a opět začal sloužit modlám.

5. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které lze vyvodit jako závěr z událostí zaznamenaných v knize Soudců.

- a Bůh měl s Izraelem velkou trpělivost; ve svém milosrdenství jim znovu a znovu povolával soudce a skrze ně je vysvobozoval.
- b Hospodin se ukázal jako neodpouštějící Bůh, protože dovolil, aby byli Izraelci potrestáni a pokořeni svými nepřáteli.
- c Pro Boha nemělo význam, že Izraelci hřešili, pokud ovšem vždy činili pokání.
- d Aby mohli soudcové vysvobodit Izraele z rukou jeho plenitelů, potřebovali Boží pomoc a vedení.
- e Když Izraelci zhřešili, Bůh pak nevyslyšel jejich volání o pomoc a vysvobození.

6. Pro Bóaze bylo možné, aby pomohl Rút zpět k jejímu majetku a aby jí zajistil místo mezi Izraelci, poněvadž

- a) byl jejím blízkým příbuzným.
- b) ji miloval a chtěl jí pomoci.
- c) znal její rodinu.

7. Hodnota příběhu Rút a Bóaze spočívá mezi jinými i v tom, že nádherným způsobem vykresluje Ježíše Krista jako

- a) bezhříšného Beránka Božího.
- b) našeho blízkého příbuzného, a tedy i našeho zastánce, zachránce a vykupitele.
- c) dokonalou oběť.
- d) božského Syna, který podstupuje smrt.

8. Přečti si Rt 4,13 – 22. Podle uvedeného oddílu byla Rút Davidovou

- a) matkou.
- b) babičkou.
- c) prababičkou.

9. Která z následujících skutečností je nejvýstižněji vyjádřena v příběhu Élího a jeho domu.

- a Bůh má velkou trpělivost s hříšníky a s těmi, kteří jej neposlouchají.
- b Člověk, který se odvrátí od svého hříchu, okusí Boží milosrdenství.
- c Bůh slyší volání svého lidu, když k němu volá o pomoc.
- d Bůh očekává, že rodiče budou své děti usměrňovat, podrobovat kázni i uvádět zpět na pravou cestu.

10. Přiřaď jména izraelských vůdců (pravý sloupec) k příslušným charakteristikám (levý sloupec). Pokud se daný popis hodí na oba vůdce, vepiš do vyhrazeného prostoru 3).

a Svolal Izraele do Misperu ke společnému pokání.	1) Jozue
b Mezi Misperu a Šén položil pamětní kámen nazývaný Kámen pomoci.	2) Samuel
c Převédl Izraelce přes Jordán.	3) Oba
d Přebýval ve stanu setkávání.	
e Stál v čele proroků v Rámě.	
f Žil před dobou soudců.	
g Prokázal víru a důvěru v Hospodina, svého Boha.	

odpovědi na studijní otázky

12. „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné“ (Sd 17,6; 21,25).

1. Zkontroluj si, zda je tvé grafické znázornění totožné se znázorněním uvedeným v lekci.

13. a Verš 7.

b Verš 8.

c Verš 9.

d Verše 9 – 11.

2. a 5) Nu 27,18.

b 2) Ex 33,11.

c 4) Nu 14,5 – 10.

d 2) Ex 33,11.

e 3) Nu 13,16.

f 6) Nu 27,22 – 23.

g 1) Ex 17,10 – 16.

14. Tvoje tabulka by měla vypadat následovně:

Odkaz	Plenitel	Doba plenění	Soudce	Doba klidu
3,1 – 11	Kúšan Rišátajimský	8 let	Otniel	40 let
3,12 – 31	Moábský král Eglón a Pelištejci	18 let	Ehúd, Šamgar	80 let
4,1 – 5,31	Občanská válka aj.	20 let	Debóra, Bárak	40 let
6,1 – 8,32	Midjánci	7 let	Gedeón	40 let
8,33 – 10,5	Kenaanský král Jabín	neuveдена	Abímelek, Tóla, Jaír	neuveдена
10,6 – 12,15	Amónovci	18 let	Jiftách, Ibsán, Elón, Abdón	neuveдена
13,1 – 16,31	Pelištejci	40 let	Samson	20 let

3. b) zajímavější centrální polohu.

15. a Nepravdivé.
 b Pravdivé.
 c Nepravdivé.
 d Pravdivé.
4. a Pravdivé.
 b Nepravdivé. Gilead se nalézá na východní náhorní plošině, Gilboa v centrálním pohoří.
 c Nepravdivé. Hladina Mrtvého moře se nachází pod hladinou Středozemního moře.
 d Pravdivé.
 e Nepravdivé. Čtyři hlavní zeměpisné oblasti Palestiny tvoří paralelní pásy probíhající od severu k jihu.
 f Pravdivé.
16. b) byl s námi jako člověk v příbuzenském poměru, a jako takový nám mohl i pomoci.
5. a Po čtyři sta let.
 b Vráti se teprve tehdy, až „bude dovršena míra Emorejcovy nepravosti“.
 c Bůh s ním měl velkou trpělivost; poněvadž však setrvali ve svých hříších, musel nakonec přijít soud.
17. b) David.
 d) Kristus.
6. b) Bůh dal Kenaancům dlouhou dobu k pokání, avšak oni setrvali dále v hříchu.
18. Dan; Judovců; Šimeónovců; Středozemní moře.
7. a Hospodin Jozuovi zaslíbil: 1) svou přítomnost, 2) neustálé vítězství, 3) celou zemi, 4) postavení vůdce Izraele. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
 b Jozue 1) měl být rozhodný a udatný, 2) měl poslouchat, číst a rozjímat nad Hospodinovým zákonem, 3) měl pamatovat, že Bůh mu přikázal, aby byl rozhodný a udatný, 4) neměl mít strach a neměl se děsit. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
 c Kniha Hospodinova zákona se neměla vzdálit od jeho úst. Měl nad tímto zákonem rozjímat ve dne v noci. Měl plnit vše, co je v něm zapsáno.
19. d) Élího synové zacházeli s Hospodinovými obětmi s neúctou až pohrdáním.
 e) Élí nezabránil svým synům v jejich špatném jednání.

8. Způsobil, že se vody Jordánu rozestoupily.
20. a Čerpali vodu a vylévali ji před Hospodinem. Onoho dne se rovněž postili. Nejdříve však ze svého středu odstranili cizí bohy.
- b Obětoval Hospodinu zápalnou oběť.
- c „Až potud nám Hospodin pomáhal.“
- d Mezi Mispu a Šén položil pamětní kámen, nazývaný Kámen pomoci.
9. Zakreslené oblasti by měly vypadat přibližně takto:

21. Tvoje odpověď. Nezapomeň na tyto své zkušenosti!

10. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Nepravdivé.
22. Ve tvé odpovědi by nemělo chybět následující: Samuel uposlechl a vyřídil Élímu poselství, jež obdržel od Hospodina. Svolal lid do Misy ke společnému pokání; po vítězství nad Pelištejci byl uznán jako prorok Hospodinův. Byl vůdcem i soudcem v Izraeli, stál rovněž v čele proroků v Rámě.
11. a Izraelcům se nepodařilo vyhnat ze země všechny Kenaance.
„Brali si jejich dcery za ženy a své dcery dávali jejich synům a sloužili jejich bohům.“
b Zapomněli na Hospodina, svého Boha, a na vše, co pro ně vykonal.
c Opustili Hospodina a chodili za jinými bohy.
d Neposlouchali své soudce a dál se klaněli jiným bohům.

poznámky

Lekce 6

Spojené království

Byli jsme svědky, jak se lid Boží pokoušel – stejně jako malé dítě, když se učí chodit – postavit na vlastní nohy. Pod vedením Jozuovým vstoupili Izraelci na území Palestiny. Zemi dobyli a usadili se v ní. Později, v dobách soudců, procházeli strastiplným přechodným údobím. Byla to těžká doba, Bůh však povolával soudce, aby skrze ně svůj lid vysvobodil od jeho utiskovatelů. Posledním soudcem v Izraeli byl Samuel.

Byl to právě Samuel, kdo pomazal Saula, prvního izraelského krále. Saulovou vládou začíná nové údobí izraelských dějin – doba království. Období spojeného království později ještě pokračovalo dvěma králi – Davidem a Šalomounem. Každý z uvedených králů panoval po dobu přibližně čtyřiceti let.

Doba království byla v izraelských dějinách dobou nejslavnější a nejoslavnější. Období temna, jímž jsme se dříve zabývali, se poznenáhlu proměnilo ve zlatý věk. Byla to doba, kdy se naplnila Boží zaslíbení. Izrael zaujal své místo mezi ostatními národy světa. Budovy, spisy a všeobecný blahobyt byly svědectvím pro celý svět, že Bůh žehná svému lidu! Tato lekce se věnuje zmíněné době požeňání a blahobytu a prvním třem izraelským králům.

osnova lekce

Idea království
Saulovo kralování
Davidovo kralování
Šalomounovo kralování

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- vysvětlit, proč se Bohu nelíbilo přání lidu mít svého krále.
- popsat vládu tří prvních izraelských králů a uvést důvody pro jejich úspěchy i selhání.
- pochopit, jak důležitou věcí bylo pro izraelského krále, aby ve všem poslouchal Hospodina, svého Boha.

studijní činnost

1. Podle pokynů uvedených v lekci si přečti 1S 8 – 1Kr 11.
2. Pečlivě si prostuduj přípojenou mapu a všechny ilustrace. Obvyklým způsobem si projdi rozvinutí lekce. Nezapomeň si vždy přečíst úkol pro danou část, abys věděl, na co se máš při jejím studiu zaměřit. Zodpověz všechny studijní otázky. Nakonec si vypracuj osobní test. Své odpovědi si zkontroluj.

rozvinutí lekce

IDEA KRÁLOVSTVÍ

Přečti si 1S 8

Úkol 1. Shrň Boží směrnice a Boží varování týkající se krále a království.

Boží směrnice

Nikdy předtím neměl Izrael lidského krále. Hospodin byl jejich králem! Měli *teokracii* neboli „vládu Boží“. Idea teokracie, kdy Bůh vládne skrze sebou ustanovené vůdce, neztroskotala; lidé však nebyli s to uvědomit si všechny její výhody a dobrodiní.

Ačkoli to nebyla Boží dokonalá vůle, Hospodin dovolil Izraeli, aby měl svého krále. Bůh předem věděl, že si jej lid vyžádá. Proto také, ještě než vstoupili do Kenaanu, jim dal směrnice – zákon pro krále.

1. Přečti si Dt 17,14 – 20. Ve svém sešitě zodpověz následující otázky:
a Kdo se měl stát králem?
b Co měl král činit?
c Co král neměl činit?

Boží směrnice můžeme shrnout následujícím způsobem:

- 1) Izraelský král nesměl být uzurpátor (samozvanec); jako vládce rovněž nesměl prosazovat svou vlastní vůli.
- 2) Neměl se ucházet o svou vlastní čest a slávu.
- 3) Měl hledat vůli a vedení Boží – se zřetelem na dobro lidu.
- 4) *Izraelský král měl být zcela poddán Hospodinu a v celém Izraeli měl být tím nejpokornějším.*

V budoucnu pak charakter vlády vždy závisel na tom, jak dotyčný král dodržoval uvedené směrnice. Dokud se král tázal na vůli Hospodinovu, provázela jej zdar. Když se však soustavně touto vůlí neřídil, byl nakonec ve většině případů svržen z trůnu.

Požadavek lidu

Izraelci viděli okolní národy a ve srovnání s nimi si připadali nejednotní a bezmocní. Samuelovi synové nechodili jeho cestou, a tak si izraelští starší nepřáli, aby se tito stali vůdci národa (1S 8,1 – 5). Lid se shromáždil v Rámě, kde byl Samuelův dům, a dožadoval se krále. Jejich netrpělivost, nedostatek důvěry a vzpoura byly politováníhodným hříchem. Zarmoucený Samuel přednesl slova lidu Hospodinu. Zatímco tedy Bůh zamýšlel, aby byl Izrael jeho zvláštním lidem, oni se domáhali krále jako ostatní okolní národy (1S 8,5.19 – 20). Jejich žádost dokazovala, že nedůvěřují Boží ochraně; Samuel na to později otevřeně poukázal (1S 12,6 – 12). Hospodinův postoj je patrný ze slov, která promluvil k Samuelovi: „...nezavrhli tebe, ale zavrhli mne, abych nad nimi nekraloval“ (1S 8,7).

2. Proč Bůh řekl Samuelovi, že to byl on sám, Hospodin, koho zavrhlí?

.....

Boží varování

Bůh dále vedl Samuela k tomu, aby lid zřetelně varoval poukazem na nebezpečí takového zřízení.

3. Porovnej 1S 8,10 – 22 s Dt 17,14 – 20. Jednou nebo dvěma stručnými větami zodpověz ve svém sešitě následující otázky:

- a** Co bylo podle Božích pokynů uvedených v Dt 17,14 – 20 hlavní povinností krále? Co bylo králi zaslíbeno, v případě že uposlechne tohoto příkazu?
- b** Na co se král podle 1S 8,10 – 22 při svém kralování zaměří především? Jaké to bude mít následky?

I přes zmíněné varování lid stále trval na tom, že chce mít krále. Bůh tedy Samuelovi přikázal, aby je uposlechl a ustanovil jim ho (1S 8,19 – 22). Za krále byl pomazán Saul. Nato Samuel vyhlásil lidu své poslední poselství jako jejich vůdce. Žádal je, aby dosvědčili, že si ve všem počínal bezúhonně, s čímž lid ochotně souhlasil (vv. 3 – 5).

Připomněl jim vše, co pro ně Hospodin vykonal (vv. 6 – 11) a opět jim zdůraznil, že to byl hřích, když projevíli nedostatek důvěry v Hospodina a dožadovali se krále (v. 12).

Když lid slyšel všechna tato slova a byl svědkem i jejich nadpřirozeného potvrzení, začal se velice bát. Řekli Samuelovi: „Modli se k Hospodinu, svému Bohu, za své služebníky, abychom nezemřeli za to, že jsme ke všem svým hříchům přidali ještě to zlé, že jsme si vyžádali krále“ (v. 19). Samuel je ujistil, že je dalek toho, aby se za ně přestal modlit, a napomínal je, aby se neodchylovali od Hospodina a sloužili mu celým srdcem. Principy uvedené ve vv. 20 – 25 byly zároveň pro-rockým slovem týkajícím se všech budoucích izraelských králů. „Jen se bojte Hospodina a věrně mu služte celým srdcem. Hleďte, co velikého s vámi učinil. *Jestliže však budete kupit zlo na zlo, budete smeteni jak vy, tak váš král.*“ (vv. 24 – 24, kurzívou opatřil autor)

I když od této chvíle už Samuel neměl vůdčí postavení v Izraeli, jeho vliv na národ byl nadále nesmírný. Lid si uvědomoval, jak velmi potřebuje jeho radu, pomoc a přímluvu. Samuelův postoj byl velkorysý a příkladný (vv. 19 – 23)

4. Přečti si 1S 12,23. Co slíbil Samuel lidu, že bude činit?

Připomněl ti právě Pán lidí, za které by ses měl modlit? Možná že i oni, stejně jako lid za dnů Samuelových, zbloudili od Boha. Měli bychom jednat podle Samuelova příkladu a *nezhřešit proti Bohu* tím, že bychom se za ně přestali modlit

5. Do svého sešitu si запиš jména lidí, o kterých víš, že by ses měl za ně modlit. Možná že se budeš k tomuto seznamu čas od času vracet, aby sis připomněl, že se máš za ně modlit.

SAULOVO KRÁLOVÁNÍ

Přečti si 1S 9 – 15

Úkol 2. *Shrň hlavní události Saulova života.*

Volba Saula za krále

Ačkoli si lid svého krále ne zvolil v nějakých volbách, je zřejmé, že jim Bůh vybral krále podle jejich vlastních představ a tužeb. V 1S 9,2 čteme o Saulovi, že „mezi Izraelci nebylo hezčího muže nad něj; od ramen vzhůru převyšoval všechny lid.“ Takhle si izraelský lid představoval svého krále.

Poté, co Bůh Samuelovi odhalil, že králem bude Saul, Samuel jej v ústraní pomazal za krále nad Izraelem (1S 9,27 – 10,1). Rovněž Saulovi oznámil, jaká znamení mu Hospodin dá, aby mu potvrdil, že byl opravdu vybrán. Nakonec mu řekl, aby na něj čekal v Gilgálu. Znamení se dostavila přesně podle Samuelova proroctví. Samuel pak v Mispě, poté co znovu připomněl lidu jeho hřích, Saula veřejně prohlásil za krále (1S 10,1 – 27).

6. Přečti si 1S 10,9. Jakým způsobem se Bůh milostivě sklonil k Saulovi a pomohl mu?

.....

Vítězství a pády prvního krále

Jako velitel izraelské vojska se Saul zprvu skvěle osvědčil. Dosa-
hoval jednoho vítězství za druhým. Nedokázal se však zcela podřídit
autoritě Boží. To se nakonec stalo i příčinou, proč byl jako král Bohem
zavržen.

7. Ve svém sešitě si vyhotov stejnou tabulku, jako je ta následující.
Přečti si všechna uvedená místa a pak je vepiš pod záhlaví „Odkaz“
do příslušné části tabulky – podle toho, zda se jedná o vítězství, nebo
pád (selhání). Vedle jednotlivých odkazů pak uveď stručný popis
dané události. První řádek ti poslouží jako příklad.

a) 1S 11,1 – 15

b) 1S 13,8 – 13

c) 1S 14,1 – 23

d) 1S 15,1 – 7

e) 1S 15,8 – 23

Saulova vítězství

Saulovy pády

Odkaz	Popis	Odkaz	Popis
1S 11,1 – 15	Vítězství nad Amónci		

Jak budeš číst o událostech v Saulově životě, můžeš si tuto tabulku – pokud budeš chtít – doplnit o další odkazy a stručné popisy.

Saul jako král zavržen

Po Saulově neposlušnosti v Gilgálu, kdy pošetile a neoprávněně obětoval (1S 13,8 – 12), mu Samuel poprvé sdělil, že království bude od něj a od jeho domu odňato. „Hospodin si vyhledal muže podle svého srdce,“ prohlásil tehdy Samuel (1S 13,14). Při druhém případě Saulovy neposlušnosti zopakoval Samuel svá slova, nyní však mnohem důrazněji: „Líbí se Hospodinu zápalné oběti a obětní hody víc než poslouchat Hospodina... Vzdor je jako hříšné věštění a svéhlavost jako kouzla a ctění domácích bůžků. *Protože jsi zavrhl Hospodinovo slovo, i on zavrhl tebe jako krále.*“ (1S 15,22 – 23, kurzívou opatřil autor) Později jsme v Saulově životě svědky toho, že si čas od času přiznal tyto hříchy, avšak zdá se, že se nikdy opravdově nezměnil.

8. Hlavním důvodem, proč byl Saul jako král zavržen, byla skutečnost, že

- a) že si nikdy plně neuvědomil nevyhnutelnost naprosté poslušnosti vůči Hospodinu.
- b) ponechal naživu amáleckého krále a zachoval nejlepší část kořisti, namísto aby je jako klaté zcela zničil.
- c) obětoval Hospodinu oběť zápalnou a pokojnou.

Saulovo zavržení způsobilo Samuelovi hluboký zármutek a velké zklamání (1S 15,35). Hospodin si však již vyhledal jiného muže, muže podle svého srdce.

DAVIDOVO KRÁLOVÁNÍ

Úkol 3. *Urči skutečnosti související se čtyřmi hlavními údobími života Davida.*

Byl to opět prorok Samuel, který připravil cestu největšímu z izraelských králů – Davidovi. David strávil většinu svého mládí jako pastýř. Zkušenosti a prožitky z tohoto období tvoří pozadí pro mnohé Davidovy žalmy obsažené v knize Žalmy. David však nezůstal pastýřem po celý svůj život: byl totiž mužem, jež si Bůh vyvolil za krále.

David pomazán za krále

Přečti si 1S 16,1 – 13

Bůh vyburcoval Samuela z jeho truchlení nad Saulem a poslal jej do Betléma k Jišajovi. David byl totiž nejmladší syn Jišajův.

9. Přečti si 1S 9,2; 10,23 a 16,1 – 13. Ve svém poznámkovém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co měli Saul a Eliáb společného?

b Proč Hospodin Eliába zamítl?

c Co lze o Davidovi vyvodit z toho, že na něj padla Boží volba?

Čekání na Boží čas

Přečti si 1S 16,14 – 23; 17,1 – 31,13; 2S 1

Přešlo však několik let, než se David stal doopravdy králem celého Izraele. David se nejdřív dostal ke královskému dvoru a do blízkosti samého krále, poněvadž jeho hra na citaru přinášela Saulovi, kterého od jisté doby přepadával zlý duch, úlevu (1S 16,14 – 23).

10. Přečti si 1S 16,14 – 23. Ve svém sešitě popiš svými vlastními slovy Saulův tehdejší stav.

David prokázal svou odvahu a důvěru v Hospodina, když přijal výzvu k boji Pelištejce Goliáše (1S 17,20 – 58). Dosažené vítězství k němu obrátilo pozornost izraelského lidu. Davidova rostoucí popu-

larita a přízeň lidu začaly u Saula vyvolávat žárlivost a obavy (1S 18,6 až 9). Avšak všechny jeho plány a nástrahy, jak zničit Davida, ztroskotaly. David si mezitím vzal Saulovu dceru Míkal a stal se nejbližším přítelem Saulova syna Jónatana.

S přibývajícím vojenskými úspěchy narůstala i Saulova žárlivost. Saul si byl vědom toho, že s Davidem je Hospodín (1S 8,12. 28). Z Davida se načas stal psanec utíkající před Saulem. Ten mu totiž neustále usiloval o život (1S 19,11 – 17). V té době, a rovněž i později, stál Davidovi nablízku prorok Gád (1S 22,5; 2S 24,11 – 25). (David se s ním pravděpodobně seznámil už dříve v okruhu proroků sdružených kolem Samuela v Rámě.)

Zpočátku hledal David útočiště na území Izraele. Později před Saulem uprchl do pelištejského města Gat ke králi Akišovi (1S 21). Odtamtud se David vrátil do své země a uchýlil se do jeskyně v Adulámu (1S 22), kde se kolem něj shromáždilo na čtyři sta mužů. Po Samuelově smrti a jeho pohřbu v Rámě sestoupil David do Páranské stepi (1S 25,1). Poté, co několikrát unikl o vlas smrti, uchýlil se opět ke králi Akišovi. Spolu se svými muži se usadil v Siklagu, které se zároveň stalo i hlavním stanem pro jeho vojenské výpady (1S 27). Zde zůstal až do Saulovy smrti.

Během let strávených v exilu a neustálém nebezpečí se David naučil podřizovat se vůli Boží.

11. Přečti si 1S 24 a 26. Proč David Saula nezabil, ačkoli se mu k tomu naskýtala příležitost?

.....

Ve své podřízenosti Boží vůli se David stal vzorem krále. Saul byl zcela jiný. Jeho svévolnost a vzdorovitost jej nakonec přivedly až k čarodějnictví (1S 15,23, 28,3 – 25). Poslední roky Saulovy vlády byly poznamenány zápasem mezi vzpurným králem a Bohem. Tento král nakonec, tváří v tvář naprosté porážce svého vojska v pohoří Gilbóa, umírá vlastní rukou. V bitvě s Pelištejci padli i tři ze Saulových synů, mezi nimi i Jónatan, Davidův nejbližší přítel. Byl to tragický konec pro prvního izraelské krále. Davidův dojmavý žalozpěv nad Saulem a Jónatanem je zaznamenán v 2S 1.

Králem nad Judou

Přečti si 2S 1 – 4

Po Saulově smrti to bylo akorát pokolení Juda, které uznalo Davida jako svého krále. Byl nimi pomazán za krále, vystoupil do Chebrónu a odtamtud panoval v Judsku po sedm let (2S 1 – 4). Saulův syn Íš – bóšet pak panoval nad zbylými kmeny, souhrnně označovanými jako „Izrael“. Zatímco však Davidův dům se vzmáhal, Saulův se stával stále slabším. Nakonec mezi domem Saulovým a Davidovým došlo k boji. Po řadě násilností byl Íš – bóšet zavražděn dvěma ze svých velitelů.

Králem nad celým Izraelem

Přečti si 2S 5 – 24; 1Kr 1,1 – 2,12

Po Íš – bóšetově smrti přišly všechny izraelské kmeny k Davidovi do Chebrónu a pomazaly jej za krále nad celým Izraelem (Izraelem i Judou, 2S 5,1 – 5). David dobyl Jeruzalém, v té době obývaný Jebúsejci, a dal si tam vystavět královské sídlo. Jeruzalém se tak stal hlavním městem spojeného království (2S 5). David kraloval nad celým Izraelem třicet tři let.

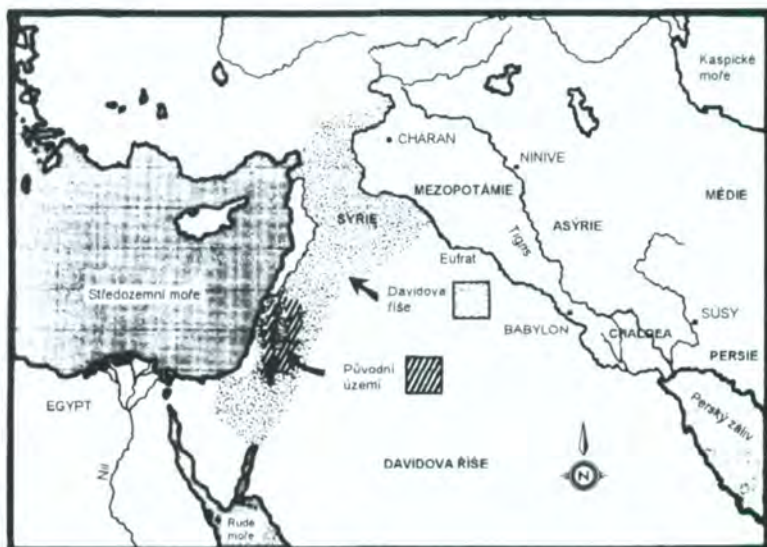
I nadále byl David zcela podřízen Božím záměrům a tužbám. Dal do Jeruzaléma přenést Boží schránu (2S 6). Určitě si vzpomínáš, že Izraelci o ni kdysi přišli v bitvě u Afeku a pak jim byla Pelištejci opět vrácena – kvůli pohromám, které v jejich městech způsobila. Izraelci se schrány rovněž obávali, a tak ji dopravili do Kirjat – jearímu, do domu Abinádabova. Ačkoli toto město bylo vzdáleno pouhých osm kilometrů západně od Jeruzaléma, schrána tam zůstala déle než šedesát let (1S 5 – 7) – po celou dobu Samuelova soudcování i Saulovy vlády a po určitou dobu kralování Davidova.

12. Přečti si 2S 7,1 – 29a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a** Bůh přikázal Davidovi, aby vybudoval dům pro Boží schránu.
- b** David Hospodínu slíbil, že vystaví dům pro Boží schránu.
- c** Hospodin Davidovi oznámil, že jeden z jeho synů vystaví dům pro schránu Boží.

V té době rovněž Bůh uzavřel s Davidem smlouvu, v níž jeho rodu zaslíbil trvalé dědictví. Během doby David vítězstvími nad okolními národy značně rozšířil izraelskou říši. Porazil Pelištejce, Moábce i Amónovce (2S 8 – 10)

13. Na připojené mapě si porovnej rozlohu Davidovy říše s původním územím obsazeným dvanácti izraelskými kmeny. Kolikrát rozlehlejší byla přibližně Davidova říše?

Jsa na vrcholu svých úspěchů David těžce zhřešil. Dopustil se cizoložství s Bat – šebou a jejího muže Urijáše Chetejského dal odstranit (2S 11). Uriáš byl po dlouhou dobu jedním z velitelů v Davidově vojsku a patřil mezi Davidovy přední muže. David byl na svůj hřích zřetelně upozorněn prorokem Nátanem, který rovněž králi ohlásil Boží soud. Dítě, jež Bat – šeba porodila, zemřelo (2S 12,15 – 23). David činil celým srdcem pokání; Bůh jej pro jeho pokoru a potřenost neodvrhl, nýbrž dál ho používal pro uskutečňování svých záměrů. Davidova kajičnost našla své vyjádření v Ž 32 a 51.

14. Přeči si Ž 32 a 51. Ve svém sešitě zodpověz následující otázky:
- a Jaká byla Davidova reakce, když jej Bůh skrze svého proroka usvědčil z hřichu?
 - b Usvědčil už Pán i tebe z nějakého hřichu, který byl ve tvém životě? Jaká byla tvoje reakce?

Později, jakoby tím chtěl potvrdit své úplné odpuštění, dal Bůh Davidovi a Bat – šebě (která se mezitím stala Davidovou ženou) dalšího syna. David mu dal jméno Šalomoun. A právě Šalomoun se později stal dalším izraelským králem (2S 12,24 – 25; 1Kr 1,39 – 40).

I přes Davidovo pokání se v jeho domě projevíly následky zmíněného hřichu. Nejdříve došlo k různým zlořádům a nepřístojnostem mezi syny a dcerami, které Davidovi porodily jeho ženy – jako bylo například zneuctění Abšalómovy sestry Támary Davidovým synem Ammónem (2S 13 – 14). Rozklady v Davidově rodině pak vyvrcholily Abšalómovým spiknutím. Abšalóm dokonce na krátký čas usedl i na trůn, zatímco David byl nucen uprchnout z města (2S 15 – 18). David se pak opět ujal vlády nad Judou i nad Izraelem (2S 19 – 20) a na Hospodinovu počest zazpíval žalm vděčnosti svému Bohu (2S 22 až 23).

Za nějakou dobu David opět zhřešil, když dal provést sčítání lidu. Prokázal tím, že se začal spoléhat více na početnost svého vojska než na Hospodina. Jako trest řádil po tři dny v zemi mor. Po Davidově pokání a na jeho přimluvu byla morová rána nakonec zastavena na humně Aravny Jebúsejského. David dal na tom místě vybudovat oltář a obětoval ne něm zápalné a pokojné oběti (2S 24,10,25).

Když se přiblížil čas Davidovy smrti, Adónijáš, jeden z jeho synů, si začal činit nároky na trůn. Nakonec se však musel podrobit Šalomounovi, který se stal králem nad celým Izraelem. Krátce nato David zemřel a byl pohřben v Jeruzalémě, kterému se rovněž začalo říkat Město Davidovo (1Kr 1,1 – 2,12). Jak se dějiny Izraele ubíraly dál, panování jednotlivých králů bylo vždy srovnáváno s Davidovou vládou a jeho vydaností Hospodinu.

15. Projdi si znovu oddíl věnovaný životu Davidovu. Nyní přiřaď jednotlivé události (levý sloupec) k příslušným údobím Davidova života (pravý sloupec).

a Usadil se v Chebrónu a od-
tamtud vládl v Judsku.	1) Pomazán za krále
b Ušetřil Saula.	2) Čekání na Boží čas
c Dává přenést Boží schránu
do Jeruzaléma.	3) Králem nad Judou
d Dostává se ke královskému
dvoru, kde hraje Saulovi na
citaru a přináší mu tím úlevu.	4) Králem nad celým Izraelem
e Bůh s ním uzavírá smlouvu,
v níž mu zaslubuje trvalé kra-
lování.	
f Samuel jej pomazává za krále.	
g Vítězí nad Goliášem.	
h Saulův syn Íš – bóšet je za-
vražděn.	
i Abšalómovo spiknutí.	

ŠALOMOUNOVO KRALOVÁNÍ

Přečti si 1Kr 2,13 – 11,43

úkol 4. *Zjisti důvody šalomounova úspěchu a selhání jako krále Izraele.*

Poslušnost a úspěchy

Během vlády Šalomounovy Bůh pozvedl Izraele k takové skvělosti a velkoleposti, že jeho lesk a nádhera uvedly v úžas celý svět. Šalomoun vládl po dobu čtyřiceti let (1 Kr 11,42). Už sám začátek jeho panování byl velkolepý: když se mu v noci ukázal Hospodin a vybídl jej, ať prosí, o čeho chce, Šalomoun prosil Boha o moudrost, aby mohl moudře vést svůj lid. Bůh jeho prosbu vyslyšel (1Kr 3,5 – 14) a Šalomoun začal být proslulý svou moudrostí (1Kr 3,28; 4,29 – 34). Šalomoun Hospodina miloval a cele se na něj spoléhal (1Kr 3,3).

Během jeho vlády vzniklo mnoho duchovních písní a spisů. Sám Šalomoun „vyslovil tři tisíce přísloví“, z nichž se nám asi 375 dochovalo ve Starém zákoně, a byl rovněž autorem tisíce a pěti písní. Se třemi z nich se opět setkáváme na stránkách Bible: jsou to Ž 75; Ž 117 a Píseň písní.

Z celkového počtu jedenácti kapitol, které jsou věnovány Šalomounově kralování, se čtyři zabývají stavbou, vybavením a posvěcením chrámu (1Kr 5 – 8). Tento chrám, postavený na stejném místě, kde kdysi David postavil oltář a obětoval Hospodinu (2S 24), ohromoval celý tehdejší svět. Podle některých výpočtů lze odhadovat, že jeho hodnota by v dnešní měně činila něco kolem pěti miliard dolarů! Na jeho stavbě pracovalo na 30 tisíc Židů a kolem 153 tisíc Kenaanců.

16. Přečti si popis chrámu uvedený v 1Kr 5 – 8 a pozorně si prohlédni připojený obrázek, na kterém je zobrazen pravděpodobný vzhled chrámu a jeho přibližný plán (půdorys). Vrať se k popisu stanu setkávání v lekcí 4. Ve svém sešitě uveď tři věci, které byly pro obě svatyně společné, a jednu podstatnou odlišnost.

17. Po dokončení stavby chrámu a jeho posvěcení se Hospodin Šalomounovi opět zjevil. Přečti si 1Kr 9,1 – 9. Svými vlastními slovy ve svém sešitě uveď, co by se podle Hospodinových slov stalo s tímto chrámem, kdyby Šalomoun nebo jeho potomci opustili Hospodina a začali sloužit jiným bohům.

Izraelské království bylo během uvedeného údobí Šalomounovy vlády ukázkou toho, jak Bůh touží žehnat svému lidu – lidu, s nímž uzavřel smlouvu. Popisem v 1Kr 10,14 – 29 dospívá oslava Šalomounova království a jeho vlády k vyvrcholení. Boží lid, mající uprostřed sebe Hospodinovu slávu, uvádí v úžas celý svět!

Neposlušnost a pád

Navzdory dosaženým úspěchům Šalomoun selhal ve věci své oddanosti Hospodinu. Jeho království přibývalo bohatství a slávy. Spřiznil se s mnohými panovníky okolních zemí a pojal jejich dcery za ženy, ačkoli zákon z Dt 17,17 zapovídal králi, aby měl mnoho žen. Šalomounovy ženy odklonily Šalomounovo srdce od Hospodina (1S 11,1 – 8). Chodil za jinými bohy a dopouštěl se tím toho, co je zlé v Hospodinových očích. Nevyhnutelně musel následovat soud za tuto neposlušnost.

18. Přečti si 1Kr 11,9 – 13 a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Bůh řekl, že kvůli svému služebníku Davidovi a kvůli Jeruzalému ponechá Šalomounovu synu dvě pokolení.
- b Bůh prohlásil, že Šalomounovo království odtrhne z ruky jeho syna.
- c Šalomoun byl Bohem souzen pro své veliké bohatství.

19. Projdi si znovu celý oddíl věnovaný Šalomounově vládě a ve své Bibli si přečti 1Kr 3,3 a 11,1 – 2. Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje důvody Šalomounovy úspěšnosti i jeho pádu.

- a) Šalomouna provázela ve všem zdar, takže získal nesmírné bohatství a moc. Táž požehnání se však později stala příčinou jeho pádu.
- b) Jako synu krále Davida byl Šalomounovi zaslíben veliký a trvalý zdar ve všem, co bude činit. Jeho touha po moudrosti se však stala tak silnou, že jej nakonec přivedla k pádu.
- c) V prvních letech svého kralování Šalomoun miloval Hospodina celým srdcem a ve všem jej poslouchal. Později si však vzal mnoho žen z dcer sousedních králů a ty jej odklonily od Hospodina, takže začal chodit za cizími bohy.

Šalomoun začal jednat podobně jako tyranští králové okolních národů. Když umíral, království, jež se předtím povzneslo k takové velikosti, upadalo. A byl to Davidův syn Nátan (Natham), a ne Šalomoun, v jehož linii se narodil náš Pán Ježíš Kristus. Nicméně však Šalomounova sláva a bohatství jsou dokladem toho, jakou hojnost požehnání chce Bůh seslat na svůj lid.

osobní test

1. Které z následujících tvrzení nejvýstižněji shrnuje Boží nařízení a varování pro izraelské krále?

- a) Podle Hospodinova nařízení se měl král stát především duchovním vůdcem svého lidu. Bůh varoval, že pokud si dotyčný král neshromáždí kolem sebe dostatečný počet kněží, nebude s to dostát svému úkolu.
- b) Podle Hospodinova nařízení měl král bedlivě dodržovat všechna slova Hospodinova zákona, neuchylovat se od něj napravo ani nalevo. Bůh krále varoval, aby neměl mnoho žen ani příliš mnoho zlata a stříbra a aby se jeho srdce nevypínalo nad jeho bratry.
- c) Podle Hospodinova nařízení se měl král postarat především o vystavění svatyně a o vytvoření dostatečně silného vojska určeného k ochraně Izraele. Bůh krále varoval, že pokud nebude mít k dispozici dostatečný počet bojeschopných mužů, království bude nakonec od něj odtrženo.

2. Přiřaď jednotlivé události (levý sloupec) ke králi, s nímž se pojí (pravý sloupec).

a Dal přenést Boží schránu do Jeruzaléma.	1) Saul
b Usiloval o život muže, který se pak po něm stal králem.	2) David
c Proslul svou moudrostí.	3) Šalomoun
d Ušetřil život prvního izraelského krále.	
e Vybudoval chrám.	
g Jeho kajicnost nelezla vyjádření ve dvou žalmech.	
h Nakonec se uchýlil i k čarodějnictví.	

3. Předpokládejme, že bys vyučoval skupinu lidí a snažil se jim vysvětlit, že Bůh odpouští hříchy a i nadále používá člověka, který činil opravdové pokání. Který z uvedených králů by ti posloužil jako nejvhodnější příklad?

- a) Saul
- b) David
- c) Šalomoun

4. Pomocí číslic 1 – 10, které vepíšeš do vyhrazeného prostoru před jednotlivá písmena, uspořádej chronologicky (podle časové posloupnosti) následující události:

- ... a Saul byl pomazán za krále.
- ... b David byl pomazán v Betlémě.
- ... c Narodil se Šalomoun.
- ... d Lid žádal Samuela, aby jim ustanovil krále.
- ... e Saul byl jako král zavržen.
- ... f David se usadil v Chebrónu a odtamtud panoval v Judsku.
- ... g David vybudoval na humně Aravny Jebúsejského oltář Hospodinu.
- ... h Šalomoun vybudoval chrám Hospodinův.
- ... i Abšalóm načas svrhl svého otce Davida z trůnu.
- ... j David dobyl Jeruzalém a stal se králem nad celým Izraelem.

5. Přiřaď jednotlivá tvrzení, popř. charakteristiky (levý sloupec) k příslušné osobě (pravý sloupec).

... a Jeho prosba o moudrost pro vedení lidu se Hospodinu líbila.	1) Samuel
... b Ačkoli znal i okusil působení Ducha Božího, jeho neposlušnost vůči Hospodinu nakonec způsobila, že jako král byl Hospodinem zavržen.	2) Saul
... c I když Izraelci zhřešili, dále se za ně věrně modlil a přimlouval.	3) David
	4) Šalomoun

- d Pod vlivem svých mnoha žen se odvrátil od Hospodina a chodil za jinými bohy.
- e Byl pomazán za krále, avšak uplynulo ještě mnoho let, než se jím skutečně stal.

odpovědi na studijní otázky

10. Moje odpověď: Pro svou neposlušnost začal Saul trpět depresemi a ocitl se v duchovních temnotách. Jedinou úlevu mu přinášela Davidova hra na citaru.
1. **a** Králem se měl stát pouze ten, koho si vyvolí Hospodin. Nesměl to být cizinec.
 - b** Měl si dát pořídit opis Hospodinova zákona, mít jej neustále u sebe, číst v něm a bedlivě vše dodržovat. Neměl se vypínat nad své bratry, ale pamatovat, že i on stejně jako oni musí být podřízen Hospodinu.
 - c** Neměl mít mnoho koní. Také neměl mít mnoho žen, ani příliš mnoho stříbra a zlata. Jeho srdce se nemělo vypínat nad jeho bratry.
 11. Poněvadž si uvědomoval, že Saul byl Hospodinem vyvolen a pomazán za krále. David odmítl vztáhnout ruku na Hospodinova pomazaného.
 2. Poněvadž, namísto aby zůstali podrobeni přímé autoritě Boží, ustanovili si nad sebou autoritu lidskou.
 12. **a** Nepravdivé.
 - b** Nepravdivé.
 - c** Pravdivé.
 3. **a** Hlavní povinností krále bylo znát Hospodinův zákon a bedlivě jej dodržovat. Pokud tak bude činit, bude dlouho kralovat on i jeho synové.
 - b** Bude se snažit vytvořit silné vojsko a vybudovat si okázalý dům se spoustou služebnictva. Proto bude brát lidu jejich syny a dcery a obtíží lid mnoha dalšími břemeny. Izraelci pak budou úpět kvůli svému králi k Hospodinu, ale Hospodin je nevyslyší.
 13. Přibližně čtyřikrát až pětkrát.
 4. Slíbil, že se bude za lid dále modlit a i nadále je vyučovat dobré a přímé cestě.
 14. **a** Vyznal svůj hřích a prosil Boha, aby ho od něj očistil. Pokořil se a činil pokání.
 - b** Tvoje odpověď. Davidova reakce by měla být v takovém případě i naší reakcí.
 5. Tvoje odpověď.

15. a 3) Králem nad Judou.
 b 2) Čekání na Boží čas.
 c 4) Králem nad celým Izraelem.
 d 2) Čekání na Boží čas.
 e 4) Králem nad celým Izraelem.
 f 1) Pomazán za krále.
 g 2) Čekání na Boží čas.
 h 3) Králem nad Judou.
 i 4) Králem nad celým Izraelem.
6. „Bůh mu proměnil srdce v jiné.“
16. Tvoje odpověď by měla obsahovat následovné: 1) Obě svatyně měly část nazývanou velesvatyně (svatostánek), kde se nacházela Boží schrána, 2) v obou svatyních stál obětní oltář, 3) v obou přebývala Boží přítomnost. Hlavní rozdíl spočíval v tom, že zatímco stan setkávání se dal během putování pouští přenášet, chrám Šalomounův byl stálým centrem pro bohoslužbu celého Izraele v nových podmínkách – po obsazení zaslíbené země.
7. Tvoje tabulka by měla vypadat přibližně takto:

Saulova vítězství

Saulovy pády

Odkaz	Popis	Odkaz	Popis
1S 14,1 – 23	V Gibeji porazil Pelištejce a osvobodil Jábeš v Gileádu	1S 13,8 – 13	Jednal svévolně a neoprávněně obětoval
1S 15,1 – 7	Porazil Amáleka od Chavily až po Šúr	1S 15,8 – 23	Neuposlechl Hospodina a nezničil celého Amáleka jako prokletého.
1S 11,1 – 5	Zvítězil nad Amónci		

17. Hospodin by se v takovém případě svého domu zřekl. Z chrámu by pak zůstala pouze hromada sutin.

8. a) že si nikdy plně neuvědomil nevyhnutelnost naprosté poslušnosti vůči Hospodinu. (To byl ten pravý důvod. Saulova neposlušnost uvedená v b) a c) vyplývala právě z onoho nedostatku úcty k Hospodinově vůli a jeho příkazům.)
18. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Nepravdivé.
9. a Oba byli pěkného vzhledu a vysoké postavy.
b Poněvadž hleděl na jeho srdce.
c Boží volba potvrzovala, že Davidovo srdce bylo pravé před Hospodinem.
19. c) V prvních letech svého kralování Šalomoun miloval Hospodina celým srdcem a ve všem jej poslouchal. Později si však vzal mnoho žen z dcer sousedních králů a ty jej odklonily od Hospodina, takže začal chodit za cizími bohy.

Lekce 7

Spisy věku království

Starý zákon obsahuje pět knih označovaných jako knihy básnické nebo jako tzv. mudrosloví či mudroslovná literatura. Jedná se o následující knihy: Jób, Žalmy, Přísloví, Kazatel a Píseň písní. Na rozdíl od těch, které jsme doposud studovali, se uvedené knihy nezabývají v první řadě historickými událostmi; spíše se věnují životním zkušenostem, jež byly údělem každého Izraelce. Problémy, víra, přesvědčení, postoje i pocity, které jsou zde vyjádřeny, nám umožňují nahlédnout do všedního života Izraelce.

Většina těchto spisů vznikala ve věku království; pouze některé z nich v dřívějším údobí. Nicméně věci, jimiž se mudrosloví zabývá, jsou společné všem mužům i ženám v každé době a na každém místě. Tyto spisy k nám promlouvají i dnes! Duch svatý se postaral o to, aby se nám dochovaly až do dnešní doby, abychom mohli o nich uvažovat, čerpat z nich útěchu a povzbuzení a aby nám pomáhaly růst.

Studium této lekce ti pomůže pochopit, proč jsou tyto spisy tak nádherné, ať už jsou přeloženy do jakéhokoli jazyka. Dozvíš se hlavní téma každé z uvedených knih a budeš moci ocenit jejich jednotlivou hodnotu. Zároveň i pochopíš, proč mají tyto knihy pro mnohé křesťany tak veliký význam a proč jsou pro ně nevyčerpatelným zdrojem inspirace. Toto všecko nesmírně obohatí i tvůj vlastní duchovní život.

osnova lekce

Spisy věku království a jejich literární forma

Spisy mudroslovné

Spisy určené k pěstování osobní zbožnosti

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- vysvětlit základní literární formu používanou v knihách básnických a v mudrosloví.
- uvést hlavní téma i duchovní hodnotu zmíněných knih.
- co nejvíce využít uvedených spisů ve svém duchovním životě, při modlitbách a rozjímání.

studijní činnost

1. Podle pokynů uvedených v rozvinutí lekce si přečti knihy Jób, Žalmy, Přísloví, Kazatel a Píseň písní.
2. Obvyklým způsobem si projdi rozvinutí lekce. Nakonec si celou lekci znovu zopakuj a pak si vypracuj osobní test. Svě odpovědi si porovnej s odpověďmi uvedenými na konci učebnice.

rozvinutí lekce

SPISY VĚKU KRÁLOVSTVÍ A JEJICH FORMA

Spisy

Úkol 1. *Uved' pět biblických knih zařazovaných mezi knihy básnické a mudroslovné.*

Knihy, jimiž se budeme nyní zabývat, považují mnozí křesťané za své nejoblíbenější z celé Bible. Autory zmíněných knih byli jak králové, proroci a básníci, tak i obyčejní lidé. Ačkoli se naše kultura a doba od tehdejší podstatně liší, základní učení uvedených spisů má pro nás stále nesmírnou hodnotu. Tyto knihy dokazují, že Bůh projevuje o náš život velmi praktický zájem. Není mu lhostejné naše utrpení, naše práce a zaměstnání, náš rodinný život i naše touha mu sloužit.

1. Mezi spisy básnické a mudroslovné patří následující knihy:

.....
.....

2. Před knihu Jób je zařazena kniha

Po knize Píseň písní následuje kniha

Literární forma

Úkol 2. *Rozpoznej příklady básnických stylů, jež používají knihy básnické a mudroslovné.*

Spisy mudroslovné a básnické jsou napsány básnickým stylem používajícím hojně tzv. *paralelismus* (souběžnost). Pro hebrejskou poezii je to zvlášť příznačný jev. Jedná se o druh přirovnání, při němž jsou dva *pojmy*, nejčastěji obraz a jev, který básník popisuje, položeny vedle sebe. V jednodušším případě se jedná o prostou souběžnost myšlenek. Tento styl se podstatně liší od *rýmované* poezie, která je

vystavěna na *zvukové shodě* na konci dvou nebo více veršů. Rozdíl je patrný i z následujícího příkladu:

Rým:

Pouze jeden život, a i ten rychle pomine,
Jen co jsme učinili pro Krista, před tebou ob stojí, Hospodine.

Paralelismus:

Prameny vysíláš do potoků,
které mezi horami se vinou.

Díky využití paralelismu se hebrejská poezie vyznačuje nezvyklou krásou. Její hodnota však především tkví v hlubokosti vyslovených myšlenek. Nesrovnatelnou výhodou takovéto poezie je i skutečnost, že neztrácí nic na své kráse, když je přeložena do jiného jazyka.

3. Krása hebrejské poezie (její paralelismus) může být při překladu zachována, poněvadž

- a) spočívá v souběžnosti myšlenek, kterou lze převést do jiného jazyka.
- b) používá zvukovou shodu slov na konci veršů a navíc slova o stejné délce.
- c) zůstává patrná i tehdy, když čtenáři uniká smysl jednotlivých slov.

Paralelismus může být trojího druhu:

1. *Synonymický* – druhý verš vyjadřuje pomocí jiných slov stejný obsah.
2. *Syntetický* – druhý verš připojuje k stejnému tématu či předmětu novou myšlenku.
3. *Antitetický* (Protikladný) – druhý verš přináší myšlenku, jež je protikladem myšlenky obsažené v prvním verši.

4. Přiřaď jednotlivé básnické styly (levý sloupec) k příslušným názvům (pravý sloupec)

a	V přestoupení zlého člověka je léčka,
ale spravedlivý plesá a raduje se.	1) Rýmovaný
b	Když pohleděl jsem na kříž a uviděl lásku,
jež nezná hranic,
vše, co bylo mé, jsem odepsal a pokládám
to za nic.	2) Synonymický
c	Zlo neklíčí z půdy,
ani soužení nevyrůstá ze země.	3) Syntetický
d	Ženu statečnou kdo nalezne?
Je daleko cennější než perly.	4) Antitetický
e	Přímé vede bezúhonnost,
kdežto věrolomné zahubí pokřivenost.	

Když budeš číst uvedené knihy, snaž se rozpoznat a rozlišit jednotlivé druhy paralelismu.

SPISY MUDROSLOVNÉ

Jób – otázka lidského utrpení

Přečti si Jb 1 – 15; 28 – 35; 38 – 42

Úkol 3. Vyber tvrzení, která shrnují učení obsažené v knize Jób.

Je dosti pravděpodobné, že Jób žil v době praotců, někdy mezi Abrahamem a Mojžíšem. Kniha Ezechiel se o něm zmiňuje společně s Noem a Danielem (Ez 14, 14. 20). Kniha Jób je zřejmě nejstarší knihou v celé Bibli; zároveň je i básnickým veledílem. Zabývá se otázkou lidského utrpení – tedy otázkou týkající se všech lidí bez výjimky, otázkou, na kterou ještě stále nemáme uspokojivou odpověď.

Klíčovým slovem knihy je slovo zkouška. Jób ve svém utrpení zvolal: „Zato on zná moji cestu; *ať mě zkouší*, vyjdu jako zlato“ (Jb 23,10). Knihu lze rozdělit do následujících oddílů:

1. *Jb 1,1 – 3,26.* Jób a jeho tři přátelé jsou uvedeni na scénu; Jóbův blahobyt a zdar se proměňuje v chudobu a utrpení.
2. *Jb 4,1 – 31,40.* Jób rozmlouvá o svém utrpení se svými přáteli.
3. *Jb 32,1 – 37,24.* Na scénu vstupuje Elífú a zasahuje do rozmluvy; zdůrazňuje, že utrpení má očišťující a výchovné poslání.
4. *Jb 38,1 – 41,34.* Bůh promluvil; člověk nedokáže pochopit všechny záměry Stvořitele, poněvadž Boží cesty převyšují cesty lidské.
5. *Jb 42,1 – 7.* Jób vzdává Bohu chválu; Jóbův požehnaný konec.

V knize lze rozpoznat čtyři základní pohledy (názory) na utrpení. Jedná se o následující hlediska:

1. *Satanovo hledisko:* Lidé Bohu slouží pouze kvůli bohatství, cti a slávě, které tato služba s sebou nese (*Jb 1,1 – 2,8*). Tuto svou filozofii použil satan později i při pokoušení Ježíše.

2. *Hledisko Jóbových přátel* (stanovisko Elífazovo, Bildadovo a Sófarovo bylo z větší části totožné): Spravedlivému se vždy vede dobře, a hříšník vždy trpí. Toto východisko je přivedlo k závěru, že Jób musí být určitě veliký hříšník (*Jb 4,7*).

3. *Hledisko trpícího* (hledisko Elihouovo): Utrpení je vždy kázeňským a výchovným prostředkem, jímž nás Otec přivádí zpět ke svým záměrům a cílům. Elihuova řeč nebyla zdaleka pouhou obranou Boha.

4. *Spasitelovo hledisko:* Bůh promluvil k Jóbovi a vysvětlil mu, že na spravedlivé přichází někdy utrpení, aby mohli uvidět a poznat sebe sama. Jób se i přes svou zbožnost pokládal za spravedlivého *ve svých vlastních očích* (byl „samospravedlivý“).

Z knihy Jób jednoznačně vyplývá, že ne vždy jsou zkoušky a utrpení trestem za náš hřích. Někdy je jím dovoleno přijít do našeho života pro naši výchovu a poučení. Když se například atleti podrobují tuhé kázní, pak to není kvůli trestu, nýbrž aby mohli dosáhnout dobrých výsledků. Stejným způsobem nás i Bůh neustále připravuje pro dílo, které máme vykonat. A někdy k tomu používá i zkoušek a utrpení; v tom všem ale sleduje své moudré cíle. Bůh nám chce zjevit svou moudrost.

5. Člověk, který hledí na utrpení ze „Spasitelova hlediska“, zastává názor, že když trpíme, měli bychom

- a) se ptát sami sebe, zda máme Bohu i nadále sloužit.
- b) si uvědomit, že je to následek naší neposlušnosti.
- c) nově poznat sebe sama i našeho Boha.

6. Které z následujících tvrzení nejvýstižněji shrnuje učení obsažené v knize Jób?

- a) Člověk nedokáže pochopit Boží cesty, a proto by měl veškeré utrpení přijímat jako trest za hřích.
- b) Utrpení není vždy trestem za hřích, avšak reakce zbožného člověka procházejícího utrpením by se měla vyznačovat pokorou a vzdáváním chvály Bohu.
- c) Člověk, který Bohu věrně slouží, nebude nikdy procházet zkouškami a utrpením, poněvadž Bůh jim nedovolí přijít do jeho života.

Příslaví – moudrost k plnosti života

Přečti si Př 1 – 10; 13 – 16; 29 – 31

Úkol 4. *Rozpoznej tvrzení, které je shrnutím obsahu knihy Příslaví.*

Knihy Příslaví je obdivuhodnou sbírkou mudrosloví. Židé ji přirovnávali k vnějšímu nádvoří chrámu, místu, kde se setkávali s ostatními lidmi. Příslaví, to je zbožný člověk „v akci“. Kniha se nám snaží ukázat, že zbožnost je záležitost veskrze praktická. Pamatuje se zde na každou životní oblast. Z knihy se dozvídáme, jaké jsou naše povinnosti vůči Bohu, bližnímu, našim rodičům a dětem, dokonce i k naší zemi.

Knihy Příslaví byla z větší části sepsána Šalomounem. Jeho moudrost byla tak veliká, že on sám byl považován do jisté míry za ztělesněnou moudrosti (1Kr 3,3 – 28; 4,29 – 30; 5,12). Mnoho cizích panovníků u něj hledalo radu a odpověď (2Pa 9,1 – 24). Vedle Šalomouna (Př 1,1; 10,1) se v knize uvádějí další autoři: a) slova moudrých (22,17), b) přísloví Šalomounova, které sebrali muži Chizkijášovi (25,1), c) Agúr (30,1), d) král Lemúel (31,1).

Knihu lze rozdělit do tří hlavních oddílů:

1. Rady a napomenutí pro mládence: kap. 1 – 10.
2. Rady a napomenutí pro každého člověka: kap. 11 – 20.
3. Rady a napomenutí pro krále a vládce: kap. 21 – 31.

Pozoruhodná je zvláště osmá kapitola Přísloví. Je to překrásné a zároveň působivé vylíčení a oslava *moudrosti*. Mnozí z těch, kdo studují Bibli, si povšimli značné podobnosti mezi touto kapitolou a popisem Ježíše Krista na stránkách Nového zákona. Ko 2,3 hovoří například o Kristu jako o tom, „v němž jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.“ Při čtení jednotlivých kapitol Přísloví zkus nahradit slovo *moudrost* slovem *Kristus*. Pomůže ti to odhalit další velice důležité a obsažný rozměr této knihy.

7. Porovnej Př 8,23 – 31 s J 1,1 – 2 a Žd 1,2. Ve svém sešitě uveď dvě věci, které jsou přisuzovány moudrosti (Př 8,23 – 31) a stejně tak platí o Kristu (J 1,1 – 2; Žd 1,2).

8. Přečti si v Přísloví místa uvedená v pravém sloupci a pak je přiřaď k předmětům, jimiž se zabývají (levý sloupec).

.... a Pomluvy	1) 3,5 – 6
.... b Zahálčivost	2) 6,6 – 8
.... c Nepoctivost	3) 11,1
.... d Pokora	4) 11,13
.... e Důvěra a Boží vedení	5) 16,18
.... f Poctivost	

9. Obsah všech sbírek Přísloví Šalomounových lze shrnout následovně: Jde o

- a) mudrosloví týkající se našich povinností vůči Bohu.
- b) o rady a napomenutí týkající se krále a jeho jednání.
- c) praktickou moudrost, použitelnou ve všech oblastech lidského života.

Kazatel – překonání skepse a beznaděje*Přečti si Kaz 1,1 – 12,14*Úkol 5. *Urči hlavní poselství knihy Kazatel.*

Knihy Kazatel je vyjádřením určité životní filozofie. Jakoby se snažila přinést všechno, co může poskytnout lidská mysl a náboženství. Argumenty přinášené v knize nejsou Božími argumenty. Je to *Boží záznam lidských argumentů*. Některé z názorů zde uváděných odporují učení, s nímž se setkáváme ve zbylé části Bible (viz 1,15; 3,19; 8,15).

Autor se nám představuje jako „Kazatel, syn Davidův a král v Jeruzalémě“ (1,1). Mnozí se domnívají, že jde o Šalomouna a že kniha je dramatickým vyličením jeho osobních zkušeností a prožitků. Autor si v knize klade otázku: *Co má v životě opravdový smysl? Oč skutečně stojí za to usilovat? Pochybuje však, že na zmíněnou otázku existuje vůbec nějaká odpověď*. Jeho zkušenost dokazuje, že vše, za čím se lidé ženou, přináší namísto uspokojení pouze malomyslnou skepsi a zoufalství. Lidé nehledají uspokojení a naplnění u Boha (1,1 – 3). Hledají naplnění ve vědě a vědění (1,4 – 11). Filozofie však nemůže dát uspokojivou odpověď (1,12 – 18). Stejně tak člověka nenaplní požitky ani tělesná rozkoš (2,1 – 11). Blaženost, štěstí, alkohol, práce, majetek, bohatství, hudba... – toto vše se nakonec ukáže jako prázdné a ponechávající prázdným.

Autor prochází obdobím hledání hmotné blaženosti (2,12 – 26), načas propadá i fatalismu (3,1 – 15), oddává se obecnému, avšak neosobnímu náboženskému rozjímání (3,16 – 22), aby opět dospěl k poznání, že všechno je marnost a samá pomíjivost. Není snadné zalíbit se Bohu (5,1 – 8); bohatství nepřináší pravou radost (5,9 – 16; 12), stejně jako usilování být dobrým (7,1 – 12; 12).

Nakonec však dospívá k důležitému závěru: „Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; na tom u člověka všechno závisí“ (12,13).

10. Co je hlavním poselstvím knihy Kazatel?

- a) Kniha přináší Šalomounovy myšlenky týkající se bohatství a majetku.
- b) Kniha dospívá k závěru, že na tomto světě nemá smysl cokoli činit.
- c) Kniha nás poučuje, že všechno kromě poslušnosti vůči Bohu se nakonec ukáže jako prázdné a člověka ponechá ve stavu malomyslnosti, zoufalství a beznaděje.
- d) Kniha poukazuje na skutečnost, že chudáka i boháče očekává nakonec stejný úděl.

SPISY URČENÉ K PĚSTOVÁNÍ OSOBNÍ ZBOŽNOSTI

Bůh stvořil člověka k obecenství se sebou samým. Jak jsme se poučili z knihy Kazatel, člověk může nalézt smysl svého života pouze v odvislosti od Boha a v obecenství s ním. Jedním ze základních způsobů, jak může mít věřící toto obecenství, je skrze uctívání a vzdávání Bohu chvály. Když jej chválíme a oslavujeme, uznáváme tím jeho pravou, nevyjádřitelnou a neobsažitelnou *hodnotu*. Můžeme být zcela zaměstnání službou našemu Pánu, avšak pouze projevy naší osobní zbožnosti, jako je vzdávání chvály, modlitba ap., nám mohou přinést trvalé uspokojení. Dvojice básnických knih, kterou se nyní budeme zabývat, je příkladem i prostředkem určeným k pěstování zmíněné osobní zbožnosti.

Žalmy – chvalozpěvy a modlitby

Přečti si Ž 1 – 41; 79 – 91; 119 – 150

Úkol 6. *Vyber tvrzení, které nejvýstižněji charakterizuje knihu Žalmy.*

Již téměř po tři tisíciletí patří Žalmy mezi nejoblíbenější a nejmilovanější starozákonní knihy. Od dob krále Davida používali Izraelci tyto chvalozpěvy při svých bohoslužbách. V Novém zákoně jsou Žalmy knihou nejčastěji citovanou. Žaltář si časem získal pevné místo v bohoslužbě všech církví. Za svou velkou popularitu mezi křesťany vděčí skutečnosti, že se zabývá všedními záležitostmi obyčejného člověka.

Původní hebrejské slovo, z něhož přes řečtinu a latinu vzniklo české označení žalmy, znamená vlastně „chvalozpěvy“. Žalmy mají za

úkol vyvyšovat a oslavovat Hospodina. Je v nich vzdávána čest jeho jménu, jeho slovu i jeho dobrotivosti.

Asi dvě třetiny žalmů uvádějí svého autora; patří k nim David (73 žalmů), Asaf (12), Kórachovci (10), Šalomoun (2) a Mojžíš (1). Étan Ezrachejský a Héman, muži, jejichž moudrost byla přirovnávána k Šalomounově (1Kr 5,11), napsali oba po jednom žalmu.

Jistě si vzpomínáš, že Asaf byl vedoucím chrámových zpěváků; synové Kórachovi byli nejspíš zvláštní skupinou zpěváků vyčleněnou z lévíjců za dnů krále Davida. Mnohé žalmy, které neudávají svého autora, již svým obsahem prozrazují Davidovo autorství. Davidův vliv je ostatně patrný v celé knize. Tento muž Boží vypráví o svém životě zcela otevřeně a nepokrytě. Jeho žalmy nás utvrzují v přesvědčení, že Bůh se o nás stará dokonce i v těch nejtemnějších dobách.

Žaltář se zpravidla dělí na pět dílů, z nichž každý končí chvalozpěvem. Nejčastěji se setkáváme s následujícím dělením: 1) Ž 1 – 41, 2) Ž 42 – 72, 3) Ž 73 – 89, 4) Ž 90 – 106, 5) Ž 107 – 150. Samozřejmě každý z žalmů tvoří zároveň i samostatný celek.

Žalmy lze rovněž dělit tématicky. Takové dělení pak vypadá následovně: modlitby spravedlivého, písně pokání a vyznávání, chvalozpěvy, zpěvy z dějin Izraele, Mesiášské zpěvy, písně zpívané v útisku a soužení, písně k poučení.

11. Přečti si žalmy uvedené v levém sloupci a pak je přiřaď k příslušné tématické skupině (pravý sloupec).

.... a Ž 1	1) Pokání a vyznávání
.... b Ž 32	2) Poučení
.... c Ž 105	3) Dějiny
.... d Ž 111	4) Útisk a soužení
.... e Ž 142	5) Chvalozpěv
.... f Ž 149	

Některé žalmy jsou zároveň proroctvím o Mesiáši Ježíši Kristu. Mnohé z nich se naplnily při jeho prvním příchodu; ty ostatní se naplní, když přijde znovu.

12. Přečti si následující verše z knihy Žalmy a pak vedle nich stručně uveď, co vypovídají o Kristu.

a 2,8–9

b 22,17

c 110,4

d 118,22

Žalmy se vyznačují jedním postojem, jemuž se my všichni budeme muset v našem chození s Pánem naučit – a tím je upřímnost. Společenství s Bohem, stejně jako opravdové společenství s člověkem, vyžaduje pravdivost a otevřenost. Davidův postoj, jak nám ho přinášejí žalmy, nás poučuje o tom, co od nás Bůh při modlitbách a chválách očekává. Bůh chce, abys v nich vyjádřil své skutečné pocity. Ať už – stejně jako David – vzdáváš chválu v chrámu, nebo se skrýváš v jeskyni, ať se nacházíš v propasti zoufalství, nebo tančíš radostí, vždy se v této knize nalezne žalm, který vyjadřuje tvoje momentální pocity. Učiň knihu žalmů svojí osobní modlitební knihou.

13. Přečti si 2S 11 a 12. Poté si přečti Ž 51. Jaká byla Davidova reakce na slova proroka Nátana?

.....

14. Co prohlásil David v Ž 5,4?

.....

Máš nějaký pevně stanovený čas během dne, kdy se věnuješ rozjímání, modlitbě a vzdávání chvály? Pokud ne, vyčleníš si jej a začneš s tím ještě dnes? Je to velmi důležité!

15. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
- a Ačkoli žalmy vznikly před téměř třemi tisíci lety, používají je křesťané i dnes.
 - b David je autorem přibližně tří čtvrtin z celkového počtu sto padesáti žalmů.
 - c Žalmy jednoznačně dokazují, že zbožný člověk nebude nikdy procházet stavy sklíčenosti či úzkosti.
 - d V žalmech jsou obsažena i proroctví o Kristově utrpení a smrti.
 - e Některé žalmy se vracejí k událostem z dějin Izraele.

Píseň písní – láska a věrnost

Přečti si Pís 1,1 – 8,14

Úkol 7. *Rozlišuj mezi doslovným a duchovním výkladem Písně písní.*

Tato kniha patří mezi tisíc a pět písní napsaných Šalomounem (1Kr 5,12). Název naznačuje, že právě tato píseň zaujímala mezi nimi nejpřednější postavení. (Některé překlady uvádějí název „Píseň Šalomounova“.) Vzhledem k obsahu knihy vzniklo mnoho teorií vysvětlujících její přijetí mezi kanonické spisy. Jak se budeme zabývat způsoby výkladu této knihy, zjistíme, že Píseň obsahuje konkrétní poselství i pro nás.

Při doslovném chápání Písně se tato kniha stává vyjádřením hřejivých pocitů provázejících lásku člověka a oslavou manželství. Hlavními aktéry jsou vesnická dívka Šulamítka (7,1), její milý a skupina jeruzalémských žen. Podle jednoho z výkladů byla zmíněná dívka povolána ke královskému dvoru (1,1 – 2,7). Ačkoli král ji zde projevuje náklonnost a lásku, ona touží vrátit se zpět ke svému pastýři – milému (2,8 – 7,10). Nakonec se opět shledávají a zůstanou již spolu (7,11 – 8,14). Jsou ovšem možné i mnohé další výklady doslovného chápání této knihy.

Ve svém duchovním významu (alegorický výklad) je Píseň písní obrazným vyjádřením vztahu mezi Bohem a jeho lidem Izraelem. Je doloženo, že kniha byla čtena jako sváteční četba o židovských velikoncích. Při jejím předčítání si Izraelci mohli znovu a znovu uvědomovat a připomínat velikost Boží lásky k nim, jak se projevila zvláště ve vysvobození celého národa z egyptského otroctví. Pouto mezi

Izraelem (představovaným Šulamítkou) a Bohem (pastýřem – milým) bylo natolik silné, že žádný půvab světa (ztělesňovaný postavou krále) je nemohl zpřetrhat. I jiná starozákonní místa přirovnávají vztah mezi Bohem a jeho lidem k manželskému svazku (viz Iz 50,1; Ez 16,23; Jr 3,1 – 20). Nový zákon přirovnává k manželství vztah Krista a církve (viz Ef 5).

16. Do vyhrazeného prostoru před jednotlivá tvrzení týkající se obsahu Písně písní (levý sloupec) vepiš 1) nebo 2) podle toho, zda jde o doslovný, anebo duchovní (alegorický) výklad.

a Šulamítka se oddává snům o svém milém, který je pastýřem.	1) Doslovný výklad
2) Duchovní výklad
b Boží láska k Izraeli se vyznačuje krásou a důvěrností.	
c Pastýř volá svou dívku, aby jej následovala.	
d Izrael je věrný svému milému – Bohu.	
e Pouto mezi Izraelem a Bohem je ne-
zvykle silné.	

Stejně jako Žalmy, i Píseň písní věřícího vybízí, aby vstoupil do důvěrného vztahu se svým Bohem, vztahu vyznačujícího se hlubokým společenstvím a láskou.

osobní test

1. Doplň druhou část verše uvedeného přísloví, tak aby vznikl anti-tetický paralelismus. Jazyk spravedlivého je výborné stříbro...

- a) srdce svévolníků nestojí za nic.
- b) přinese užitek mnoha lidem.
- c) slova spravedlivého jsou studnicí života.

2. Následující tvrzení se týkají knihy Kazatel. Zakroužkuj písmeno před každým, které je PRAVDIVÉ.

- a Podle této knihy bohatství nemůže přinést člověku naplnění.
- b Kniha dospívá k závěru, že pravá blaženost plyne z poslušnosti vůči Bohu.
- c Autorem knihy je král David.
- d Všechna tvrzení uváděná v této knize se zcela shodují s ostatními knihami Bible.
- e V knize je vyjádřen Boží pohled na život. Argumenty, které se zde objevují, jsou Božími argumenty.

3. Vztah mezi Bohem a jeho lidem je v Novém zákoně přirovnáván k manželství (Ef 5). Se zcela podobným přirovnáním se ve Starém zákoně setkáváme v knize

- a) Jób.
- b) Žalmy.
- c) Přísloví.
- d) Kazatel.
- e) Píseň písní.

4. Člověk, který pochopil poselství knihy Jób, by prohlásil následovně: Jób procházel utrpením, protože Bůh chtěl, aby

- a) Jób skoncoval s hříšným a bezbožným životem.
- b) se Jób naučil novým věcem o sobě i o Bohu.
- c) Jób viděl, že na rozdíl od něj všichni jeho přátelé pochopili Boží záměr.
- d) satan viděl, že Jób neušel trestu za svůj hřích.

5. Předpokládejme, že bys chtěl vyučovat na téma uctívání a oslavování Hospodina. Kterou knihu by bylo v takovém případě nejprospěšnější studovat?

- a) Jób
- b) Žalmy
- c) Přísloví
- d) Kazatel

6. Židé přirovnávali Přísloví k vnějšímu chrámovému nádvoří. Důvodem pro to byla skutečnost, že tato kniha

- a) obsahuje řád pro přinášení různých obětí.
- b) obsahuje oddíl zabývající se povinnostmi kněží.
- c) vnáší moudrost a řád do mezilidských vztahů.

7. Následující verše byly vybrány z knih básnických a mudroslovných (levý sloupec). Do vyznačeného prostoru vepiš číselné označení knihy (pravý sloupec), z které podle tebe daný verš pochází.

a Hlahol Bohu celá země! Pějte žalmy k slávě jeho jména, jeho chválu šířte chvalo zpěvem.	1) Jób
b Sluší se doznat Bohu: „Snáším svůj trest, nebudu už pohoršlivě jednat.“	2) Přísloví
c Viděl jsem všechno, co se pod sluncem děje, a hle, to vše je pomíjivost a honba za větrem.	3) Kazatel
d Ty, která prodléváš v zahradách, kde druhové sledují tvůj hlas, ozvi se mi.	4) Žalmy
e Jen z doslechu o tobě jsem slyšel, teď však jsem tě spatřil vlastním okem.	5) Píseň písní
f Nedomlouvej hlupákovi, neboť pohrdne tvou prozíravou řečí.	

odpovědi na studijní otázky

9. c) praktickou moudrost, použitelnou ve všech oblastech lidského života.
1. Jób, Žalmy, Přísloví, Kazatel a Píseň písní.
10. c) Kniha nás poučuje, že všechno kromě poslušnosti vůči Bohu se nakonec ukáže jako prázdné a člověka ponechá ve stavu malomyslnosti, zoufalství a beznaděje.
2. Ester; Izajáš.
11. a 2) Poučení.
b 1) Pokání a vyznávání.
c 3) Dějiny.
d 5) Chvalozpěv.
e 4) Útisk a soužení.
f 5) Chvalozpěv.
3. a) spočívá v souběžnosti myšlenek, kterou lze převést do jiného jazyka.
12. a 2,8 – 9; Bude vládnout všem národům země.
b 22,17; Probodlí jeho ruce a nohy (viz pozn. c a kralický text).
c 110,4; Je knězem podle Malkisedekova řádu.
d 118,22; On je kámen, ježž zavrhlí stavitelé a jenž se stal kamenem úhelným.
4. a 4) Antitetický.
b 1) Rýmovaný.
c 2) Synonymický (synonymní).
d 3) Syntetický.
e 4) Antitetický.
13. David vyznal svůj hřích a činil pokání.
5. c) nově poznat sebe sama i našeho Boha.
14. Bude k Hospodinu volat hned zrána, a on jeho hlas vyslyší.
6. b) Utrpení není vždy trestem za hřích, avšak reakce zbožného člověka procházejícího utrpením by se měla vyznačovat pokorou a vzdáváním chvály Bohu.
15. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.
d Pravdivé.
e Pravdivé.

7. Moudrost existovala před Stvořením; podílela se na Stvoření.

16. a) 1) Doslovný výklad.
b) 2) Duchovní (alegorický) výklad.
c) 1) Doslovný výklad.
d) 2) Duchovní (alegorický) výklad.
e) 2) Duchovní (alegorický) výklad.
8. a) 4) 11,13.
b) 2) 6,6 – 8.
c) 3) 11,1.
d) 5) 16,18.
e) 1) 3,5 – 6.
f) 3) 11,1.

Lekce 8

Rozdělené království

V sedmé lekci jsme na chvíli přerušili naše putování dějinami Izraele a zabývali se spisy věku království – podivuhodnými knihami básnickými a mudroslovními. Nyní se opět vrátíme k Šalomounově vládě a budeme sledovat události na sklonku jeho kralování a v letech následujících.

Na rozdíl od častého živoření lidu Božího v dobách soudců, údobí spojeného království bylo dobou vrcholné moci a lesku. Izrael si podmanil okolní národy. V této době velikého požehnání a blahobytu se však stal nejen bezstarostným, ale i lehkomyslným a nedbalým. Začala se rozmáhat modloslužba. Izrael zapomněl na Samuelovo napomenutí, jež bylo zároveň klíčem k trvalému zdaru: „Jen se bojte Hospodina a věrně mu služte celým srdcem“ (1S 12,24). Šalomoun začal chodit za cizími bohy; vzápětí se musel dostavit soud.

Brzy se mezi jednotlivými izraelskými kmeny objevily staré rozepré a neshody. Stín rozdělení a zkázy se vynořil jako bouřkové mračno a zakryl skvělost a velkolepost dosavadních úspěchů Izraele. A co bylo ještě horší, rozdělení vedlo ke zneuctění Hospodinova jména mezi národy. Bůh však svůj lid neopustil. Během studia zmíněného údobí se seznámíš i s poselstvím, které Bůh dával svému lidu skrze své proroky. Naučíš se mnoha lekcím, jež budeš moci úspěšně aplikovat i ve svém vlastní životě.

osnova lekce

Rozdělení spojeného království
Popis rozděleného království
Dějiny rozděleného království

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- vysvětlit, proč došlo k rozdělení království.
- uvést charakteristické znaky dějin rozděleného království.
- shrnout různé stránky poselství proroků působících v dobách rozděleného království.

studijní činnost

1. Podle pokynů si přečti všechny uvedené oddíly Písma. Tato lekce zahrnuje velkou část starozákonního textu, takže ti to tentokrát zřejmě zabere více času.

2. Pečlivě si prostuduj celou lekci. Po jejím ukončení si znovu projdi lekce 5–7. Pak vyplň Studijní zprávu za 2. část. Otázkový list odešli svému instruktorovi ICI.

rozvinutí lekce

ROZDĚLENÍ SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ

Přečti si 1Kr 11,14; 1Pa 10,11

Úkol 1. *Vyber tvrzení, která uvádějí důvody a výsledek rozdělení království.*

Bůh skrze Mojžíše, Jozua a Samuela svůj lid varoval: hřích přinese zkázu. Nebyla to nějaká vnější síla, která přivodila porážku Izraele; příčinou byla skutečnost, že oni sami opustili Hospodina, svého Boha. Neunikli Božimu soudu za své hříchy.

Šalomounova modloslužba

Bůh Šalomouna dvakrát výslovně varoval, aby nechodil za cizími bohy. Avšak v 1Kr 11,10 zároveň čteme: „Ale on nedbal na to, co mu Hospodin přikázal.“ Proto mu Hospodin oznámil, že království bude od něj odtrženo, ačkoli ne za jeho života. Pak ještě dodal: „Celé království však přece neodtrhnu, jeden kmen dám tvému synu kvůli svému služebníku Davidovi a kvůli Jeruzalému, který jsem vyvolil“ (1Kr 11,13).

Šalomounův hřích i hřích celého lidu, kdy opustili Hospodina a obrátili se k ohavné modloslužbě, to byl onen hlavní důvod, proč došlo k rozdělení království.

1. Přečti si 1Kr 11,27 – 39 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co bylo podle proroka Achijáše hlavní příčinou vedoucí k rozdělení království.

b Jakým způsobem mělo být království rozděleno?

Rechabeámův postoj

Druhou příčinou, která nakonec vedla k rozdělení království, byl postoj Šalomounova syna Rechabeáma. Rechabeám se stal králem po svém otci. Vysoké daně a jiná břemena, které uvalil na lid Šalomoun na sklonku své vlády, začala vyvolávat mezi lidem nespokojenost.

Žádali proto nového krále, aby jim toto těžké jho ulehčil. Rechabeám však neuposlechl moudré rady starců, kteří byli kdysi ve službách jeho otce, nýbrž dal na radu svých mladých přátel. Po třech dnech oznámil lidu odpověď: „Můj otec vás obtížil jhem, já k vašemu jhu ještě přidám. Můj otec vás trestal bičí, já vás však budu trestat důtkami!“ (1Kr 12,14). Nato se lid vzbouřil, odtrhli se od Judy a zřídili si vlastní království s králem Jarobeámem (Jarobeám byl původně v službách Šalomounových, kde byl ustanoven pánem nad nucenými pracemi a vybíráním daní.)

Kmenové rozeprě

Třetím důvodem vedoucím k rozdělení království byly odedávna trvající neshody a rozeprě mezi pokolením Judovců a jejich severním sousedem, velikým kmenem Efraimovců. Saul pocházel z Benjamína, David z pokolení Juda. V Bibli jme svědky intenzivního soupeření mezi Judou a Efraimem. Dokud poslouchali Hospodina, panovala jednota. Když jej však poslouchat přestali, rozdělení se zdálo být nevyhnutelné

Rozdělením království na dva soupeřící celky se celý politický systém zhroutil. Pelištejci, Aramejci, Amónovci a Moábci – národy, které si Izrael dříve podmanil – získaly opět svou nezávislost a svobodu. Ekonomika Izraele tak byla výrazně oslabena. Zmíněné národy přestaly platit své roční poplatky; rozdělené kmeny již nebyly s to udržet si kontrolu nad hlavními obchodními cestami. Veliké království se doslova přes noc rozpadlo, ponechávajíc za sebou dvě slabé, druhořadé mocnosti.

2. Přečti si 1Kr 12. Když Rechabeám shromáždil vojsko, aby zaútočil na pokolení, která si ustanovila nad sebou krále Jarobeáma, Bůh mu řekl, aby

- a) táhl proti odbojným kmenům, bojoval s nimi, a zachoval tak jednotu.
- b) čekal, dokud mu prorok Šemajáš neoznámí další pokyny.
- c) aby poslal všecek lid domů, poněvadž se tak stalo z Hospodinovy vůle.

3. Přečti si všechna tvrzení týkající se rozdělení království (levý sloupec). Pak do vyhrazeného prostoru vepiš 1), nebo 2) – podle toho, zda se jedná o *příčinu* rozdělení, nebo o jeho *důsledek*.

.... a Rechabeám uposlechl rady svých mladých přátel. .... b Národy, které si Izrael dříve podmanil, přestaly platit roční poplatek. .... c Izrael ztratil kontrolu nad hlavními obchodními cestami. .... d Jak lid, tak i král se odvrátili od služby Hospodinu. .... e Povstalo další království, jehož králem se stal Jarobeám, Šalomounův bývalý vládní úředník.	1) Příčina 2) Důsledek

POPIS ROZDĚLENÉHO KRÁLOVSTVÍ

Úkol 2. *Urči fakta týkající se vztahů mezi severním Izraelem a Judskem.*

Názvy nových celků

Doposud jsme byli zvyklí, že jméno „Izrael“ bylo používáno pro Jáкова a jeho potomky (Gn 32,22–32; 49,2; Joz 1,2). Avšak po rozdělení království Bible používá název „Izrael“ (severní Izrael) v souvislosti se severním královstvím tvořeným deseti kmeny, jejichž prvním vládcem byl Jarobeám. Čas od času je severní království rovněž označováno jako „Efrajim“ – podle nejvlivnějšího ze severních kmenů.

Naproti tomu jižní království, tvořené kmeny Juda a Benjamín, je nazýváno jednoduše jako „Judsko“ nebo „Juda“. Na tento rozdíl je nutno pamatovat při čtení jednotlivých biblických knih.

ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

Rozdílnost mezi severním a jižním královstvím

Severní království (Izrael) mělo několik výhod před královstvím jižním (Judskem). Zahhrnovalo deset silných kmenů, zatímco jižní pouze dva. (Juda a Benjamín se někdy dokonce považovaly za jeden kmen.) Jak je patrné z připojené mapy, severnímu království patřilo mnohem větší území. Patřila mu i půda nejlépe se hodící k obdělávání – úrodné údolí Jordánu. Počtem obyvatel sever převyšoval jih až trojnásobně. Navíc se zde nacházela většina velikých vojenských základů zřízených Šalomounem a Davidem. V Bét-elu, Gilgálu a Rámě byly prorocké školy. Takovéto rozdělení království bylo formou Božího soudu za hříchy lidu.

Naproti tomu však Judské království, ačkoli rozlohou území i populací značně menší, vlastnilo Jeruzalém, politické i náboženské centrum národa. Byla to právě obava z nesmírného vlivu a jedinečného postavení Jeruzaléma, jež přiměla prvního severoizraelského krále Jarobeáma, aby se dopustil osudné chyby. Jeho čin vyvolal okamžitý hněv a soud Boží.

4. Přečti si 1Kr 12,25 – 31. Co učinil Jarobeám ve snaze odvrátit lid od toho, aby chodil slavit obětní hody do Jeruzaléma?

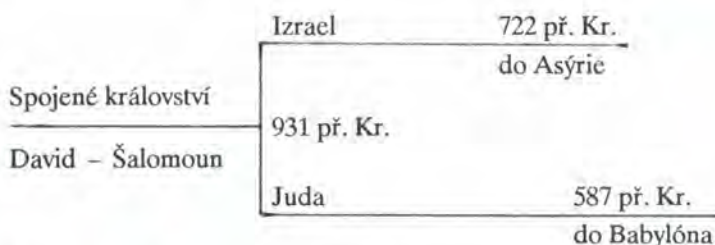
STANY, CHRÁMY A PALÁCE

Po tomto Jarobeámově činu kněží, lévijci a mnozí další ze severních pokolení, ti, jejichž věrností vůči Hospodinu to neotřásl, odešli do Judska a Jeruzaléma. Juda tím byl nemálo posílen (2Kr 11,13 – 17).

Jižní království mělo ještě jednu další, dokonce větší výhodu, než byla ta předešlá: všichni jeho králové byli potomky Davidovými. Bůh plnil zaslíbení, které dal svému služebníkovi Davidovi! Naproti tomu se v severním království vystřídalo devatenáct bezbožných panovníků z až devíti různých královských rodů. Úkladné vraždy, prolévání krve a násilné převraty – to byl způsob, jak obvykle docházelo k vystřídání jednotlivých panovnických rodů. Možná i pro tuto příčinu přetrvalo jižní království severní Izrael až o celých sto třicet let. V dalším je uvedena tabulka přinášející základní rozdíly mezi oběma královstvími a grafické znázornění zachycující délku jejich trvání.

IZRAEL	JUDSKO
Severní království, deset kmenů	Jižní království, dva kmeny
Hlavní město Šekem, později Samari	Hlavní město Jeruzalém
Modloslužba v Danu a Bét – elu	Bohoslužba v jeruzalémském chrámě
Devět královských dynastií	Jedna královská dynastie
Všichni králové činilo zlo	Dobří i zlí králové
Devatenáct králů	Devatenáct králů, jedna královna
Trvalo přibližně 240 let	Trvalo 395 let
Padlo v roce 722 př. Kr.	Padlo v roce 587 př. Kr.
Odvedeni do Asýrie Šalmaneserem	Odvedeni do Babylóna králem Nebúkadnesarem

ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

5. Podle uvedené tabulky a grafického znázornění severní království

- spadalo pod vládu krále Davida.
- mělo dvě náboženská centra.
- padlo dříve než království judské.

Vztahy mezi oběma královstvími

Dokážeš si jistě představit, co způsobí v národě občanská válka. Ponechává za sebou rozdělené rodiny. Ponechává v troskách obchody, podniky, dopravu, a vůbec celý společenský život. Izrael byl kdysi jednou velkou rodinou, jedním národem majícím společný jazyk. Nyní však, přesně podle Achijášova proroctví, připomínal plášť roztržený na dvanáct kusů; deset kusů stojících společně proti zbylým dvěma. Vývoj vztahů mezi oběma královstvími prošel čtyřmi vyhraněnými údobími:

1. *Oboustranné nepřátelství.* Během této doby se judští králové snažili získat zpět vládu nad deseti severními kmeny. Neustálé boje trvaly po dobu asi šedesáti let.

2. *Těsné pouto spojující obě království proti společnému nepříteli.* Obě království začala být ohrožována společným nepřitelem – Asýrii. V této situaci se izraelský král Achab pokouší uzavřít pomocí sňatku spojení s judským králem Jóšafatem. Důvodem byla vzrůstající se moc Asýrie.

3. *Nové údobí oboustranného nepřátelství.* Když na izraelský trůn dosedl Jehú, dal vyvraždit všechny žijící potomky Achabovy. Tato skutečnost zcela otřásla spojeneckým svazkem, který uzavřel dříve Achab s judským králem. Způsobená rána se již nikdy neměla zacelit. Severní království propadalo stále větší modloslužbě; a tak i přes četná

prorocká varování byli nakonec obyvatelé severního Izraele v r. 722 př. Kr. vystěhováni Šalmaneserem do Asýrie.

4. *Zůstalo pouze Judské království.* Asýrie, Egypt a nakonec Kaldejci se snažili Judsko dobýt. Po pádu Samaří boje v Judsku pokračovaly dalších sto třicet let, až v r. 586 př. Kr. byli Judejci vystěhováni do Babylóna babylónským králem Nebúkadnesarem.

6. Přiřaď jednotlivá fakta (levý sloupec) ke království, jehož se týkají (pravý sloupec).

a Vlastnilo půdu, která se nejlépe hodila k obdělávání.	1) Severní království
b Zaujímalo území o menší rozloze.	2) Jižní království
c V r. 722 př. Kr. podlehlo Asýrii.	
d Kraloval v něm Jehú.	
e V r. 586 podlehlo babylónskému králi Nebúkadnesarovi.	
f Došlo v něm k vyhubení Achabova domu.	
g Snažilo se získat opět vládu nad deseti kmeny.	
h Vystřídalo se v něm devět panovnických rodů.	
i Všichni jeho panovníci pocházeli z jedné královské dynastie.	
j Jeruzalém byl jeho hlavním městem.	
k Jeho král uzavřel pomoci sňatku spojení s králem Jóšafatem.	

DĚJINY ROZDĚLENÉHO KRÁLOVSTVÍ

Záznamy

Přečti si 1Kr 15 – 16; 20 – 22; 1Pa 13, 17; 28 – 29; 2Pa 13 – 20

Úkol 3. Rozpoznej tvrzení shrnující obsah knih Samuelových, Královských a Paralipomenon.

Dějiny jak spojeného, tak rozděleného království máme zaznamenány v knihách Samuelových, Královských a Paralipomenon. Vzaty dohromady tvoří tyto knihy asi pětinu Starého zákona. Je třeba mít neustále na paměti, že uvedené dějiny jsou psány z *Božího hlediska*.

Podívejme se například na izraelského krále Omrího. Délkou vlády čtyřicet čtyři let se jeho rod stal druhou nejdéle panující severoizraelskou dynastií. Z mimobiblických zpráv se dovídáme, že Omrí byl zakladatelem nejmocnějšího panovnického rodu v severním království. Sídelním městem království učinil Samaří, město, jež sám vystavěl. Mimo jiné získal zpět území Moábců. Dokonce když později Assyřané dobyli severní království, nazvali toto území *zemí Omrího*. Přesto však o vlastním počínání Omrího se Bible zmiňuje pouze ve dvou verších – 1Kr 16,23 – 24! Při studiu zmíněných historických zpráv na to nesmíme zapomínat.

7. Přečti si 1S 16,7 a 1Kr 16,21 – 28. Proč podle tebe hovoří Bible velice zdrženlivě o tom, čeho Omrí jako vládce dosáhl?

Uvedené knihy se vzájemně liší co se týče důležitosti, kterou připisují jednotlivým stránkám dějin, jimiž se zabývají. Povšimněme si blíže této rozdílnosti v kladení důrazu:

1. *První a Druhá Samuelova* přinášejí *principy*, na nichž chtěl Bůh postavit království: mělo spočívat na duchovních hodnotách hlásaných Samuelem; mělo být spravováno králi, kteří by následovali Davidův příklad naprosté podřízenosti Hospodinu.

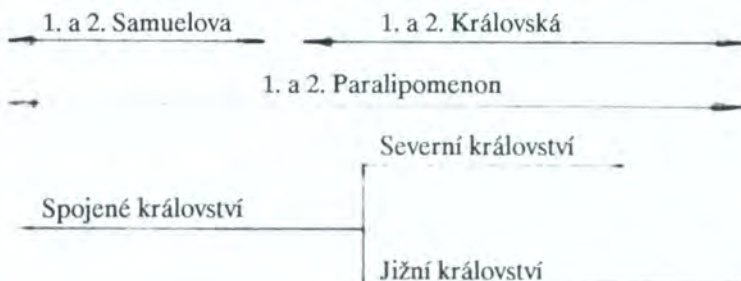
2. *První a Druhá Královská* líčí, jak se království *doopravdy rozvíjelo*. Jsme svědky toho, jak se slovo, které ohlásil Nátan Davidovi (2S 7,12 – 16), naplnilo. Davidovu rodu v něm bylo zaslíbeno trvalé kralování. První a Druhá Královská se především zabývají dějinami

severního a jižního království. Zvláštní pozornost věnují prorokům, jako byli Eliáš a Elša.

3. *První a Druhá Paralipomenon* (knihy Letopisů) kladou důraz na chrám a bohoslužbu. Neméně pozornost zaměřují na jednotlivé vládní osobnosti. S kněžstvem a chrámem v centru pozornosti, přinášejí tyto knihy nejdříve dějiny spojeného království za Saula, Davida a Šalomouna, a pak pokračují vylíčením dějin především judského království. Severní království se zde uvádí pouze v souvislosti s poměry v Judsku.

Následuje grafické znázornění, které uvádí časové rozpětí jednotlivých dvojic knih, a za ním tabulka, která shrnuje rozdílnosti mezi knihami Královskými a Paralipomenon.

KNIHY SAMUELOVY, KRÁLOVSKÉ A PARALIPOMENON

Knihy Královské	Knihy Paralipomenon
Dějiny jak severního Izraele, tak Judska	Dějiny především judského království
Zvláštní pozornost věnují prorokům	Zvláštní pozornost věnují kněžstvu
Zabývají se královstvím a králi	Zabývají se chrámem a kněžstvem
Končí deportací Judejců	Končí návratem ze zajetí babylónského

8. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením
- a Jak knihy Královské, tak knihy Paralipomenon zaznamenávají dějiny judského království.
 - b Knihy Paralipomenon se zabývají především životy proroků.
 - c Knihy Královské kladou zvláštní důraz na severní království a jeho kněžstvo.
 - d Knihy Paralipomenon pokrývají přibližně stejné časové rozpětí jako knihy Samuelovy a Královské dohromady.
 - e Knihy Paralipomenon končí deportací Judejců.
 - f Proctví týkající se Davidova rodu je obsaženo v Druhé Samuelově.
 - g Jak knihy Samuelovy, tak Královské se zabývají údobím Saulovy vlády.

Knihy Královské

Přečti si 2Kr 20 – 24; 2Pa 29 – 35

Úkol 4. *S použitím přehledu připojeného v Dodatku uveď fakta týkající se králů izraelských a judských.*

Charakter jak Izraele, tak Judy lze do určité míry pozorovat na jejich králich: král totiž sehrával klíčovou úlohu v duchovních osudech celého národa. Čím byl král, tím se nakonec stal i jeho lid. To platilo jak o těch dobrých králich, tak i – jak tomu ostatně bylo ve většině případů – o těch zlých.

Po Šalomounovi jsou příběhy dalších králů smutným obrazem úpadku, rozkladu a odpadnutí. V severním království Jarobeám zřídil zlaté býčky a s nimi související kult; tento příklad prvního severoizraelského krále započal rozklad v celém národě, a v konečném důsledku vedl k jeho zkáze (1Kr 16,7; 22,52; 2Kr 10,31).

V Judsku král Rechabeám dovolil Izraelcům, aby si stavěli posvátná návrší, posvátné sloupy a kůly. V zemi se začala rozmáhat modloslužba. Izraelci páchali ohavností národů, které jim Hospodin nařídil vyhnat ze země (1Kr 14,22 – 24). Ačkoli většina králů byla zlá, byli mezi nimi i někteří dobří. Vláda judského krále Chizkijáše byla například úžasným údobím víry a slávy (2Kr 18,1 – 20,21).

Na konci této učebnice nalezněš přehled „Králové a proroci rozděleného království“. V přehledu jsou o jednotlivých judských a izraelských králích uvedeny následující informace:

1. Rok, kdy se dotyčný král ujal vlády, jeho jméno a odkaz na místo Písma, kde se popisuje jeho kralování. V severním Izraeli jsou králové, kteří dali počátek novému panovnickému rodu, vytištěni velkými písmeny. Jména některých králů se shodují; členové královských rodů obou království totiž mezi sebou často uzavírali sňatky a používali pak stejného jména.
2. Způsob, jakým daný král získal trůn (jako dědictví, spiknutím a úkladnou vraždou, nebo jinými prostředky) a délka jeho vlády. Byly případy, kdy panovali současně dva králové, takže uváděné doby kralování nelze vždy jednoduše sčítat.
3. Stručný popis jeho duchovního charakteru.
4. Jména proroků, kteří působili za jeho vlády. Proroci, kteří jsou zároveň autory biblických knih, jsou vytištěni velkými písmeny. Nazýváme je rovněž „píšícími“ proroky. Služba některých proroků, jako byl například Ámos, zahrnovala obě království.

Nyní si nalistuj zmíněný přehled. Mezi králi severního Izraele vyhledej krále Baešu. Z přehledu se dozvíš následovně: a) Baeša se ujal vlády v r. 909 př. Kr., b) byl zakladatelem nové dynastie, c) o jeho vládě se zmiňuje 1Kr 15,32 – 16,7, d) trůn získal úkladnou vraždou (zosnoval spiknutí), e) panoval čtyřiačtyřicet let, f) byl zlým králem, g) za jeho kralování působil prorok Jehú. (Pamatuj, že všechny uváděné roky jsou před naším letopočtem, před Kristem.)

9. S použitím přehledu „Králové a proroci rozděleného království“ zodpověz ve svém sešitě následující otázky:

a Jak se jmenoval syn krále Jóšafata (manžel Achabovy dcery Atalji)?

b Jak se jmenoval judský král, syn Jórama a Achabovy dcery Atalji?

c Kdo se ujal vlády v severním království po Achabovi?

d Z kterého královského rodu pocházel král Jarobeám II.?

e Kdo se ujal vlády v Judsku v r. 750?

f Kterí z judských králů jsou považováni za velmi dobrého krále? Kde se o nich v Bibli dočteme?

g Působení kterého proroka souviselo jak s pádem Samaří, tak s vládou Chizkijáše v Judsku?

h Kolik z králů severního Izraele se dostalo k moci úkladnou vraždou (zosnováním spiknutí)?

i Jak dlouho kraloval judský král Amasjáš?

Možná že se budeš chtít zabývat jednotlivými králi podrobněji. V takovém případě ti jistě prospěje, když budeš k tomu používat uvedený přehled.

Zlé cesty, po kterých chodili králové i celý lid, nakonec přivodily pád obou království. Království severního Izraele padlo v roce 722 př. Kr., Judské království v roce 586 př. Kr. Bůh skrze Mojžíše tyto události oznámil osm set let dopředu. Zajetí a zlomená srdce – to byla mzda za vzpuru a modloslužbu.

10. Přečti si Dt 28,33. 36. Do svého sešitu si poznamenej, co Bůh tehdy prohlásil, že se stane, jestliže ho jeho lid nebude poslouchat.

Proroci

Poselství proroků; přečti si 1Kr 17 – 19; 2Kr 1 – 8; 19 – 20

Úkol 5. *Nauč se rozlišovat mezi proroctvím předpovídajícím budoucnost a proroctvím, které přináší principy dobra a zla – tedy obecné zákony, jež lze uplatnit i v současném životě.*

V temných údobích obou království Bůh povolával mnohé proroky, aby skrze ně svůj lid varoval. Podle dvanácti z nich jsou pojmenovány i příslušné starozákonné knihy. Jako proroci nepřinášeli pouze

poselství týkající se budoucích událostí, nýbrž oznamovali Boží vůli i pro současnost. Často jim byl dán vhléd do současných záležitostí svého národa. V 2Kr 17,13 čteme, že Bůh posílal své proroky, aby Izraele a Judu varoval: „Odvraťte se od svých zlých cest, dbejte na mé příkazy a na má nařízení podle celého zákona, který jsem přikázal vašim otcům a který jsem vám poslal skrze své služebníky proroky.“ Tito lidé promlouvali zcela nebojácně ke králi i k lidu a oznamovali jim jejich hříchy a blížící se soud.

Prorok byl člověk vyvolený k zvláštnímu úkolu. Na rozdíl od krále a kněze jeho postavení a úřad nebyly dědičné. To, že si jej Bůh vyvolil, nijak nesouviselo s rodem a pokolením, z něhož pocházel; ani intelektuální vzdělání zde nerozhodovalo. Hlavní zodpovědnost proroka byla dvojitá: 1) *přijmout poselství od Boha*, 2) *promlouvat v Hospodinově jménu*. Poselství takového člověka tedy nepocházelo z jeho vlastní hlavy, nýbrž od Boha. Pouze falešní proroci ohlašovali věci, jež byly výplodem *jejich vlastní mysli*. Jako Boží posel, promlouvající v jeho jménu, měl prorok za úkol nebojácně ohlašovat lidu Boží slovo.

11. Znovu si nalistuj přehled „Králové a proroci rozděleného království“. Do svého poznámkového sešitu si vypiš všechny proroky, s jejichž jmény se sekáváme v názvech starozákonních knih.

Přijímání a předávání prorockých poselství bylo inspirováno samotným Bohem. Avšak nepotlačeny zůstaly zároveň lidské schopnosti, osobnost a způsob vyjadřování. Prorok byl nástrojem v Božích rukou, nikoli autorem. Toto rozlišení je nesmírně důležité: projevy a výsledky Boží inspirace byly naprosto nesrovnatelné z projevy nečistých duchů, které se ve skutečnosti snažily člověka zcela ovládnout.

Zdroj prorokova poselství byl velmi důležitý, a stejně tak i poselství samo. Podle jednoho z předních učitelů Bible prorocké poselství obsahovalo vždy tři části:

1. Poselství přímo od Boha, určené *tehdejší generaci* (generaci, ve které daný prorok žil).
2. Poselství předpovídající *budoucí události* jako : a) selhání Božího vyvoleného lidu a blížící se soud nad nimi i nad okolními národy, b) příchod Mesiáše, jeho zavržení ze strany lidu a konečné oslavení, c) zřízení Mesiášova království zde na zemi.

3. Živé poselství *pro nás*, kteří žijeme dnes, poselství obsahující principy dobra a zla.

Poselství, které prorok přinesl své vlastní generaci, slučovalo často předpověď budoucích událostí s obecnými zákony dobra a zla, jež můžeme uplatňovat i my dnes v našem vlastním životě. Například v knize Abakuk je 1,6 předpovědi budoucí události, zatímco 2,4 a 2,18 přináší principy toho, co je dobré, a co je zlé. Vyhledej si uvedená místa a zamysli se nad jejich obsahem.

12. Přečti si následující verše z knihy proroka Micheáše (levý sloupec). Do vyhrazeného prostoru vepiš 1), pokud se výslovně jedná o proctví týkající se budoucích událostí, a 2) v případě, že jde o proctví obsahující principy dobra a zla, použitelné i pro současnost.

.... a Mi 1,6 – 7

1) Budoucí události

.... b Mi 2,1 – 3

2) Principy dobra a zla

.... c Mi 3,8 – 11

.... d Mi 5,2

.... e Mi 6,6 – 8

Služba proroků

Úkol 6. *Přiřaď jednotlivé verše reprezentující témata prorockých knih k příslušným knihám.*

V Království severního Izraele:

Písařskými proroky, kteří působili v severním království až do asyrského zajetí (722 př. Kr), byli Jonáš, Ozeáš, Ámos a Micheáš. Kromě nich zde rovněž působili Elijáš, Eliša, Achijáš, Míkajáš a Odéd. Každému z nich svěřil Bůh zvláštní službu. Elijáš a Eliša například učinili mnoho zázraků (viz 1Kr 17 a 2Kr 4). Jonáš byl zase poslán do cizího a vzdáleného města Ninive, aby jeho obyvatele varoval před blížícím se soudem Božím. *Než budeš pokračovat dále, přečti si celou knihu Jonáš.* Po ukončení této četby si ve vyznačeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

13. Přečti si všechna uvedená místa. Pak si je přepiš do svého sešitu a vedle nich uveď vždy jméno proroka, o němž se zde hovoří, a stručně shrnutí toho, co učinil.

a 1Kr 14,1 – 1

d 2Kr 5,9 – 16

b 1Kr 16,1 – 7

e 2Pa 28,9 – 11

c 1Kr 18,20 – 39

V dalším jsou uvedena stručná shrnutí Božích poselství, která předali severnímu Izraeli písaři proroci. Každé poselství by určitě stálo za to, aby ses mu věnoval samostatně z vlastního popudu.

Ozeáš: Prorokovo manželství a jeho láska ke své hříšné, cizoložné ženě je znamením Hospodinova vztahu a jeho odpouštějící lásky k nevěrnému lidu. Kapitoly 1 – 3 přináší Ozeášovu osobní zkušenost, jež byla zároveň obrazem Božího jednání s Izraelem, dopouštějícím se duchovního cizoložství. Kapitoly 4 – 14 pak přináší totéž poselství, avšak podrobněji. *Než budeš pokračovat dál, přečti si Oz 1 až 14.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Ámos: Ámos ve svém poselství zdůrazňoval, že celý národ nese zodpovědnost za hříchy, jichž se jako národ dopustil. Na pohanské pronárody obklopující Boží lid přišel soud za hříchy, kterých se jako národy dopustily. Izraele však postihl mnohem přísnější soud, poněvadž mu bylo dáno větší světlo mravního poznání. *Než budeš pokračovat, přečti si Am 1 – 9.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Micheáš: Micheáš zvěstoval jak v Izraeli, tak v Judsku blížící se soud i budoucí obnovu, naději a požehnání spojené s příchodem Mesiáše. Kapitoly 1 – 3 představují temný obraz, jenž se zcela rozjasní v kapitolách 4 – 5, aby opět potemněl zvěstováním dalšího soudu kapitole 6. Od 7,7 pak kniha přináší překrásný obraz slavné budoucnosti izraelského lidu. *Než budeš pokračovat, přečti si Mi 1 – 7.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

14. Přečti si všechna místa uvedená v pravém sloupci. Pak přiřaď jednotlivé proroky z pravého sloupce k příslušnému tvrzení, které popisuje poselství nebo působení dotyčného proroka (levý sloupec).

a Vyzval Baalovy proroky a zvítězil.	1) Achijáš, 1Kr 14,1 – 18
b Předpověděl vpád egyptského krále Šišaka do Judska.	2) Chulda, 2Kr 22,12 – 20
	3) Šemajáš, 2Pa 12,5 – 8
	4) Elijáš, 1Kr 18,20 – 39
c Poznal Jarobeámovu ženu, i když k němu přišla v přestrojení.	
d Oznámila Jóšijášovi, že nespatří nic ze zla, které Hospodin uvede na Jeruzalém.	

V Judském království:

Píšícími proroky, kteří působili ve zmíněné době v Judsku, byli Abdijáš, Jóel, Izajáš, Micheáš, Nahum, Abakuk, Sofonjáš a Jeremjáš. Kromě nich zde rovněž působili proroci Šemajáš, Ido (Jeed), Azarjáš, Chanani, Elíezer a prorokyně Chulda. Následuje stručné shrnutí poselství píšících proroků:

Jóel: Zemi, zpusťosené mračny kobylek a dlouhotrvajícím suchem, hrozí záhuba. Ačkoli pohroma byla modlitbou a půstem lidu odvrácena, Jóelovo proroctví ji používá jako obraz strašlivého dne soudu pro všechny národy. Tehdy věrní budou odměněni, a zlí potrestáni. *Než budeš pokračovat, přečti si Jl 1 – 3.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Izajáš: Izajáš pocházel ze vznešeného rodu a byl ve styku s vysoce postavenými osobami královského dvora. Prorokoval za dnů judských králů Uzijáše, Jótama, Achaza a Chizkijáše. Ve svých poselstvích přinášel těmto panovníkům výstrahy, povzbuzení a rady. Předpověděl pád judského království, ale také úsvit království nového. Prorokoval o budoucím utrpení i po něm následující slávě Hospodinova Mesiáše. *Než budeš pokračovat, přečti si Iz 1; 6 – 7; 39 – 44; 55 – 66.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Micheáš: Micheášovo působení zahrnovalo obě království. Znovu se vrať k předešlému oddílu a zopakuj si obsah Micheášova poselství.

15. Porovnej Iz 43,5 – 7 s Mi 4,6 – 7. V obou proroctvích Bůh prohlásil, že

- a) Izraele rozptýlí mezi národy.
- b) svůj lid shromáždí ze všech končin země.
- c) na svůj lid sešle soud a trest.

Nahum: Nahumovo proroctví se týkalo Asýrie. Tato velmoc utiskovala Judu po celé století. Nahum zvěstuje, odůvodňuje a líčí zkázu Ninive, hlavního města asyrské říše. *Než budeš pokračovat, přečti si Na 1 – 3*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Sofonjáš: Středem Sofonjášovy zvěsti byl „Den Hospodinův“. Tento den přinese zkázu nepravému zbytku lidu, klanějícímu se Baalovi (kapitola 1), zatímco vyvolenému zbytku Božího lidu přinese očistění a požehnání. *Než budeš pokračovat, přečti si Sf 1 – 3*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Jeremjáš: Mnozí jej nazývají „plačícím“ prorokem. Pocházel z kněžského rodu. Byl ještě mladíkem, když byl povolán za proroka. Po celé půl století kázal věrně Boží slovo a právě pro toto slovo se setkával s opovržením, nenávistí a pronásledováním. Poněvadž předpovídal pád Jeruzaléma a sedmdesátiletý pobyt v zajetí, byl považován za zrádce, a jako takový byl vystaven velmi krutému zacházení. *Než budeš pokračovat, přečti si Jr 1 – 9; 18 – 19; 36 – 39; 52*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Pláč Jeremjášův: Kniha je básnickým vyjádřením Jeremjášova zármutku nad zničeným a zpustošeným městem, nad zbořeným chrámem i nad zajetím a soužením jeho lidu. *Než budeš pokračovat, přečti si Pl 1 – 5*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Abakuk: Abakuk ve svém poselství ohlašoval, že právo a spravedlnost nakonec zvítězí. Juda musel snášet trest z rukou bezbožných Babylóňanů, ale i na tento národ přijde řada, kdy bude Bohem souzen a potrestán. *Než budeš pokračovat, přečti si Abk 1 – 3*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Abdijáš: Edóm bude souzen za svůj nepřátelský postoj k lidu Božímu, zato Izraeli bude Hospodin žehnat. *Než budeš pokračovat, přečti si Abd 1*. Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

16. Přiřaď jednotlivé verše (levý sloupec) k příslušným prorockým knihám (pravý sloupec).

a	Hospodin mi řekl: „Jdi a opět miluj ženu, milenku jiného, cizoložnici. Právě tak miluje Hospodin izraelské syny, i když se obracejí za jinými bohy...“	1) Izajáš
b	Vždyť na mou zemi vytáhl národ mocný a nesčíslný (tj. mračna kobylek).	2) Jeremjáš
c	Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost.	3) Ozeáš
d	Líbeznou a rozkošnou dceru sijónskou umlčím (tj. zpustoším a lid odvedu do zajetí).	4) Jól
e	Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království.	

Studium rozděleného království nám odhalilo úpadek lidu Božího. Nakonec, zcela podle varování Hospodinových proroků, jak Izrael, tak Juda padl a lid byl odveden do zajetí. Skrze tytéž proroky však Bůh odhalil i slavnou budoucnost, kdy se vlády ujme Kníže (Vládce) pokoje (Iz 9,5–6) a všechny národy budou hledat Hospodina (Mi 4,2).

osobní test

1. Které tvrzení nejlépe vystihuje důvod, proč došlo k rozdělení království?

- a) Prorok Achijáš prorokoval, že deset kmenů bude odtrženo z ruky Šalomounova syna a dáno Jarobeámovi.
- b) Šalomoun uvalil na lid vysoké daně.
- c) Šalomoun opustil Hospodina a klaněl se jiným bohům.

2. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Severní království bylo rozlohou svého území větší než království jižní.
- b Efrajim byl další název používaný pro jižní království.
- c Judské království mělo svá centra bohoslužby v Danu a Bét – elu.
- d Název „Izrael“ se používal pro severní království.

e Království, která povstala jako výsledek rozdělení, mezi sebou už nikdy neuzavřela spojeneckou dohodu.

3. Zakroužkuj písmeno před každým správným dokončením následující věty: První a Druhá Královská

- a) líčí vládu Šalomounovu.
- b) věnují největší pozornost kněžstvu a chrámu.
- c) v Bibli následují za knihami Paralipomenon.
- d) zaznamenávají službu proroků Elijáše a Elíšy.
- e) pokrývají časové údobí, které není obsaženo v knihách Paralipomenon.

4. Do vymezeného prostoru vepiš 1), nebo 2), podle toho, zda se jedná o charakteristiku severního království, anebo jižního.

... a Toto království mělo řadu panovníků, mezi nimiž byli jak dobří, tak i zlí králové. V roce 586 př. Kr. padlo a lid byl odveden do zajetí. 1) Severní
2) Jižní

... b Prvním králem uvedeného království byl Jarobeám. Jako král zavedl v celé zemi modloslužebný kult. Za dnů krále Achaba zde působil prorok Elijáš.

... c Šest z panovníků tohoto království získalo trůn pomocí spiknutí a úkladných vražd. Vystřídalo se zde šest královských rodů. Po určitou dobu zde působil prorok Micheáš

ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

5. Která z následujících možností je nejmýstižnějším vysvětlením skutečnosti, že obě království nakonec padla?

- a) Proroci oznamovali, že na ty, kdo nebudou poslouchat Hospodina, svého Boha, přijde soud.
- b) Okolní národy se staly silnější a byly s to podmanit si Izraele i Judu.
- c) Lid i většina králů nesloužili věrně Hospodinu.

6. Níže jsou uvedena tvrzení týkající se proroků rozděleného království a jejich zvěsti. Zakroužkuj všechna PRAVDIVÁ tvrzení.

- a Jelikož všechny důležitější prorocké zvěsti se týkaly budoucnosti Izraele a Judy, nemají dnes pro nás žádný význam.
- b V některých prorockých bylo použito určitých přirozených událostí (včetně přírodních pohrom ap.) jako předobrazu budoucích událostí.
- c Poněvadž proroci byli povoláni Bohem, aby sloužili jeho lidu, nikdy neobdrželi poselství, jež by se týkalo jiných národů.
- d K hlavní zodpovědnosti Hospodinova proroka patřila volba příštího krále.
- e Prorocká zvěst často obsahovala principy dobra a zla – tedy obecné zákony, jež můžeme uplatňovat i dnes v našem vlastním životě.

Než začneš se studiem 9. lekce, nezapomeň si vypracovat Studijní zprávu za 2. část. Otázkový list pak odešli svému instruktorovi ICI.

odpovědi na studijní otázky

9. a Jóram.
 b Achazjáš.
 c Achazjáš (je to jeden ze zmíněných případů, kdy bylo použito stejného jména).
 d Z rodu Jehúova.
 e Jótam.
 f Chizkijáš (2Kr 18,1 – 20,21; 2Pa 29,1 – 32,33) a Jóšijáš (2Kr 22,1 až 23,30; 2Pa 34,1 – 35,27)
1. a To, že Šalomoun opustil Hospodina, klaněl se jiným bohům a neřídil se nařízeními a právními ustanoveními Hospodina, svého Boha. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
 b Deset kmenů mělo případně Jarobeámovi a pouze jeden Šalomounovu synu Rechabeámovi (Juda a Benjamín je zde počítán jako jeden kmen).
10. Hospodin prohlásil, že v takovém případě plodiny jejich polí i celý jejich výtěžek pozře cizí lid. Král a lid budou odvedeni do cizí země, kde budou sloužit jiným bohům.
2. c) aby poslal všecek lid domů, poněvadž se tak stalo z Hospodinovy vůle.
11. Zacharjáš, Jóel, Ámos, Izajáš, Micheáš, Jeremjáš, Sofonjáš, Nahum, Abakuk, Abdijáš, Jonáš, Ozeáš (v libovolném pořadí).
3. a 1) Příčina.
 b 2) Výsledek.
 c 2) Výsledek.
 d 1) Příčina.
 e 2) Výsledek.
12. a 1) Budoucí události.
 b 2) Principy dobra a zla.
 c 2) Principy dobra a zla.
 d 1) Budoucí události.
 e 2) Principy dobra a zla.
4. Zřídil v Bét – elu a Danu zlaté býčky a svedl jimi lid k hříchu a modloslužbě. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)

ROZDĚLENÉ KRÁLOVSTVÍ

13. a Achijáš; Oznámil Jarobeámově ženě, že jejich syn zemře. Zanedlouho se tak skutečně stalo.
b Jehú; Zvěstoval soud izraelskému králi Baešovi: Baeša i jeho dům budou pro své hříchy zničeni.
c Elijáš; vybudoval oltář a vzýval Hospodina, aby na něj seslal svůj oheň. Bůh jeho modlitbu vyslyšel.
d Eliša; řekl Naamánovi, aby se sedmkrát omyl v Jordánu, a bude očištěn od svého malomocenství. Naamán uposlechl a byl uzdraven.
e Odéd; dosáhl u izraelských velitelů propuštění judských zajatců. (Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)
5. b) mělo dvě náboženská centra.
c) padlo dříve než Království judské.
14. a 4) Elijáš, 1Kr 18,20 – 39.
b 3) Šemajáš, 2Pa 12,5 – 8
c 1) Achijáš, 1Kr 14,1 – 18
d 2) Chulda, 2Kr 22,12 – 20
6. a 1) Severní království.
b 2) Jižní království. g 2) Jižní království.
c 1) Severní království. h 1) Severní království.
d 1) Severní království. i 2) Jižní království.
e 2) Jižní království. j 2) Jižní království.
f 1) Severní království. k 1) Severní království.
15. b) svůj lid shromáždí ze všech končin země.
7. Poněvadž z Božího hlediska je důležitý duchovní charakter člověka, a ne dosažené viditelné úspěchy. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
16. a 3) Ozeáš.
b 4) Jóel. d 2) Jeremjáš.
c 1) Izajáš. e 1) Izajáš.
8. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.
d Pravdivé.
e Nepravdivé.
f Pravdivé.
g Nepravdivé.

Část 3

Zkáza a obnova

Lekce 9

Soud a zajetí

Studium dějin Božího lidu nám zároveň odhalilo i Boží záměr: z nepatrného počátku – jednoho muže víry – se tento lid rozrostl ve veliký a mocný národ. Později se však stali rozděleným domem. Nyní se budeme zabývat řadou pohrom a neštěstí, jež Bůh na ně dopustil pro jejich hříchy. Obě království padla a lid očekávalo mnoholeté zajetí v cizí zemi.

Zajetí lidu Božího způsobilo veliký zármutek v Hospodinově srdci. Nicméně Bible učí, že „koho Pán miluje, toho přísně vychovává, a trestá každého, koho přijímá za syna“ (Žd 12,6). Musíme si uvědomit, že jestliže vůbec někdy musí Bůh s námi pro náš hřích naložit tvrdě, pak to činí s láskyplným srdcem. Ve své lásce musí někdy Bůh použít i těžkých zkoušek, aby jimi přitáhl zpět k sobě ty, kdo sešli z pravé cesty.

Při studiu uvedeného údobí dějin Božího lidu objevíš lekce, kterým se naučíš ve své trpké zkušenosti. Některé ze zmíněných lekcí jim přinesly trvalý duchovní užitek. A i ty v nich nalezněš četné pravdy, jež ti budou velmi prospěšné ve tvém vlastním životě.

osnova lekce

Soud – metla Boží

 Pád izraelského království

 Pád judského království

Pobyt v zajetí

 Popis zajetí

 Vůdcové v době zajetí

 Výsledky zajetí

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- popsat soud, který přišel na izraelské i judské království.
- pojednat o vůdcích a prorocích, jež Bůh povolal ve zmíněné době soudu a zajetí.
- uvést dobrodiní, která Božímu lidu přinesl pobyt v zajetí.

studijní činnost

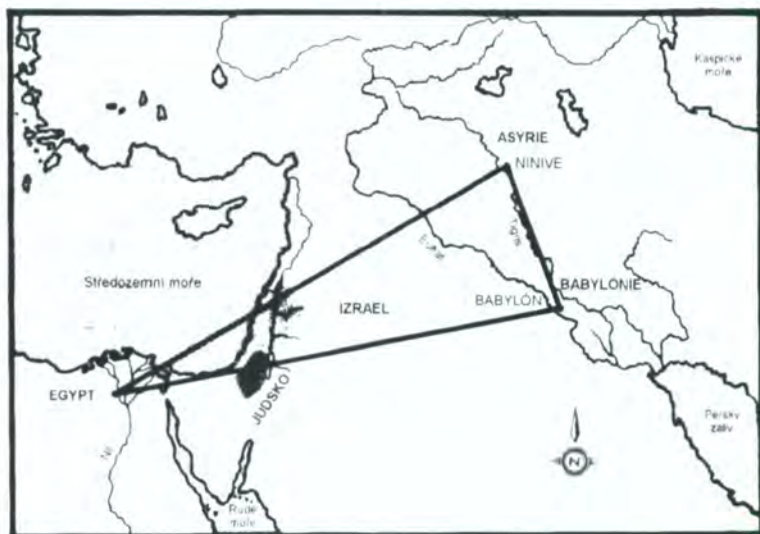
1. Obvyklým způsobem si prostuduj rozvinutí lekce. Zodpověz všechny studijní otázky a nakonec si vypracuj osobní test. Podle pokynů si přečti všechna uváděná místa Písma.
2. Zvláštní pozornost věnuj připojeným mapám. Ujisti si, že jsi jim správně porozuměl.

rozvinutí lekce

SOUD – METLA BOŽÍ

Úkol 1. *Uspořádej chronologicky události, ke kterým došlo před pádem izraelského i judského království a během něj.*

Již jsme se seznámili blíže s výstrahami, které posílal Hospodin svému lidu skrze své proroky. Zmíněné prorocké zvěsti jednohlasně varovaly: nevěrnost vůči Bohu může vést pouze k jedinému – neštěstí, pohromě. Bůh je nesmírně trpělivý, takže soud bývá často pozdržen, avšak nespravedlnost a bezbožnost bude nakonec souzena. Hospodin se snažil svůj lid uchránit od takové katastrofy; oni však nechťeli poslechnout. Nanejvýš uskutečnili nějaké vnější reformy, ale jejich vnitřní život zůstal nezměněn. Události tohoto temného údobí však musíme studovat ve světle pochopení základního Božího záměru, od něhož Bůh neupustil ani tehdy: soudil svůj lid a pročišťoval, ale nezničil ho.

Pád Království severního Izraele

Z předešlého studia víme, že Izrael byl obklopen třemi velmocemi: Egyptem, Babylónií a Asýrií. Každá z těchto mocností se snažila stát se nejmocnější říší světa. Na připojené mapě si všimni území, na nichž se uvedené říše rozkládaly. Jak je patrné z mapy, Izrael a Juda se ocitli uprostřed trojúhelníku, který zmíněné velmoci tvořily. Dokud lid Boží chodil vírou, Bůh je chránil před uvedenými politickými tlaky. Když ale Hospodina opustili, Bůh použil těchto národů nejdříve jako prostředku k varování, a nakonec i k soudu nad nevěrným lidem.

1. S použitím předešlé mapy zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Asýrie leží na severozápad od Judska a severovýchodně od Babylónie.
- b Izrael a Juda se nalézají v přibližně stejné vzdálenosti od Babylónie i Asýrie.
- c Egypt leží blíže Asýrie než Judska a severního Izraele.

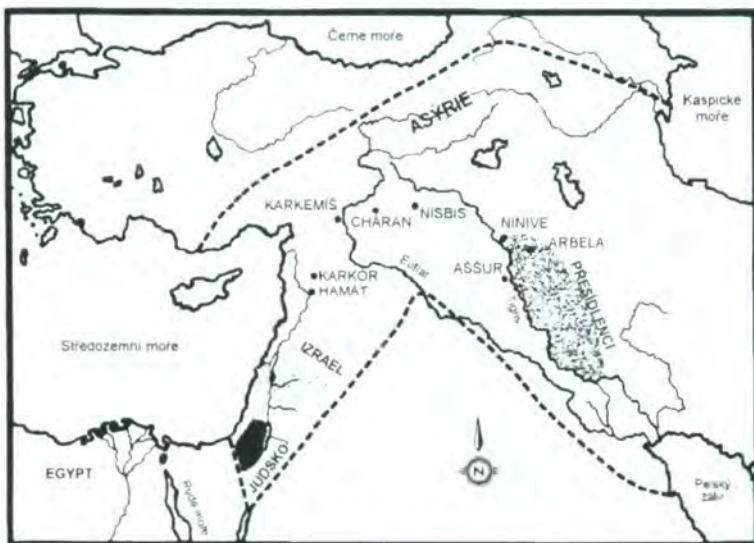
V šestnáctém roce panování izraelského krále Achaba se v Asýrii stal králem Šalmaneser III. Tento panovník se natolik snažil rozšířit svoji říši, že jeho výboje sahaly až k hranicím Izraele. Před jeho smrtí však došlo k vnitřním konfliktům uvnitř samé Asýrie, takže země opět přišla o většinu území Šalmaneserem dříve získaných. Avšak vládcové, kteří následovali po něm – Tiglat – pilesar III., Šalmaneser V. a Sargon II. – učinili z Asýrie nejvýznamnější vojenskou a hospodářskou velmoc v uvedené oblasti. Zabralo jim to přitom pouhých čtyřicet let. S Izraele se nakonec stal asyrský vazal platící roční poplatek. Proroci Ámos, Ozeáš a Izajáš před touto hrozbou předem varovali. Izrael však i nadále setrval v hříchu.

2. Přečti si 2Kr 17,1 – 18. Ve svém sešitě uveď důvod, proč severní království postihl soud.

Izrael se nejen provinil hříchy, které jim Hospodin ústy svých proroků oznamoval, nýbrž i tím, že nepřijal a neuposlechl poselství Hospodinových proroků. Kdyby byl národ uposlechl, byl by mohl být zachráněn. Boží výstrahy i jeho nesmírná trpělivost měly přinést ovoce

spravedlnosti u těch, kterých se to týkalo. Opak však byl pravdou: setrvání v hříchu a vzpoura lidu vyvolala nevyhnutelný soud.

Neochota učinit pravé pokání a pýcha izraelských vůdců přiměla Boha k tomu, že připustil, aby byli Asýrii poraženi. Asyřané po dobu pěti let obléhali Samaří, sídelní město severního království. V roce 722 př. Kr. bylo město Sargonem II. dobyto a obyvatelé severního království odvedeni do zajetí. Namísto vystěhovaného Izraele Asyřané do země nastěhovali různé pohanské kmeny, které si dříve rovněž podmanili (2Kr 17,24). Potomky těchto kmenů jsou oni Samařané, o nichž pak čteme dále v Písmu (viz např. J 4). Na níže uvedené mapě si pozorně prohlédni oblast, kam byli obyvatelé severního Izraele odvedeni.

3. Pečlivě si prostuduj připojenou mapu. Je z ní patrné, jak obrovská byla asyrská říše ve srovnání s malým královstvím izraelským a judským. Podle mapy byli zajatci deportováni do oblasti
- jižně od Ninive a na východ od Tigridu.
 - mezi řekami Eufratem a Tigridem.
 - na západní straně Perského zálivu.

Ačkoli tedy víme, kam bylo uvedených deset kmenů odvedeno, nevíme, co se s nimi stalo potom. Jednoduše nám zmizely z jeviště dějin. Do své rodné země se již nikdy zmíněných deset kmenů nevrátilo. Nezapomínej ale, že všichni, kdo se rozhodli zachovat věrnost Hospodinu, již dávno předtím, když první severoizraelský král Jarobeám zavedl modloslužebný kult, odešli do Judska. Je rovněž pravděpodobné, že mnoho jednotlivců, kteří byli původně obyvateli severního království, se v době obnovy vrátilo do Jeruzaléma (tímto údobím se však budeme zabývat až v příští lekcí).

4. Pomocí číslic 1 až 5, které vepíšeš do vyhrazeného prostoru před příslušná písmena, chronologicky uspořádej události související s pádem severního království.

.... **a** Šalmaneser III. svými výboji rozšířil území asyrské říše.

.... **b** Deset severních kmenů bylo odvedeno do asyrského zajetí.

.... **c** Asýrie se stala nejsilnější velmocí celé oblasti.

.... **d** Sargon II. dobyl Samaří.

.... **e** Pětileté obléhání Samaří.

Pád Království judského

Pád bratrských severních kmenů byl pro Judu velikým varováním Božím. Z mnoha důvodů, včetně přímého Božího zásahu, Judsko tehdy Asýrii nepodlehlo.

5. Přečti si 2Kr 19,32–36 a Iz 36–37. Jakým způsobem tehdy Bůh zasáhl a podivuhodně zachránil Jeruzalém před Asyřany?

.....

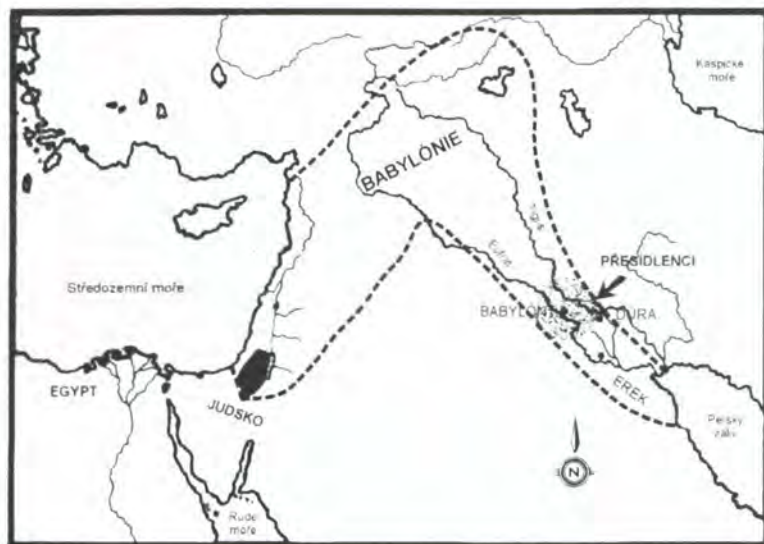
Během doby však i samotná asyrská říše podlehla nastupující říši babylónské. Nahumovo proroctví se tak naplnilo. Ninive, sídelní město Asýrie, město, kde kdysi kázal Jonáš, bylo Babylóňany v roce 612 př. Kr. srovnáno se zemí. Egypt si v té době začal činit nároky na západní území rozpadnuvší se asyrské říše. Jeho územní nároky tedy

zahrnovaly i malé území tehdy již osamocené Judska. Egyptský král Néko byl však v bitvě u Karkemíše v roce 605 př. Kr. poražen a Babylónie se stala velmocí číslo jedna. Ve zmíněném údobí Bůh pozvedl mocné prorocké hlasy – Izajáše, Jeremjáše, Abakuka, Nahuma a Sofonjáše.

Ačkoli se v jižním království vyskytla kratší zářivá údobí náboženského zanícení, reforem a obnovy, ve věci úplného a trvalého pokání i toto království selhalo. Nakonec Bůh jako prostředek svého soudu použil proti Judsku Babylóňany, tak jako dříve v případě severního Izraele Asyřany. Izajáš a Jeremjáš zřetelně uvádějí příčiny tohoto soudu. Juda byl s to odrážet babylónský nápor po dobu asi dvaceti let. Pak nastaly tři etapy pádu judského království:

1. *605 př. Kr.* Nebúkadnesar zajal judského krále Jójakima a spolu s částí královského potomstva a šlechty (mezi nimiž byl i Daniel a jeho druhové) je odvedl do Babylóna (2Pa 36,5 – 6; Da 1,1 – 6). Tato událost se někdy označuje jako tzv. první deportace.
 2. *598 př. Kr.* Judský král Jójakín je spolu s deseti tisíci předních mužů odvečen Nebúkadnesarem do Babylóna (2Kr 24,14 – 16). V zjetí se ocitl i pradědeček Mordokaje, bratrance královny Ester, prorok Ezechiel.
 3. *586 př. Kr.* Pád Jeruzaléma. Chrám byl zničen a většina ze zbývajících obyvatelstva byla přesídlena do Babylóna – tzv. druhá deportace (2Kr 25,7 – 9).
6. Prostuduj si připojenou mapu. Judský lid byl přesídlen
- a) do oblasti při severní hranici babylónské říše.
 - b) do údolí Eufratu a Tigridu.
 - c) na území poblíž břehů Kaspického moře.

SOUD A ZAJETÍ

Judské království však potkal lepší osud než království izraelské. Jako trest sice i na ně přišlo soužení a vyhnanství, avšak později bylo dovoleno zbytku lidu, aby se vrátili a znovu vystavěli Jeruzalém. (Těmito událostmi se budeme zabývat v lekcí 10.) Sláva a moc Davidovy a Šalomounovy říše však byla nenávratně pryč. K obnově slavného údělu Izraele dojde až při návratu našeho Pána Ježíše Krista, kdy se ujme vlády nad světem a bude kralovat na věky věků (Zj 11,15)!

7. Pomocí číslic 1 až 5, které vepíšeš do vyhrazeného prostoru před příslušná písmena, chronologicky uspořádej události související s pádem judského království.

- **a** Daniel a jeho druhové jsou odvedeni do Babilóna.
- **b** Jeruzalém je dobyt a chrám zničen.
- **c** Porážka izraelského království Asyřany a jeho pád se stávají varováním pro judské obyvatelstvo.
- **d** Judský král Jójakín je odveden do Babilóna. Mezi přesídlenci je i prorok Ezechiel.
- **e** Ninive je Babilóňany srovnáno se zemí.

POBYT V ZAJETÍ

Úkol 2. *Rozpoznej popis zajetí, charakteristiku vůdců, které Bůh v zajetí povolal, a lekce, jimž se tam Boží lid naučil.*

Pád Jeruzaléma a zničení chrámu muselo zbožným Židům jistě připadat jako konec světa. Znamenalo to konec všem jejich nadějím a současně očividný triumf bezbožníků. Možná se domnívali, že je Hospodin opustil. Avšak Bůh je neopustil!

Popis zajetí

Mezi starozákonními knihami jsou čtyři významné spisy, jež jsou úzce spjaty s léty babylónského zajetí: Ester, Jeremjáš, Ezechiel a Daniel. Díky těmto knihám dokážeme pochopit, jak vlastně vypadalo zmíněné údobí.

Židovští přesídlenci se usadili v koloniích po celé babylónské říši. Především mapa zachycuje hlavní osídlenou oblast. Jedna ze skupin přesídlenců, mezi nimiž byl i prorok Ezechiel, se usadila u průplavu Kebaru (Ez 1,1). Jiní přesídlenci si vytvořili vlastní etnické prostředí ve větších městech, dokonce i v samém Babylónu! Židovští vystěhovalci uzavírali sňatky, obdělávali půdu a věnovali se obchodování. Po nějaké době měli dokonce i své vlastní domy, a vůbec, jak se zdá, se těšili stejné svobodě jako ostatní národy říše.

8. Přečti si Jr 29,4–7. Všimni si, co řekl Bůh přesídlencům, že mají činit. Proč to podle tebe měli činit?

.....

Ve skutečnosti, jak je patrné na příběhu Daniela a Ester, jsme svědky toho, že mnozí přesídlenci se postupem času stali velmi vlivnými lidmi, jak v babylónské, tak později i Médsko – perské říši. I přes tyto příznivé poměry však většina z nich nebyla šťastna. Vždyť byli zajatci v cizí zemi. Jejich národ a domov byl zpusťován, chrám zničen. Žalm 137 dojemně líčí prožitky a citění většiny přesídlenců.

9. Vyhledej si tento žalm ve své Bibli. Nejdříve si jej přečti potichu, pak ještě jednou, tentokrát nahlas. Je to tklivá píseň nářků. Tito přesídlenci se slovy uvedeného žalmu zavazovali, že na jedno místo nikdy nezapomenou. O jaké místo se jednalo?

.....

Vůdcové v době zajetí

Bůh v době zajetí neponechal svůj rozptýlený lid bez svého poselství. Opět lidu povolával vůdce, kteří mu byli v těchto těžkých dobách opravdovou oporou. Daniel a Ezechiel patřili k takovýmto vůdcům. Oba pocházeli z Judska, oba byli odvedeni do Babylóna; Daniel při první deportaci, Ezechiel při druhé.

Daniel byl mládenec ze šlechtického rodu, který si ve svém novém prostředí poměrně rychle získal přízeň samotného krále Nebúkadnesara. Kniha Daniel, líčící Danielovy prožitky a zkušenosti, je bohatá na dějiny a prorocství. Danielovi bylo z Boží vůle dovoleno předpovědět příchod budoucích království země i uvidět Mesiáše – nejdříve trpícího, a nakonec ujímajícího se jako Král králů a Pána pánů věčné vlády.

10. Přečti si Dn 1–3 a 9 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

- a Co navrhl Daniel veliteli dvořanů Ašpenazovi, aby nepřestoupil Boží nařízení týkající se jídla a pití?
- b Jak se projevila Danielova víra v Hospodina, když se Nebúkadnesar dotazoval mudrců na svůj sen?
- c Jaký byl výsledek nekompromisního postoje jinochů Šadraka, Méša a Abed – nega, když odmítli klanět se zlaté modle a byli za to uvrženi do ohnivé pece?

Ezechiel byl ještě jako mladý jeruzalémský kněz odveden do Babylónie. Tam jej Bůh povolal za proroka a uložil mu zvěstovat bližící se další soud. V začátcích jeho služby Jeruzalém ani chrám ještě nebyl zničen. Po čtyři a půl roku zvěstoval přicházející soud. Pak se na dva roky odmlčel a stáhl do ústraní, dokud město nepadlo. Naplněná

proroctví dokazovala, že Ezechiel je skutečně prorokem Hospodinovým. Později se Ezechielovi dostalo té výsady, že mohl spatřit obdivuhodná vidění konečné vlády Mesiášovy a slavnou budoucnost celého lidu Božího. *Než budeš pokračovat, přečti si Ez 3 – 5; 7; 11; 33; 37; 47.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

11. Ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

- a Jakým způsobem měl Ezechiel podle kapitol 1 – 3 vyřídít lidu zvěst o blížícím se zničení Jeruzaléma a odchodu do zajetí?
- b Jaké vidění dal podle kapitoly 37 Bůh Ezechielovi, aby mu ukázal, že Hospodinův lid se opět vrátí do své země?
- c Porovnej Ez 47 se Zj 22,1 – 3. Co by mohla představovat řeka, kterou Ezechiel viděl ve svém vidění?

Jeremjáš pokračoval ve své prorocké službě i v tomto novém údobí. Nyní však, kdy došlo k naplnění jeho proroctví, to byl muž těžšíci se velké úctě a vážnosti. Z jistých důvodů mu bylo dovoleno zůstat v Judsku; později se však připojil k Izraelcům, kteří se vydali na útěk do Egypta. V Jeremjášově poselství byla rovněž obsažena útěcha a naděje obnovy. Jak jsme viděli již dříve, tento prorok rovněž předpověděl návrat zbytku přesídlenců zpět do Jeruzaléma. *Než budeš pokračovat, přečti si Jr 29 – 31; 42; 50 – 52.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

Ester je další postavou z doby exilu. Žila v době, kdy babylónskou říši vystřídala po vítězství perského krále Kýra říše perská, přesněji řečeno za dnů krále Achašveróše (Artaxerxa, Xerxa). Ester se stala jeho ženou a královnou. Pro její poslušnost vůči Hospodinu a velikou odvahu byli Židé žijící po celé říši zachráněni od jisté záhuby. Její příběh, stejně jako příběh moábské dívky Rút, je důkazem toho, že Hospodin se o svůj lid stará a zaopatřuje ho.

12. Přečti si Est 1 – 10. Zvláštní pozornost věnuj 4,12 – 14. Je to velmi závažné místo Písma. Dokážeš se vžít do situace Estery? Myslíš, že i ty by ses mohl ocitnout před podobným rozhodnutím? Ve svém sešitě uveď lekce, kterým se můžeme naučit z jejího postoje.

13. Přiřaď jednotlivá tvrzení (levý sloupec) k příslušnému proroku (pravý sloupec).

.... a Ve vidění viděl podivnou sochu, která představovala budoucí království, jež povstanou na zemi.	<p>1) Daniel
2) Ezechiel
3) Jeremjáš
4) Ester</p>
.... b Překazila plány zlovolného Hamana a zachránila tak Židy od jisté záhuby.	
.... c Byl knězem a prorokem; po čtyři a půl roku zvěstoval pád Jeruzaléma a zničení chrámů.	
.... d Zastával vysoký úřad u dvora babylónského krále Nebúkadnesara.	
.... e Přimluvila se u perského krále Artaxerxa (Xerxa), aby byl vydán nový dekret, jenž by zabránil vyhubení Židů.	
.... f Poslal do Babylóna list přesídlencům.	

Výsledky zajetí

Ačkoli byly roky strávené v zajetí plné hořkostí a obtíží, přinesly s sebou rovněž mnoho dobrého. Mezi uvedenými výsledky byla i následující dobrodíní:

Očištění od modlářství. Tím, že Bůh dovolil, aby byl jeho lid odveden do zajetí, jej odsoudil za jeho modloslužbu. Avšak během svého exilu si Izraelci začali zcela nově uvědomovat Hospodinovu přítomnost. Na rozdíl od všech asyrských, babylónských a egyptských božstev, která jako by přestala existovat v okamžiku, kdy daný národ padl, Hospodin, Bůh Izraele zůstal stejně mocný jako vždy. Lid Boží byl svědkem, jak se Boží proctví naplňovala a jak se na jejich životě začalo opět zřetelně projevat Hospodinovo požehnání. Jejich soud se nakonec proměnil v duchovní vítězství: Izrael od té doby už nikdy nejevil sklony k uctívání model.

Nová forma bohoslužby. Judští zajatci, vytrženi z domácího prostředí a chrámového obecnství, se začínají shromažďovat ke čtení a výkladu Písem a začínají tak vytvářet nové duchovní obecnství, které časem povede ke vzniku *synagóg* a k novému typu bohoslužeb. Tato nová forma bohoslužby se udržela i po návratu z exilu a synagógy jako místa bohoslužebných shromáždění, modliteb a studování Písma vy-

tvářely paralelní duchovní strukturu vedle znovu postaveného chrámu. Nový typ bohoslužeb tak velice posílil víru Božího lidu.

Rozšíření představ o Bohu. Prinuceni opustit Palestinu, přestávali si Izraelci postupně myslet, že zaslíbená země a chrám jsou jedinými místy Hospodinova přebývání. Jejich představy o Bohu se nebývale rozšířily. Začali chápat a přijímat Boží zvěst o přicházejícím Mesiášovi! Idea Boha vládnoucího celé zemi se pro ně stávala stále reálnější.

Zázračné zachování. Bůh nadpřirozeným způsobem zachoval zbytek svého lidu a umožnil mu návrat do Jeruzaléma. Uvedené zachování bylo vskutku zázrakem. Judští zajatci se v zajetí nesmísili s ostatními národy ani nebyli jimi pohlceni, jak tomu vždy bývalo v případech podmaněných a přesídlených národů.

14. Přečti si 2Kr 19,30 – 31. V uvedeném proroctví Bůh zaslíbil, že
- a) se do své země vrátí pouze pozůstatek lidu, ti kdo vyvázli.
 - b) všichni judští zajatci se opět vrátí na Sijón.
 - c) se do Jeruzaléma vrátí více lidí, než z něho původně vyšlo.

Úsilí o zachování Písma. Dalším velice významným výsledkem pobytu v zajetí byl snaha Izraelců o shromáždění a uchování posvátných spisů – spisů mužů, kteří byli při jejich sepisování inspirováni Bohem. Tento výsledek přinesl užitek nejenom jim, ale nade vše pochybnost i nám dnes.

15. Které z následujících tvrzení je *nejúplnějším* popisem dobrodiní, jež Božímu lidu přinesla léta strávená v zajetí?

- a) Doba zajetí měla na lid očisťující účinek. Po uvedené době již není znám případ, kdy by se izraelský národ klaněl modlám.
- b) Ačkoli byli Izraelci odvečeni do cizí země, Bůh je tam zázračně zachovával, takže neztratili svou národní identitu – nepřestali být zcela odlišným lidem. Tato skutečnost jim umožnila, aby se jednoho dne vrátili do Jeruzaléma.
- c) Izraelci se v zajetí odvrátili od modloslužby a jejich představy o Bohu se rozšířily. V té době se mezi nimi rovněž vyvinula nová forma bohoslužby. Bůh je po celou tu dobu zázračně zachovával, aby se jednou mohli vrátit do své země. V zajetí začal také Boží lid shromažďovat a uchovávat svatá Písma.

SOD A ZAJETÍ

S postupem let si Boží lid začínal uvědomovat ony veliké Boží záměry, které jej vedly k tomu, aby jim dovolil procházet údobím soudu a zajetí. Tytam byly veškeré pochybnosti o Boží vznešenosti a svrchovanosti. Dostalo se jim úžasné, zároveň však drahé lekce.

osobní test

1. V době, kdy Bůh uvedl na svůj lid soud v podobě zajetí, byl Izrael obklopen třemi velmocemi. Na jihozápad od Palestiny se rozkládala říše

- a) asyrská.
- b) babylónská.
- c) egyptská.

2. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Samaří bylo dobyto Babylóňany po pětiletém obléhání.

b Jeruzalém dobyli Asyřané v roce 586 př. Kr.

c Asyrská říše byla zničena nápirem Babylóňanů.

d Babylónská říše nedosáhla takových rozměrů jako předtím říše asyrská.

3. Pomocí číslic 1 až 6, která vepíšeš do vyhrazeného prostoru před příslušná písmena, uspořádej chronologicky následující události:

.... a Babylónská říše byla zničena společným nápirem Médů a Peršanů.

.... b Král Nebúkadnesar dobyl Jeruzalém.

.... c Božím zásahem se Jeruzalém nedostal do rukou Asyřanů.

.... d Sargon II. dobyl Samaří.

.... e Prorok Ezechiel byl odveden do zajetí.

.... f Na Esterino přání král Artaxerxes (Xerxes) vydal nový dekret, který dal Židům možnost obrany.

4. Předpokládejme, že bys vyučoval o tom, jak je důležité poslouchat Boha ve věci pečování o hmotné potřeby našeho těla. Která z následujících možností by ti posloužila jako nejvhodnější příklad?

a) Ezechielovo vidění suchých kostí.

b) Danielův výklad Nebúkadnesarova snu.

c) Danielovo ujednání s velitelem dvořanů Ašpenazem.

d) Esterina přímluva u krále Artaxerxa.

5. Přečti si všechna tvrzení týkající se Božího soudu a let strávených v zajetí (levý sloupec) a pak se u každého rozhodni, zda se jedná o popis *příčiny* soudu, nebo *prostředku*, jež si Bůh k němu použil, anebo zda jde o *užitek*, který tím Izraeli vznikl (pravý sloupec).

a	Babylóňané oblehli Jeruzalém, dobyli jej a zpusťořili.	1) Příčina
b	Dokonce ani pád severního Izraele nepřiměl obyvatele judského království, aby učinili opravdove pokání.	2) Prostředek
c	Jak král, tak lid propadli modloslužbě.	3) Užitek
d	Vznikaly synagógy, kde se Židé shromažďovali ke čtení a zkoumání Písma.	
e	Boží lid získal nove hapani Hospodinovy moci a jeho svrchovanosti.	

odpovědi na studijní otázky

8. Aby byli silní a početní a mohli se vrátit do své země, až se léta zajetí naplní. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
1. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Nepravdivé.
9. O Jeruzalém.
2. Poněvadž se klaněli cizím bohům, řídili se zvyklostmi kenaanských pronárodů a hřešili proti Hospodinu, svému Bohu. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
10. a Požádal jej, aby se on i jeho tři druhové nemuseli poskvřňovat jídlem a pitím z královského stolu, a navrhl mu, aby jim na zkoušku dával po deset dnů pouze zeleninu a vodu a přesvědčil se, že budou statnější než ostatní jinoši.
- b Vyžádal si od krále určitou dobu, aby mohl králi sdělit sen i jeho výklad. Pak se modlil k Hospodinu, aby mu bylo toto tajemství zjeveno.
- c Nebúkadnesar vzdal chválu Hospodinu a vydal rozkaz, podle něž měl být usmrcen každý, kdo by řekl cokoli proti Bohu Šadrakovu, Měšakovu a Abed – negovu.
(Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)
3. a) jižně od Ninive a na východ od Tigridu.
11. a Pomocí různých předmětů a symbolického jednání měl představit lidu obležení a dobytí Jeruzaléma.
- b Hospodin mu dal vidění suchých kostí, které se probudily k novému životu.
- c Mohla by představovat Boží přítomnost přinášející život a uzdravení.
(Tvoje by se měly podobat shora uvedeným.)
4. a 1
b 5
c 2
d 4
e 3

12. Tvoje odpověď. Z Boží milosti se můžeme někdy těšit něčí přízni nebo i dosáhnout vlivného postavení, a to vše proto, abychom mohli ovlivnit dobrým směrem určité věci. To byl i Esterin případ.
5. V noci vyšel Hospodinův anděl a pobil v asyrském táboře sto osmdesát pět tisíc.
13. a 1) Daniel.
b 4) Ester.
c 2) Ezechiel.
d 1) Daniel.
e 4) Ester.
f 3) Jeremjáš.
6. b) do údolí Eufratu a Tigridu.
14. a) se do své země vrátí pouze pozůstatek lidu, ti kdo vyvázli.
7. a 3
b 5
c 1
d 4
e 2
15. c) Izraelci se v zajetí odvrátili od modloslužby a jejich představy o Bohu se rozšířily. V té době se mezi nimi rovněž vyvinula nová forma bohoslužby. Bůh je po celou tu dobu zázračně zachovával, aby se jednou mohli vrátit do své země. V zajetí začal také Boží lid shromažďovat a uchovávat svatá Písma.

Lekce 10

Návrat a obnova

Slavný jeruzalémský chrám ležel v troskách, nádhera Jeruzaléma se proměnila ve spáleniště a Boží lid byl zajatcem v cizí zemi. Zde ale tento příběh našťastí nekončí!

Bůh vykonává svůj soud nade vším, co se chystá obnovit. A ačkoli soud, který přišel na Izraele, byl neodvratným následkem jejich hříchů, jednalo se pouze o určitý přípravný krok směrem k jejich obnově. Jeho úkolem bylo naučit Izraele novým věcem a pomoci mu v jeho rozvoji. A tohoto účelu bylo také dosaženo.

Setmdesát let babylónského zajetí se naplnilo a Bůh pokračoval v uskutečňování svého záměru s Izraelem; tak jak již dávno předtím zaslíbil, umožnil jim nyní vrátit se do jejich země. Jeho smlouva byla smlouvou věčnou. Byla to vzrušující doba nových počátků. Tehdejší zkušenost Božího lidu se pro nás stala lekcí naděje a povzbuzení, odhalující nám opravdovou cenu kázně i možnost obnovy.

Stejně jako Izraelci i my můžeme být Bohem voláni k tomu, abychom uskutečnili obnovu určitých oblastí našeho života a naši služby Pánu. A ačkoli za selháním musí následovat kázeňská výchova, pokání výrazně urychluje celý proces obnovy. Mějme to při našem dalším studiu na paměti, uvědomujice si nejen naši slabost, ale i Boží moc a sílu.

osnova lekce

Účel obnovy

Průběh obnovy

Poselství obnovitelům

Poslední varování lidu Božímu

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- vysvětlit, proč Bůh umožnil svému lidu návrat do jejich země právě v tu dobu, kdy k tomu došlo, a ne někdy jindy.
- uvést fakta týkající se tří etap procesu obnovy.
- stručně charakterizovat hlavní poselství knih Ageus, Zacharjáš a Malachiáš.

studijní činnost

1. Podle pokynů si přečti knihy Ezdráš, Nehemjáš, Ageus, Zacharjáš a Malachiáš.
2. Prostuduj si rozvinutí lekce a zodpověz všechny studijní otázky; svoje odpovědi si zkontroluj. Nakonec si vypracuj osobní test a své odpovědi si porovnej s těmi, které jsou uvedeny na konci učebnice.
3. Znovu si projdi lekce 7–10. Vypracuj si Studijní zprávu za 3. část a otázkový list pak odešli svému instruktorovi ICI.

rozvinutí lekce

ÚČEL OBNOVY

Úkol 1. *Vysvětlí, proč bylo nutné, aby se Židé vrátili do Jeruzaléma.*

Bůh uzavřel s Abrahamem věčnou smlouvu týkající se jeho rodu a potomků. Totéž zaslíbení pak mnohem později opakoval Davidovi, a dokonce je rozšířil. Bůh si tedy nepřál, aby lid, kterému patřila uvedená zaslíbení, byl pohlcen pádem a porážkou království tohoto světa.

A skutečně, čas, kdy celý svět byl pod nadvládou východních velmocí, se nezadržitelně chýlil ke svému konci. Poslední východní velmocí byla říše perská. Ta však byla poražena makedonským králem Alexandrem Velikým. Makedonská říše se tak stala první skutečnou západní velmocí. *Kdyby byl židovský národ zůstal ve svém zajetí na východě, byl by zcela jistě nepřežil pád a rozklad východních velmocí.* Pak by byl rovněž nemohl ovlivnit celý svět způsobem, jakým se to pak stalo. Hospodin přivedl svůj lid zpět do jejich zemí v tu nejpříhodnější dobu.

Bůh postavil Izraele do středu celosvětového dění – přímo mezi staré a nové. Asýrie, Babylónie a Persie, tyto staré východní říše jedna za druhou zanikaly. Na západě se však začaly objevovat nové velmocí. Ochránění a zachování Božího lidu uprostřed všech těch válečných bouří, jež se tehdy přehnalý světem a zcela zničily východní velmocí, je jedním z největších zázraků v dějinách národů. Na jedné straně je to důkaz, že i ty nejmocnější národy podléhají úpadku a rozkladu, na druhé straně pak vidíme, že Boží záměry nikdy neztroskotají, a rovněž nemohou zahynout ti, které on chrání. V souladu s tím, co předpověděli proroci, známost Boha a jeho duchovního království je předurčena k tomu, aby naplnila celou zemi. My dnes se můžeme stát živým naplněním těchto proroctví.

1. Přečti si Jr 25,11 – 12; 29,10 a Da 9,1 – 19 a pak zodpověz následující otázky:

a Co Daniel četl?

b Co Daniel vyznával?

c Oč Daniel ve své modlitbě žádal?

2. Ve svém sešitě dvěma nebo třemi větami vysvětlí, proč bylo nutné, aby se Židé vrátili do Jeruzaléma.

PRŮBĚH OBNOVY

V roce 538 př. Kr. zvítězil nad Babylónií perský král Kýros. Kýros si již předtím podmanil několik východních království a nyní mu padl do rukou i Babylón, sídelní město celé říše. Ze starověkých záznamů se dovídáme, že tento panovník zcela zvrátil dosavadní politiku Asyřanů a Babylóňanů, a to především tím, že všem zajatcům na území celé říše dovolil, aby se vrátili do svých rodných zemí.

Byl to právě Kýros, kterého Bůh použil k tomu, aby se Boží lid mohl vrátit do své země a aby mohl začít proces obnovy. Tento král vydal edikt, který nejenže umožnil Židům návrat do vlasti, nýbrž bylo v něm pamatováno i na opětovné postavení chrámu. Pro Židy to muselo být něco velmi neobvyklého slyšet, jak nežidovský panovník prohlašuje, že Hospodin jej učinil vládcem celé země!

3. Přečti si znění Kýrova ediktu zaznamenaného v Ezd 1,1 – 4 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

- a Jakou odpovědnost pověřil Kýra podle jeho vlastních slov Hospodin?
- b Jakým způsobem měl podle králova rozkazu perský lid pomoci Židům vracějícím se do vlasti?

Uvedený edikt se stal hlavním mezníkem nového údobí – údobí obnovy a opětovného budování.

Tři vlny navrátilců

Úkol 2. *Urči popis jednotlivých vln židovských navrátilců, kteří se vrátili do Jeruzaléma, aby znovu vystavěli chrám i celé město.*

Proces návratu a obnovy zabírá v židovských dějinách časové rozmezí přibližně sta let. Začal za dnů perského krále Kýra a probíhal za vlády dalších perských králů. Během této doby se z Persie do

STANY, CHRÁMY A PALÁCE

Palestiny vydaly tři hlavní vlny navrátilců. Blíže nás o těchto událostech zpravují knihy Ezdráš a Nehemjáš.

Všimni si významných skutečností souvisejících s jednotlivými vlnami, jak je zachycuje následující tabulka. Po ní pak následuje obecná charakteristika zmíněných skupin navrátilců.

	1. vlna navrátilců (538 – 536 př. Kr.)	2. vlna navrátilců (458 – 457 př. Kr.)	3. vlna navrátilců (445 – 444 př. Kr.)
Biblický záznam	Ezd 1 – 6	Ezd 7 – 10	Neh 1 – 13
Perský král	Kýros	Artaxerxes	Artaxerxes
Židovský vůdce	Zerubábel a Jóšua	Ezdráš	Nehemjáš
Celkový počet	49 697 navrátilců	1 758 navrátilců	Vojenský doprovod
Události	Začátek stavby „druhého“ chrámu; obnovení obětní praxe a výročních slavností. Chrám dokončen v r. 516 př. Kr.	Oživení zájmu o zákon a bohoslužbu	Obnova a posvěcení městských hradeb; čtení z Božího zákona
Problémy	Úklady Samařanů	Manželství s ženami cizinkami	Úklady Sanbalatovy, Tóbijášovy a Gešemovy
Proroci	Ageus a Zacharjáš		
Časové rozpětí	1. etapa 20 let 536 – 516 př. Kr.	2. a 3. etapa	25 let 457 – 432 př. Kr.

4. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a** Městské hradby byly obnoveny po návratu třetí skupiny přesídlenců.
- b** Artaxerxes byl králem v době, kdy se do Jeruzaléma vydala první vlna navrátilců.
- c** Druhá vlna navrátilců byla početnější než vlna první.
- d** Tóbijáš lstivě usiloval zastavit zahájené dílo obnovy městských hradeb.

První vlna navrátilců; přečti si Ezd 1 – 6

Udaný počet těch, kteří se spolu se Zerubábelem navrátili do Jeruzaléma, má možná na mysli pouze hlavy jednotlivých rodů. Ve skutečnosti se tedy asi vrátil mnohem větší počet lidu. I přesto se však jednalo pouze o malé procento ve srovnání s množstvím Židů, kteří zůstali v zajetí. Mnozí z nich se tam totiž natrvalo usadili a těšili se značnému blahobytu. Nebyli zrovna dychtiví, aby se vrátili zpět do Palestiny a tam se pak podíleli na formování maličkého národa, neustále zápasícího o své přežití.

5. Přečti si Ezd 1,5. Co měli všichni tito navrátilci společného?

.....

Jejich cesta nebyla bez obtíží a vyžádala si přinejmenším čtyři měsíce. (Když se později vydal do Jeruzaléma Ezdráš, zabralo mu to podle Ezd 7,9 celé čtyři měsíce.) Po návratu lid započal se stavbou chrámu. Na původních základech zřídili oltář, obnovili u něj službu a pak položili základy chrámu (Ezd 3). Kamene bylo dostatek, avšak cedrové dříví bylo třeba dopravovat z Libanónu.

Lid Boží se při svém díle obnovy setkal se značným protivenstvím ze strany svých nepřátel; stavba chrámu byla dokonce na šestnáct let přerušena (Ezd 4). Během této doby Bůh povolal proroky Agea a Zacharjáše, aby skrze ně inspiroval lid k pokračování v započatém díle. Poselství těchto proroků se setkalo u Izraelců s kladnou odezvou, a tak chrám byl někdy kolem roku 516 př. Kr. dokončen a posvěcen (Ezd 5 – 6).

Druhá vlna navrátilců; přečti si Ezd 7 – 10

Ezdráš, písař, znalec Zákona a kněz v jedné osobě, vedl druhou skupinu Židů vracějících se z Babylóna do Jeruzaléma. Bylo to asi šedesát let po dostavění chrámu (Ezd 7). Přinesl s sebou list, který pro něj vydal král Artaxerxes. Král v něm nařídil všem vládním úředníkům v okolí Jeruzaléma, aby lidu Božímu poskytli svoji ochranu i materiální pomoc.

Ezdráš pocházel z rodu Áronova a tomu odpovídalo i jeho poslání, jež mělo především duchovní rozměr. Přivedl s sebou rovněž značný počet kněží. Po svém příchodu brzy odhalil mnoho děsivých zanedbání a zlořádů v životě a bohoslužbě jeruzalémského lidu. Podařilo se mu však uvést vše do pořádku, přičemž zavedl nemalý počet reforem. Následuje stručný náčrt událostí souvisejících s druhou vlnou navrátilců:

Pověření Ezdráše	Ezd 7 – 8,31
Příchod a obětování Hospodinu	Ezd 8,32 – 36
Reforma, pokání a náboženská obroda	Ezd 9 – 10

6. Přečti si Ezd 9 – 10 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:
a V čem se hlavně projevila neposlušnost lidu vůči Hospodinu?
b Proč bylo toto přestoupení tak závažné?

Třetí vlna navrátilců; přečti si Neh 1 – 13

Nehemjáš je jednou z největších postav celé Bible. Jako číšník krále Artaxerxa zastával vysoké postavení u perského dvora. Díky své pozici měl i nemalý politický vliv. Když uslyšel o bídě judského lidu, žádal krále o svolení, aby se mohl vydat do Jeruzaléma a obnovit městské hradby. Král mu nejenom vyhověl, ale dokonce mu dal i vojenský doprovod. Nehemjášovo postavení spolu s jeho zbožnou povahou byly pro jeho židovské bratry nemalou posilou.

Za pouhých dvaapadesát dnů byly jeruzalémské hradby obnoveny, a to navzdory úkladům a nástrahám nepřátel Božího lidu. Po dokončení obnovy hradeb se Nehemjáš zaměřil na dosažení stability a zvýšení počtu jeruzalémského obyvatelstva (Neh 7,4 – 5; 11,1 – 2). Přiměl bohaté Izraelce, aby přestali utiskovat své nuznější bratry (Neh 5,10), a zavedl mnohé další reformy. Avšak jeho největším dosaženým úspěchem bylo, že jeho přičiněním došlo k (Neh 10,29 – 40). Následuje stručná osnova knihy Nehemjáš:

Nehemjášův příchod a dílo obnovy	Neh 1 – 7
Obnova bohoslužeb a zákona za Ezdráše	Neh 8 – 10
Seznamy jeruzalémského obyvatelstva	Neh 11,1 – 12,26
Posvěcení hradeb	Neh 12,27 – 13,31

7. Přečti si Neh 4 a 6. Ve svém sešitě uveď, jaká byla Nehemjášova reakce na jednotlivé snahy jeho nepřátel, kteří se pokoušeli zastavit celé dílo obnovy.

a Posměch (3,33 – 38)

b Plán tažení proti Jeruzalému (4,1 – 17)

c Sanbalat a Gešem posílají čtyřikrát se vzkazem (6,1 – 4)

d Pátý vzkaz od Sanbalata (6,5 – 9)

e Rada Šemajášova (6,10 – 14)

8. Co bylo podle Neh 6,15 – 7,1 hlavním výsledkem Nehemjášova snažení?

.....

9. Přiřaď jednotlivá tvrzení (levý sloupec) k příslušným skupinám navrátilců (pravý sloupec)

a Židé dokončili budování chrámu.	1) První vlna navrátilců
b Nehemjáš obdržel výhružné dopisy od nepřátel, kteří se snažili zastavit dílo obnovy.	2) Druhá vlna navrátilců
c Městské hradby byly zcela obnoveny a posvěceny.	3) Třetí vlna navrátilců
d Ezdráš přesvědčil všechny provinilce, že musejí propustit své pohanské manželky.	
e Perský král Kýros ve svém ediktu nařídil obnovu chrámu.	

POSELSTVÍ OBNOVITELŮM

Úkol 3. *Rozlišuj mezi poselstvím proroků Agea a Zacharjáše.*

Byli jsme svědky toho, že úkol obnovy a duchovní obrody vyvolal nemalé protivenství. Vně Jeruzaléma bylo mnoho těch, kteří si nepřáli vidět pokračování Božího díla. Uvnitř zase byla spousta takových, co by se snadno dali odradit. Bůh však nezanechal během náročného díla obnovy svůj lid beze svého slova. Jak Ageus, tak Zacharjáš prorokovali právě v době budování „druhého“ chrámu. Jejich poselství měla pro tehdejší lid hluboký smysl, a navíc v sobě skrývala i podivuhodný pohled do budoucna.

Ageus

Bylo tomu už téměř deset let, co ustaly veškeré práce na stavbě chrámu, když se svým poselstvím vystoupil prorok Ageus, který napomenul lid za jeho nezájem o Boží dům a vyzval je k pokračování ve stavbě. *Než budeš pokračovat, přečti si Ag 1 – 2.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

10. Znovu si projdi Ag 1,2 – 11 a pak zodpověz následující otázky:
a) Čím se lid zabýval, namísto aby dokončil stavbu chrámu?

.....
b) Jaký byl následek jejich jednání?
.....

Vzrušující zaslíbení, jež Bůh učinil ústy proroka Agea, vyburcovala lid k novému budovatelskému úsilí. Jejich odhodlání se však brzy vytratilo a Bůh jim musel poslat další slovo povzbuzení.

11. Přečti si Ag 2,1 – 8. Podle uvedeného proroctví Hospodin prohlásil, že

- a) sláva tohoto nového chrámu bude stejná jako prvního.
- b) sláva nového chrámu bude větší nežli prvního.
- c) tento dům bude naplněn poklady a bohatstvím národů.

Zacharjáš

Kniha Zacharjáš, ačkoli má pouhých čtrnáct kapitol, obsahuje proroctví, jež patří k těm nejdůležitějším v celém Starém zákoně. Další stavba chrámu, jež započala po naléhavém poselství proroka Agea, byla znovu přerušena. Právě v té době Zacharjáš obdržel sérii osmi vidění, která úzce souvisela s přerušením prací na obnově chrámu (Za 1–8). Kromě toho jeho poselství obsahovalo i četná a slavná zaslíbení týkající se budoucnosti (Za 9–14). *Než budeš pokračovat, přečti si Za 1–14.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udelej kontrolní značku: ...

Zacharjáš obdržel oněch osm vidění dva měsíce po položení základního kamene ke stavbě chrámu. K důvodům, jež vedly k přerušení stavebních prací, patřilo následující:

1. *Pocit beznaděje a mamosti.* Židé si ve svých vlastních očích připadali bezvýznamní. Zdálo se jim, že dělají ve skutečnosti něco, co nemá opravdový význam. Hospodin však prohlásil, že on sám potěší Sijón a znovu si vyvolí Jeruzalém za místo svého přebývání (1,17).

2. *Následky hříchu a neposlušnosti.* Bůh Zacharjášovi ukázal, že ztrestá pronárody, jimž sice dovolil, aby se staly nástrojem jeho soudu, avšak ony si v této záležitosti počínaly svévolně (2,3–4).

3. *Vědomí odsouzení a viny.* Hospodin Zacharjášovi ve vidění ukázal velekněze Jóšuu, jak je oblečen do špinavého šatu a jak proti němu vznáší obžalobu sám satan. Hospodin však satanovi udělil důtku, Jóšua byl na jeho příkaz vysvěcen ze špinavého šatu a bylo mu dáno slavnostní roucho a sám Hospodin se zavázal odklidit nepravost země v jediném dni (3,1–10).

4. *Pocit bezmocnosti.* Zacharjáš obdržel pro Zerubábel a ostatní lid slovo povzbuzení: „Ne mocí ani silou, nýbrž mým duchem, praví Hospodin zástupů“ (Za 4,6).

Kromě již zmíněných vidění kniha obsahuje i některá další, jako je například vidění muže s měřícím provazcem (2,5–9). Toto vidění se týká doby, kdy bude Jeruzalém plně obydlen. K velmi důležitým proroctvím první části knihy patří proroctví o příchodu spravedlivého Výhonku, jehož předobrazem byl právě velekněz Jóšua (6,12–13).

Druhá část knihy (kapitoly 9 – 14) obsahuje další proroctví, týkající se Mesiáše a budoucnosti lidu Božího. Izrael bude pročištěn (13,1) a přijde i den, kdy celá země bude vzdávat chválu Hospodinu jako svému jedinému Králi (14,9).

12. Projdi si znovu Za 6,9 – 13. Co učiní muž nazývaný Výchonek?

.....

13. Zopakuj si předešlé shrnutí obsahu knih Ageus a Zacharjáš a pak přiřaď jednotlivé verše, popř. tvrzení (levý sloupec) k příslušné knize (pravý sloupec).

a „Je snad čas k tomu, abyste si bydleli v domech vykládaných dřevem, zatímco tento dům je v troskách?“	1) Ageus
2) Zacharjáš
b „Pohled, sňal jsem z tebe tvou nepravost a dal jsem tě obléci do slavnostního roucha.“	
c „V onen den vytryskne pro dům Davidův i pro obyvatele Jeruzaléma pramen k obmytí hříchu a nečistoty.“	
d „Bil jsem rží, obilnou snětí a krupobitím vás i všechno dílo vašich rukou, a přece se nikdo z vás ke mně neobrátil, je výrok Hospodinův.“	
e Řadou osmi vidění se celému lidu dostalo slov povzbuzení.	

I my jsme často voláni, abychom obnovili v našem životě to, co nyní leží v troskách. Někdy je to například potřeba obnovení společných rodinných pobožností. Jindy jsme zase voláni k tomu, abychom našemu bratru nebo sestře v Pánu pomohli vrátit se do služby, která se dříve rozpadla. V takových případech jsou neocenitelné lekce, kterým se můžeme naučit z právě probíraných starozákonních knih.

14. Hovořil už s tebou Pán o nějakém díle obnovy, ve kterém máš mít i ty svůj díl? Pokud ano, zapiš si do svého poznámkového sešitu, co je třeba v dané věci udělat.

POSLEDNÍ VAROVÁNÍ LIDU BOŽÍMU

Úkol 4. *Rozpoznej tvrzení, která shrnouj poselství knihy Malachiáš.*

Knize Malachiáš se někdy říká „malý Starý zákon“, poněvadž i přes svůj velmi omezený rozsah přináší mnohá hlavní starozákonní témata: Boží vyvolení Izraele, hřích a neposlušnost izraelského lidu, důležitost zachovávání Zákona, příchod dne Hospodinova. Je dosti pravděpodobné, že v době, kdy Malachiáš sepisoval své poselství, uplynula od návratu žudských přesídlenců do Jeruzaléma již hezká řádka let. První nadšení už bylo dávno pryč; opět se dostavila náboženská vlažnost a uvolněnost mravů. *Než budeš pokračovat, přečti si Mal 1–4.* Po ukončení této četby si ve vyhrazeném prostoru udělej kontrolní značku: ...

15. Přečti si Mal 3,6–12. Národ byl stížen kletbou, poněvadž

- a) nepřinášel žádné desátky ani oběti pozdvihování.
- b) zanedbával bohoslužby v chrámu.
- c) nepřinášel úplné desátky a okrádal Hospodina na obětech pozdvihování.

Malachiáš promlouval jako reformátor, ale v jeho poselství nechybělo ani povzbuzení v podobě proroctví týkajících se budoucnosti. Prorokoval, že než nastane den Hospodinův, objeví se prorok Elijáš (Mal 3,1. 25). Přešla čtyři staletí, aniž by se uvedené proroctví naplnilo. Když ale nastal Boží čas, objevil se na scéně „prorok Elijáš“, aby připravil cestu pro Hospodinova Mesiáše, Ježíše Krista (Mt 11,10 a 14).

16. Podle Mal 3,19 – 21 je „dnem Hospodinovým“ míněna doba, kdy Bůh

- a) zničí všechny svévolníky (bezbožníky), spravedlivé však přivede k prameni života.
- b) opět pošle na zem proroka Elijáše.
- c) bude naposledy varovat všechny bezbožné.

17. Následující tvrzení se týkají poselství knihy Malachiáš. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Bůh podle Malachiášova poselství nevyslychal modlitby svého lidu, poněvadž mu nepřinášeli žádné oběti.
- b Malachiášovo poselství obsahovalo hrozby a napomenutí kněžstvu a proroctví líčící konečnou zkázu všech bezbožníků (svévolníků).
- c Malachiášovými ústy vyjádřil Hospodin své rozhořčení nad zlořády při obětech a neúctou vůči jeho oltářům.
- d Poselství knihy Malachiáš se týkalo především zničení Jeruzaléma, jež mělo být Hospodinovým soudem za hříchy lidu.

Starý zákon za celá ta staletí neztratil pro nás nic ze svého hlubokého významu. Věřím, že tento kurs nemalou měrou přispěl k tomu, abys pochopil jeho poselství – poselství důvěry v živého Boha. On je stejný dnes, jako byl tehdy, když se procházel s Adamem a Evou v zahradě Edenu, když povolal Abrahama, když vztaženou rukou a mocnými divy vyvedl lid z egyptské poroby, když rozmlouval s Mojžíšem tváří v tvář, když inspiroval Davida k sepsání Žalmů, když hovořil ústy a životy svých služebníků a proroků. Při své četbě a při svém dalším studiu Starého zákona a dějin Božího lidu, o nichž nás tato kniha zpravuje, měj neustále na paměti:

To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků (1K 10,11).

osobní test

1. Bůh zachoval svůj lid a přivedl jej zpět do jejich země, poněvadž
 - a) Asýrie přestala být nejsilnější velmocí celé oblasti.
 - b) perský král Kýros Izraelcům ve svém ediktu nařídil, aby obnovili chrám.
 - c) Izrael vlastnil poselství, jež měl uslyšet celý svět.
 - d) svět se ocitl pod nadvládou východních velmocí.
2. Které z následujících tvrzení nejuvěstižněji shrnuje tři etapy procesu obnovy?
 - a) Navzdory velikému protivenství zvenčí i značnému odrazování a celkové skleslosti zevnitř byl chrám znovu postaven a městské hradby obnoveny. Proces obnovy probíhal za vedení Zerubábela, Jóšuy, Ezdráše a Nehemjáše a vyžádal si přibližně sto let. Během té doby došlo k obnovení chrámových bohoslužeb i k celkovému oživení zájmu o Hospodinův zákon.
 - b) Spolu s vojenským doprovodem a dopisem od krále Artaxerxa se do Jeruzaléma vrátil Nehemjáš. Zorganizoval tamější lid a společnými silami se jim podařilo, navzdory posměchu ze strany svých nepřátel a jejich snahám zastavit celé dílo, obnovit městské hradby. Pak došlo k posvěcení hradeb a nato byl čten Boží zákon.
 - c) Za dnů krále Artaxerxa se do Jeruzaléma vrátil společně s tisícem sedmi sty padesáti osmi lidmi kněz Ezdráš. Když zjistil, že mnozí z navrátilců si vzali pohanské manželky, přinutil je, aby tyto ženy propustili. S jeho přispěním bylo odstraněno mnoho dalších neřádů. Pod jeho vedením došlo k obrodě bohoslužebné praxe.
3. Které z tvrzení uvedených v otázce 2 je popisem událostí souvisejících s *druhou* vlnou navrátilců?
 - a) Tvrzení a
 - b) Tvrzení b
 - c) Tvrzení c

4. Předpokládejme, že bys chtěl povzbudit skupinu věřících, aby navzdory veškerému protivenství pokračovali ve své službě Pánu. Která z následujících možností by ti posloužila jako nejvhodnější příklad?

- a) Ezdrášův požadavek propuštění pohanských manželek
- b) Zacharjášovo vidění muže s měřícím provazcem
- c) Náboženská obroda a celkové oživení zájmu o Hospodinův zákon za Ezdráše po návratu druhé skupiny přesídlenců.
- d) Nehemjášovy zkušenosti během obnovy jeruzalémských hradeb.

5. Přiřaď jednotlivá jména osob (pravý sloupec) k příslušné charakteristice (levý sloupec).

a	Ve své knize zaznamenal události spojené s první a druhou vlnou navrátilců	1) Achašveroš
b	Vydal první edikt dovolující Židům návrat do vlasti a stavbu chrámu	2) Kýros
c	V jednom ze Zacharjášových vidění mu bylo dáno slavnostní roucho	3) Dareios I.
d	Perský král, za jehož vlády se vrátila do Jeruzaléma třetí skupina přesídlenců	4) Ezdráš
e	Oznámil lidu, že okrádají Hospodina na obětech pozdvihování a desátcích	5) Ageus
f	Vedl práce na obnově jeruzalémských hradeb	6) Jóšua
g	Napomenul lid za to, že zanedbával stavbu chrámu	7) Malachiáš
h	Obdržel sérii osmi vidění, jež souvisela s dílem obnovy	8) Nehemjáš
i	Prorokoval o příchodu „proroka Elijáše“	9) Zacharjáš
j	Vedl první skupinu navrátilců	10) Zerubábel
k	Perský král, který vládl před Achašverošem	

Nezapomeň si vypracovat Studijní zprávu za 3. část. Otázkový list opět odešli svému instruktorovi ICI.

odpovědi na studijní otázky

9. a 1) První vlna navrátilců.
 b 3) Třetí vlna navrátilců.
 c 3) Třetí vlna navrátilců.
 d 2) Druhá vlna navrátilců.
 e 1) První vlna navrátilců.
1. a Četl Jeremjášovo proroctví týkající se počtu let babylónského zajetí.
 b Vyznával hříchy svého lidu.
 c Prosil, aby jim Bůh pro své milosrdenství odpustil jejich hříchy a aby mohl být znovu postaven jeruzalémský chrám.
 (Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)
10. a Lid pečoval o své vlastní domy a věci.
 b Bůh přivolal na celou zemi sucho, takže lid sklídl nepatrnou úrodu.
2. Bůh si přál, aby se zvěst o jeho království rozšířila do celého světa. Návrat do Jeruzaléma umožnil lidu Božímu uniknout rozkladu a zkáze, jež postihly říše, kde do té doby žili v zajetí. Hospodin tímto dodržel smlouvu, kterou předtím se svým lidem uzavřel, a zároveň nedal zaniknout zvěsti, kterou měl jednou uslyšet celý svět.
11. b) sláva nového chrámu bude větší nežli prvního.
 c) tento dům bude naplněn poklady a bohatstvím národů.
3. a Aby Hospodinu vybudoval v Jeruzalémě chrám.
 b Měli Židy podpořit stříbrem a zlatem, majetkem a dobytkem spolu s dobrovolnými oběťmi pro Hospodina.
12. Zbudoje chrám Hospodinův.
4. a Pravdivé.
 b Nepravdivé
 c Nepravdivé.
 d Pravdivé.
13. a 1) Ageus 1,4.
 b 2) Zacharjáš 3,4.
 c 2) Zacharjáš 13,1.
 d 1) Ageus 2,17.
 e 2) Zacharjáš 1,7 – 6,8.
5. Bůh probudil jejich ducha, aby se navrátili do Jeruzaléma a stavěli tam chrám Hospodinu.

14. Tvoje odpověď. Pamatuj na slova, která řekl Hospodin Zeru-bábelovi. I ty můžeš úspěšně dovršit dílo obnovy!
6. a Mnozí si vzali za manželky ženy cizinky (pohanky).
b Poněvadž to Bůh zakázal, věda, že by to nakonec jeho lid svedlo k modloslužbě a k následování ohavností pohanských pronárodů.
15. c) nepřinášel úplné desátky a okrádal Hospodina na obětech.
7. a Modlil se a pokračoval v díle obnovy.
b Vybídl lid, aby důvěřovali Hospodinu, a rozdál jim zbraně.
c Odmítl se s nimi sejít.
d Prohlásil je za lháře a pak se modlil k Hospodinu.
e Poznal, že Šemajáše nepošlal Hospodin a že jeho rada byla zlá. Svým jednáním prokázal velikou důvěru v Hospodina, svého Boha.
16. a) zničí všechny svévolníky (bezbožníky), spravedlivé však přivede k prameni života.
8. Jeruzalémské hradby byly úplně dostavěny a byli také ustanoveni vrátní, zpěváci a levité.
17. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Pravdivé.
d Nepravdivé.

ODPOVĚDI NA OSOBNÍ TESTY

Lekce 1

1. c) biblická kniha Žalmy.
2. a) Bohem vdechnuté.
3. c) je naprosto celá důvěryhodná a pravdivá.
4. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
5. c) záznam pocitů a prožitků Božího lidu.
6. b) Knihou B, která hovoří o událostech, ke kterým došlo před těmi, které líčí knihy A a C.
7. a) Masoreti byli velice pečlivými učenci a jejich úkolem bylo pořizovat přesné opisy Písma.
c) Svitky od Mrtvého moře (kumránské nálezy) pocházející z r. 70 po Kr. souhlasí se starozákonními rukopisy z doby kolem r. 900 po Kr.
8. b) Ř 4,11. 16 a 24 prohlašuje, že jsme duchovními potomky Abrahamovými.
d) Celá Bible, včetně Starého zákona, je slovem Božím.

Lekce 2

1. a) dokládá velmi důležitou pravdu: Bůh stvořil svět z ničeho.
2. b) člověk panoval nade vším stvořením.
3. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.
d Pravdivé.
4. c) Člověk nemůže přikrýt hřích svým vlastním snažením.
5. b) Adam s Evou uposlechli satanovy rady...
6. a) měl víru v Boží slovo.
7. c) severně od Perského zálivu.
8. a 6
b 3
c 5
d 1
e 9
f 7
g 2
h 8
i 4
9. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.

Lekce 3

1. a) Protože tito lidé odvrhli Boží pravdu a žili ve vzpouře.
2. c) odejít z rodné země.
3. c) Ur, Cháran, Šekem.
4. b) poslušnost.
5. b) Jákobových.
6. a) Pravdivé.
 - b) Pravdivé.
 - c) Nepravdivé.
 - d) Pravdivé.
 - e) Nepravdivé.
 - f) Nepravdivé.

Lekce 4

1. a) 2) Občanské zákony.
 - b) 1) Mravní zákony.
 - c) 3) Bohoslužebný řád.
 - d) 1) Mravní zákony.
 - e) 2) Občanské zákony.
2. a) Nepravdivé.
 - b) Pravdivé.
 - c) Nepravdivé.
3. a) 2) Povinné oběti.
 - b) 2) Povinné oběti.
 - c) 2) Povinné oběti.
 - d) 1) Dobrovolné oběti.
 - e) 1) Dobrovolné oběti.
 - f) 1) Dobrovolné oběti.
 - g) 1) Dobrovolné oběti.
 - h) 2) Povinné oběti.

4. a) věří tomu, co Bůh řekl.
5. c) neuvěřili Bohu.
6. b) Kněžství.
 - d) Stan setkávání (svatyně).
 - e) Oběti.
 - h) Rozmístění kmenů při táboření.
 - j) Svátky a výroční slavnosti.
7. a) Nepravdivé.
 - b) Pravdivé.
 - c) Pravdivé.
 - d) Nepravdivé.
 - e) Nepravdivé.
8. a) 3) Izraelský tábor.
 - b) 1) Kněžský řád.
 - c) 2) Svatyně.
 - d) 4) Oběti.
 - e) 5) Svátky a slavnosti.
9. a) 5
 - b) 7
 - c) 1
 - d) 8
 - e) 6
 - f) 2
 - g) 3
 - h) 4

Lekce 5

1. a) Nepravdivé.
 - b) Pravdivé.
 - c) Pravdivé.
 - d) Nepravdivé.
 - e) Nepravdivé.
2. b) Bůh dal Kenaancům příležitost k pokání...

3. a 6
 b 1
 c 5
 d 2
 e 4
 f 3
4. c) zapomněl na Hospodina, svého Boha, a opět začal sloužit modlám.
5. a Bůh měl s Izraelem velkou trpělivost...
 d Aby mohli soudcové vysvobodit Izraele z rukou jeho plenitelů, potřebovali Boží pomoc a vedení.
6. a) byl jejím blízkým příbuzným.
7. b) našeho blízkého příbuzného, a tedy i našeho zastánce, zachránce a vykupitele.
8. c) prababičkou.
9. d Bůh očekává, že rodiče budou své děti usměřňovat, podrobovat kázni i uvádět zpět na pravou cestu.
10. a 2) Samuel.
 b 2) Samuel.
 c 1) Jozue.
 d 3) Oba.
 e 2) Samuel.
 f 1) Jozue.
 g 3) Oba.

Lekce 6

1. b) Podle Hospodinova nařízení měl král bedlivě

- dodržovat všechna slova Hospodinova zákona...
2. a 2) David.
 b 1) Saul.
 c 3) Šalomoun.
 d 2) David.
 e 3) Šalomoun.
 f 3) Šalomoun.
 g 2) David.
 h 1) Saul.
3. b) David
4. a 2
 b 4
 c 7
 d 1
 e 3
 f 5
 g 9
 h 10
 i 8
 j 6
5. a 4) Šalomoun.
 b 2) Saul.
 c 1) Samuel.
 d 4) Šalomoun.
 e 3) David.

Lekce 7

1. a) srdce svévolníků nestojí za nic.
2. a Pravdivé.
 b Pravdivé.
 c Nepravdivé.
 d Nepravdivé.
 e Nepravdivé.
3. e) Píseň písni.

4. b) se Jób naučil novým vě-
cem o sobě i o Bohu.
5. b) Žalmy.
6. c) vnáší moudrost a řád do
mezilidských vztahů.
7. a 4) Ž 66,1 – 2.
b 1) Jb 34,31.
c 3) Kaz 1,14.
d 5) Pís 8,13.
e 1) Jb 42,5.
f 2) Př 23,9.

Lekce 8

1. c) Šalomoun opustil Hospo-
dina a klaněl se jiným
bohům.
2. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.
d Pravdivé.
e Nepravdivé.
3. a) líčí vládu Šalomounovu.
d) zaznamenávají službu
proroků Elijáše a Elšy.
4. a 2) Jižní království.
b 1) Severní království.
c 1) Severní království.
5. c) Lid i většina králů neslou-
žili věrně Hospodinu.
6. a Nepravdivé.
b Pravdivé.
c Nepravdivé.
d Nepravdivé.
e Pravdivé.

Lekce 9

1. c) egyptská.
2. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
3. a 5
b 4
c 2
d 1
e 3
f 6
4. c) Danielovo ujednání s veli-
telem dvořanů Ašpena-
zem.
5. a 2) Prostředek.
b 1) Příčina.
c 1) Příčina.
d 3) Užitek.
e 3) Užitek .

Lekce 10

1. c) Izrael vlastnil poselství,
jež měl uslyšet celý svět.
2. a) Navzdory velikému proti-
venství...
3. c) Tvrzení c
4. d) Nehemjášovy zkušenosti
během obnovy jeruza-
lémských hradeb.

- 5. a 4) Ezdráš.
- b 2) Kýros.
- c 6) Jóšua.
- d 1) Artaxerxes (Xerxes, Achašveróš).
- e 7) Malachiáš.
- f 8) Nehemjáš.
- g 5) Ageus.
- h 9) Zacharjáš.
- i 7) Malachiáš.
- j 10) Zerubábel.
- k 3) Dareios I.

Dodatek

KRÁLOVÉ A PROROCI

Severní království: Izrael

Rok; jméno krále Biblický odkaz	Jak se stal králem Délka vlády	Duchovní charakter	Proroci
931; JAROBÉAM I. 1Kr 12,25 – 14,20	Zvolen 22 let	Zlý	Achijáš
910; Nádab 1Kr 15,25 – 31	Dědičně 2 roky	Zlý	
909; BAEŠA 1Kr 15,32 – 16,17	Spiknutí 24 let	Zlý	Jehú
886; Éla 1Kr 16,8 – 14	Dědičně 2 roky	Zlý	
885; ZIMRÍ 1Kr 16,15 – 20	Spiknutí 7 dní	Zlý	
885; OMRÍ 1Kr 16,23 – 28	Zvolen vojskem 12 let	Velmi zlý	Elijáš
847; Achab 1Kr 16,29 – 22,40	Dědičně 22 let	Nejhorší	Mikajáš
853; Achazjáš 1Kr 22,51 – 2Kr 10,18	Dědičně 2 roky	Zlý	Elíša
852; Jóram 2Kr 1,17; 3,1 – 8,15	Dědičně 12 let	Zlý	
841; JEHÚ 2Kr 9,30 – 10,36	Spiknutí 28 let	Zlý	
814; Jóachaz 2Kr 13,1 – 9	Dědičně 17 let	Zlý	
798; Jóaš 2Kr 13,10 – 25	Dědičně 16 let	Zlý	JONÁŠ
739; Jarobeám II. 2Kr 14,23 – 29	Dědičně 41 let	Zlý	OZEÁŠ ÁMOS
753; Zekarjáš 2Kr 15,8 – 12	Dědičně 6 měsíců	Zlý	
752; ŠALÚM 2Kr 15,13 – 15	Spiknutí 1 měsíc	Zlý	
752; MENACHEM 2Kr 15,16 – 22	Spiknutí 10 let	Zlý	
742; Pekachjáš 2Kr 15,23 – 26	Dědičně 2 roky	Zlý	Odéd
740; Pekach 2Kr 15,27 – 31	Spiknutí 20 let	Zlý	
732; HÓŠEA 2Kr 15,30; 17,1 – 41	Spiknutí 9 let	Zlý	
722; PÁD SAMARÍ			MICHEÁŠ

Doba vlády jednotlivých králů je převzata z Písma (druhý sloupec) a ne vždy početně odpovídá chronologickému sledu uvedenému v prvním sloupci. Příčinou je překrývání dob panování některých králů a spoluvladařství.

ROZDĚLENÉHO KRÁLOVSTVÍ

Rok; jméno krále Biblický odkaz	Délka vlády	Jižní království: Juda	
		Duchovní charakter	Proroci
931; Rechabeám; 1Kr 12,1 – 24 14,21 – 31; 2Pa 11,1 – 12,16	17 let	Zlý	
913; Abíjám 1Kr 15,1 – 8; 2Pa 13,1 – 22	8 let	Zlý	Šemajáš
910; Ása 1Kr 15,9 – 24; 2Pa 14,1 – 16,14	41 let	Dobrý	Ido Azarjáš
870; Jóšafat 1Kr 22,41 – 50; 2Pa 17,1 – 21,1	25 let	Dobrý	Chanani
848; Jóram; 2Kr 8,16 – 24 2Pa 21,2 – 20	8 let	Zlý	Eliezer
841; Achazjáš; 2Kr 8,25 – 29 9,27 – 29; 2Pa 22,1 – 9	1 rok	Zlý	Jójada
841; Atalja 2Kr 11,1 – 21; 2Pa 22,10 – 23,21	6 let	Velmi zlá	
835; Jóaš 2Kr 12,1 – 21; 2Pa 24,1 – 27	40 let	Docela dobrý	Zacharjáš
796; Amasjáš 2Kr 14,1 – 22; 2Pa 25,1 – 28	29 let	Docela dobrý	JÓEL
790; Azarjáš – Uzijáš 2Kr 15,1 – 7; Pa 26,1 – 23	52 let	Docela dobrý	ÁMOS
750; Jótam 2Kr 15,30.32 – 38; 2Pa 27,1 – 9	16 let	Docela dobrý	IZAJÁŠ
735; Achaz 2Kr 16,1 – 20; 2Pa 28,1 – 27	16 let	Zlý	
715; Chizkijáš 2Kr 18,1 – 20,21; 2Pa 29,1 – 32,33	29 let	Velmi dobrý	MICHEÁŠ
696; Menašé 2Kr 21,1 – 18; 2Pa 33,1 – 20	55 let	Nejhorší	
642; Amón 2Kr 21,19 – 26; 2Pa 33,21 – 25	2 roky	Velmi zlý	
640; Jóšijáš 2Kr 22,1 – 23,30; 2Pa 34,1 – 35,27	31 let	Velmi dobrý	JEREMJÁŠ Chulda
609; Jóachaz 2Kr 23,31 – 33; 2Pa 36,1 – 4	3 měsíce	Zlý	SOFONJÁŠ
609; Eljakím – Jójakím 2Kr 23,34 – 24,7; 2Pa 36,5 – 8	11 let	Zlý	NAHUM
598; Jójakín 2Kr 24,6 – 16; 2Pa 36,9 – 10	3 měsíce	Zlý	ABAKUK
597; Matanjáš – Sidkijáš 2Kr 24,18 – 5,26; 2Pa 36,11 – 21	11 let	Zlý	ABDIJÁŠ
586; PÁD JERUZALÉMA			

Doba vlády jednotlivých králů je převzata z Písma (druhý sloupec) a ne vždy početně odpovídá chronologickému sledu uvedenému v prvním sloupci. Příčinou je překrývání dob panování některých králů a spoluvladařství.

PROGRAM KŘESŤANSKÉ SLUŽBY

Symbol na levé straně je vodítkem pro pořadí studia v této sérii, která je rozdělena do tří částí, každá po šesti kursech.

Stany, chrámy a paláce: Přehled Starého zákona je druhým kursem v druhé části. Bude prospěšné prostudovat tyto kursy ve správném pořadí.

Tento kurs ti pomůže . . .

- pochopit poselství Starého zákona
- seznámit se s dějinami a zkušenostmi lidu Božího
- poznat zemi, v níž Boží lid žil
- objevit ve Starém zákoně pravdy, které obohatí tvůj život s Bohem

V ICI Programu křesťanské služby rovněž vyšlo:

**Rádce, Učitel a Průvodce
Úhelné kameny pravdy
Království, moc a sláva
Křesťanská zralost**

Studijní zprávy za jednotlivé části
BROŽURA S OTÁZKAMI

CS 22

STANY, CHRÁMY A PALÁCE

PŘEHLED NOVÉHO ZÁKONA

PROGRAM
KŘESŤANSKÉ
SLUŽBY

ICI University

STUDIJNÍ ZPRÁVY

POKYNY

Po ukončení studia každé části vyplň vždy otázkový list příslušné části. Při zaznamenávání svých odpovědí jednej podle pokynů a příkladů uvedených na otázkovém listu.

Vypracuj vždy pouze jednu zprávu. *Vyplněný otázkový list ihned odešli svému instruktorovi ICI. Brožuru s otázkami neposílej.*

První vydání 1981
Druhé vydání 1983
Reprint 1985
Reprint 1987

První české vydání 1996

© 1981, 1983, All Rights Reserved
ICI University
Irving, TX
6/91 5M BA

STUDIJNÍ ZPRÁVA ZA PRVNÍ ČÁST

Všechny otázky zodpověz na otázkovém listu č. 1. Příklady, které jsou v něm uvedeny, ti pomohou správně označit tvé odpovědi.

ČÁST 1 – VŠEOBECNÉ POŽADAVKY PRO PRVNÍ ČÁST

Pokud je tvá odpověď ANO, začerni na otázkovém listu obdélník a. Pokud je tvá odpověď NE, začerni obdélník b.

1. Přečetl sis pozorně všechny lekce v první části?
2. Zodpověděl jsi všechny studijní otázky?
3. Vypracoval sis všechny osobní testy?
4. Prošel sis znovu všechny otázky z osobních testů, které jsi nezodpověděl správně?
5. Jestliže jsi narazil na tobě neznámá slova, vyhledal sis jejich význam ve slovníku?

ČÁST 2 – OTÁZKY TYPU PRAVDIVÉ – NEPRAVDIVÉ

Následující tvrzení jsou buď pravdivá, nebo nepravdivá. Jestliže je tvrzení

PRAVDIVÉ – začerni obdélník a
NEPRAVDIVÉ – začerni obdélník b

6. Starozákonní knihy lze v základním dělení rozdělit do tří skupin: knihy historické, prorocké a básnické.
7. V křesťanském učení pojem pád souvisí s dobou, kdy satan byl svržen z nebe.
8. Osm lidí bylo zachráněno, když Bůh vodami potopy vyhubil všechno živé na povrchu země.
9. Abrahamova první zkouška víry se týkala obětování jeho syna Izáka.
10. Území Egypta se rozkládalo mezi řekami Tigridem a Eufratem.
11. Izrael obdržel Zákon v době, kdy tábořili u hory Sínaje.
12. Brána, kterou se vstupovalo na nádvoří svatyně (stanu setkávání), se nacházela na východní straně.

ČÁST 3 – OTÁZKY S VÝBĚREM SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

Jedna z uvedených možností je nejvhodnější (nejvýstižnější) odpověď na následující otázky. Na otázkovém listu začerni obdélník s písmenem možnosti, kterou sis zvolil.

13. Hlavní téma Starého zákona lze vyjádřit následovně:

- a) dějiny počátků civilizace.
- b) myšlenky zbožných lidí, kteří se snažili nalézt a poznat pravdu.
- c) zjevení Boha člověku prostřednictvím Božího jednání a jeho slov.
- d) příběhy izraelských králů.

14. Starozákonní knihy historické

- a) nemají mnoho společného s knihami prorockými.
- b) nám napomáhají k lepšímu pochopení knih prorockých.
- c) mají pro nás větší význam než knihy prorocké.
- d) mají pro nás menší význam než knihy prorocké.

15. Podle záznamu stvoření obsaženého v Genesi byl člověk stvořen

- a) ve stejné době jako zvířata.
- b) k andělskému obrazu.
- c) k Božímu obrazu.
- d) před zvířaty.

16. Která z následujících událostí uváděných v Genesi poukazovala na skutečnost, že jednoho dne bude muset Spasitel podstoupit smrt za hříchy člověka?

- a) Bůh přioděl Adama a Evu do zvířecí kůže.
- b) Had (satan) sváděl Evu k neposlušnosti vůči Bohu.
- c) Adam s Evou byli vyhnáni ze zahrady v Edenu.
- d) Had (satan) byl proklet samotným Bohem.

17. Poté, co nás Genese seznámí s oblastmi, v nichž se usadili jednotliví potomci Noeho, svou pozornost zaměřuje na rod

- a) Šémův.
- b) Chámův.
- c) Jefetův.
- d) Kenaanův.

18. Podle Ř 1 byla zkaženost a zvrácenost lidstva, jak je popisuje Gn 6 a 11, výsledkem

- a) toho, že nepoznali pravdu.
- b) touhy po větším blahobytu.
- c) nedostatečného poznání.
- d) odmítnutí pravdy.

19. To, oč se jednalo, když Bůh povolal Abrama a přikázal mu vyjít z Kaldejského Uru, byla otázka

- a) moci. c) bohatství.
- b) prodlení (pozdržení). c) oddělení.

20. Izraelci potřeili krví z velikonočního beránka veřeje a nadpraží svých domů. Stejný výsledek mělo, když

- a) došlo ke změně Abramova jména na Abraham.
- b) Noe postavil archu.
- c) si Izák vzal Rebeku.
- d) Abram přesídlil z Kaldejského Uru do Cháranu.

21. Který z následujících příkazů pochází z Hospodinova mravního zákona uděleného Izraeli?

- a) Třikrát v roce budeš pořádat slavnosti na mou počest.
- b) Po sedm dní mi budete přinášet oběť přídavnou.
- c) Cti svého otce i matku.
- d) Kněží si nebudou vyholovat na hlavě lysinu.

22. Z vybavení stanu setkávání Kristovu zástupnou smrt za naše hříchy nejlépe zobrazoval

- a) oltář pro oběti zápalné. c) stůl pro předkladné chleby.
- b) zlatý svícen. d) bronzová nádrž k omývání.

23. Pouze v Den smíření velekněz krví z obětovaného býčka postříkal

- a) zlatý kadidlový oltář. c) oltář pro oběti zápalné.
- b) slitovnici. d) cheruby na slitovnici.

24. Mezi následky nevěry a neposlušnosti Izraelců na poušti Páranské patřilo i to, že

- a) pouze kněžím a lévjcům bylo dovoleno vstoupit do kenaanské země.
- b) pak museli bloudit v poušti po celých šedesát let.
- c) nikdo starší dvaceti let, vyjma Jozua a Káleba, nevešel do zaslíbené země.
- d) všichni zvědové zemřeli zasažení morovou ranou.

*KONEC POŽADAVKŮ PRO PRVNÍ ČÁST. Jednej podle zbývajících pokynů, které jsou uvedeny v otázkovém listu, a odešli jej svému in-
struktorovi ICI. Pak začni studovat druhou část.*

STUDIJNÍ ZPRÁVA ZA DRUHOU ČÁST

Všechny otázky zodpověz na otázkovém listu č. 2. Příklady, které jsou v něm uvedeny, ti pomohou správně označit tvé odpovědi.

ČÁST 1 – VŠEOBECNÉ POŽADAVKY PRO DRUHOU ČÁST

Pokud je tvá odpověď ANO, začerni na otázkovém listu obdélník a. Pokud je tvá odpověď NE, začerni obdélník b.

1. Přečetl sis pozorně všechny lekce v druhé části?
2. Zodpověděl jsi všechny studijní otázky?
3. Vypracoval sis všechny osobní testy?
4. Prošel sis znovu všechny otázky z osobních testů, které jsi nezodpověděl správně?
5. Jestliže jsi narazil na tobě neznámá slova, vyhledal sis jejich význam ve slovníku?

ČÁST 2 – OTÁZKY TYPU PRAVDIVÉ – NEPRAVDIVÉ

Následující tvrzení jsou buď pravdivá, nebo nepravdivá. Jestliže je tvrzení

PRAVDIVÉ – začerni obdélník a
NEPRAVDIVÉ – začerni obdélník b

6. V dějinách Izraele údobí soudců následovalo za údobím království.
7. Na mapě Palestiny nalezneme údolí Jordánu mezi Středozemním mořem a centrálním pohořím.
8. Bohu se nelíbilo, že se Izraelci dožadovali krále.
9. Po Saulově smrti uznala Davida za svého krále všechna izraelská pokolení.
10. David, Mojžíš a Šalomoun patří k pisatelům knihy Žalmy.
11. Lid severního království byl odveden do zajetí dříve než obyvatelstvo království jižního.
12. V jižním království se vystřídal u vlády až sedm panovnických rodů.

ČÁST 3 – OTÁZKY S VÝBĚREM SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

Jedna z uvedených možností je nevhodnější (nejvýstižnější) odpověď na následující otázky. Na otázkovém listu začerni obdélník s písmenem možnosti, kterou sis zvolil.

13. Izraelcům bylo přikázáno, aby vyhladili kenaanské obyvatelstvo, poněvadž Kenaanci

- a) nebyli potomky spravedlivého muže Noeho.
- b) setrvali ve svých hříších a nakonec by svým ohavnostem naučili i Izraele.
- c) nikdy předtím neměli poznání jediného pravého Boha.
- d) byli početnější a žili ve větším blahobytu než Izraelci.

14. Které z následujících tvrzení je pravdivým vylíčením Jozova sedmiletého dobývání Kenaanu?

- a) Jozue dobyl nejprve na jihu město Chebrón a pak postupoval směrem na sever.
- b) Jozue nejdříve dobyl Jericho a centrální oblast. Později si podmanil jih země a nakonec severní území.
- c) Jozue začal dobývání Kenaanu tím, že zabral území na severu. Další výboje vedl do centrální oblasti a nakonec získal i jižní část.
- d) Po dobytí Jericha pokračoval Jozue směrem na sever, dobyl město Dan, načež se vydal na jih a dobyl Jeruzalém.

15. Když byla zaslíbená země rozdělena mezi jednotlivé kmeny,

- a) více kmenů se usídlilo na východním břehu Jordánu.
- b) na východním břehu Jordánu se neusadil žádný z izraelských kmenů.
- c) pokolením Juda a Šimeón připadlo území na jihozápadě.
- d) všechna pokolení vlastnila území o stejné rozloze.

16. Údobí soudců lze nejvýstižněji charakterizovat jako dobu, kdy Izrael

- a) opětovně procházel cyklem, jehož jednotlivé etapy byly: hřích, trest, pokání a vysvobození.
- b) neměl vůdce, jež by jej vysvobodili od jeho plenitelů.
- c) natrvalo přestal činit pokání a volat k Hospodinu, aby je vysvobodil.
- d) prošel dvěma údobími v délce trvání přibližně čtyřiceti let, vyznačujícími se naprostým klidem ze strany jeho utiskovatelů.

17. Saul byl jako král zavržen, poněvadž

- a) odmítl přinášet oběti.
- b) mu chyběly vojenské schopnosti.
- c) opakovaně neuposlechl Hospodina.
- d) se netěšil přízni lidu.

18. Hlavní příčinou, proč se David líbil Hospodinu, byla skutečnost, že

- a) vybojoval pro Izraele mnohá vítězství .
- b) byl pomazán Samuelem.
- c) napsal mnoho krásných žalmů.
- d) si uchoval postoj vyznačující se pokorou a připraveností činit pokání.

19. Hlavním důvodem, proč král Šalomoun upadl do modloslužby,

- a) byla spojenectví, která uzavřel s jinými národy.
- b) byla duchovní vzpoura izraelského lidu.
- c) byl nedostatek pevného vedení v kněžských řadách.
- d) byl vliv jeho pohanských manželek.

20. Knihu Jób lze nejvýstižněji charakterizovat jako

- a) sbírku moudrých výroků týkajících se jednání a chování mladého člověka.
- b) sbírku mnoha nádherných básní a chvalozpěvů velebících Hospodina.
- c) záznam několika promluv týkajících se smyslu utrpení.
- d) příběh vyprávějící o tom, jak Jób přišel o všecko, protože byl velkým hříšníkem.

21. Židé přirovnávali knihu Přísloví k vnějšímu chrámovému nádvoří, poněvadž

- a) ji napsal Šalomoun, který rovněž vybudoval chrám.
- b) vysvětlovala význam a smysl jednotlivých bohoslužebných úkonů.
- c) obsahovala rady a ponaučení týkající se mezilidských vztahů.
- d) uváděla příkazy, nařízení a právní ustanovení týkající se kněží.

22. První a Druhá Paralipomenon kladou zvláštní důraz na

- a) severoizraelské krále.
- b) chrámové obřady a chrámové hodnostáře.
- c) vládu těch králů, kteří poslouchali Hospodina.
- d) službu proroků, jako byli Eliáš a Elíša.

23. K rozdělení království došlo především proto, že

- a) se Šalomoun odvrátil od Hospodina.
- b) se nepřátelé Izraele rozmohli a Izrael je již nebyl s to porazit.
- c) v té době nebyli v Izraeli žádní Hospodinovi proroci, kteří by lid varovali.
- d) žádný z Davidových potomků nebyl schopen ujmout se vlády.

24. Které z následujících tvrzení je nejuplněnější charakteristikou prorocké zvěsti? Prorocké poselství je

- a) podrobný seznam všech principů dobra a zla – obecných principů, jimiž by se měl řídit každý zbožný člověk.
- b) je shrnutím minulých událostí a předpovědí událostí budoucích.
- c) vysvětlením toho všeho, k čemu mělo dojít během života a služby Hospodinova Mesiáše.
- d) poselstvím pro vlastní generaci prorokovu, předpovědí budoucnosti i mravními principy, jimiž se má řídit každý zbožný člověk.

KONEC POŽADAVKŮ PRO DRUHOU ČÁST. Jednej podle zbývajících pokynů, které jsou uvedeny v otázkovém listu, a odešli jej svému instruktorovi ICI. Pak začni studovat třetí část.

STUDIJNÍ ZPRÁVA ZA TŘETÍ ČÁST

Všechny otázky zodpověz na otázkovém listu č. 3. Příklady, které jsou v něm uvedeny, ti pomohou správně označit tvé odpovědi.

ČÁST 1 – VŠEOBECNÉ POŽADAVKY PRO TŘETÍ ČÁST

Pokud je tvá odpověď ANO, začerni na otázkovém listu obdélník a. Pokud je tvá odpověď NE, začerni obdélník b.

1. Přečetl sis pozorně všechny lekce v třetí části ?
2. Zodpověděl jsi všechny studijní otázky?
3. Vypracoval sis všechny osobní testy?
4. Prošel sis znovu všechny otázky z osobních testů, které jsi nezodpověděl správně?
5. Jestliže jsi narazil na tobě neznámá slova, vyhledal sis jejich význam ve slovníku?

ČÁST 2 – OTÁZKY TYPU PRAVDIVÉ – NEPRAVDIVÉ

Následující tvrzení jsou buď pravdivá, nebo nepravdivá. Jestliže je tvrzení

PRAVDIVÉ – začerni obdélník a
NEPRAVDIVÉ – začerni obdélník b

6. Severní království bylo v r. 722 př. Kr poraženo Asyřany.
7. Kniha Daniel souvisí s dobou babylónského zajetí.
8. Ester se přimlouvala u egyptského krále, aby zabránil vyhlazení Židů.
9. Vydavatelem výnosu, který Židům dovoľoval vrátit se do Judska a znovu vybudovat chrám, byl perský král Kýros.
10. Většina Židů se vrátila do Jeruzaléma ve třetí vlně navrátilců.
11. Při obnově jeruzalémských hradeb se Židé nesetkali s žádným protivenstvím.
12. Židům se nepodařilo zcela obnovit rozbořeně jeruzalémské hradby.

ČÁST 3 – OTÁZKY S VÝBĚREM SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

Jedna z uvedených možností je nejvhodnější (nejvýstižnější) odpověď na následující otázky. Na otázkovém listu začerni obdélník s písmenem možnosti, kterou sis zvolil.

- 13.** Ve vztahu k cizím velmocem se rozdělené království nalézalo
- uprostřed trojúhelníku tvořeného Asýrií a Egyptem na západě a Babylónií na východě.
 - západně od Egypta a blíže asyrské hranici nežli babylónské.
 - přibližně uprostřed mezi sídelními městy Ninive a Babylónem.
 - uprostřed trojúhelníku tvořeného na východě Babylónií a Asýrií a na západě Egyptem.
- 14.** Které z následujících tvrzení je pravdivým vylíčením pádu severního království?
- Po desetiletém obléhání Samaří odvedl asyrský král Sargon II. obyvatele severního království do Babylóna.
 - Šalmaneser III. si po pětiletém obléhání Samaří podmanil celé severní království.
 - Severní království odolávalo nepřátelskému náporu až do roku 586 př. Kr., kdy padlo.
 - Po pětiletém obléhání Samaří Sargon II. město dobyl a obyvatele severního království pak odvedl do Asýrie.
- 15.** Které z následujících tvrzení je pravdivým vylíčením pádu jižního království?
- Jižní království podlehlo Asyřanům v r. 586 př. Kr.
 - Jeruzalém byl zničen králem Nebúkadnesarem v r. 605 př. Kr.
 - Po dvaceti letech odolávání babylónskému náporu Jeruzalém padl v r. 586 př. Kr.
 - V r. 586 př. Kr. si Sargon II. podmanil jižní království a jeho obyvatele odvedl do zajetí.
- 16.** Inspirované spisy lidu Božího z doby zajetí dokládají, že
- Bůh přestal dávat svému lidu další proctví o Mesiáši.
 - někteří Židé i v takovýchto podmínkách dosáhli neobvykle mocného postavení a vlivu.
 - lid již ztratil veškerou opravdovou naději na návrat do Jeruzaléma.
 - v nové situaci bylo pro ně naprosto nemožné, aby pokračovali v bohoslužbě a uctívání Hospodina, svého Boha.

17. Která čtveřice knih je nejtěsněji spjata s babylónským zajetím?

- a) Ester, Jeremjáš, Ezechiel, Daniel.
- b) Rút, Ester, Ezechiel, Jeremjáš.
- c) Izajáš, Daniel, Ozeáš, Jóel.
- d) Ester, Jób, Daniel, Ezechiel.

18. Podle toho, co je uvedeno v 9. lekci, mezi dobrodiní, která Božímu lidu s sebou přinesla léta strávená v zajetí, patřila i skutečnost, že

- a) se tak seznámili s kulturou odlišné civilizace.
- b) právě tehdy začaly vznikat synagógy a spolu s nimi zcela nová forma bohoslužby.
- c) se jim tam dobře vedlo a těšili se přízni všech cizích králů a panovníků.
- d) se usadili ve svém novém prostředí a zanedlouho žili opět v blahobytu.

19. Bůh přivedl svůj lid zpět do jejich země právě v onu dobu, poněvadž

- a) si přál, aby se vyhnuli rozkladu a rozpadu, jež v té době postihly východní velmoci.
- b) jim chtěl poskytnout úlevu od neustále sílící moci Babylóňanů.
- c) je chtěl vysvobodit z právě se vzrůstající moci perské říše.
- d) jim chtěl pomoci přetrvat úpadek makedonské říše

20. Spolu s příchodem do Jeruzaléma první vlny navrátilců započala i první fáze obnovy, ve které

- a) byl za vedení Zerubábela a Jóšuy znovu vybudován jeruzalémský chrám.
- b) byl na přímý rozkaz perského krále Kýra a za vedení Nehemjášova, ježž král právě za tímto účelem poslal, obnoven jeruzalémský chrám.
- c) dva tisíce navrátilců se Židů zdárně obnovilo městské hradby.
- d) obnovené městské hradby byly posvěceny a došlo k celkové náboženské a bohoslužebné obrodě.

21. Ageovo poselství obyvatelům Jeruzaléma obsahovalo

- a) vidění muže s měřicím provazcem
- b) napomenutí pro nedostatek zájmu o Hospodinův chrám.
- c) proroctví o muži nazývaném „Výhonek“.
- d) popis obnovy městských hradeb za Ezdrášova vedení.

22. O příchodu „proroka Elijáše“ před nastáním dne Hospodinova prorokoval prorok

- a) Nehemjáš.
- b) Ageus.
- c) Zacharjáš.
- d) Malachiáš.

23. Po Exodu následuje šest údobí izraelských dějin v tomto pořadí:

- a) dobývání země, soudcové, království, dvě království, Juda osamocen, zajetí.
- b) dobývání země, soudcové, dvě království, království, Juda osamocen, zajetí.
- c) dobývání země, soudcové, Juda osamocen, království, dvě království, zajetí.
- d) dobývání země, soudcové, království, Juda osamocen, dvě království, zajetí.

24. Při studiu Starého zákona tou nejdůležitější věcí je uvědomit si, že tato kniha

- a) líčí různé události, k nimž došlo před příchodem Ježíše Krista.
- b) popisuje rozmanité zvyklosti lidí, kteří obývali Palestinu.
- c) prostřednictvím Hospodinova jednání s jeho lidem zjevuje Boží přirozenost.
- d) přináší jedinečné a zaručené zprávy o Asýrii, Babylónii a Egyptě.

KONEC POŽADAVKŮ PRO TŘETÍ ČÁST. Jednej podle zbývajících pokynů, které jsou uvedeny v otázkovém listu, a odešli jej svému instruktovi ICI. Tímto jsi ukončil studium tohoto kursu. Požádej svého instruktora ICI, aby ti doporučil další kurs k pokračování ve studiu.

ŽÁDOST O SLOŽENÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY

(Tento formulář použij pouze pokud chceš získat kredit k dosažení titulu.)

Potřebuji složit závěrečnou zkoušku programu Křesťanská služba pro následující kurs:

CS 2222, STANY, CHRÁMY A PALÁCE

Jméno zkoušejícího
(pokud je známo)

Adresa zkoušejícího
(pokud je známa)

.....

Pokud nebylo smlouveno datum a hodina zkoušky, použij tento dotazník jako žádost o sjednání termínu.

DATUM		dopoledne	odpoledne	večer
První volba	_____	☐	☐	☐
Druhá volba	_____	☐	☐	☐
Třetí volba	_____	☐	☐	☐

II

2

**Adresa kanceláře ICI
příslušející místu tvého bydliště,
kam mají být vráceny
studentské zprávy
(vyplněné listy odpovědí)
pro jednotlivé sekce:**

**Pokud není výše uvedena žádná adresa,
vrať své listy odpovědí na adresu:**

**ICI UNIVERSITY
National Office
P.O. Box 80
Leoše Janáčka 5
737 01 Český Těšín
Česká republika**